T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YENİ TÜRK DİLİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS

Nahlistan
(İnceleme-Metin-Dizin)

ASU ERSOY

DANIŞMAN:
DOÇ.DR. AYŞE İLKER

MANİSA
2006

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ FORMU

Tez No: **Konu:** **Üniv.Kodu:**

Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tezin yazarının

Soyadı: **ERSOY** **Adı: ASU**

Tezin Türkçe adı: Nahlistan
(İnceleme-Metin-Dizin)

Tezin Yabancı adı: Nahlistan
(İnceleme-Metin-Dizin)
Tezin yapıldığı adı: Nahlistan
(Research-Text-İndex)

Üniversite:CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ **Enstitü:** SOSYALBİLİMLER ENSTİTÜSÜ **Yılı:** 2006
Diğer kuruluşlar:

Tezin Türü: 1- Yüksek Lisans **Dili: TÜRKÇE**
Sayfa sayısı:
Referans sayısı:

Tez Danışmanlarının

Ünvanı: DOÇ.DR. **Adı: AYŞE** **Soyadı: İLKER**
Ünvanı: **Adı:** **Soyadı:**

Türkçe anahtar kelimeler:	**İngilizce anahtar kelimeler:**
1- Nahlistan	1- Nahlistan
2- Dil İncelemesi	2- A Study Of Language
3- Nahlistan'ın İmlası	3- Orthograpy Of Nahlistan
4- Nahlistan'ın Ses Bilgisi	4- Fhonotics Of Nahlistan
5- Nahlistan'ın Şekil Bilgisi	5- Morphology Of Nahlistan

Tarih:
İmza :

ÖZET

Bu çalışmada, Manisa İl Halk Kütüphanesinde 2705 numarada kayıtlı Ahmed tarafından H.963 /1555'te yazılan "Nahlistan" adlı eser; konu, içerik ve dil açısından incelenmiştir. Nahlistan, dinî, tasavvufî, ahlakî ve ilmî konularda bilgi veren didaktik bir eserdir. Müellif bu bilgileri açık ifadelerle değil de ayetlerden ve edebi sanatlardan yararlanarak vermiştir.

Eser, nazım-nesir karışık yazıldığı için Sâdî'nin Gülistan'ına benzerliğiyle dikkat çekmektedir. Elimizdeki eser tek nüshadır. Müellif, eserinin sebeb-i telif kısmında muamma yoluyla ebced hesabına başvurmuştur. Müellifin edebi sanatları ustalıkla kullandığını söyleyebiliriz.

İçerik, işleniş özellikleri ortaya konulduktan sonra, bu çalışmada; eserin dil özellikleri, Türkçe'nin bu dönemdeki özgün kullanılış biçimleri tespit edilmiştir. Eser 16. yüzyıl özelliklerini taşımakla birlikte Eski Anadolu Türkçesi ve Eski Türkçe'den unsurlar da taşımaktadır.

ABSTRACT

In this study aims to examine and discuss Ahmed's "Nahlistan" (H.963/1555) regarding its subject material, form and language. Nahlistan is a didactic work which gives it knowledge at the religious, sufistic, moral and scientific subjects. The author is her knowledges with the not clear expensions it tells he has given it while benefitting it is from Koran verse and it is from the literary arts.

İt is work poetry-prose it is mixed because it gets registered at the Gulistan of the Sadi resemble it apply careful attention. The work at our hand is a single copy. The author is he has applied for her at the ebced calculation with the secrecy road in the work's get registered reason parts. We can say that you used the author's literary arts skillful

After discussing formal considerations and general treatment of the work, this study shall move on the examine its language, the usage at different dialects in Turkish, etc. The work seems to reflect typicial 16.th century characteristics but it also represents " Ancient Anatolian Turkish" lingual properties and " Ancient Turkish" in general.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “ Nahlistan (İnceleme-Metin-Dizin)” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2006

Asu ERSOY

SÖZ BAŞI

Nahlistan Manisa İl Halk Kütüphanesinin 2705 numarasında kayıtlıdır. Eser dinî, tasavvufî, ahlakî ve ilmî konularda bilgi vermektedir. Ayrıca eser, nazım-nesir karışık yazıldığı için Sâdî'nin Gülistan'ına benzerliğiyle dikkat çekmektedir.

Eserde manevî hayata yönelişten, bu hayatın güzelliklerinden, maddî hayatın faniliğinden bahsedilmiş, insan hem ruhî hem de fizikî yönden ele alınarak, Allah'ın mükemmelliği vurgulanmıştır. Ayrıca müellif eserinde astronomi ve musikî gibi beşerî konuları manevî konularla bütünleştirmiştir.

İnşâ tarzında yazılmış olan eserde secili anlatımlar dikkati çekmektedir. Müellif eserinde anlatımı kuvvetlendirmek için beyitlere başvurmuştur.

Bu çalışma, giriş, inceleme, metin, dizin ve sonuç bölümlerinden meydana gelmektedir. Çalışmamızda önce eserin yöntemi ve kapsamı, sonra yazarı ve konusu hakkında bilgi verdik. İnceleme bölümünde ise eseri, imlâ özellikleri, ses ve şekil bilgisi yönünden inceledik. Dizin bölümünde, eserde geçen bütün kelimeleri anlamlarıyla birlikte verdik. Elimizde eserin tek nüshası bulunduğu ve araştırmalarımızda ikinci bir nüshasına rastlayamadığımızdan eseri başka bir nüsha ile karşılaştırma imkânı bulamadık. Eser, genel itibâriyle harekesiz olmasına rağmen okunaklı bir şekilde yazılması eserin okunmasında kolaylık sağlamıştır.

Nahlistan'ı tez konusu olarak belirlememde ve eserin olgunlaşmasında emeği geçen değerli danışman hocam sayın Doç.Dr. Ayşe İLKER'e, metnin çevriyazısını yaptığım esnada, Arapça ibarelerin okunmasında ve tereddüt ettiğim kısımları titizlikle okuyarak sağlam bir metin ortaya çıkmasında yardımlarını esirgemeyen değerli hocam sayın Yrd.Doç.Dr. Selim ALTINTOP'a, metni benimle birlikte tekrar gözden geçirerek bana yardımcı olan değerli hocam sayın Doç.Dr. Kenan ERDOĞAN'a, kaynak eser bulmamda ve karşılaştığım güçlükleri verdiği fikirlerle aşmamı sağlayan değerli hocam sayın Doç.Dr. Adem Ceyhan'a teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca tezimin belirlenmesi aşamasında bilgisine başvurduğum değerli hocam sayın Prof.Dr. Mahmut KAPLAN'a ve metnin dil öğelerinin fişlenmesi

esnasında yardım eden kıymetli ablam Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Hikmet ERSOY'a şükranlarımı sunuyorum.

Asu ERSOY

Manisa 2006

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

+	İsim kökü bitimi
_	Fiil kökü bitimi
<	Eski bir şeklin değişmesi
>	Yeni bir şeklin değişmesi
Ø	Sesin düşmesi
Bkz.	Bakınız
EAT	Eski Anadolu Türkçesi
ET	Eski Türkçe
H.	Hicrî
Haz.	Hazırlayan
Hz.	Hazreti
İA	İslam Ansiklopedisi
M.	Miladi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
N	Nahlistan
s.	Sayfa
S.	Sayı
SO	Sicill-i Osmani
ŞN	Şakayık-ı Nu’maniye Zeyilleri
TDAY	Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDK	Türk Dil Kurumu
v.	varak
Yay.	Yayınevi, Yayınları

1. BÖLÜM

1.1. METNİN İNCELENMESİNDE İZLENEN YÖNTEM

Manisa İl Halk Kütüphanesi Yazma Eserler Bölümünün 2705 numarasında kayıtlı "Nahlistan" adlı eser, hem içeriği hem de Gülistan'a benzerliğiyle bilinmesi ve Kara Fazlı'ya ait eser olması sebebiyle dikkatimizi çekti. İlgili kütüphane görevlisinden ve araştırmalarımızdan eserin daha önce incelenmediği sonucuna ulaştık. 16. yüzyıla ait bu eseri tez konusu olarak incelemeyi uygun bulduk. Eserle ilgili resmî izni aldıktan sonra mikrofilmini çıkardık.

Çalışmamıza eserin müellifini araştırmakla başladık. H.963/1555 tarihinde yazılan ve Kara Fazlı'ya ait olduğu bilinen bu eserin içeriğinde Hayali Çelebi ve Ahmed isimlerine rastladık. Bu bilgiler ve eserde Kara Fazlı adının geçmemesi eserin müellifini tespit etmemizi güçleştirdi. Sonra eseri biçim yönünden inceledik.

Eserin öncelikle varak sayılarını ve yüzlerini belirledik. Varak yüzlerini, a ve b şeklinde iki bölüme ayırdık. Varak sayılarında yazarın eserinde belirttiği sayıyı esas aldık. Varaklardaki satırları numaralandırıp fişleyerek sıraladık. Metni Arap alfabesinden Latin alfabesine çevirdik. Metindeki Arapça, Farsça ve Türkçe kelimeleri ve tamlamaları okuduk. Eserin ilk ve son sayfası ile eserde geçen Arapça ibareleri okumadık ve orjinal şekliyle bıraktık.

Metnin çevriyazısını yaptıktan sonra, Türkçe kökenli ve yabancı asıllı Türkçe kelimeleri tarayıp fişledik. Kelimeleri fişlerken hangi varakta ve satırda olduğunu (39a/7 gibi) belirttik. Eseri ses bilgisi ve şekil bilgisi yönünden inceledik.

Eserin arkaik öğelerini ortaya çıkardıktan sonra eserin tanıtımı, müellifi, nüshaları, tavsifi ve düzenlenişi ile igili bilgileri "giriş" bölümünde inceledik. Eserin müellifi üzerinde tereddütlerimiz olduğu için uzun süre çalıştık. Esere üç değişik transkripsiyon alfabesi kullandık.

Dizin bölümünde ise, Farsça ve Arapça kelime ve ayetler dışındaki diğer kelimelerin çekimlerini ve anlamlarını inceledik. Eserin sonunda mikrofilmden aldığımız fotokobiyi vererek tereddüt hasıl olabileceği durumlarda kontrol edebilme imkânı sağladık.

1.2. TANITIM VE NÜSHALAR

1.2.1. ESERİN TANITIMI

Nahlistan, dinî, tasavvufî, ahlakî ve ilmî konularda bilgi veren didaktik bir eserdir.

Eserde müellif, dünyanın geçiciliğinden, gördüğümüz herşeyin sahte olduğundan, asıl kalıcı ve güzelin Allah ve onun buyrukları olduğundan bahseder. Bunun için insanlara gördükleri her varlığın arkasında Allah'ı ve onun varlığını, birliğini, güzelliğini aramaları gerektiğini söyler. Ancak bu şekilde her iki cihanda gerçek mutluluğu yakalayabileceklerini öğütler. Müellif bu bilgileri açık ifadelerle değil, ayetlerden ve edebî sanatlardan yaralanarak vermiştir.

Nahlistan metni temel olarak mensurdur. Ancak müellif mensur anlatımların arasına manzum parçalar serpiştirerek esere bir çeşitlilik kazandırmıştır. Nahlistan, bu yönüyle, Sadi'nin Gülistan adlı eseriyle benzerlik göstermektedir.

Eserin yazarı Ahmed, yazılış tarihi H.963/1555, yazıldığı yer ḳal^{c}a-i Diyārbekr'dir. Kara Amid[1] bugün Diyarbakır olarak bildiğimiz şehrin ismidir. Bunlar eserin son sayfasında şu şekilde verilmiştir.

" ḳal^{c}a-i Diyārbekr el-müsemmā bi-Ḳara Amid fi ġurreti

ramażān el-mübārek fī sene (963) şera^{c}tü

fī ḥamseti ve ^{c}ışrūn ve āḫertühü fi ġurreti

ramażān min seneti şa^{c}bān el-mesfūr

bi-avnillahi te^{c}ālā ve bih"[2]

şerī^{c}at ellefehu El-ḥaḳīr Aḥmed el-fakir el- Kosṭanṭiniyyevī

eş-şehīr ibni Balaṭi"

Eserin ilk iki sayfasında temellük kayıtları vardır. Eserin ilk iki sayfasında Ahmed el-Kırımî Midâdî ve Turgutlu müftüsü Seyyid Mehmet Efendi'nin isimleri yazılıdır.

---

[1] Kamusu Alam Cild 5 İst 1314/1906

[2] N 79b

1.2.2. ESERİN MÜELLİFİ VE NÜSHALARI

Manisa İl Halk Kütüphanesi Yazma Eserler Bölümündeki eski katalog fişinde eserin müellifi Hayâli yazılıdır. Düzeltilmiş yeni katalog fişinde ise Sa'd b. Zengi ismi kayıtlıdır. Eserin müellifinin Sa'd b. Zengi olması mümkün değildir. Çünkü eserin yazılış tarihi H.963/1555 ile Sa'd b. Zengi'nin ölüm tarihi arasında uzun bir zaman farkı vardır. Sa'd b. Zengi H.629'da veya H.623'te vefat etmiştir.[3] Sa'd b. Zengi Gülistan'ın takdim edildiği kişidir. Ancak müellifin, eserin sonunda belirtilen İbni Balati denmekle meşhur Aḥmed el-fakir el- Konsṭanṭiniyyevī olduğu açıktır

Âşık Çelebi, Hasan Çelebi ve Riyâzî tezkirelerinde Nahlistan'ın Sadi'nin Gülistan'ı tarzında nazım-nesir karışık bir eser olduğu ve Kara Fazlı tarafından H.963/1555'te yazıldığı belirtilmiştir. Fakat araştırmalarımız neticesinde Türkiye kütüphanelerinde böyle bir eserin olmadığını gördük. Zaten elimizdeki yazma eserde de bu isim hiç geçmemektedir.. Bu nedenle elimizdeki bu eserin Kara Fazlı'ya ait olmadığı kesinleşmiş bulunmaktadır.

Eserin müellifi, isminin Ahmed olduğunu ve babasının Balatlı olarak tanındığını zikretmiştir. Eserinde kendisiyle ilgili başka bilgi vermemiştir. Eserin ilk varağında Hayali Çelebi yazılıdır. Ancak eserin sonundaki mühürde Ahmed ismi kayıtlıdır. Tuhfe-i Naili'de, Şakayık-ı Numaniye Zeyilleri'nde, Keşfü'z-zünūn'da, Osmanlı Müellifleri'nde, Sicilli Osmani'de, Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğun'da ve 16.yüzyıl tezkirelerinde tarikat şeyhi, müderris, kadı olmuş kişileri araştırdık. Araştırmamızda müelifin ismini, mahlasını, eserin sonunda yer alan H.963/1555 tarihini ve Diyarbakır yer adını esas aldık.. Müellif ismini eserinde şöyle vermiştir:

"ellefehu El-ḥaḳīr Aḥmed el-fakir el- Kosṭanṭiniyyevī
eş-şehīr ibni Balaṭi"[4]

Eserin müellifini araştırırken öncelikle "Balat" isminden yola çıktık. Fakat bu isimle ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamadık Sonra Balâtî-zâde kelimesi ile araştırmamıza devam ettik. Bu kelimenin Kemâli Mehmed Çelebi'nin mahlası olduğu bilgisine ulaştık. Kemâli Mehmed Çelebi, Tarih-nüvisandan ve Sokullu Mehmet

[3] Sa'd bin Zengi hakkında bilgi için bk. Tahsin Yazıcı'nın "Sa'di" maddesi, İslam Ansiklopedisi, cilt 10, s.100
[4] N 79a

Paşa'nın küttab ve bendeganındandır, H.963'te Budin'de şehit olmuştur. Mesnevihanlığıyla ünlüdür. "Mesnevî-i Şerif"i kısmen şerh etmiştir. Bu zatın müellifin kardeşi olma ihtimali üzerinde durduk. Ancak Kemâli Mehmed Çelebi[5]'nin hayatı hakkında net bir bilgiye ulaşamadık. Araştırmalarımız sonucunda iki kişinin ismine ulaştık. Bunlardan birinin Nahlistan'ın müellifi olabileceğini düşündük.

Bunlardan ilki Diyarbakırlı Şeyh Amidi'nin torunu ve Şeyh İbrahim Gülşeni'nin oğlu olan Ahmed Hayali Gülşeni'dir. Ahmed Hayali H.890/1485 tarihinde Tebriz'de doğmuş, H.6 Şaban H.977/1569'da Mısır'da vefat etmiştir. Aslen Diyarbakırlıdır. Müellif esernin sonunda açıkça kendi adını ve künyesini zikretmiştir.

İkinci kişi de İstanbullu Ahmed Çelebi'dir[6]. Ahmed Efendi olarak da tanınır. Cami-i Atik Medresesinde H. 990 /1582'de müderris olarak görev yapmıştır. Cami-i Atik Medresesi şuan harap durumdadır ve tarihi özelliklerini önemli ölçüde yitirmiştir. Ahmed Çelebi İstanbulludur. Şevval H. 994 (Eylül-Ekim 1586)'da vefat etmiştir. Araştımalarımızda bu şahsın Hayalî mahlasını kullandığına ve Diyarbakır'da bulunduğuna dair bir bilgiye ulaşamadık. İstanbullu Ahmed Çelebi'nin eserin müellifi olma ihtimali diğerine nazaran daha yüksektir.

1.2.3. ESERİN TAVSİFİ

Nahlistan, Manisa İlk Halk Kütüphanesinin Yazma Eserler Bölümünün 2705 numarasında kayıtlıdır. Nahlistan'ı, yazma eserlerin bulunduğu diğer kütüphanelerde araştırmamıza rağmen eserin başka bir nüshasına ulaşamadık. Bu nedenle de tek nüsha olduğu için bir karşılaştırma yapamadık.

Elimizdeki eser şemşeli, kahverengi meşin ciltlidir. Şirazesi bozuk, yapraklar alt uçlarından kurt yeniklidir. Kâğıt türü taç fligranlıdır. Eserin dış ebadı 180×125 mm, iç ebadı ise 120×70 mm'dir. Toplam 79 varaktır ve eser numaralandırılmıştır. Eser okunaklı ve düzgün bir nesihle yazılmıştır. 72. varağın a bölümünün dördüncü ve yedinci satırı ile 72. varağın b bölümünün ilk sekiz satırında bazı kelimelerin üzeri silinmiştir. Nahlistan harekesiz bir eser olmasına rağmen müellif okunmasında tereddüt edilebilecek kelimelerde hareke kullanmıştır. Her varakta 11 satır vardır. Yazmanın H.963/1555

[5] Bursalı Mehmet Tahir, Osmanlı Müellifleri, İstanbul 1342, Kınalı-zade Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-Şuara, Ankara 1989, c.2, s.822
[6] Sicilli Osmani ,c.1, s.162

yılında yazıldığı eserin başındaki katolog fişinden ve yazmanın sonunda verilen tarihten anlaşılmaktadır.

1.2.4. ESERİN DÜZENLENİŞİ

Eserin müellifi eserini dinî, ahlakî, tasavvufî öğütler vermek amacıyla yazdığını ifade etmiştir. Bu durumu da " Daḫı mevżūᶜunı ᶜilm-i kelamuñ getürmekden bu deñlü fennī ḳāle naṣiḥatdür ġaraż erbāb-ı ḥāle. Sözüm terġībdür terk-i rüsūma" diyerek izah etmektedir. Müellif ,eserinde İslamî ilimlerle ilgilendiğini tefsir, mantık ve kelam üstadı olduğunu söylemiştir. Bunu 78. varağın b bölümünde açıklamıştır. Ayrıca müellif genç yaşta yazılan eserlerin beğenilmeyeceğini savunanlara karşı eserini genç yaşta yazdığını 76. varağın b bölümünde ifade etmiştir. Müellifin sanat gücünü ortaya koyarak kendini ispatladığı mısraları şunlardır:

" ide mehmā ḳadar ās̱ārın inşā cevābında olaruñ dendi bu raz. Begenmezsen birin sen daḫı gel yaz. Çü luᶜb ü lehvdür dünyā ḥayātı. Bunuñ yoḳ mı oyun deñlü s̱ebātı. Hele yazdum bunı ger nīk ü ger bed. Umarum haşra dek ḳala muḫālled. Kelāmı iḫtiṣār itdüm beġāyet ki ırās̱ itmeye ṭabᶜa melālet. Yaḳını zuᶜm ider cāhil ıraḳda görür ᶜārif cihānı bir varaḳda"

Müellif, Sadi'nin Gülistanı tarzında eser yazdığını 19. varakın a bölümünde söylemektedir. Müellif eserini yazarken 1512'de Lami'nin ve 1517'de Ahi'nin yazdığı Hüsn-i Dilinden faydalanmıştır. Müellif kimseyi taklid etmediğini ve teşbihe ihtiyacı olmadığını 78. varakın a bölümünde belirtmiştir.

Müellif, eserinin sebeb-i telif kısmında muamma yoluyla ebced hesabına başvurmuştur. Eserde harflerin rakam karşılıklarıyla aritmetik işlemleri yapılarak sonuca gidilmiştir. Müellif sebeb-i telif kısmında kullandığı kelimelerden yararlanarak eserini oluşturmuştur. Bu kelimeler kırmızı mürekkepli kalemle gösterilmiştir.

Ayrıca eser yazılırken kelime oyunları yapılmıştır. Müellif önemli kişilerin vasıflarını söylerek telmihte bulunmuştur. Müellifin edebî sanatları ustalıkla kullandığını söyleyebiliriz. Üzerinde çalıştığımız metinde devrik yapılı cümleler çoktur. Kuran-ı Kerim'deki Fetih, Şûrâ, Bakara, En'am, Hûd, Hacc surelerinde geçen ayetlerden alıntılar yapılmıştır. Önsözde sebeb-i telif vardır. Eserde yanlışlıkla bir kelime iki defa yazılmıştır. "Zevrak" kelimesi 42a/5, 45b/2'de ve eserin birok yerinde

“revnak” şeklinde yazılmıştır. Ayetlerle süslenmiş mensur bölümlerden oluşan eser, inşa tarzında yazılmıştır.

Müellifin, eserin düzenlenişine dikkat etmediğini söyleyebiliriz. Nazım-nesir karışık bir şekilde yazılan eserde cümleler sağlam bir temele oturtulamamıştır. Eseri mensur hikayelerin anlatıldığı bir çeşitlilik olarak düşünebiliriz.

2.BÖLÜM

2.1. NAHLİSTÂN'IN İMLÂ ÖZELLİKLERİ

2.1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

2.1.1.1. (a) Ünlüsü

2.1.1.1.2. Ön Seste

Kelime başında (a) ünlüsü çoğunlukla medli elif (آ) ile gösterilmiştir.Bazı yerlerde elif (ا) ile gösterilmiştir.

 Anuñ daḫı 1b/7 altı 6a/4 açıla 16b/1

 almış 25b/2 adlu 40b/3 aña 47a/5

2.1.1.1.2. İç Seste

Kelime içinde (a) ünlüsü çoğunlukla elif (ا) ile gösterilmiştir. Kelime ortasında tereddüt edilen kelimede hareke yoksa okunuştan çıkarılmaktadır.

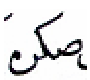
 arasında 23a/11 yaratmış 28b/6 çıķarmış 40b/9

 danışup 55a/8 bıraġup 63b/1 olmayup 69b/5

2.1.1.1.3. Son Seste

Kelime sonunda (a) ünlüsü çoğunlukla he (ﻪ، ه) ve elif (ا) ile gösterilmiştir.

 aşaġa 1b/9 olmaya 19a/10 bulmaya 25b/7

 bunlara 29a/11 ṣoñra 48a/5 yolına 63a/7

2.1.1.2. (e) ünlüsü

2.1.1.2.1. Ön Seste

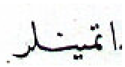
Kelime başında (e) sesi elif (ا) ve üstünlü elif (آ) ile gösterilmiştir.

 elüñ 12a/4 eyleye16b/10 eksügine 18b/4

 ele 11a/8 ellerine 57a/6 esüp 52b/8

2.1.1.2.2. İç Seste

Kelime içinde tereddüt edilen kelimelere hareke konulmuştur, yoksa herhangi bir işaret konulmamıştır. Bazı durumlarda ise elif (ا) ile gösterilmiştir.

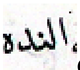
 itmeyenler 75b/9 gerekdür 55a/7

 çeküp 58a/4 esirgemekdür 3a/2

2.1.1.2.3. Son Seste

Kelime sonunda (e) sesi he (ـه، ه) ile gösterilmiştir.

 gitse 2b/3 eyleye 32b/6

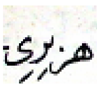
 elinde 31b/5 getürmekde 67b/6

2.1.1.3. (ı) ve (i) ünlüleri

2.1.1.3.1. Ön Seste

Kelime başında (ı) ve (i) ünlüleri elif ve ye ile (اى) ,bazen de elif (ا) ve harekeli şekilde yazılmıştır.

 İki yüz 2b/4 iki 43b/4 bir 25a/7

 her biri 43a/6 indürür 34b/3

2.1.1.3.2. İç Seste

Ortada ye (ى) ile ya da tereddüt edilen kelimede hareke yoksa okunuştan çıkarılmaktadır.

دينلدی diniildi 2a/2 ويرميوب virmeyüp 60b/4

ايدوب idüp 56a/9 ايچنده içinde 68b/9

2.1.1.3.3. Son Seste

N'da (i) sesi sonda ye (ى) ile gösterilmiştir.

يوزی yüzi 37a/7 اولمدی olmadı 69a/5

بولدی buldı 71a/9 قتی ķatı 46b/3

2.1.1.4. (u) ve (ü) ünlüleri

2.1.1.4.1. Ön Seste

Kelime başında (u) ve (ü) ünlüleri (او) ile gösterilmiştir.Bazen de elif (ا) ile yazılmaktadır. Başka bir kelimeyle karışma ihtimali durumunda harekeli (اُ) biçimde yazılmıştır.

اورديلر Urdılar 72b/9 اوزره üzre 28b/6

اوُچ üç 47a/1 اوستنده üstünde 33a/1

2.1.1.4.2. İç Seste

Kelime ortasında bazen (و) ile bazen de başka bir kelimeyle karışma ihtimali durumında harekeli (اُ) biçimde gösterilmiştir.

ايرُوب irüp 19a/2 بوُلدی buldı 67b/10

يازدوغمده yazduğumda 78b/6 سورن süren 44a/10

2.1.1.4.3. Son Seste

Sonda ise bazen vav (و) ile bazen de okunuştan çıkarmaktayız.

Bu 1b/3 ulu 38a/5

virülür 75a/11 şalınur 63b/2

2.1.1.5. (o) ve (ö) ünlüleri

2.1.1.5.1. Ön Seste

Kelime başında (o) ve (ö) ünlüleri hem (او) ile hem de de harekeli (اُ) biçimde gösterilmiştir.

olur 4b/1 ölmeyince 76a/3

oldur 59a/11 öpüp 53a/6

2.1.1.5.2. İç Seste

Kelime ortasında (و) ile gösterilmiştir.

görürüm 77b/10 söyleyüp 61a/4

soruşup 55a/9 göreler 71b/3

2.1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI

2.1.2.1. Kelime başında (b) ünsüzü taşıyan kelimeler daima (ب) ile gösterilmiştir.

buyurulmaya 1b/3 buldugın 58b/6

başına 73b/7 begenmezler 75a/3

2.1.2.2. Kelime başında (p) ünsüzü taşıyan kelime pe (پ) ile yazılmış, (ب) ile gösteril-memiştir.

Paşa 22b/8

Farsça kelimelerin imlasında da bu durum sözkonusudur.

pes 8a/10 padişāh 27b/8

perişanlarıyıla 36b/10 pak 75b/9

2.1.2.3. Kelime ortasında *(p) ünsüzü* taşıyan kelime be(ب) ile yazılmıştır.

kapudur 5a/10 kapusında 24a/9 kaplayup 30b/4

2.1.2.4. Kelime sonunda ise (p) ünsüzü be (ب) ile yazılmıştır. Zarf-fiil eki daima bu şekilde yazılmıştır. Bu durum geleneksel imlâ özelliğidir.

Ḳılmayup 16a/7 idüp 26a/1 yırtup 26b/9

eyleyüp 47b/3 gidüp 52a/1 bulmayup 70b/5

2.1.2.5. Kelime başında (t) ünsüzünü koruyan ve kalın ünlülü Türkçe kelimelerde bu ünsüz hep (ط) ile yazılmıştır.

ṭoḳuz 6b/2 ṭutup16b/7 ṭoldı 42a/5

ṭoldurup 58b/10 ṭurdı 62b/7

2.1.2.6. Nazal n (ñ) daima kef (ك) ile gösterilmiştir. İlgi eki daima bu şekilde yazılmıştır.

Göñlinden 48b/10 anuñ 1b/6 her birinüñ 12a/9

12B/9 yüzüñe 15b/10 kendüñüzüñ 30a/1 30B/1

ṭutmayanuñ 68B/6

2.1.2.7. Kalın ünlü taşıyan Türkçe kelimelerde (s) ünsüzü sad (ص), ince ünlü taşıyan kelimeler de daima sin(س) ile yazılmıştır.

ṣolmış 49b/6 sözler 61a/4

senüñ 62a/9 begenmezseñ 77b/3

2.1.2.8. (ç) ünsüzü kelime başında çe (چ) ile yazılmıştır. Kelime içinde çe (چ) ile gösterilmiştir. Kelime sonunda ise ce (ج) ile gösterilmiştir.

çekilen 15a/11 birḳac 17b/7

çıḳarmış 40b/9 üc 44b/11

2.1.2.9. (g) ünsüzü ince ünlü taşıyan kelimeler daima kef (ك) ile gösterilmiştir.

gögüsdür 6b/4

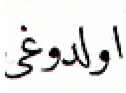
itmeye 79a/8

gitmege 34b/4

(ġ) ünsüzü kalın ünlü taşıyan kelimeler de (غ) ile gösterilmiştir.

aġıp 72b/10

aġzından 53a/2

olduġı 61a/1

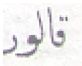
2.2. SES BİLGİSİ[7]

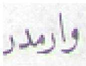
Eserin ses ve şekil açısından incelemesi aşağıda sunulmuştur.

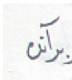
2.2.1 ÜNLÜLER

2.2.1.1. Uzun Ünlüler[8]

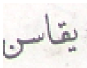
N'de bazı Türkçe kelimelerin hem medli elif (آ) hem de üstünsüz elif (ا) ile yazılması aslī uzun ünlülelerin olma ihtimalini güçlendirmiştir. Ana Türkçe'deki ünlü uzunlukları lehçelerde korunmuştur. Uzunluğu kesin olan kelimelerde OT imlāsında sezdirilmiştir. N'daki kelimeleri inceleyince bu uzunlukların asli olmadıkları sonucuna vardık

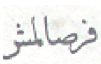

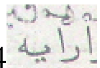
ḳalur 11b/9

var mıdur 15b/11

bir anda 17a/4

yaḳasın 26b/9

fer salmış 29b/4

araya 77a/1

2.2.1.2. Ünlü Değişmeleri

2. 2.1.2.1. Ünlü Daralması

Örneklerimizi şu şekilde verebiliriz:

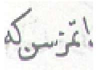
-e->-i-

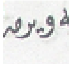
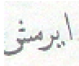
Metinde (i)'li şekiller tercih edilmiştir.Müellif bazı yerlerde (e)'li şekiller kullanmıştır.

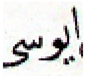
[7] Bkz. Leyla Karahan, Kıssa-ı Yusuf, TDK, Ankara 1994; Ayşe İlker ,Elfāz-ı Türkì-Farsì Manisa 1998 Musa Duman, Vasiyet-name, R Yay,İstanbul 2000; Mustafa Özkan Gülistan Tercümesi, TDK, Ankara 1993; Hayati Develi, Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17.Yüzyıl Osman Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumları, TDK, Ankara 1995, Mehmet Özmen, Ahmed-i Dāī Divanı, C.1, TDK, Ankara 2001

[8] Zeynep Korkmaz, Eski Anadolu Türkçesinde Aslī Ünlü Uzunlukları, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, C.1, TDK, Ankara, 1995,s.443-458, Muharrem Ergin, Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yay., İstanbul, 1993, s. 76-77, Mustafa Özkan, Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi, İstanbul 1995, s.92-93

 Biş 2b/7 beşdür 8a/1 itmezsin16b/1

 virme 16b/3 erişmez 36a/4 irmiş 45b/6,

N’da korunmuş olan (e) ünlüsü ile ilgili örnek şu şekildedir:

 eyüsi 62b/8

2.2.1.2.2. Ünlü Düzleşmesi

Ünlü düşmesine şu örnekler gösterilebilir:

-u->-ı

bunı 15b/3, olduġı 35b/4 , buyurdı 59b/5

ü->-i

sözi 49b/2

-ı->-u-

adlu 40b/3 ḳarşu 55b/2 ḳayġusı 70a/7 yanaşdurdı 63a/6

-ö->-e-:

Eyle olsa 55a/7

2.2.1.2.3. Ünlü Yuvarlaklaşması

Ünlü yuvarlaklaşmasına şu örnekler gösterilebilir:

kılursuñuz 30a/11 ḳapu (<ḳapıġ) 24a/9 gidelüm 60b/9,alup 58b/9

2.2.1.2.4. Ünlü Kalınlaşması

Ünlü kalınlaşmasına şu örnekler gösterilebilir:

e>a

baña 15a/11

-i->-ı-

olmaġıla 11a/3 anuñıla 70a/3

2.2.1.3 Ünlü Uyumu

2.2.1.3.1.Kalınlık-İncelik Uyumu

N'da Türkçe asıllı kelimelerde kalınlık-incelik uyumuna aykırı kelimelerin sayısı azdır. İle edatı, aitlik ki'si ve –ken zarf-fiili uyuma girmiştir.

olmaġıla 47a/9 ķalmaġıla 6a/8 giderken 70a/1

2.2.1.3.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

N'da kelime tabanlarnda ve eklerde düzlük-yuvarlaklık uyumu bozulmuştur. Bu durum EAT'nin tipik özelliğidir.

gelüp 15b/1, olındı 36b/1, dökildiler 40b/2, irdüm 48a/6, yazdum 76b/6

2.2.1.4. Ünlü Düşmesi

N'da ünlü düşmesi, genel olarak Türkçe kelimelerin orta hecesindeki dar ünlünün düşmesi olarak görülmektedir.

göñlinden 48b/10, beñzi 49b/6, gögsün 52b/2, aġzından 53a/2, ayrılup 62b/2, oynadı 64b/5, baġrı 67b/1,

2.2.1.5. Ünlü Kaynaşması

Metinde ayrıca "ile" edatı kendinden önce gelen kelimeye birleşerek kaynaşmıştr.

bişile 3A/8 elifile 10b/2,vechile 71a/1,^{c}aşķıla 57/8

N'da şu örnekte ünlü kaynaşması vardır:

N'eyler < ne eyler 52a/11

2.2.1. 6. Ünlü Birleşmesi

Ünlü birleşmesine şu örnekler gösterilebilir:

Ancaķ 43b/1 (<ança+oķ) kendüñüzüñ 30a/1(<kendü+özüñ),niçün 15b/8 (<ne+içün),şimdiden 65a/10 (< şu+imdi), böyle 35b/11, 36a/11, 44a/2, 65a/7, 71a/5, 76a/9 (<bu+eyle) ,şol 58b/10, 60a/7, 68a/11 (<şu+ol), şöyle 16a/4, 16a/8, 32a/7, 32b/4, 46b/5, 55a/1, 58b/9 <şu+eyle)

2.2.2. ÜNSÜZLER

2.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

2.2.2.1.1. Ötümlüleşme

Türkçede iki ünlü arasında kalan (p, ç,t, ḳ) ünsüzlerinin ötümlü hale gelmesidir. Örneklerimiz şu şekildedir:

-ḳ->-ġ-

olmaġa 16a/1,olmaġiçün 19a/3, ayaġ 42b/6, olmaġıla 47a/9, bıraġup 63b/1, kalmaġıla 64a/8, aġıp 72b/10

-t->-d-

Kelime başı –t->-d- değişimi şu şekildedir:

dürlü 66a/6, daḳ 62a/10,

N'da ṭ ünsüzünün imlâda korunduğu kelimeler de şu şekildedir:

ṭağlara 43a/4, ṭoldurup 58b/10, ṭurdılar 74a/2, ṭaşra 40b/2, ṭoġruldı 62b/2

E.T'de ek-fiil geniş zaman 3.teklik şahıs eki olarak kullanılan +tur/ +turur N'da ötümlüleşerek +durur/+dur şekline dönüşmüştür.

taṣavvufdan durur 77a/7, oldur ki 59a/11

-ç->-c-

göz ucuyıla 68b/10

-k->-g-

E.A.T'nde, iki ünlü arasında "k"ler "g"olur[9]

dimegile 31a/8

b->p-

paşa 22b/8 (< baş-aġa)

3.2.2.1.2. Sızıcılaşma

[9] Zeki Kaymaz, Bazı Eski Anadolu Türkçesi Metinlerinde "k" Sesinin Temsil"i, 3.Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı 1996 TDK, Ankara 1999,s.662

-ḳ->-ḫ-

daḫı 68b/11

N’da bu kelime 57 yerde geçmektedir.

2.2.2.2. Ünsüz Düşmesi

-ġ>Ø

ḳamu (< ḳamuġ) 18a/8

aṣṣı (< asıġ)   58b/11

ḳapu (<ḳapuġ) 24a/9

ulu (<uluġ) 38a/5

-r->Ø

bile 8b/3, 57a/6 < birle

v-> Ø

ururlar 77b/11

-l>Ø

getürsek 6b/7 < keltür-

oturmış 31a/10 < oltur-

2.2.2.3.Ünsüz Türemesi

2.2.2.3.1.İç Türeme

Türkçe kelimelerde görülen bu değişmelerden başka Arapça kelimelerde karşımıza çıkan iç sesteki hemze (ء) “y” (ى) şekline dönüşmüştür.

dāyimā 16a/6 nāyib 22b/4 delāyil 27b/5, kāyināt 42a/1 mülāyim 46b/10 fāyide55b/8 cāyiz 59a/2

2.2.2.3.2. +y ile Türeme

İle edatının ünlü ile biten bir kelimeye ekleşmesi sonucunda oluşur.

lafẓıyıla 9b/5 birbiriyile 29a/6

Ayrıca kelime başında y türemesi vardır.

ıraḳta 76b/10

Ayrıca şu örnekte ön ses türemesi olmamıştır:

Sikender 20b/9

2.2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi

N'da son sesteki –ġ düştüğü için ikizleşme vardır. Sayı adlarında ikizleşme yoktur.

aşşı 58b/1

2.3. ŞEKİL BİLGİSİ

2.3.1. YAPIM EKLERİ

2.3.1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri

+sız/+suz ile türemiş olanlar : Olumsuzluk ve yokluk ekidir. Metnimizde yabancı asıllı kelimelerde yuvarlak ünlü olarak karşımıza çıkar.

ḥisābsuz 65b/6, ḥasız 2a/5, ᶜināsız 71a/3

+lık /+lik/+luk/+lük ile türemiş olanlar: Bu ek metnimizde düzlük-yuvarlaklık bakımından kökün vokaline bağlıdır.

ululuġı 10a/4, raᶜnālıġı 43b/11, zibālıġı 44/10, ḫubluḳda 50b/5, yıllıḳ 57b/3, silaḥşörlüḳ 64b/5, teşnelikden 66b/3, çoḳluḳ 69a/6

+daş ile türemiş olanlar: Ortaklık ve benzerlik anlamı taşır.

karındaşum 48a/4, ayaḳdaşum 50a/2

+lu/ +lü ile türemiş olanlar: Bu ek metnimizde daima yuvarlaktır. Eklendiği kelimeyi sıfat yapar.

adlu 40b/3, endişelü 40b/4, cefā-pişelü 40b/4, dürlü dürlü 67a/8

+layın ile türemiş olanlar:

bizcileyin 24a/9

+düz ile türemiş olanlar: Çok az yerde görülen bu ek metnimizde bir yerde geçmektedir.

gündüzin 55b/4

2.3.1.2. İsimden Fiil Yapanlar Ekler

+aş-/+eş- ile türemiş olanlar:

yanaşdurdı 6a/6

+lan-/+len- ile türemiş olanlar:

isimlenip 33b/10, mürtesimlenüp 33b/11

+al-/+el- ile türemiş olanlar:

yönelse 35a/9, yönelüp 71b/9

+da-/+de- ile türemiş olanlar:

aldayup 60a/2

+(İ)t- ile türemiş olanlar:

berkitmiş 26/2

+la-/+le- ile türemiş olanlar:

eylemek 3b/4, atlanup 35a/6, elleşüp 51a/2, diñleyüp 60b/6, söyleyüp 61a /4, söyleşüp 62b/11, beyleşüp 62b/11, bağlayup 63a/3, añlayup 65b/1, ḳarşulayup 72a/10

+A- ile türemiş olanlar:

oynadı 64b/5

+l- ile türemiş olanlar:

ṭoġruldı 62b/2, ayrılup 64b/1

+rge- ile türemiş olanlar:

esirgemekdür 3a/2

2.3.1.4. Fiilden İsim Yapma Ekler

-dır/-dir ile türemiş olanlar:

yıldırum 70b/9

-ca/-ce ile türemiş olanlar:

eglence 38b/2,diñlence 38b/3

-ıcı/-ici ile türemiş olanlar:

eyleyici 34a/2, saḳlayıcı 34a/6, kaynadıcı 34b/5, sürüci 34b/6, erici 53b/4

2.3.1.5. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

-t- ile türemiş olanlar:

uġratma 66b/5

-gur-/-gür- ile türemiş olanlar:

irgürici 53b/3

-(u)n-/-(ü)n- ile türemiş olanlar:

kılınmış 34b/6, bulınmaz 51b/4, idindiler 58a/7, oyalanup 69b/4, salındı 64b/2

-ur-/-ür- ile türemiş olanlar:

ḳaçurmak 59b/2

-dur-/-dür- ile türemiş olanlar:

bildürici 34a/5, indürür 34b/5, döndürdi 39b/5, ittürüp 55b/2, azdurdı 66a/7, giydürüp 74a/8

-(ı)l-/-(i)l- ile türemiş olanlar:

buyurulmaya 1b/3, görilen 25a/3, açılmış 26b/5, düzilen 34b/10, döküldiler 40b/2, dinilenlere 48b/7, götürülüp 49b/8 , aşılup 58b/4, konılmış 72a/6

-(ı)ş-/-(i)ş- ile türemiş olanlar: Bu ek metnimizde hem oluş hem de işteş anlamında kullanılmıştır

irişdürdükde 29b/1, elleşüp 51a/2, irişdi 53a/4, soruşup 55a/9, yapışup 57b/6 buluşdı 64a/1

2.3.2. İSİMLER

2.3.2.1.İsim Çekim Ekleri:

2.3.2.1.1. Çokluk Eki**: +lar/+ler:**

beylerine 19b/3, diller 27b/10, bunları 39b/5, başlar 41a/5, daġlar 42a/10, ṭaġlara 43a/4, anları 44a/9, göñüllerden 45b/11, omuzlarda 49b/7, dizlere 49b/8, niçeler 51a/2, vuslat yelleri 52b/8, ellerin 53a/5, ayaḳlarına 53a/6, sözler 61a/4, gözleri 65a/5, kendüler 71b/8, dizlerine 72b/7, ḳaftanlar 74a/8

Yabancı asıllı kelimelerde, kelime tabanına uygun ünlüyle çokluk eki çekime girmiştir.

meẕkūrlar 33a/11, sünbülleri 36b/11, leblerine 37a/2, şerhālar 42a/10, üstādlarile 51a/1, mevcler 64b/4,

2.3.2.1.2. İyelik Ekleri:

Teklik 1.Şahıs İyelik Eki: +(u)m/+(ü)m: Bu ekin +ım/+im biçimi yoktur. Bu ek düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırıdır. Ek dönemin özelliklerine uygundur.

ayaḳdaşum 50a/2, sözüm 77b/4, yazduġumda 78b/6

Bu ek, yabancı asıllı kelimelerde şu şekilde gösteilmiştir:

fikretümde 15a/10, ateşümde 15b/3, kitābum 19a/4, üstüḫānum 19a/8, cildümile 19a/8 cismümile 19a/9, cānum 19a/9, bābum 19b/9, ḳudretüm 29b/9, raḥmetüm 29b/10, taḳdīrümde 30a/1, ḳahruma 30a/2, emrüm 30a/3, cemālüm 30a/7, cenānum 30a/7, ġufrānum 30a/11, rıḍvānum 30b/1, ᶜitābum 30b/1, ᶜiḳābum 30b/2, dürriyetüm 48a8, taṣavvurātumda 49b/1, rivāyetüm 50a/9, beşāretüm 50a/10, iḫvānum 51b/7, gözüm 52b/2, ḳudretümdedür 57b/5, ḥükümetümde 57b/5, bülendüm 61b/10, ḥālüm 61b/4, cānum 61b/11, inḳiyādum 65b/1, maḥfuẓumdan 71a/6, taḳdirümde 71a/6, emrüm 71a/9, naẓmüm 78b/1, ihtiyācum 78a/11, tācum 78b/1, iftiḫārum 78b/3, fennüm 78b/4, fennüm 78b/4, ālüme 78b/10

Teklik 2.Şahıs İyelik Eki: +(u)ñ/+(ü)ñ

özüñ 16a/9, yüzüñe 16a/10, gözüñ 16b/5, yüregi 24a/6, gögsüñ 50b/3, boynuña 62a/10, kaygusı 70a/7senüñ tems̱ilüñde 71a/9

Teklik 3.Şahıs İyelik Eki: +i/+i/+sı/+si

yüzi 2b/10, içi 24a/4, yüzi 24a/10, bir niçesi 25b/7, taşı 38a/8, yerin yüzi 45b/1, yaşı 45a/8, yaşını 52b/2, yüzi 74a/9

Yabancı asıllı kelimelerde şu şekildedir:

evveli 2a/11, maddesi 3a/10, sırrını 4b/11, sinesi 6b/5, menfisi 8a/11, sırrını 13b/9, zenebinde 23b/3, bi-ayenesi 23b/6, mutahharası 23b/6, muazzaması 23b/7, itibarı 29b/2 tahriki 31b/4, cevābını 33a/7, davudisi 42b/1, udisi 42b/2, şekavet nilüferi 42b/8, cümlesi 47b/2, nişānesi 50a/9, müjdegānisi 50b/2, ötesi 55a/2, bedeni 55a/10, muḥabbeti 62a/4, cigeri 65a/6, sūreti kararı 67a/5, fazılı 68a/6, iktidarı 67a/4, ezası 68a/7, cezası 68a/6, a[c]mālini 73a/3, işareti 75b/3,s̱ebātı 76b/5, nefsini 75b/9, i[c]tirāżı 75b/10, ḥayātı 76b/4

Çokluk 1.Şahıs İyelik Eki: +(u)muz/+(ü)müz

başumızı 66b/5, yolumuza 70b/1

Yabancı asıllı kelimelerde şu şekildir:

ma[c]lūmumuz 48a/2 , ḥālümüz 66b/3

Çokluk 2.Şahıs İyelik Eki: +(u)ñuz/+(ü)ñüz

Yabancı asıllı kelimelerde şu şekildedir:

māhiyyetüñüz 29b/10, biżā[c]atuñuz 29b/11, me'vāñūz 30a/6, temaşanuz 30a/7, bidaatınuz 30a/11, taḥtuñuza 39b/10, milketüñüzden 39b/10, bendlerüñüzi 50a/2, ḥabūruñuzda 51b/6, naẓaruñuzda 51b/6, seyrünüz 53a/11, seyrüñüz 53a/11, hayrunuz 53b/1, muḫlisüñizile 53b/4, ḫāk-pāyuñuza 53b/4, ālişānıñıza 53b/6, raġbetüñiz 55b/6, ticāretüñüz 55b/11, ticaretinüz 55b/11, göñlüñüzde 56b/1, nefsüñüze 56b/3, [c]alüñüze 57a/9, papkāhuñuzdan 57a/10, ragbetiniz 55b/6, sūduñuz 60a/5, şerifüñüzde 60a/6, lāṭīfüñüzde 60a/7, afitabuñuzdan 62a/2

Çokluk 3.Şahıs İyelik Eki: +ları/ +leri

yelleri 52b/8, gözleri 65a/5

Yabancı asıllı kelimelerde bu ek şu şekilde karşımıza çıkar:

mübarekleri 12a/7, esma-ı mübarekleri 15a/6, cigeri 24a/7, akılları 25b/2, sedaları 52b/9, nevaları 52b/10, sefineleri 69a/8, kesbleri 71a/7, nasibleri 71a/8, seyr-i sülükleri 71a/8, zevraklarını 71a/10, aslın 75b/5, cevabın 75b/11

2.3.2.1.3. Aitlik Eki:
mihrdeki 3b/3

2.3.2.1.4. Hâl Ekleri:

2.3.2.1.4.1. İlgi Hâli Eki: **+(u)ñ/+(ü)ñ/+nuñ/ +nüñ**

anuñ 1b/6, her birinüñ 15a/7, senüñ 16a/5, özüñ 16a/9, gözüñ 16b/5, gözinüñ 22a/3 kendünüzüñ 30a/1, anlaruñ 43b/10, herkesüñ 46a/7, birünüñ 52b/11, kaşlaruñ 52a/11 sizüñ 59a/3, birbirinüñ 64a/2, yoluñ 65a/2

2.3.2.1.4.1.2. Yükleme Hâli Eki**: +ı/ +(y)ı/ +nı/+Ø**

suyı 4a/5, sözi (49b/2, 47b/1,50b/10), bunı (19a/5, 65a/6, 15b/3), dümeni 35b/1, bunları 39b/5, geregi 41a/11, kanını 42a/2, hevaları 52b/7, başımızı 66b/5,

2.3.2.1.4.1.3. Yönelme Hâli Eki**: +(y)a/+(y)e**

üzerine 9b/10, üzerine 10b/11, yüzüne 16a/10, eksügine 18b/4, kulına 19b/2, yere 24b/6, her neye 33a/8, zahire 33b/10, aña 36a/5, bunlara 39a/2, sözlere (39b/8, 40a/10), koluna 42a/10, yerlere 46a/6, ayagına 46a/7, dizlere 49b/8, yüze 51a/6,başlarına 52a/2, başlara 52b/6, ayaklarına 53a/6, ellerine 57a/6, yirlere 57a/9, sözlerine 56a/2, araya 57b/4, boynuna 62a/10, kendüye 62b/1, ayağına 62b/6, yoluna 63a/7, işine 64b/11, gerüye 65a/11, her birine 70a/6, yolumuza 70b/1, dizlerine 72b/7, göge 72b/10, yire 72b/10, eline 73a/3, eline 73a/10, başına 73b/7, önüne 73b/8, beline 73b/10, üstüne 73b/11, buna 75b/3, araya 77a/1, yola 77b/7

2.3.2.1.4.1.4. Bulunma Hâli Eki**: +da/+de**

sekizde 1b/8, içinde 3a/5, yolında 16a/1, yanında 16a/5, içinde 11b/3, elinde 31b/5 ortasında 32b/2, üstünde 33a/1, dilinde 33b/4, içerüsinde 34a/9, yolda 39b/9, yolunda 41a/5, önünde 42a/9, dilimde 47a/8, yanında 47b/5, içinde 53b/9, yerde 56b/5, yolda 57a/3, varınca 57b/4, yanında 59a/1, yerde 61b/1, yüzinde 64b/4, arkada 76b/10

2.3.2.1.4.1.5. Ayrılma Hâli Eki**: +dan/+den**

sözden 1b/3, bundan 2a/9, sekizden 3b/9, dilden 6a/5, terden 6b/4, hazinelerden 7b/7, ikiden 8b/5, birden 9b/8, kimseden 10a/1, altıdan 11a/3, duᶜādan 18b/5, fatihādan 18b/6, altından 32a/9, etrafından 32a/11, mermerden 32b/1, gerçekden 38b/3, kenardan

39b/3, başdan 40b/9, işinden 43a/3, birbirinden 43a/9, andan 44b/4, kendüden 49b/4, omuzlardan 49b/7, kendülerinden 52a/1, gökden 52a/8, azgından 53a/2, elden 63b/2, dibinden 64b/4, şimdiden 65a/10, yerden 66b/6, yanadan 68a/4, kıldan 72a/3, alanlarından 72b/4, şeyden 72b/5

2.3.2.1.4.1.6. Eşitlik Hâli Eki**: +cA/+cE**

mucibince 44a/8, żaᶜafınca 58b/6, zuᶜmınca 66a/5, żaᶜafınca, ḳavlince 74a/7

2.3.2.1.4.1.7. Vasıta Hâli Eki**: +n/+(y)IlA/+(y)İlE**

gözile (19b/8,69b/10), sözin 16a/10, dizin 42a/9, ellerin 53a/5, gündüzin 55b/4, Ahiyile 77b/10

Yabancı asıllı kelimelerde şu şekildedir:

lafẓıyıla 8b/3, haliyile 8a/7, canile 18a/11, bi-hisabile 13b/7, vechile 11b/5, fehvasıyıla 17b/6, muganıla 62b/10, anunıla 5b/5, nübüvvetile 14b/7, şerifinizile 60a/6, şerabıyıla 60a/4, istifarıyıla 59b/1, kavliyile 59a/3, tertibile 58a/5, ᶜışḳıla 57b/8, bin canile, 57a/1, eytamile 56b/3, dilile 55b/3, tahirile 55b/1, edebile 53a/5,mezkurile 61b/9, mantıkıla 78b/5, cehlile 78a/8, cümleyile 78a/2, izzetile 69a/3, göz ucuyıla 68b/10, ihtimaliyile 67a/7, derdile 52a/3

2.3.2.1.4.1.8. Yön Gösterme Eki**: +ArU/+rA**

üzerine 15a/1, beri 23a/7, içerüsinde 34a/9, girü 39b/10, taşra 40b/2, ṣoñra (48a/5,48b/4), ilerü 51a/2, içre 68b/2, üzre 74a/9

2.3.2.1.4.1.9. Soru Eki**: +mı**

var mıdur 15b/5, var mı 62a/2, yoḳ mı 76b/5

2.3.3. SIFATLAR

2.3.3.1. Niteleme Sıfatları:

çoḳ meşaḳḳat 39b/9, dürlü iġvalar 66a/6, çoḳ zaḥmet 66b/4

2.3.3.2. Belirtme Sıfatları:

2.3.3.2.1.Sayı Sıfatları:

2.3.3.2.1.1. Asıl Sayı Sıfatları:
sekizde bir 1b/7, elli lafẓınuñ 3a/5, bir ẕerre-i 3b/2, on ᶜadeddür 3b/2, bir vechile 4b/11, otuz ᶜadeddür 6b/10, on ikidür 9a/3, biñ cānile 18a/1, biñ yıl 25b/4, iki ṭılsım 30b/9, iki yüz sekiz ḳıṭᶜa 31a/1, iki cānibinde 31b/9, otuz iki dane aḳ 32a/11, üç ṭabaḳa 33b/8, dört ḫādim 34b/1, yidi naġme şehri 43a/5, dört naġme 45b/8, biş kere 55a/11, biş yıllıḳ 57b/3

2.3.3.2.1.2. Üleştirme Sayı Sıfatları:
bişer ṭaᶜām 34b/8

2.3.3.2.2.İşaret Sıfatları:
işbu ḫarāb-ābāda 16a/4, ol demde 17b/11, ol üslūba 18a/7, işbu üslubile 38a/3, o temāşā 52a/5bu pendi 61a/3, bu mey 63a/4, bu sülük 66a/10, şol ḥadde 68a/11, o teşbih 78a/1,

2.3.3.2.3.Soru Sıfatları:
ḳaç ḥaḳḳuñ 68b/3, nice biñ ḥūr 73b/1

2.3.3.2.4.Belirsizlik Sıfatları:
her dem 15b/10, bir ḳaç varaḳ 17b/7, her ḥarfi 19a/7, ḳamu cismümile 19a/8, her cānibin 26b/1, bir mertebede 28a/8, bir anına 30a/10, bir mil 32a/7, baᶜżı maḫṣūṣ müdrikātı 34a/3, nice fülk 37b/8, nice müddet 37b/9, bir ḳaç yıl 40a/8, bir ḳaç ṭop 59b/4, bir ḳaç gūn 69a/7, cümle ᶜālem 72a/2

2.3.4. ZAMİRLER

2.3.4.1.Şahıs Zamirleri:
sen 16a/3, aña 35b/5, ol ki 37b/3, bize 40a/4 anlaruñ 43b/10 ben 51b/7, sizüñ 53a/11 sen daḫı 76b/3

2.3.4.1.2.Şahıs Zamirlerinin Çekimi:

2.3.4.1.2.1.İlgi Hâli:
senüñ 16a/5, bizüm diyārımuzdur 40a/3, senüñ 42/1, anlaruñ zibālıġı 43b/10, anuñ 45b/6, sizüñ sülūk-ı seyrüñüz 53a/11, benümdür 78a/2, benüm 78a/11

2.3.4.1.2.2.Yükleme Hâli:
anları 44a/9, bizi 67a/1, anı 77a/8

2.3.4.1.2.3.Yönelme Hâli:
baña 15a/1, aña (35b/6, 65a/9), bize 40a/4

2.3.4.1.2.4.Bulunma Hâli:
bende (37a/2,78a/3), anda 43b/3, anda (48a/5, 48b/5, 52a/4)

2.3.4.1.2.5.Ayrılma Hâli:
anlardan 50a/4, andan 58b/9

2.3.4.1.2.5.Vasıta Hâli:
anuñıla (51a/5, 70a/3)

2.3.4.1.2.6. Şahıs Zamirlerinin Edatlara Bağlanışı:
anuñ daḫı 1b/7, anuñ içün 42a/3, anuñ gibi 48b/10

2.3.4.2.İşaret Zamirleri:
bu 33b/2, bunlar 57a/7

2.3.4.2.1.İşaret Zamirlerinin Çekimi:

2.3.4.2.1.1.İlgi Hâli:
bunlaruñ 41a/9, bunuñ 76b/5

2.3.4.2.1.2.Yükleme Hâli:
bunı (15b/3 65a/6 ,77b/6), bunları 50b/7

2.3.4.2.1.3.Yönelme Hâli:
bunlara 29a/11, bunlara 39a/2, buña 45b/4

2.3.4.2.1.4.Bulunma Hâli:
bunda 16a/3

2.3.4.2.1.5.Ayrılma Hâli:
bundan 2a/8

2.3.4.2.1.6.Bildirme Eki:
budur ki 1b/4, oldur 7a/5, benümdür 78a/2

2.3.4.2.1.7.İşaret Zamirlerinin Edatlara Bağlanışı:
bundan daḫı 2b/2 ,bunuñ üzerine 45b/4, bunuñ gibi 61b/6

2.3.4.3.Dönüşlülük Zamirleri:
Kendü 40a/5, kendüñüzüñ 30a/1, kendü 67a/6, kendüler 71b/8

2.3.4.3.1. Dönüşlülük Zamirlerinin Çekimi:

2.3.4.3.1.1. İlgi Hâli:
kendüñüzüñ 30a/1

2.3.4.3.1.2. Yükleme Hâli:
kendüyi 68b/1

2.3.4.3.1.3. Yönelme Hâli:
kendüye 62b/1

2.3.4.3.1.4. Ayrılma Hâli:
kendüden 49b/4 kendülerinden 52a/1

2.3.4.4.Belirsizlik Zamirleri:
her biri 11b/6, her birinüñ 12a/9, kim 23b/5, ne ḥikāyet iderse 33b/11, her kim 44a/3, kimse 45b/6, her ne ise 57a/3, kimesne 77b/7

2.3.4.5.Soru Zamirleri:
nirde olsa 4b/6. ḳanda 11a/10

2.3.4.5. Bağlama Zamirleri:
kim : degül lāzım kim idem vaṣfını ol ẕāt-ı bī̄-çūnuñ 24b/4

çālāk şöyle kim bir mil yerden rāyiḥa-i idrāk 32/7

2.3.5. ZARFLAR

2.3.5.1.Zaman Zarfları:
evveli 2a/11, ol demde 17b/11, dāyim olup 24b/11, her demde 28a/4, bir demde 39b/2, hemān-dem 41b/8, yine 44b/9, dāyimā 47a/8, ṣoñra 48a/5,şimdiden 65a/10, imdi 66b/4

2.3.5.2.Yön Zarfları:
üzerine olsun 17b/5, içerüsinde 34a/9, aşaġasında 34a/10, girü 39b/10, ṭaşra 40b/2, berü 47a/6, ilerü 51a/6, ḳarşu 55b/2, içre 68b/2, öñine 73b/8

2.3.5.3.Tarz Zarfları:
bile : deyü bunlara hemrāh olup bile revāne oldı 57a/6

böyle: böyle rüsva görüp ve ḥāline teraḥḥum idüp naṣīḥata 65a/7

eyle : olmışdur eyle olsa gerekdür ki her emrde 55a/7

pür : beyāna ṣıġmaz ve ḥükm-i ᶜacībe ile pür olmış ki bī-kemālihā 31a/6

şöyle: şöyle virmişsin göñül işbu ḫarāb-ābāda kim 16a/4
yazmış gülistānında Saᶜdī ki ḫoş görürse 19b/5

2.3.5.4.Soru Zarfları:
nice : nice taḥrīr ḳılsın anı aḳlām 36a/5

niçe : döne döne niçe içer ḳanını sāġar anuñ içün 42a/3

niçün: zeylüñi niçün virürsin nefse nā-bīnā gibi 15b/8

2.3.6. EDATLAR

2.3.6.1.Ünlem Edatları:

āh : bir kere āh idüp kendülerinden gidüp 52a/1

iy : iy şehriyār-ı ḫoş-reftār süzlere ḫayli zaḥmet 39b/8

tā : begenmezler sözin tā ölmeyince 76a/3
yā : yā ilāhi ḳıl ᶜināyet işbu ᶜabd-i mücrime 16b/9

2.3.6.2.Bağlama Edatları:
çü : çü yoḳdur ḳudretine ḥadd ü pāyān 36a/6

çün : türāb-ı maḥż ola çün cism-i Aḥmed 79a/3

çünki : çünki dilber-i firāḳ irādet ide 62a/7

egerçi :egerçi böyledür aḥvāl-i nādān 76a/9

eger : eger düşdiyise şirket-i nā-kehāni 78a/5

ger : ger Sa^cdī bin Zengī kılup kāşāne-i çīnī ile 19a/6

2.3.6.3.Çekim Edatları:

berü : olmak muḥāldür ve andan berü Cevzā burcına 43b/7

bile : lafẓ-ı medd lafẓıyıla bile olsa ki, bā-sitāyiş 2a/6

birle : ṣun[c]-ı Ḥaḳ birle ser-te-ser memlū 38a/6

dek: umarum haşra dek ḳala muḫālled 76b/7,

gibi : itdükleri iktiżāda niçe bunuñ gibi ḫaṭā 61b/6

içün : jenk-i fenādan tenfīr içün bu bābda bir ḳaç varaḳ 17b/7

ile : ḳabaḥat ile zevraḳ-ı mücennes ḳalur ol 63a/9

ḳadar : ne ḳadar ki emr-i Ṣani[c]a ḳaṣd-ı imtis̱āl ve kendü 67a/6

ṣoñra : geçdükten ṣoñra āvāzeler memleketinde bir cāy-ı 48a/5

2.3.7. FİİLLER

2.3.7.1. Fiil Çekimi

2.3.7.1.1. Şahıs Ekleri:

N'da iki tip şahıs eki kullanılmıştır. Metnimizde fiil çekiminde kullanılan şahıs ekleri şu şekildedir:

2.3.7.1.1.1. Zamir Menşeli Şahıs Ekleri:

Metnimizde, geniş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, gelecek zaman ve istek çekimlerinde kullanılan zamir menşeli şahıs ekleri şunlardır:

Teklik 1.Şahıs Eki:

olurın 19b/7, idem 24b/4, görürüm 77b/10

Teklik 2.Şahıs Eki:

virürsin 15b/8, virmişsin 16a/4

Teklik 3.Şahıs Eki:

olmaya 18b/6, yazmış 19a/5, açılmış 26b/5, görmemiş 37b/2, idecek 38b/5, olmışdur 46a/11, olıcak 65a/8

Çokluk 1.Şahıs Eki:

kılursunuz 30a/11, müstehak oluruz 66b/11

Çokluk 2.Şahıs Eki:

olasız 55b/7, itmeyesiz 56b/7

Çokluk 3.Şahıs Eki:

dirler 66b/2, begenmezler 76a/3

2.3.7.1.1.1. İyelik Menşeli Şahıs Ekleri:

Metnimizde, görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılan iyelik menşeli şahıs ekleri şunlardır:

Teklik 1.Şahıs Eki:

itmedüm 77a/5

Teklik 2.Şahıs Eki:

buyurursañ 65b/2, itmedüñ 66b/1,olaruñ 76b/2, ḥaml eyleñ 78a/6

Teklik 3.Şahıs Eki:

olmazsa 56b/2, yanaşdurdı 63a/6, virse 75b/1

Çokluk 1.Şahıs Eki:

alduk 4b/5, getürsek 6b/7

Çokluk 3.Şahıs Eki:

sökdiler 64b/7

2.3.7.1.2. Şekil ve Zaman Ekleri

2.3.7.1.2.1. Bildirme Kipleri

2.3.7.1.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

Teklik 1.Şahıs Eki:

irişdüm 8b/2, temaşa eyledüm 43b/3, gördüm (44b/6,43b/10,43a/2,48a/7), seyreyledüm (45b/5,48b/9), seyran eyledüm 44b/2, seyr kıldum 46b/9, eyledüm (48a/4,45b/10,46a/10), irdüm 48a/6, temaşa kıldum 49a/2, vusul buldum (50b/1,50b/4) yazdum 76b/6, itdüm 76b/8, getürdüm 77a/1, itmedüm 77a/5, kıldum 77b/8

Teklik 2.Şahıs Eki:

gūş itmedün 66b/1

Teklik 3.Şahıs Eki:

dinildi (2a/2,2a/3), istifāde olındı 2b/11, müstefad oldı 3a/6, ḳaldı 3b/9, iradet olındı 3b/10, olundı (7a/7,18a/11), vardı 27b/10-37b/6 didi 53b/7, ,erişdi 17a/1,şeref buldı 19b/8,buldı 18b/1,ihtimam kılındı 18a/1, sermedi 24b/11, buldı 29b/7, emr olındı 36b/1,etdi 36a/1,zikr olındı 36a/1,irişdiler 40a/11,zimet eyledi 40a/6,meşakkat oldı 39b/9,gönderdi 39b/6,döndürdi 39b/5,münevver eyledi 39b/2, sema eyledi 41a/10,riayet eyledi 41b/1,çekildi 41b/1,def olındı 41b/7, geldi 41b/10,toldı 42a/5 seyr eyledi 40a/8,getürdi 50b/9,hatm eyledi 50b/11,ahir eyledi 49b/3-47b/1 efgan eyledi 52a/11,nalan eyledi 52a/11,isti^cma eyledi 51b/10,dökdiler 52a/2, 53b/5, arz eyledi 53a/8, irişdi 53a/4, raġbet gösterdi 57a/7, çıḳdı 52b/6,münākıs oldı 52b/5, umman eyledi 52b/3, oldı 57b/6, ikbāl göstermedi 58a/3, efgān oldı 58a/11, arz eyledi 59a/4, buyurdı 59b/3, serdi 59b/4, döndürdi 59b/6, ṭutdı 59b/8, girdi 60a/10, geldi 60a/11, vardı 60b/1, eyledi 60b/4, temevvüç itdi 61b/11, irsāl eyledi gitdi 61b/11, revāne yüz urdı 62b/6, mücāvir oldı 62b/3, ṭogruldı 62b/2, ikrār virdi 62a/6, ṣordı 62b/8, buyurdı 62b/10, bulındı 63a/5, yanaşdurdı 63a/6, alındı 63b/7, niyet itdi 63b/9, ḳomadı 63b/9, buluşdı 64a/1, ṣoruşdı 64a/2, getürdi 64a/3, ḳıldı 64a/4, istedi 64a/7, revāne ḳıldı 64b/1, ṣalındı 64b/2, ḳaynadı 64b/4, oynadı 64b/5, sökdiler 64b/7, dökdiler 64b/8, ḥavāle eyledi 66a/7, ḥavāle oldı 66a/8, ḳodı 67a/10, geldi 64a/1, azdurdı 66a/7, virdi 66a/6, ḳaldı 66a/5, asıldı 66a/4, mübāşir oldı 66a/3, buldı 66a/2, geldi 66a/2, sürdi 65b/11,

döndürdi 65b/10, yitdi 65a/9, şuru[c] eyledi 65a/8, büryān oldı 65a/6, geldi 68a/9, selam virdi 68a/9, yürüdi 68a/10, itdi 68a/5, nalan oldı 68a/4, eyledi 67a/8, komadı 67b/7, püyān oldı 67b/8, ittiṣāl buldı 67b/10, gördi 67b/10, avdet eyledi 67a/5, olmadı 69a/5, tārumar eyledi 70a/3, geçdi 70b/7, irdi 70b/10, keder getürdi 71a/1, ferman eyledi 71a/5, ḫalas oldı 73a/9, buldı 71a/9, ṭurdı 72b/1, indi 73a/2, nazar ṣaldı 73a/4, ḳaldı 74a/4, ışmarladı 74b/2, dendi 76b/2

Çokluk 1.Şahıs Eki:

alduk 4b/5 ,eyledük 5a/7, itmedük 39a/6

Çokluk 3.Şahıs Eki:

hikāyet kıldılar 23a/5, 38b/7, tutdılar 38a/5, yüz yumadılar 36a/8 andan oldılar 38b/10, komadılar 39a/6,kıldılar 39a/2, geldiler 40b/1,döküldiler 40b/2, ele aldılar 42a/6, etdiler 42b/3, guş etdiler 47b/2, aferin eylediler 47b/4, itdiler 52a/4, buldılar 53b/9, müşade kıldılar 53b/9, tutdılar 57a/1, veda eylediler 57a/4, idindiler 58a/7, gitdiler 58a/6, keşt eylediler 57b/11, didiler 57b/2, bazar eylediler 63a/1, irişdiler 68b/9, oldılar 68b/8, irdiler 71b/11, gitdiler 71b/10, güç eylediler 71b/4, aram itdiler 69a/7,islah eylediler 69a/10, revan oldılar 69a/11, yüridiler 69b/6, ma'yus oldılar 70a/9, buldılar 70b/3, asayiş kıldılar 70b/4, turdılar 72a/9, getürdiler 72a/11, geçdiler 72b/6, urdılar 72b/9, vezn etdiler 72b/11, sundılar 73a/3 gördiler 71b/11, turdılar 74a/2, getürdiler 74a/1, gitdiler 73b/9, virdiler 73a/10, teslim eylediler 74a/10, götürdiler 74a/9

2.3.7.1.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Teklik 2.Şahıs Eki:

olmışsun 16a/8,virmişsin 16a/4

Teklik 3.Şahıs Eki:

ḳılmışdur 5a/5, düşmişdür 9b/3, olınmışdur 9b/4,olınmışdur 12a/4, nihan ḳılmışdur 13b/10, ḳılmış 15b/4,yazmış 19a/5, yüzin urmış 24b/6, dehşet almış 25b/2,hayretde kalmış 25b/3, berkitmiş 26a/2, vaaz itmiş (26a/3,31b/8), açılmış 26b/5, başın egmiş 26b/7, kalmış 26b/7, yaratmış 28b/6, harç olmış 31a/5, konulmış 31b/5, müvekkel olmış 32a/9, düşünmiş 33a/1, oturmış 33a/3, ḳonmış 33a/7, komış 26b/4, götürmemiş 37b/2, görmemiş 37b/1, sürüci kılınmış 34b/6, oturmış 34b/7, muntazam olmış 34b/2,

vatan olmış 40a/4, düşmiş 45a/4, olınmış 44b/3, kelp olınmış 73b/2, dizülmiş 43a/7, çökmiş 42a/9, yarmış 42a/10,sarmış (42a/11,40b/8), degmiş 42a/9, kesilmiş 41a/5, dökülmiş 41a/5, sebep olmış 41a/6, vaaz olınmış 35a/5, halka etmiş 51a/1, tutmış 51a/2, lam olmış 49b/4, salmış 49b/6, göstermiş 49a/8, tebaiyyet itmiş 49a/4, ihtisas itmiş 48b/1, görilmiş 48a/4, atmış 47b/8, yasmış 47b/8, kadem basmış 47b/9, ihata kılmış 46a/8, açmış 45b/10, geçmiş 45b/11, görmiş 45b/6, irmiş 45b/6, cür'et göstermiş 68a/1, ziyadet bulmış 68a/2, tahrir olınmış 73a/7, sürülmiş 72a/2, ḳurulmış 72a/3,oḳınulmış 72a/6, buyurmışdır 74b/3, olmışdur (78b/2,55a/7),

2.3.7.1.2.1.3. Geniş zaman eki

Teklik 1.Şahıs Eki:
olurın 19b/2, görürüm 77b/10

Teklik 2.Şahıs Eki:

yilersin 15b/10,virürsin 15b/8,görürsin 15b/7, umarsın 16a/3, itmezsin 16b/1

Teklik 3.Şahıs Eki:

başlar 1b/5, ḳalur 3b/1, istihrac olunur 2b/2-3a/1, bulunur 2b/8olur (1b/8, 2a/1,2b/1), olunur (1b/4,2a/9,2a/10), teslim ider 3a/2, deler 4b/2, gitmez 8b/11, tutmaz (9b/11,10a/4), yemez 14b/7, diyemez 16a/10, iktidar tutmaz 14b/6, bulur 24b/3, resm eyler 25b/1, irmez 26b/3, eyler 26b/8, nuş ider 26b/11, sıgmaz 31a/6, tahrir olunmaz 31a/7, nasb olunur 33b/1, takrir eyler 33b/4, bahş olunur 34b/9, gider 35a/9, irer 35a/10, irişmez 36a/4, gelmez 40a/11, içer 42a/3, ider 43a/3, ider 43a/4, olur 44a/7, ıras ider 44b/9, n'eyler 52a/11, bulunmaz 51b/4, bilmez 51a/3, sürer 46a/6, düşer 46a/7, murad olur 62b/8, salunur 63b/8, bakmaz 68b/10, dirler 66b/2, çekilür 66b/4, nida eyler 72a/6, cevap virülür 75a/11, dahil olur 75b/2, görür 76b/11, olmaz 75b/11, zulum ider 76b/10, beyan eyler 77a/11, bakar 78a/10, bilür 78b/2, eyler 78a/1, söyler 78a/2

Çokluk 1.Şahıs Eki:

müstehak oluruz 66b/11

Çokluk 2.Şahıs Eki:

kılursunuz 30a/11

Çokluk 3.Şahıs Eki:

göz ederler 33b/6, bagışlar 37a/7, ikamet iderler 38a/11, okurlar 76a/1, korlar 76a/2,begenmezler 76a/3, ururlar 77b/11

2.3.7.1.2.1.4. Gelecek Zaman eki

Teklik 3.Şahıs Eki:

olıcak (1b/8,2a/5,1b/5), guş idecek 38b/5, takrir idecek 48b/3, gidecek 48a/4, istima idecek (59a/5, 62b/6, 69a/2), olıcak 65a/8, gidecek 65a/8

2.3.7.1.2.2. Tasarlama Kipleri

2.3.7.1.2.2.1. Emir Kipi

Teklik 2.Şahıs Eki:

oldur 7a/5, eyle 15b/5, olma 16b/3, virme 16b/3, eyle 16b/7, gör 16b/8, kıl 18b/9, nazar kıl 24b/7, gör 42a/2, bezr getir 42b/8, seyret 45a/10, eyleme 59a/9, ugratma 66b/5, itme 66b/5, görme 67a/2

Teklik 3.Şahıs Eki:

olsun 14b/5, kılsun 36a/5

Çokluk 1.Şahıs Eki:

kılın 24a/11, alun 42b/9, bilin 42b/9

3.3.7.1.2.2.2. Şart Kipi

Teklik 3.Şahıs Eki:

olsa (1b/92b/10,2b/3,2a/1,2a/3,2a/6,2a/11), olmasa (2a/11,10a/3), olunsa (4b/9,4a/2), itse (2b/3,25b/6), derbeder kılsa 26a/4, ikdam itse 28a/11, yönelse 35a/9, sual eylese 75a/9,virse 75b/11

Çokluk 1.Şahıs Eki:

getürsek 6b/7

3.3.7.1.2.2.3. İstek Kipi

Teklik 1.Şahıs Eki:

idem 24b/4, ayan eyleyem 51b/8

Teklik 2.Şahıs Eki:

idesin (15b/6,65b/5), olasın (16b/4,18b/8)

Teklik 3.Şahıs Eki:

buyurulmaya 1b/3, oluna 1b/7, kala 2a/5, kıla (3a/7, 11b/6), ola (8a/2-7a/10), ide 11a/10, ola 14a/11, tasvvur ide 15a/3, kıla 15a/4, fark eyleye 16/10, oluna 18a/9, olmaya 18b/6, ire 18b/10, kıla 22a/5, seyran kılmaya 25b/5, noksan bulmaya 25b/7, nazır olmaya 26a/6, sergerdan kala 27a/11, emreyleye 29a/11, iştibah olmaya 30b/2, vakıf ola 33b/2, ıttıla bula 33b/3, işaret eyleye 32b/6, gitmeye 34b/4, eyleye (35a/7,42b/5), tesvit ola 35b/1, tefviz oluna 36b/3, mütecelli ola 42b/6, temaşa eyleye 44a/4, dikkat etmeye 56b/8,eyleye 55a/7, gitmeye 57a/6, gide 58b/11, ide 58b/11, eyleye 59b/1, gelmeye 60a/8, olunmaya (62a/2,60a/8), denilmeye 62a/3, gitmeye 62a/6, iradet ide 62a/7, gide 62a/8, girmeye 68b/11, itmeye 76b/9

Çokluk 1.Şahıs Eki:

idelim 61b/10, gidelüm 61b/9

Çokluk 2.Şahıs Eki:

kılasız 39b/11, tathir idesiz 55a/11, musaffa kılasuz 55b/1, riya itmeyesiz, 55b/5, olasız (55b/7,59a/9), göstermeyesiz 56a/3, yimeyesiz 56b/4, sakınasız 56b/5, itmeyesiz (56b/7,56a/11)

Çokluk 3.Şahıs Eki:

bulalar 29b/2, arz ideler 71b/1, göreler 71b/3

2.3.7.1.2.3. Fiillerin Birleşik Çekimi

Metnimizde şu şekilde geçmiştir.

2.3.7.1.2.3.1. Hikâye

2.3.7.1.2.3.1.1. İstek Kipinin Hikayesi

Teklik 3.Şahıs Eki:

ineydi 52a/8, gireydi 52a/9,olaydı 52b/7

2.3.7.1.2.3.1.2. Görülen Geçmiş Zamanın Hikayesi

Teklik 3.Şahıs Eki:

olınmışdı 6a/8, fer salmış idi 29b/4, koymış idi 41b/4, temaşa olmışdı 52b/5, olmışdı 64b/9,

2.3.7.1.2.3.3. Geniş zamanın Hikayesi

Teklik 3.Şahıs Eki:

derdi 28b/5, turardı 29a/10, iderdi 36b/8, sığmazdı 40b/1, delerdi 42b/3,

almazdı 51a/4, gelmezdi 51a/6, buyurdı 64b/6

Çokluk 3.Şahıs Eki:

giderdik 3b/8

Çokluk 3.Şahıs Eki:

derlerdi 29a/6

2.3.7.1.2.3.2. Rivayet

2.3.7.1.2.3.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti

Teklik 3.Şahıs Eki:

çıkarmış 40b/9

2.3.7.1.2.3.3. Şart

2.3.7.1.2.3.3.1. Geniş zamanın Şartı

Teklik 2.Şahıs Eki:

istersen (68b/4,58b/7), begenmezsen 76b/3

Teklik 3.Şahıs Eki:

virürse 19a/5, eylerse 19b/4, görünürse 31b/7, giderse 32a/3, olmazsa 56b/2, olursa 55b/6, kasd iderse 62a/9, dilerse 63b/6, buyurursa 65b/1, olunmazsa 66b/10

Çokluk 1.Şahıs Eki:

iderseniz 30a/6

2.3.7.1.2.3.3.2. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

Teklik 1.Şahıs Eki:

götürdiyse 64b/9, düşdiyse 78b/5

2.3.7.1.3. Soru Eki**: +mı/+mi**

ḳıla mı 36a/7, bulınur mı 62b/8

2.3.7.1.4. İsim-Fiil Ekleri

-mak/-mek

dimekden 3b/8, olmakdan 5a/8, olmaḳdan 5b/2, olmamaḳ 26a/10 olmaḳda 30b/2, gitmege 57a/6, ḳoymaḳ 64a/5, ḳoymamaḳ 64a/7, itmege 79a/8

-ma/-me

götürmemiş 37b/2 yumadılar 39a/8 ummayasız 55b/10,olınmaya 62a/2, ḳalmayup 67a/5, baḳmayup 69b/1

2.3.7.1.5. Sıfat-Fiil Ekleri

-an/-en

ḳaçan 9a/7, çekilen 15a/11, çıḳan 16a/11, olan 19b/3, gören 43a/2, seyr iden 44a/9, süren 44a/10, dinilenlere 48b/7, olınan 56b/7, görenüñ 58b/11, ṭutmayanuñ 68a/6

-**dık/-dik**

itdügünden 26a/9 geldügin 41a/9 yazdugumda 78b/6,olınduḳdan 61a/1,bulınduḳda 76b/6

2.3.7.1.6. Zarf-Fiil Ekleri

-ıp/-ip

giderüp, 3b/5, oturup 52b/1, öpüp 53a/6, yuyup 55b/1, ṣalup 57a/11, açup 58a/9, ayrılup 64b/1, giydürüp 74a/8

-ınca/-ince

diyince 49b/7, varınca 57b/4, ölmeyince 76a/3, olmayınca 76a/4

-acaḳ/-ecek

gidecek degül 48b/4, olıcaḳ oldı 65a/8, gidecek gitti 65a/8,

-dıḳça/-dikçe

varduḳça 70b/6

Sonuç

Âşık Çelebi, Hasan Çelebi ve Riyâzî tezkirelerinde, Nahlistan'ın Sadi'nin Gülistan'ı tarzında nazım-nesir karışık bir eser olduğu ve Kara Fazlı tarafından H.963/1555'te yazıldığı belirtilmiştir. Eserin tek nüshası üzerinde yaptığımız bu çalışmada amacımız, eseri konu, içerik ve dil açısından incelemektir. Müellifin tam adı ne eserin başındaki katalog fişinden ne de sonunda verilen isimden anlaşılmaktadır. Eserin müellifi, isminin Ahmed olduğunu ve babasının Balatlı olarak tanındığını zikretmiştir. Araştırmalarımız sonucunda iki kişinin ismine ulaştık. Bunlardan birinin Nahlistan'ın müellifi olabileceğini düşündük. Bunlardan ilki İstanbullu Ahmed Çelebi'dir. İkinci kişi de Diyarbakırlı Şeyh Ahmed Hayali'dir. Biz ise; müellifin İstanbullu Ahmed Çelebi olduğu kanısındayız. Aynı zamanda eserin Kara Fazlı'nın eseri olmadığı sonucuna ulaştık.

N, dinî, tasavvufî, ahlakî ve ilmî konular üzerinde duran çok yönlü bir eserdir. Sanat kaygısıyla kurulan cümlelerde, üslup ön plana çıkmış, düşünce ikinci planda kalmıştır.

Müellif eserini Sa'd b. Zengi'ye takdim edilen Şeyh Sadî Şirazî'nin "Gülistan" adlı eseri tarzında yazdığını söylemektedir. Eser incelendiğinde bu benzerlik göze çarpmaktadır.

N'da söz varlığı olarak 13.456 kelime bulunmaktadır. Eserin ilk ve son sayfası ile eserde geçen ayetleri okumadık ve orijinal şekliyle bıraktık. Metnin çevriyazısını yaptıktan sonra, metindeki bütün kelimeleri dönemin dil özelliklerini göz önünde tutarak inceledik. Giriş bölümünde, eserin tanıtımını, müellifini, nüshalarını, tavsifini ve düzenlenişini, inceleme bölümünde ise; imlâ özelliklerini verip, ses ve şekil bilgisi yönünden inceledik. Dizin bölümünde ise; Türkçe kelimelerin çekimlerini ve eklerini inceledik. Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalar alfabetik olarak gösterilmiştir. Eser, Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini taşıması açısından da önemlidir.

Eserde, cümleler –ıp, -ip, -ıcak, -icek ekleriyle birbirine bağlanmıştır. Cümleler gereksiz yere uzatılmıştır. Devrik yapılı cümleler ön plandadır. İnşâ tarzında yazılmış olan eserin nesir kısımlarında secili anlatımlar dikkati çekmektedir. Müellif eserinde anlatımı kuvvetlendirmek için beyitlere başvurmuştur. Müellif eserinin genelinde

hareke kullanmamış, kelimeleri açık, anlaşılır bir şekilde yazmıştır. Bu da metnin kolay okunmasını sağlamıştır. Müellif, eserinde bazı kelimelere hareke koymuştur. (buldı 67b/10, yolına 63a/7, iki 43b/4, hakikatin 43a/11, istihrac 4b/1, ittehazu 12a/1)

Sonuç olarak, bu çalışmamızın yazıldığı dönemin dil özelliklerine ışık tutacağını düşünüyoruz.

NAHLİSTAN

(METİN)

1b

1 bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

2 nāliş-i eẕ ḥāl-i perīşān fürū-māye bā-sitāyiş-i bī-

3 miṡl ü bī-ġāye erbāb-ı ᶜaḳla ḫafī buyurulmaya ki bu sözden

4 bi-ṭarīḳ-ı muᶜammā el-ḥamd lafẓı istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki

5 ḥāl-i perişān fürū-māye olıcaḳ ki, māyeden ṡümün irāde

6 olınup anuñ şeklinden ṡümün bi'ż-żamm murād olup

7 anuñ daḫı maᶜnīsi murād olına ki sekizde bir dimekdür

8 sekiz ḥadur sekizde bir olıcaḳ bir elifdür ḥa olur

9 pes ḥāl-i perişān fürū-māye olsa ki ḥāsı aşaġa

2a

1 olsa elḥa olur pes sitāyiş-i bī-miṡl ü bī-ġāye

2 dinildi sitāyişden murād medḥdür pes bī-miṡl

3 ü bī-ġāye dinildi medḥ bī-ġāye olsa yaᶜnī āḫiri

4 gitse medd ḳalur pes sitāyiş ki medhdür bī-miṡl ü

5 bī-ġāye olıcaḳ ki ḥāsız ḳala medd ḳalur pes elḥā

6 lafẓ medd lafẓıyıla bile olsa ki bā-sitāyiş-i

7 bī-miṡl ü bī-ġāye dimekden müstefād oldı el-ḥamdü

8 olur min ġayr-ı tekellüfin ol Ḫālıḳ-ı ezelī bundan li'llāh

9 istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki Ḫālıḳdan lafẓatu'llāh

10 irāde olınur ve ezelīnüñ taᶜrīfi mā lā ibtidāᶜ lehdür

11 pes Ḫālıḳ-ı ezelī olsa yaᶜnī Allah lafẓınuñ evveli olmasa

2b

1 li'llāh ḳalur bilā-reyb li-muḥarririhī ve ḳadīr-i lem-yezelī dergāhına ki

2 bundan daḫı yine li'llāh istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki

3 üç yüz bişdür lem-yezelī olsa yaᶜnī yitmişi gitse

4 iki yüz otuz ḳalur medd ḳalur zīrā lem yitmiş ᶜadeddür zīrā

5 lem yitmiş ᶜadeddür ve yezel fiᶜl-i mużāriᶜdür zāleden

6 pes lem-yezelī olmaḳ yitmişi gitmekdür olur ve zāyil olmaḳ

7 ḫaẕf olmaḳdur pes iki yüz otuz biş ḳalur

8 otuz bişiledür ve iki yüz dimekden daḫı bi-ṭarīḳ-i

9 ḳavāᶜid-i ᶜilm-i muᶜammā tekrīr-i evvel irāde olınup leh

10 lafẓınuñ yüzi yaᶜnī evveli ki lāmdur mükerrer olsa ki

11 iki yüz dimekden istifāde olındı li'llāh olur min ġayr-ı şek

3a

1 velā-tekellüf raḥmeti baḥrında bundan elleẕi istiḫrāc olınur

2 ṭarīḳı budur ki raḥmet esirgemekdür ki riḳḳat-ı ḳalbden

3 ᶜibāretdür ve riḳḳat yidi yüz ᶜadeddür ve yidi yüzden

4 ẕāl murāddur ve baḥrdan yemm lafẓı murāddur ki murād

5 fīdür yemm ellidür pes ẕāl elli lafẓınuñ içinde olsa ki

6 raḥmeti baḥrında dimekden müstefād oldı elleẕi olur

7 min ġayr-ı taᶜassüf cirm-i ḫalḳ-ı cihān bundan ḫalḳ

8 istihrāc olınur ṭarīḳı budur ki cirmüñ şeklinden

9 cirm bi'l-kesr murāddur ve cirm maddedür pes cirm ḫalḳ

10 madde-i ḫalḳ dimek olur ḫalḳuñ maddesi ḫı lām ḳāfdur

11 hem-çü rūy-ı mihrde bir ẕerre-i bī-nişān ve bundan rūḥen

3b

1 istihrāc olınur ṭarīḳı budur ki rūy-ı mihrde

2 bir ẕerre dinildi bir ẕerreden murād on ᶜadeddür ki

3 ṣūret rakamıdur rūy-ı mihrdeki bir ẕerre rūyuñ

4 *ya*sıdur ki on ᶜadeddür pes anı bī-nişān eylemek

5 iki ᶜadedden giderüp yüz birdür anuñ ṣūreti tā-i melfūẓīdür

6 anuñ şeklinden bā-i melfūẓī murāddur ve melfūẓīden

7 bā-i mektūbī murāddur ki iki ᶜadeddür pes ol

8 ikisin giderdük niteki bir ẕerre-i bī-nişān dimekden

9 müstefād oldı sekiz ḳaldı ve sekizden ḥa-yı

10 melfūẓī irādet olındı pes rūyuñ yāsı ḥā olsa

11 rūḥen olur bilā-şüphe ve kemālāt-ı bī-ḥisābile

4a

1 peyker-i insān bundan ve cismen istiḫrāc olınur

2 ṭarīḳı budur ki kim kemālāt lafẓınuñ māsı ḥaẕf olınsa

3 niteki bī-ḥisāb dimekden müstefād oldı zīrā

4 ḥiss-i idrākdür bī-ḥisāb dimekden bi-ṭarīḳ-ı ^{c}ilm-i

5 mu^{c}ammā ṣuyı idrāk olınmaya dimek olur kemālāt

6 lafẓında ṣu mā lafẓıdur pes ḥaẕf olsa kelāt

7 ḳalur kaf ḥarf-i teşbīhdür ve Lāt bütdür ^{c}Arabīsi

8 ves̱endür pes anuñ şeklinden ten irā(d)e olındı ki

9 kaf-ı teşbīhden müstefāde oldı pes ve ten

10 dimek ve cism dimekdür ki murād fīdür ve peyker-i insāndan

11 murād elifdür ki insān lafẓınuñ evvelidür pes ve cism

4b

1 lafẓı peyker-i insānile olsa ve cismen olur vech-i yem-i

2 ^{c}ışḳında āşüfte ve nālān ṣun^{c}ı birle revān

3 bir sefīne-i irfāndur bundan ve ce^{c}alehümā istiḫrāc

4 olınur ṭarīḳı budur ki vech-i yem-i ^{c}ışḳında dimek ile

5 ^{c}aynıyıla vech lafẓını alduḳ ve birle dimekden elif

6 müstefād oldı ve sefīne dinildi pes sin nirde

7 olsa ki sin fī ne dimekden müstefād oldı sene

8 oldı ve seneden ^{c}ām murād olur pes vech ve elif

9 ve ^{c}ām lafẓı terkib olınsa ki āşüfte ḳavlinden

10 müstefād oldı ve-ce^{c}alehümā olur ḫāḳ-i ādemde

11 bir vechile defāyin-i sırrını pinhān bundan ^{c}alā künūz

5a

1 istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki bir lafẓınuñ

2 vechi ya^{c}nī ṣūreti birdür ve ^{c}alādür Fārisīde

3 ve defāyinden murād künūzdur cümle ^{c}alā künūz olup

4 bilā-reyb ve ta^{c}assüfine ve ḳażā ve ḳaderde bir nev^{c}ile

5 vech-i irādetin nihān ḳılmışdur ki bundan ḥükme

6 istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki ḳażādan ḥükm lafẓı

7 irāde olınur ve ḳaderden ḳāfı ḥaẕf eyledük nitekim
8 vech-i irādetin nihān ḳılmaḳdan müstefād oldı
9 zīrā vech yüzdür ve yüz ḳāfdu*r* pes ḳaderden
10 ḳāf nihān olsa der ḳalur ve der ḳapudur ve ᶜArabīsi
11 bābdur ve bāb biş ᶜadeddür ve biş ḥa-yı mektūbīdür
5b
1 pes ḥükm lafẓında hā-i muttaṣıla vākiᶜ olsa ki vav cemᶜ
2 içün olmaḳdan müstefād oldı ḥükme olur
3 nüh felekde māh-ı tābān ḥayret içre ser-gerdāndur
4 bundan ṭılsımen istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki
5 nüh ṭoḳuzdur ki anuñıla ṭā-i mektūbī irāde olınur
6 ve felekden semā lafẓı irādet olınur cümlesi ṭısmen
7 oldı ve māh-ı tābāndan otuz irādet olınur
8 ve andan lām irādet olınur pes ṭısmen lafẓında lām
9 olsa ki nüh felekde māh-ı tābān dimekden müstefād
10 oldı ṭılsımen olur bilā-reyb nüh beyt
11 saḫte peykerhā zi-āb ü ḫāk ü bād
6a
1 der dil-i her ᶜużv ḳuvvet-hā nihād bundan ve vażᶜ
2 istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki peyker-hā lafẓından
3 vav irāde olınur zīrā he bişdür ve elif birdür cümle
4 altı ᶜaded olur ve andan vav irāde olınur ve dil-i
5 her ᶜużv dinildi pes dilden ḳalb murāddur ve he
6 lafẓından kül murāddur pes ᶜużv lafẓı ḳalb-i kül ile
7 vażᶜ olur peyker-hā lafẓından vav irādet
8 olınmışdı cümle ve vażᶜ olur ādemī rā-kerd
9 ber bālā-felek nāṭıḳ ü bīnā ve berter-i ez mülk bundan
10 e'n-niẓām istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki bālā lafẓından
11 lafẓ-ı lā-i mektūbī irādet olınur pes nāṭıḳ-ı bīnā dinildi
6b

1 nāṭıḳ lafẓı bī-nā olsa ṭıḳ ḳalur ve ṭıḳ lafẓından

2 ṭoḳuz yüz irādet olınup ve ṭoḳuz yüzden ẓā-ı

3 melfūẓī murād olınur ve berter dinildi berden murād

4 gögüsdür ve terden nem lafẓı irādet olınur pes ẓā-ı

5 melfūẓī nem lafẓınuñ sīnesi olsa ki berter

6 lafẓından müstefād oldı niẓām olur pes evveline

7 bir lā-i mektūbī getürsek niteki bālā dimekden müstefād

8 oldı li’n-niẓām olur yek naẓar bā-yed ẕevi her çīz-rā

9 bundan li-küllī şey’in istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki

10 yekden lām irādet olınur zīrā yek lafẓı otuz

11ᶜadeddür ve otuz lāmdur ve her çīzden küllī şey

7a

1 irādet olınur çün lām küllī şey’in lafẓına muttaṣıl

2 olsa ki yek naẓar bā-yed ẕevi her çīzrā dimekden

3 müstefād oldı li-külli şey’in olur bilā-reyb

4 nām-ı hestī tā-ber-ān bāşed revā bundan iṣmen

5 istiḫrāc olınur ṭarīḳı oldur ki nāmdan iṣm

6 irādet olınur ve tā-berān dinildi tānuñ şeklinden

7 bāya intiḳāl olındı ve berān lafẓından elif

8 irādet olınur zīrā berden ṣadr murāddur

9 revān lafẓınuñ sadrı elifdür çün iṣm elife

10 muttaṣıl ola ki bādan müstefād oldı iṣmen

11 olur şeş cihet bā-ḳudret-i bī-ġāyeteş bundan ve ḳaddir

7b

1 istiḫrāc olınur ṭarīḳı oldur ki şeşden vav

2 irādet olınur ve ḳudret-i bī-ġāyeden ḳaddera çün

3 vav ḳudret-i bī-ġāye ile olsa ki bā-ḳudret-i bī-

4 ġāye dimekden müstefād oldı ve ḳaddera olur

5 şedd-i ᶜāyan ez genc-hā-yı ᶜibreteş bundan min ḫazāyin

6 istiḫrāc olınur ṭarīḳı oldur ki çün ez genc-hā

7 lafẓı ayan olsa ki ḫazinelerden dimek olur
8 pes bu lafẓdan min ḫazāin lafẓı irādet olınur
9 lūṭf-hā-yı o ki der peyveste est ve bundan
10 elṭāfa istiḫrāc olınur ṭarīḳı oldur ki lafẓ-hādan
11 elṭāf irādet olınur ve derden bāb irādet

8a

1 olınur bāb bişdür ve biş hādur çün elṭāf
2 lafẓına he muttaṣıl ola niteki lūṭf-hā-yı o ki der
3 peyveste est dimekden müstefād oldı elṭāfa
4 olur min ġayrı şekkin rūzī yek mūr ez vey rūste est
5 bundan ḳısmen istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki rūzīden
6 ḳısm-ı bi'l-kesr irādet olınup ve yekden elif irādet
7 olınur cümle ḳısmen olur mümkin ne ḥāliyile taᶜrīfi
8 bābında gūyān bundan lā-yümkin taᶜrīfe istiḫrāc
9 olınur ṭarīḳı oldur ki neden tefī irādet olınur
10 ve ḥalden mużāriᶜ irādet olınur pes mümkin lafẓınuñ
11 mużāriᶜ menfīsi ki mümkin ne ḥaliyile dimekden

8b

1 müstefād oldı lā-yümkin olur taᶜrīfi bābında
2 dinildi bāb biş ᶜadeddür ki he murāddur pes taᶜrīf
3 lafẓıyıla hā-yı mektūbī bile olsa ki taᶜrīfi bābında
4 dimekden müstefād oldı taᶜrīfe olur
5 ve nükte-çīn ne mecāliyile cemāl-i Ḫudā vaṣfında
6 süḫandan ola ki bundan ḥadden istiḫrāc olınur
7 ṭarīḳı budur ki cemālden ṣūret irāde olınur
8 pes Ḫudā lafẓınuñ ṣūreti ki cemāl-i Ḫudā dimekdür
9 müstefād oldı Ḫudā olur mülkī bī-mis̱āl
10 ḥadd ü ᶜādeti ber-ḳarāra muḫalleddür ve bundan velā-resmen
11 istiḫrāc olınur ṭarīḳı oldur ki mülkden velāyet

9a

1 irāde olınur ve çün yet lafẓı velāyet lafẓından

2 gitse ki bī-mis̱āl ḥadd dimekden irāde olındı

3 zīrā ḥadd on ikidür ve on ikiden yet murāddur

4 pes mis̱ālden müşābehet müstefād olup mis̱āl-i

5 ḥadden yet lafẓı murāddur pes çün velāyet

6 bī-mis̱āl ḥadd olsa velā ḳalur ve ᶜādetden resm

7 murāddur ve bir elifdür pes ḳaçan resm ber-ḳarāra muḫalled

8 olsa yaᶜnī āḫiri elif olsa velā resmen olur

9 ليس كمثله شئ وهو السميع البصير نعم

10 المولى ونعم النصير

11 در نعت سيد المرسلين صلى الله ve dürūd taḥiyyāt

9b

1 ve firāvān ol vālī-i ṣalāvat-ı bī-pāyān bundan

2 ve'ṣ-ṣalavāt istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki bī-pāyān

3 lafẓı vālī lafẓına vaṣf düşmişdür deyü iᶜtibār

4 olınmışdur pes vālī bī-pāyān olsa ve ṣalavāt

5 lafẓıyıla bile olmaġıla ve'ṣ-ṣalāt olur من غير

6 تكلف وتعسف وريب ṣadr-ı ṣuffe-i ṣafā

7 bundan ᶜalā istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki ṣadr sīnedür

8 ve sīneden ber-irādet olınur ve berden daḫı

9 ᶜalā irādet olınur من غير شك aᶜnī ḥażret-i

10 Muḥammed ṣalla'llahu veᶜs-selām vesellem üzerine ki kimesne

11 ululuġı beyānında ser-i iḳtidār tutmaz bundan

10a

1 min beyn istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki kimseden

2 min irādet olınur ve ser-i iḳtidārdan elif irādet

3 olınur pes eyān lafẓından elif olmasa niteki

4 ululuġı beyānında ser-i iḳtidārdan ṭutmaz dimekden

5 müstefād oldı beyn olur min ġayr-ı şekk ü dil

6 bende-gān ḫayāl vaṣfına yitmez bundan bi'l-ᶜibād

7 istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki dilden bāl lafẓı

8 irādet olındı ki murāddur fīdür ve bende-gāndan

9 ᶜibād murād olup bi'l-ᶜibād olur cāme-i nübüvvet

10 ile ḳadd ü bāsından hezār-ı naḫl-i irem ve ṭarī ve tāze ve ḫurrem

11 bundan s̱evāben istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki cāmeden

10b

1 s̱evb irādet olınur ve ḳadd-i ṭūbādan elif irādet

2 olınur çün s̱evb lafẓı elifile olsa ki cāme-i

3 nübüvvet ile ḳadd-i ṭūbā dimekden müstefād oldı

4 s̱evāben oldı ve çeşm-i dil-ḫaste-i cürme ḫāk-pāy-i

5 tūtiyā-yı mükerremdür bundan ve is̱men istiḫrāc olınur

6 ṭarīḳı budur ki dil-ḫāsteden sitte murāddur ki

7 vavdur ve cürmden is̱m murāddur ve ḫāk-pādan

8 elif murāddur cümle ve is̱men olur der naᶜt-ı çehār-

9 yār-ı ᶜiẓām raḍiya'llāhuᶜanhu ve hezārān dürūd-ı s̱enā

10 çehār-yār-ı bā-ṣafā ṣıddīḳ ve Fārūk ü Ẕü'n-nūreyin

11 ve Murtażā üzerine ki bundan ᶜalā istiḫrāc olınur

11a

1 ṭarīḳı oldur ki çehār-yār-ı bā dimekden vav irādet

2 olınur zīrā çehār dörtdür pes ol bānuñ yārī

3 olmaġıla ki bā ikidür altı olur altıdan vav murād

4 olur pes murtażādan daḫı ᶜalā irādet olınup ve anuñ

5 şeklinden ᶜalā murād olup cümle ve ᶜalā olınur min ġayr-ı şekk

6 ᶜāşıḳān-ı dīdār-ı Ḫudā ve müteveccihān-ı rāh-ı Ḫudādur

7 bundan ilāh istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki ṣūret

8 murād olur dīdārdan ve Ḫudādan ilāh murād olur

9 pes ṣūret-i Ḫudā dimekden ilāh murād oldı lez̠z̠et-i

10 evṣāf-ı bī-nihāyelerüñ dil ḳanda taṣavvur ide

11 bundan elleẕi istiḫrāc olınur ṭarīḳı istiḫrāc

11b

1 oldur ki leẕẕet-i bī-nihāyeden leẕ irādet olınur

2 ve dil ḳanda dinildi ḳandadan eyn murād olup

3 çün leẕ lafẓı eyn lafẓınuñ içinde olsa ki

4 dil ḳanda dimekden müstefād oldı elleẕine olur

5 min ġayr-ı şekk ve ḳalb-i benī ādemden ne vechile güẕer

6 ḳıla ki her biri serīr-i ᶜizzet-i bī-intihāye mālik

7 bundan itteḫaẕū istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki

8 serīrden taḥt murāddur pes bī-intihā olıcaḳ taḫ

9 ḳalur ve biri dimekden evveline bir elif irādet olınup

10 ıtaḫ olur ve mālik dimekden ẕū irādet idüp cümle

11 itteḫaẕū olur ve vāḥidden elif murād olup cümle

12a

1 itteḫaẕū olur ve meslek-i vāḥidü'l-ḳahhār sālik-i

2 āl-i aṣl-ı şerīᶜat bundan ehl-i istiḫrāc olınur

3 ṭarīḳı budur ki ālüñ aṣlından ehl-i irādet olınur

4 zīrā ālüñ aṣlı ehldür hā elife ḳalb olınmışdur

5 ve hādim-i ṣūret-i küfr ü ḍelālet bundan eş-şirkü

6 istiḫrāc olınur ṭarīḳı budur ki ṣūret-i küfrden

7 eş-şirk-i irādet olınur tamām olur. esmā-i mübārekleri

8 ebālīs-i nefse rücūm ḳadr-i ᶜālīleri ḫod

9 her birinüñ maᶜlūmdur bundan ḫaṣman istiḥrāc

10 olınur ṭarīḳı budur ki ḫoddan ḫīş murāddur

11 ve ḫīşden ḫaṣm-ı murāddur ve anuñ şeklinden

12b

1 ḫaṣm murāddur ve her biri dimekden elif murād olınup

2 cümle ḥaṣmen olur rıḍvanu'llāhu teᶜālā aleyhim

3 ecmaᶜīn

13b

1 Kitāb-ı Naẖlistān

2 bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

3 nāliş ez ḥāl-i perīşān ve fürū-māye bā-sitāyiş-i

4 bī-mis̱l ü bī-ġāye ol Ḥālıḳ-ı ezelī ve ḳadir-i lem-yezelī

5 dergāhına ki raḥmeti baḥrında cirm-i ẖalḳ-ı cihān

6 hem-çü rūy-ı mihrde bir ẕerre-i bī-nişān ve kemālāt-ı

7 bī-ḥisābile bī-kerān vech-i yem-i āşüfte ve nālān

8 ṣun^{c}ı birle revān bir sefīne-i ^{c}irfāndur ẖāk-i

9 ādemde bir vechile defāyin-i sırrını pinhān ve ḳażā

10 ve ḳaderde bir nev^{c}ile vech-i irādetin nihān ḳılmışdur ki

11 nüh felekde māh-ı tābān ḥayret içre ser-gerdāndur

12 sāẖāt-ı peyker-hā zi-āb ü ẖāk ü bād

14a

1 der dil-i her ^{c}użv-ı ḳuvvet-hā nihād

2 ādemī rā-kerd ber bālā-felek

3 nāṭıḳ ü bīnā ve ber-ter-i ez melek

4 yek naẓar bāyed ẕevi her çīz-rā

5 nām-ı hesti tā-berān bāşed revā

6 şeş cihet bā-ḳudret-i bī-ġāyeteş

7 şedd-i ^{c}ayān ez genc-hā-yı ^{c}ibreteş

8 lūṭf-hā-yı o ki der peyveste est

9 rūzī-i yek mūr ez vey ruste est

10 mümkin ne ḥāliyile ta^{c}rīfi bābında güyan-ı çīn ne mecāliyile

11 cemāl-i Ḫudā vaṣfında Süẖandan ola ki mülk-i bī-

14b

1 mis̱āl ve ḥadd ü ^{c}ādeti ber-ḳarāra muẖalleddür ليس كمثله

2 شئ وهو السميع البصير نعم المولى ونعم النصير

3 ve dürūd-ı taḥiyyāt-ı firāvān ol vālī-i ṣalāt-ı bī-pāyān

4 ṣadr-ı ṣuffe-i ṣafā aʿnī ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā

5 ṣalla'llahu aleyhi vesellem üzerine olsun ki kimse

6 ululuġı beyānında ser-i iḳtidār ṭutmaz ve dil-i bende-gān

7 ḫayāl vaṣfına yitmez cāme-i nübüvvetile ḳadd-i ṭūbāsından

8 hezār-ı naḫl-i irem ṭarī ve tāze ve ḫurrem ve çeşm-i dil-ḫaste-i cürme

9 ḥāk-pāy-i tūtiyā-yı mükerremdür

10 ve hezārān dürūd ü s̱enā çehār-

11 yār-ı bā-ṣafā Ṣıddıḳ ve Fārūḳ ve Ẕū'n-nūreyn ve Murtażā

15a

1 üzerine ki ʿāşıḳān-ı dīdār-ı Ḫudā ve müteveccihān-ı

2 rāh-ı hüdādur leẕẕet-i evṣāf-ı bī-nihāyelerin dil kanda

3 taṣavvur ide ve ḳalb-i benī ādemden ne vechile güẕer

4 ḳıla ki her biri serīr-i ʿizzet-i bī-intihāye mālik

5 meslek-i vāḥidü'l-ḳahhāra sālik āl-i aṣl-ı şerīʿat

6 ve ḫādim-i ṣūret-i küfr ü ḍelālet esmā-i mübārekleri

7 ebālīs-i nefse rücūm-i ḳadr-i ʿālīleri ḫod her birinüñ

8 maʿlūmdur rıd'vānu'llahu teʿālā aleyhim ecmaʿīn

9 bir dem ki dil-i cān mā-sivā jenginden muʿarra ve dide-i

10 fikretümde semāvāt ʿalā ẕerre-i nā-çīz gibi nā-peydā idi ki

11 ʿālemde çekilen rāḥat ve renc baña mānend-i luʿbet-i saṭranc

15b

1 gelüp ʿālem-i süflīde ki cüzʾī ve küllī şuʿbede-bāz-dehrüñ

2 ḫayāl-i ẓıllı görünüp tefekkür-i ḥāl-i müşevveş ve teẕekkür-i derūn-ı

3 pür ateşümde dil bu ḳavlī virdi ẕebān ve cān bunı

4 ẕikr-i lisān ḳılmış idi kim

5 rūşen eyle bāṭınuñ mihr-i cihān-ārā gibi

6 menzilüñ tā-farḳ-ı eflāk idesin İsa gibi

7 çün görürsin mā-sivā fānī dürür bāḳī Ḫudā

8 zeylüñi niçün virürsin nefse nā-bīnā gibi

9 bu nuḳuşa kim mis̱ālī oldı rü'yā ve serāb

10 cān virüp her dem yilersin valih ü şeydā gibi

11 var mıdur bir maṭlab-ı a^{c}lā bugün insāna hiç

16a

1 cānile yolında ṭālib olmaġa mevlā gibi

2 ḫāne-i derd ü belā gibi ve ġam iken dünyā-yı dūn

3 bunda sen rāḥat umarsın cennetü'l-me'vā gibi

4 şöyle virmişsin göñül işbu ḫarāb-ābāda kim

5 dār-ı ^{c}izzetden senüñ yanında bu a^{c}lā gibi

6 dāyimā ḥırṣ u ṭama^{c} ṣaḥnında pūyānsın dirīġ

7 meskenüñ Ḳāf-ı ḳanā^{c}at ḳılmayup ^{c}anḳā gibi

8 şöyle olmışsın ^{c}iḳāb-ı Ḥaḳdan iy miskīn emīn

9 nār-ı dūzaḫdan özüñ bī-çāre bī-pervā gibi

10 Ḥaḳ sözin ḳorḳar diyemez kimse hergiz yüzüñe

11 kim çıḳan her dem femüñden semdür ejderhā gibi

16b

1 ^{c}uzlet itmezsin ki bir dem açıla ḳalbüñ yüzi

2 ravża-i künc-i riyāżetde gül-i ra^{c}nā gibi

3 gel mülevves̱ olma ġayrı naḳşına virme göñül

4 şāh olasın tā-vücūduñ taḫtına dārā gibi

5 ḫāb-ı ġafletden gözüñ aç bil muḥaḳḳaḳ bunı kim

6 bu ḥaḳīḳatdür bu eşkāl-i cihān rü'yā gibi

7 ẕātuñı ^{c}ibret maḳāmında ṭutup eyle naẓar

8 gör ki ḫaṣmuñ var mıdur bu bī-vefā dünyā gibi

9 yā ilāhī ḳıl ^{c}ināyet işbu ^{c}abd-i mücrime

10 nīk ü bed farḳ eyleye tā-muḳbil ve dānā gibi

11 pes hātif saḳf-ı ḫayāl ü ^{c}ākif kehfü'l-bāldan

17a

1 bir ṣadā-yı dil-āmīz ve nidā-yı ^{c}ibret-engīz irişdi ki

2 iy mübtelā-yı mā-sivā ve pīşvā-yı rāh-ı belā be-gūn ki mālik-i

3 cism ü cān ü taḫt vücūduñda sulṭānsın

4 bu muḳarrer ki ^{c}ömr-i insān mānend-i āb-ı revāndur bir anda

5 pāyāne irüp niçe biñ māh ü sāl taḫt-ı s̱erāda

6 pāy-māl olup sipihr devrinde vücūduñdan

7 es̱er ü künbed-i gerdūnda ḥāl ü ḳālüñden ḫaber bilinmeye

8 bekerded ṣad hezārān dehr-i iyn-ṭāḳ

9 ki ḫāli keşte bāşed ez tu āfāḳ

10 birūne biş ez in yek nām-ı in dem

11 ki nā-peydā ṣuyı ez rūy-ı ^{c}ālem

17b

1 imdi lāyıḳ ve vācib ve muvāfıḳ ve münāsib oldur ki

2 egerçi ki biżā^{c}atüñ ḳalīl ve süḫanüñ ^{c}adem-i ḳudretüñe

3 delīldür velī ehālī-i zamān ve iḫvān-ı cihān

4 her demde noḳṣān-bīn ve ^{c}ayb-ı güzīn olmadukları

5 cihetden من اعطى ما لديه لا يلزم شئ عليه

6 feḥvāsıyıla ^{c}amel ḳılup ḥāl-i ^{c}ālemi taṣvīr ve ḳulūbı

7 jeng-i fenādan tenfīr içün bu bābda bir ḳaç varaḳ

8 كيف ما اتفق taḥrīr ve tastīr itmek tamām iṣābet

9 ve muḳteżā-yı ḥikmetdür çün gūş-ı cāna bu pend-i

10 dil-güşā ve nuṣḥ-ı feraḥ-fezā ol bülbül-i gūyā ve ṭūṭī-i şeker

11 ḫārādan ol demde ki irdi dāmen-i iḳdām-ı üşlūb-ı

18a

1 cür'et ve ihtimām ḳılındı ki ol kitāb-ı müsteṭāb

2 ve ḫiṭāb-ı ^{c}anberin-niḳāb mecma^{c}-ı rumūz ilāhī a^{c}nī

3 Ḥüsn-i Dil-i Āhī ki mażhar-ı esrār-ı melekūt ve manẓar

4 envār-ı lāhut olmaġıla nūr-ı çeşm-i ẕevi'l-ulūm

5 ve mefḫar-ı fużalā-yı Rūmdur تبركا بنكاته اللطيفه

6 وتقليدا بتشبيهاته الشريفه ol nev^{c}a mümās̱il

7 ve ol üslūba māyil taḫayyülāt-ı baṭınī taṣavvurāt

8 derūnīden bedīᶜ ve ġarīb bir ḥikāyet-i ᶜibret-

9 engīz ve dil-firīb imlā ve inşā olına çün vech-i

10 meşrūh üzre bir pend-i cemīl ve tenbīh-i celīl

11 vārid oldı biñ cānile ḳabūl ḳılup şurūᶜ olındı

18b

1 ᶜāḳıbet yüz ᶜacziyile bu miḳdār ṣūret buldı

2 ᶜuḳalā-yı devrān ve fuṣaḥā-yı nükte-dāndan ümīd-vār

3 ve naẓardārız ki benī nevᶜ-i ḫalel ve zelelden ḫālī degül

4 mürüvvet idüp sehvine ḫaṭā-baḫş ve eksügine

5 lūṭf-ı tamile ḳalem-keş olup duᶜādan ferāmūş

6 ve fātiḥādan ḫāmūş olmaya

7 keder irāṣ ider cevher noḳṣān

8 ne mühim kāñe olasın nigerān

9 kāmil isen kemāle ḳıl naẓar-ı

10 ire tā-rūha būy-ı ẕevḳ-ı eṡeri

11 ve bu nāme-i şāhid-i beḳā ve menşūr-ı aṣḥab-ı ᶜuḳbānuñ

19a

1 nām-ı bedīᶜin naḫlistān ḳodum

2 ṭoḳuz yüz altmış üç olduḳda hicret irüp

3 Ḥaḳdan ᶜināyet birle nuṣret bahāne olmaġıçun

4 bir duᶜāya kitābum irdi ol dem intihāye bunı

5 yazmış gülistānında Saᶜdī ki ḫoş görürse

6 ger Saᶜdī bin Zengī kılup kāşāne-i çīnī ile

7 çeng ola her ḥarfi hem-çün naḳş-ı erjenk

8 benüm ḫod cildümile üstüḫānum niçe belki ḳamu

9 cismümile cānum ola bir şāhuñ iḥsānıyıla ḥāṣıl

10 ki vaṣfı olmaya taḥrīre ḳabil

11 mecāzī medḥi şāhān-ı cihānuñ

19b

1 ḥaḳiḳī ola çün şānında anuñ

2 ne beñzer Sa^cdī bin Zengī ḳulına

3 ve yā ḥükminde olan beylerine

4 eger ^cavn-ı Ḫudā eylerse yārī

5 ḳılup şādīye tebdīl āh ū zārı

6 ki manẓurı ola şāhı cihānuñ

7 olurın ḳulı seḥbānı(süḥbānı) zamānuñ

8 şeref buldı çü nāmıyıla kitābum

9 gülistān-ı cenāndur faṣl u bābum

10 الا وهو السلطان الاعظم مالك رقاب جميع

11 الامم مولى ملوك الروم والعرب والعجم

20a

1 امير المؤمنين وامام المسلمين خليفة رب

2 العالمين سلطان الغزات والمجاهدين قامع

3 الكفرة والمشركين قاهر الخوارج والمتمردين

4 كنز الفقراء والمساكين دافع شدة الاثراء

5 والظالمين ومانع مضرة المردة والمضلين

6 ملجأ الفصحاء والمتكلمين ملاذ الفضلاء والكاملين

7 مامن المستامنين والخائفين ومهلك الخائنين

8 والمنافقين قاتل رؤس الملاحد والمفسدين

9 وقاطع رؤس الروافض والكافرين روح الاذكياء

10 والمدبرين وفتوح الاصفياء والقانتين

11 عماد الملة والدين كهف الغرباء والمسافرين

20b

1 سيد المرشدين والعارفين وسند العالمين

2 والصالحين حافظ عباد الرحمن وضابط بلاد

3 المستعان فايق ودايع الملوان اكمل اصناف

4 الانسان منصور لواى انا فتحنا لك فتحا مبينا

5 ومسرور فحواى وينصرك الله نصرا عزيزا

6 صاحب قران الزمان وقهرمان الدوران

8 شمس الاصدقا ومحمود اللقا peyember-Behcet Ömer-[c]adālet

9 Sikender-saṭvet Arisṭo-ḥikmet Süleymān-ḳudret

10 Dārā-salābet Rüstem-şecā[c]at Ḫüsrev ü [c]izzet Ḳārūn-

11 milket Ḳāsım-ḳuvvet Çemşīd-fıtnat Cāmī-kiyāset

21a

1 Seyyid-fażīlet Nebī-sīret Velī-ḫaṣlet Ḫalīl-

2 ṣaffetiyet [c]Alī-mekremet Ḫātem-saḫāvet Sencer-ḥaşmet

3 Süḥbān-faṣāḥat Cami[c]-i aḫlāḳu'ş-şerife ne'l-laṭīfetü

4 ve maẓhar-ı ṣadā-yı انى جاعل فى الارض خليفة پادشاه

5 اسلام مخرب الاوثان والاصنام فاتح بلاد الكفر

6 والطغيان ve metbū[c]-ı ehālī-i Efrenci ü Boġdan

7 kaşif-i ḳal[c]-i Belġrad u Rodos ve mālik-i memālik

8 velāyet-i Engerus ḥākim-i Cezāyir ü Maġrib ü Yemen ve mutaṣarrıf-ı

9 Çīn ü Māçīn ve Ḫuten şāh-ı İrān ü Tūrān

10 ve Türkistān ve Hindüstān ve cihāndār-ı milket

11 sitān Gürcistān ve Kürdistān ẓillullahu'l-

21b

1 melikül-mennān mütemeṡṡil maᶜnā-yı ان الله يامر

2 بالعدل والاحسان السلطان ابن السلطان

3 ابن السلطان والخاقان ابن الخاقان السلطان

4 Süleymān Ḫān İbn-i sulṭān Süleymān Ḫān İbn-i sulṭān

5 Sulṭān Bayezid Ḫān İbn-i Sulṭān Bayezid Ḫān

6 İbn-i Sulṭān Muḥammed Ḫān ḫalledallahu biḥara salṭanatih-i

7 متوجة برياح الهيبة والقوة والشجاعة

8 وابد قلازم خلافته متقالية بنسايم السنة

9 والشريعة والعدالة انه ميسر كل عسير وهو

10 على كل شيء قدير .Pes cenab Ḥaḳdan ümīẕ ve ricā

11 ve ḥażret-i ᶜizzetden istidᶜā olınur ki ol vāżıᶜ-ı

22a

1 ḳubbe-i mīnā ve müḥterᶜ-i çarḫ-ı muᶜallā olan ẕāt-ı

2 muḥaḳḳaḳ ve ḳadir-i muṭlaḳ ol sulṭān-ı ḫāver zemīn

3 ve pādişāh güzīnüñ izdiyād-ı ᶜömr ü devlet-i ebediyyesinde

4 ifrāṭ ve irtifāᶜ ᶜizz ü rifᶜat-ı sermediyyesinde

5 infirāṭ muḳadder ḳıla āmīn يا رحيم العصاة

6 بحق شفيع العصاة

7 ve ol bedr-i evc-i salṭanat ve mihr-i burc-ı ḫilāfet

8 olan sāye-i sübḥānuñ ᶜulüvv-i şānına cihāt-ı şettā

9 ve ṣad vücūh bī-hemtāyıla lāyıḳ ve muvāfıḳ olan

10 düstūr-ı mükerrem ve muᶜaẓẓam müdebbir-i sulṭānü'l-ekrem

11 muṣliḥ-i meṣāliḥ-i benī ādem el-meşhūr bi'l-ᶜadl-i fi'l-ᶜālem

22b

1 mihr-i evc-i muᶜallā ve mālik-i ṣadr-ı aᶜlā faḫr-i erbābu't-

2 tedbīr ve māh-ı rūşen-żamīr nāẓır-ı ḫaẓāyin-i sulṭānı

3 ve zevraḳ-ı dīvān-ı ḫāḳānī çālāk-ı ^{c}arṣa-i vezāret

4 ve mesned-i ^{c}izz ü devlet nāyib-i menāb-ı şāh-ı cihān

5 el-maḫṣūṣ-ı biġāyeti'l-mennān-ı keyvān rif^{c}at ve cem

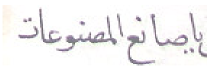
6 menṣabet dāll-i devlet ve ^{c}ayn-ı sa^{c}ādet vezīr-i

7 müşīr-i münīr ve mekremet-peẕīr-i ferīdü'l-arż ve semā a^{c}nī

8 Rüstem Paşa yesserā'llahū mā yeşā ḥażretlerinüñ daḫı

9 murādāt-ı dīniyye ve umūr-ı dünyeviyesin vefḳ-ı ṣavāba

10 maḳrūn ü beliyyāt-ı gūna-gūndan zāt-ı şerīfin

11 maḥfūẓ ve maṣūn ḳıla āmīn

23a

1

2 müfessirān āyāt-ı ezelīyye ve rāviyān-ı rivāyāt-ı lem-yezelīyye

3 ve rāviyān-ı rivāyāt-ı lem-yezelīyye merḳūm-ı ṣafaḥāt-ı

4 ḳadem ve mefhūm-ı varaḳat-ı ^{c}ademden bu vechile

5 rivāyāt ve şu resmile ḳıṣṣa ü ḥikāyet ḳıldılar ki

6 āvān-ı bī-evvel ya^{c}nī zamān-ı ezelde ki bu neheng-i merdümdür

7 bu baḥr-ı pür ḫaṭarda süfün-i ebdānī ġarḳ itmeden beri

8 ve bu peleng-i zūr-āver bu varṭa-i reh-güẕerde çeşm-i

9 cānı ḫūn-ı sürḫa müstaġrıḳ eylemeden ārī idi

10 nüh şiḳāb-ı arżın zīr ü bālāsında nüfūs-ı bī-gerān

11 ve nüh ḳıbāb-ı çarḫuñ fevḳ ü arasında nücūm ve rücūmdan

23b

1 nişān nüh ufḳ-ı gül-zārdan ḫūr-ı gül-i tābān ve nüh tutuḳ

2 nev-bahārdan ṭurre-i sünbül ^{c}ayān nüh fānūs-ı dehrüñ

3 şem^{c}ī pür żiyā ve nüh ṭāvus-ı mihrüñ zenebinde ḫaṭṭ-ı

4 vücūdile ṭuġrā nüh serv-i çenāruñ ḫāk-i pāyānda cūy-bār

5 ve nüh āb-ı revānuñ ẕatında ruṭūbet ḳarār ḳılmış idi kim

6 ẕāt-ı muṭahharası vücūd-ı bī-^{c}āyesini muḳteżī

7 ve ṣıfāt-ı muᶜaẓẓaması ḫulūd bī-intihāsına muḳtefī

8 bir sulṭānı cihān ve ḫālıḳ ins ü cān var idi ki

9 noḳṭa-i ḳāf-ı ḳudretinde kūh-i Ḳāfuñ vücūdī maᶜdūm

10 ve ḥalḳa-i mīm-i ᶜaẓametinde ᶜarş-ı aẓīmüñ vaṣf-ı

11 sücūdī ḫāme-i ẓımnile merḳūm ẕāt-ı maḫluḳāta

24a

1 nigeh-bān ü āsitanı bi-ḥācib ü derbān niẓām-ı

2 cān-baḫşından mevcūdāt-ı zemīn behre-bīn

3 ve ḫan-ḳah-ı dil-keşinde māhī-i arż bir sālik-i ḫalvet-

4 nişīn ġażab-ı āteş-feşānından kürre-i nāruñ içi yanmış

5 ve ḫışm-ı bi-emānından çeşm-i şafaḳ ḳızıl ḳana ġarḳ

6 olmış salābet ü saṭvetinden dūzaḫuñ yüregi

7 efruḫte ve şuᶜūbet-i heybetinden māliküñ cigeri

8 sūḫte nehār-ı pür ṣafā ḫor-ı vuṣlatuñ ᶜāşıḳ-ı

9 dil-dādesi ve leyl-i bī-żiyā ḳapusında bir bizcileyin

10 yüzi ḳara bendesi küh-i firḳatında kaᶜbe bir çāk-ı

11 girībānī ve deşt-i ḥasretinde felek vālih ü ser-gerdānī

24b

1 bir ẕerre-i turāb girişme-i lūṭfıyıla manẓūr olsa

2 fevrī olur insān ve bir ḳaṭre āb yed-i ḥikmetiyile

3 maẓrūf olsa defᶜi bulur cism ü cān

4 degül lāzım kim idem vaṣfını ol ẕāt-ı bī-çūnuñ

5 kemāl-i ḳudretinde dāldür aḥvāli gerdūnuñ

6 yüzin urmuş yire eyler enīn ü nāle ve efġān

7 naẓar ḳıl kim degül mi ᶜayn-ı ᶜibret ḥāli ceyhunuñ

8 سبحان من تفرّد في كبريائه

9 كلّ الرّجال يسئل ما من عطائه

10 çün bu ẕāt-ı ebedī biẕātihi ḳayim ve bu ṣıfāt-ı

11 sermedī bī-kemālihi dāyim olup ^{c}ayn-ı ^{c}ālemden cān gibi

25a

1 nihān ve çeşm-i benī ādemden ^{c}anḳā gibi pinhān

2 iken dide-i ^{c}ibret ile ^{c}ālem-i ^{c}ademde naẓar ve çeşm-i

3 ḳudretinden görilen ḳademe keşf-i baṣar ider eyle

4 olsa ol āyine-i meserret-nümā bu ṣūreti muḥaṣṣıl

5 ve ol mi'rāt-ı rūḥ-efza bu şey'i mütemās̱il olur ki

6 bu māhiyyet-i ma^{c}dūmenüñ bir niçesi ḳabil-i vücūd

7 ve bu ḳāyināt-ı mefhūmenüñ bir niçesi mümkin-i sücūddur

8 pes ber-ḥaseb-i iḳtiżā-yı irādet-i sübḥānī ve ber-mūcibe-i

9 muḳteżā-yı meşiyyet-i sulṭānī mühendis-i ṣun^{c}-ı bī-

10 pāyānı ve muṣavvir-i ḳudret-i bī-kerānı mevadd-ı mutaṣavvere

11 ve eşkāl mütefekkirreden dünyā nām bir maḳām-ı zerrīn-bām

25b

1 ve serāyı şād-kām resm eyler ki taẖmīr-i türābında

2 ^{c}āḳılları dehşet almış ve terbiyet-i nār u ābında

3 kāmiller ḥayretde ḳalmış evvelā bir bisāṭ-ı mu^{c}anber ki

4 hüdhüd-i Süleymān biñ yıl devrān olsa ^{c}öşrini

5 seyrān ḳılmaya ve bir simāṭ-ı mu^{c}teber ki cemī^{c}-i ins ü

6 cān niçe yıl ekl-ẖān itse bir zerre ni^{c}ami

7 noḳṣān bulmaya vāżı^{c}-ı ḥabāb nüh ḳıbāb-ı turāb-ı

8 ^{c}anber-nābını bir āb-ı müsteṭāb üzre binā ḳılmış ki

9 çūşından niçe Kūh-i Bedaẖşān ve ẖurūşından

10 her ṣadefi dür-efşān olur ẖāk-i ^{c}anber-sāsını

11 ġalebiye çarḥile ġubār ve sirişt-i cān-fezāsını

26a

1 yed-i ṣun^{c}ıla misk-bār bu ḳulzüm-i bī-kerānuñ

2 üzerine pür ṣan^{c}atile berkitmiş ve bu baḥr-ı bī-pāyānuñ

3 üzerine pür ḥikmetile vaż^{c} itmiş ki bād-ı ṣarṣar

4 cihānı der-be-der ḳılsa bir zerre taḥrīke ḳadir

5 ve mihr-i münevver rākib-i ġażanfer olup ᶜālemi cu-be-cu

6 gezse mis̱line nāẓır olmaya pes ol nişīmen-i raᶜnā

7 ve meᵓmen-i zībā bu yem-i bī-intihā ve mā-i pür hevānuñ

8 rīḥ-i ᶜaḳımıla temevvüc bād-ı ṣārimile āteş gibi

9 temevvüc itdüginden nev-civanan gibi ḫırāmān

10 ve berk-i ḫazān gibi lerzān olmamaḳ içün Buḳrazu Balḳān

11 gibi niçe cibāli evtād ve künbed-i ġalṭān gibi niçe

26b

1 ṭaġı ᶜimād idüp eṭrāfuñ gülzār ve her cānibin sebze-zār itmiş

2 ᶜaceb naḳş itmiş ol naḳḳāş-ı ᶜibret

3 ki irmez künhüne ᶜaḳl u rü'iyyet

4 ḳomış bu ferşde niçe ḥaḳāyık

5 açılmış lāle ve sünbül şaḳāyıḳ

6 benefşe eyleyüp bu ṣunᶜı seyrān

7 başın egmiş ve ḳalmış deng ü ḥayrān

8 görüp bu ᶜibreti gonce olup şād

9 yaḳasın yırtup eyler Ṣāniᶜin yād

10 mey ᶜışḳından itdi çün şafaḳ-nūş

11 ider ḫūrşīdi mest olup der-āġūş

27a

1 pes bu dil-güşānuñ üzerine bir ᶜarş-ı muᶜallā bir ecrām-ı

2 muṣaffā ki ṣad sāl murġ-ı çālāk hem-çü āh-ı tāb-nāk

3 ᶜazm-ı ᶜurūc-ı simāk ve ḳaṣd-ı ṣuᶜud-ı eflāk itse

4 degül mümkin ola vücūdına irmek belki mümteniᶜdür

5 ḫayālini görmek ve bu sipihr-i pīrūze-fām ve çarḫ-ı

6 bülend-i nā-fercāmī envāᶜ-ı şeheb ve sitāre ve eṣnāf-ı

7 s̱evabit ve seyyāre ile tezyīn eylemiş ki ezkiyā-yı

8 ricāl bu ṣūver ü eşkālden vücūd-ı mües̱s̱ire

9 istidlāl ü ẕāt-ı Ṣaniᶜye intiḳāl idüp

10 ṣunᶜı temāşāsında ḥayrān ve ḳudret-i intihāsında

11 ᶜaḳıllar ser-gerdān ḳala فاعتبروا يااولي الابصار

27b

1 üstād-ı ᶜışḳ öñinde bu ḳubbe-i zeberced

2 ḳaddini eylemiş ḫam mānend-i ṭıfl-ı ebced

3 ẕātın Ḫudānuñ insān nice ḳıla taṣavvur

4 meşhūrdur bu nükte ẕateş be-ḥadd-i ne-gonced

5 pes muḥaddiṡān-ı berāhīn-i ᶜaḳliyye ve nāḳılān-ı delāyil

6 naḳliyye bürhān-ı ṣaḥīḥ ve mizān-ı ṣarīḥile bu vech

7 üzre beyān ve şu üslūba ᶜayān ḳıldılar ki bu sulṭān-ı

8 bī-zevāl ve pādişāh-ı lā-yezālüñ rūḥile müsemmā

9 ḳābil ü dānā iki bende-i bī-hemtā ve çāker-i zībāsı

10 vardı kim her birünüñ evṣāfında ehl-i diller lāl

11 ve ᶜaḳl-ı be-künhe idrāk itmek muḥāl idi egerçi ki

28a

1 her biri ṣunᶜı ilāh ve burc-ı leṭāfetde māh idi

2 velī her biri muḳteżā-yı rūḥāniyyet ü istiḳamet-i

3 cibilllet mūcibince bālā himmet ü müteraḳḳıb ᶜizzet

4 dāyimā nuṣḥ -peẕīr ve her demde pend-gīr aḫlāḳī

5 mevzūn ve efᶜālī ṣavāba maḳrūn ḫande-rū ve güşāde

6 ebrū işi her demde meskenet ve cünbişi maẓhar-ı

7 behcet idi emr-i sulṭāna imtiṡāli ve ḥiżmet-i

8 yezdāna iştiġali bir mertebede ki ḫilāf-i ḥükm-i

9 kirdigār ve naḳż-ı fermān-ı perverdigārda cemīᶜ-i

10 maḫluḳāt ilḥāḥ ve ibrām ve cümle mevcūdāt

11 ikrāh ve iḳdām itse ne mümkin ki ẕerrece müteeṡṡir olaydı

28b

1 ve yā dāyire-i emrden tecāvüz ḳılaydı ḥāṣılı ol

2 ẕāt-ı şerifüñ her reʾyi ḳārīn-i iṣābet ve ol

3 peyker-i laṭīfüñ her fiᶜl-i mūriṡ-i beşāret kevkeb-i

4 ᶜizzet ufḳında ṭāliᶜ ve aḫter-i saᶜādet cebesinde

5 Lāmi^{c} idi beyt gören dirdi zihī ḳudret ki Allah

6 yaratmış taẖt-ı ẖūbī üzre bir şāh

7 ki tedbīriyile ḳayimdür bu devrān

8 anuñ dirisidür insān ḥayvān

9 bu cihetden evvel-i maẖlūḳ bir nūr sa^{c}īdile mülāḳḳab

10 ve meşhūr idi ve ol biri bunuñ cemī^{c} cihetden

11 naḳīzī ve her vechile żıddı ve mu^{c}ārrıżı olup

29a

1 ās̱ār-ı ẖābas̱et ṭal^{c}atında bāhir ve ^{c}alāyim-i z̠illet

2 ṭabī^{c}atında ẓāhir her işi ḳuṣūru tekāhül ve fi^{c}li

3 ihmāl ve tekāsül ṭālib-i şirret ve ḳabāḥat

4 ve raġıb-ı denāet ve rezālet nūrda ruẖsār

5 ve telẖ-güftār idi bu sebebden laḳabına şaḳī ve ^{c}adüvv-i

6 mütteḳī dirlerdi pes bu iki rūḥ-ı mücerred birbiriyile

7 hem-derd olup ẖidmet-i ilāh ve mennān ve hużūr-ı

8 pādişāh-ı müste^{c}ānde rūz-i şeb müdāvimler

9 ve şām ü seḥer ḳayimler idi

10 müheyyā her biri ṭururdı her an

11 ki ne emr eyleye bunlara Sübḥān

29b

1 ki itmāma irişdürdük de gārī

2 ḥużūrında bulalar ^{c}itibārı

3 bir seḥer ki afitāb-ı enver rakib-i ġażanfer olup

4 rūy-ı cihāna fer ṣalmış idi ve semāda her aẖter

5 mevc-i żiyā-yı ẖāver ile ġarīḳ-ı yem-i aḥḍar olmış

6 idi ki ḥükm-i ḥakīm-i z̠ü'l-celāl bugüne ẓuhūr ve emr-i ḳadir-i

7 pür kemāl bu nev^{c}a ṣudūr buldı iy ^{c}andelībān-ı

8 baġ-ı melekūt ve iy ṭūṭīyān-ı ṣun^{c}-ı z̠i'l-ceberūt

9 dürr-i ṣadef-i ḳudretüm olan sa^{c}īd ve me'yūs-ı

10 yem-i raḥmetüm olan şaḳīyy-i nā-ümīd egerçi ki māhiyyetüñüz

11 ḳatumda rūşen ve ^{c}ayān ve sud-ı biżā^{c}atuñuz ufḳ-ı

30a

1 taḳdīrümde gün gibi tābāndur velī kendüñüzüñ

2 daḫı ḳatında aẓher ve lūṭf ü ḳahruma kemā ḥaḳḳahu

3 maẓhar düşmekiçün emrüm budur ki varup sefīne-i

4 bedene girüp vücūd baḥrında ve ^{c}ömr nehrinde ticāret

5 idesiz eger kesb-i metā^{c}-ı ḥasenāt ve eşcār-ı

6 ^{c}amelden taḥṣīl-i s̱emerāt iderseñüz menzil ü me’vāñuz

7 riyaż-ı cenānum ve seyr-i temaşānuz müşāhede-i cemālüm

8 olup tā-ebed bu ẕevḳıla muḫalled ḳalasız ve illā

9 bu biżā^{c}at-ı ḥayat ve naḳd-ı eyyām ve sā^{c}āti ki

10 dünyā ve mā-fi-hā bir anına bahā degüldür isrāfdur ve denī

11 ve ṣarf-ı mā-lā-ya^{c}nī ḳılursañuz devr-i civār-ı ġufrānum

30b

1 ve mehcūr-ı ḥıyāż-ı rıḍvānum olup müsteḥaḳ-ı ^{c}itābum

2 ve müstaġrık-ı baḥr-ı ^{c}iḳābum olmaḳda iştibāh olmaya

3 çün bu ḫiṭāb-ı müsteṭāb gūş-ı ^{c}ibāda

4 irdi her biri biñ şevḳıla inḳiyād gösterüp

5 ^{c}azm-ı fülk-i ten ḳıldı

6 meger üstād-ı ḳudret ve kār-sāz-ı ḥikmet sāḥil-i

7 deryā-yı ḥulv verā^{c}ını nehr-i ^{c}ömrde nāmı raḥm-i insān

8 bir liman nihānda mestūr ve pinhān iki sefīne-i

9 cism ve fülk-i ten nām iki ṭılsım peydā ḳılmış

10 idi kim ^{c}aḳl-ı merd-i ḫurde-dān terkīnde engüşt-

11 ber dehān ve idrāk insān künhüne ḥayretile

31a

1 nigerān idi mes̱elā iki yüz sekiz ḳıṭ^{c}a ḫaşeb-i

2 üstüḫāni evtād-ı a^{c}ṣābile bend ü ḥubūl-ı aṭmārile

3 birbirine peyvend idüp saṭḥ-ı Muḥaddin elvāḥ-ı cildile

4 ḳaplayup ve eṭrāf-ı ^{c}iẓāmī mīḫ-i ḳażrūfile yer yer

5 vetedleyüp ṣaᶜnāyiᶜ ġarību̇e ḫarc olmış ki gümrük-i

6 beyāna ṣığmaz ve ḥükm-i ᶜacību̇e ile pür olmış ki bī-kemālihā

7 taḥrīr olınmaz ḳametile müsemmā bir ᶜamūd-ı bālānuñ

8 üzerinde ser dimegile meşhūr bir ḳubbe-i maᶜmūr ki

9 içi üç ṭabaḳa bīnā ve saḳfında ᶜaḳl nām ki

10 bir cevher-i pür żiyā müdrik ü dānā ve fażlile oturmış ki

11 nūruyıla ᶜālem envār ve şevḳıyıla cihān münevver

31b

1 ve ḥużūrunda çeşm nām iki ruḫāme-i zībā hem-çü cām

2 mücellā ki كلّ في وصفهما اللّسان فأين التّعريف

3 والبيان ẕevraḳ-ı bedenüñ taṣarruf ve tedbīri ve sefīne-i

4 tenüñ taḥrīki ve tesyīri ᶜaḳl-ı dānānuñ bu ḳıble

5 nümā mūcibince elinde ḳonılmış ve rü'iyyet nām bir bende-i

6 dūr-bīn ve ᶜabd-i ᶜibret güzīn ruḫāme-i çeşme

7 ḫidmet-kār ve ne ṣūret görinürse ᶜaḳl-ı dānāya

8 işᶜāriçün važᶜ olınmış ve bu ḳubbe-i serüñ

9 iki cānibinde nāmı gūş-ı dil-fezā ki teferrüc-gāh-ı

10 riyāż-ı elḥān ve iki revzen-i ḫoş hevā ki mesīre-i

11 reyāḫīn-i cān ve semᶜ nām bir ḫadim-i naġme-dān

32a

1 üzerine dāyimā nigeh-bān olmış ki revzen-i gūşdur

2 ne müşāhede iderse ve cevānib-i revzenden

3 her ne gelüp giderse ᶜaḳl-ı dānāya tamām cüz'ī

4 ve külli iᶜlām ide ve bu iki revzen-i gūşuñ mā-beyninde

5 bīnī nām bir ᶜamūd dü-dehlīz ve içinde şemm

6 dimegile maᶜrūf bir ḫādim-i dilāvīz-i çābük ü

7 çālāk şöyle kim bir mil yerden rāyiḥa-i idrāk

8 ider degül ki bir an muᶜaṭṭal rūz u şeb bīnīye

9 müvekkel olmış ve ẕikr olan ᶜamūd-ı bīnīnüñ altından

10 dehen nām bir enbār ve içinde fevāyid-i bī-şümār

11 ve eṭrāfında çepçevre otuz iki dane aḳ

32b

1 mermerde ḫan terbiyet ḫāniçün vażᶜ olınmış

2 ve nāmına dendān dinilmiş ve ortasında zebān

3 nām bir ṭılsım laᶜl-fām ki mānend-i levḥ-i maḥfūẓ

4 her neden ki maḥẓuẓ ise şöyle ki cüz'īce

5 ḥareket ve ol maᶜnāya fiᶜl-cümle imā ve işāret

6 eyleye hemān-dem müntehā-yı dehenden bir ṣadā-yı

7 naġme-sāz u nidā-yı dil-nüvāz aşikār olup ᶜālem-i

8 şehādetde te'ṡīrāt-ı ᶜacībe ve ḫayālat-ı ġarībe

9 iẓhār ider ki maḫluḳāt eyyām-ı devrinüñ

10 bu ḥikmetde valih-i denk olur ve bundan māᶜadā

11 ṭılsım-ı zebānuñ üzerinde bir ferş-i ᶜacibü't-terkib

33a

1 ve pister-i garibü't-terkib düşinmiş ve üstünde

2 ẕevḳ nām bir çāker-i ṭaᶜm-şinās ve çāşni-gir-i nās

3 oturmış ki rūzigāruñ şirīn ve telḫīn

4 ve ẕevrakuñ bābda tedbīrin aḳl- reyise

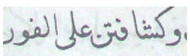
5 tafṣīlen ᶜayān ve taᶜcīlen beyān ider ve bu cümleden

6 ġayrı bu fülk-i tenüñ elvāḥında bu nevᶜa bir ḳuvvet

7 ve şu güne bir ḳudret konmış ki cemᶜ-i cevābını

8 her neye ki mimmās ola ḥarāret ve burūdetin

9 ve ruṭūbet ve yebūsetin ve riḳḳat ve ṣalābetin

10 ve leṭāfet ve

idrāk ider

11 pes bu müdrikāta daḫı meẕkūrlar gibi bir perestār-ı

33b

1 şirīn-kār naṣb olınur ve lems dimegile iştihār

2 bulur bu daḫı her neye ki vaḳf ola veya fiᶜl-cümle

3 ıṭṭılāᶜ bula hem-çü sāyiran-ı ẓāhir ü nihān ṣafḥa-i

4 dilinde taḥrīr idüp ^{c}aḳl-ı reyise taḳrīr eyler

5 ve bu ẕikr olanlar zevraḳ-ı bedenüñ ẓahirinde ^{c}amel

6 iderler ve bu cihetden żarr u nef^{c}in göze dirler

7 pes biş nefer ḫādim daḫı ḳubbe-i serüñ derūnında

8 sābıḳ-ı ẕikr üç ṭabaḳa binānuñ ḳa^{c}rında taṣarruf

9 idüp ḥiss-i müşterek ve ḫayāl ve vehm ve ḥāfıẓa

10 ve müfekkire dimegile isimlenüp ve ḫuddām-ı ẓāhire

11 ne ḥikāyet iderse mürtesimlenüp ^{c}aḳl-ı reyise

34a

1 ^{c}arż iderler ḥiss-i müşterek vaḳı^{c}a-i olan ḳażāyā-yı

2 ^{c}arż eyleyici ve ḫayāl ^{c}inde'l-^{c}arż defter idüp

3 ḥıfẓ idicidür ve vehm ba^{c}żı maḫṣūṣ müdri-

4 kātı ve ḳuvā-yı ẓāhireden fehm olınan cüz^{ɔ}iyyāt

5 ^{c}aḳla hemān-dem künhüyile bildürici ve ḥāfıẓa vehm

6 arż itdügin ketb idüp ṣaḳlayıcı müfekkire

7 ẕikr olan müdrikatı münāsibıyıla müterettib ḳılıcıdur

8 ve müntehā-yı dehende ḥulḳ nām bir dürr-i la^{c}lin kemer

9 ve içerüsinde bir sīmden nerdubān-ı mu^{c}teber

10 ve aşaġasında ma^{c}īde nām bir maḫzen-i düder

11 ve cāẕibe ve māsike ve hāżıma ve dāfi^{c}a dimegile

34b

1 ma^{c}rūf dört ḫādim meẕkūr maḫzene ḥākim olup

2 her biri bir ḥiżmetde munṭazam olmış cāẕibe me^{ɔ}külātı

3 dehenden ma^{c}īdeye indürür māsike aşaġa

4 gitmege māni^{c} olup ḥażımaya oluşdurur ve ḥażimiye

5 terbiyet idüp ḳaynadıcı ve dāfi^{c}a fużalātın

6 sürüci ḳılınmış ve andan aşaġada bir şeyḫ-i

7 kebīr-i kāmil-i bi-naẓīr oturmış ki ḫademe içün

8 maṭbaḫ-ı şikemde bişer ṭa^{c}ām anuñ ḥużūrında ḫāṣṣ-ı

9 ^{c}āme baḫş olınur her gün gelen eṭ^{c}ime-yi ve ḥużūrında

10 düzilen enᶜameyi dört kısm idüp dem ve ṣafrā ve balġam

11 ve sevdā deyü ad virüp mevāzīb-i aṭmardan ḫademe-i

35a

1 zevraḳ-ı beden ve ḳuvā-yı fülk-i tene miḳdārınca taḳsīm ve

2 ḳadrince her bir kese teslīm ider fetebāreka'l-lahu

3 ahṣenü'l-ḫālıḳın ve daḫı bu sefīne-i bedenüñ iki

4 cānibinde dest nām iki lenger hem-çü pençe-i ġażanfer

5 ṣunᶜ-ı Ḫudāyıla vażᶜ olınmış ki şirīner gibi vaḳt-i

6 ḥacetde atlanup ser-i ᶜaduya şeş-per gibi

7 dokınup mermer gibi ṣad-pāre eyleye ve bu zevraḳuñ

8 yürümesi ḳadem nām iki kürek üzre olup

9 her cānibe ki yönelse berḳ-i ḫāṭıf gibi gider

10 ve her semte ki müteveccih olsa yıldırum gibi irer

11 ve bu fülk-i cismüñ ẓahrında ve sāṭıḥ-ı maḳaᶜrında

35b

1 çün şekl-i ṣanevberi ḳalb-nām bir dümeni vardı ki

2 fiᶜl-ḥaḳīḳa muḳsem-i ḫayruʾr-rāzıḳın ve ve naẓar-gāh-ı

3 rabbi'l-ᶜālemīn olup emr-i ṣaniᶜ-i ẕü'l-celāl

4 ve ṣunᶜ-ı ḥakīm lā-yuzāl mūcibince zevraḳuñ her cānibe

5 teveccühü aña mütevaḳḳıf ve nāẓır ve rūḥuñ fülkile

6 intifāᶜi aña müteveccih ve muntaẓır idi ve taḳdīr Allah

7 nām bir kāmil hümām ẕevi'l-ḳadr ve'l-iḥterām bu ṭılsımuñ

8 perestārī zevraḳuñ dümen dārī idi ki

9 maṣlaḫatına tamām iştiġali ve emrinde nihāyet mertebede

10 isṭiklāli vardı ve'l-ḥāṣıl bu fülk-i bedenüñ

11 evṣāfı böyle degüldür ki ḳābil taḥdīd ve ᶜaded-i

36a

1 ḫuddāmī mümkin-i tesvīd ola bu ḳadar ki ẕikr olındı

2 ve deryāda ḳaṭre ki dinildi vech-i teşbīhde

3 tereddüdi izāle ve samiᶜine ḳabūli ḥavāle içündür

4 irişmez ḥikmetine Ḥaḳḳuñ evhām

5 nice taḥrīr ḳılsın anı aḳlām

6 çü yoḳdur ḳudretine ḥadd ü pāyān

7 taṣavvūr ḳıla mı hiç anı insān

8 çün emr-i sulṭān ve fermān-ı Sübḥānile sa^{c}īd

9 ü şaḳī a^{c}nī taḳı ve żıdd-ı mütteḳī maru'ẕ-żikrile iki fülke

10 girüp ve deryā-yı ^{c}ömre sürüp liman-ı raḥminden

11 ḫurūc idüp lücce-i ^{c}ummana vülūc itdi böyle

36b

1 emr olındı ki cemī^{c} tedbīr ve taṣarruf ve her meūnet

2 ve tekellüf ^{c}akl-ı reyisüñ müşāveresi ve ḫademenüñ

3 mu^{c}āmelesiyile olup Ḥaḳḳa tefvīż olına

4 meger bu zevraḳ-ı beden ve fülk-i tende mücāleset

5 ve ṣoḥbet ve iḫtilāṭ ve ünsiyyet içün nefs nām

6 iki dil-dār-ı sīm endām ve ḥūri-i cennet ġulām

7 vardı kim ruḫ-ı münevverleri āfitāb ^{c}ālem-tāb

8 ve ṭal^{c}at-ı ġarralarından māh-ı enver ḥicāb iderdi

9 kemān-ebrūları hilāl-i evc-i leṭāfet ve ġamzen-i

10 cāzūları tīr-i ṣıdḳ-ı melāḥat kākül-i perīşānlarıyıla

11 sīneler çāk ve sünbülleri sevdāsıyıla

37a

1 ādemler helāk ruḫları mihrī tāb^{c}ında ve şems

2 ve ḳamer-i ḫidmetlerinde bende zülāl-i leblerine ^{c}uşşāḳ

3 her laḥẓa teşne-dil ü müştāḳ derd-i firḳatları

4 insānı bī-āram ve muy-ı miyānları

5 ḳadd-i ehl-i meẕāḳı lām iderdi

6 cemāli bāġ-ı cennet armaġanı

7 baġışlar fer yüzi mihr-i cihāna

8 yañāġı tuḥfedür ehl-i cināna

9 egerçi ki her biri bir nigār-ı melek-sīmā ve hüsn-i

10 leṭāfetile raᶜnā ve bī-hemtā idi velī zamāne

11 gibi bī-vefā ve dünyā-yı dūn gibi bī-beḳā olup

37b

1 ẖod-bīnlikde felek mis̱lin görmemiş ve hīş

2 güzīnlikde devrān-ber anlaruñ gibi götürmemiş ḥāṣılı

3 ol ki muḳteżā-yı ünus̱et ve lāzım-ı ḥüsn ü behcetdür

4 envāᶜında ser-āmed ve tabᶜlarında olduğı

5 müşāhed idi bu baḥr-ı pür ẖaṭarda iblīsile

6 müştehir bir neheng-i müstevcibü'l-ḥaẕer vardı ki

7 bu nīl-i māh ve sāl ve seyl-i serīᶜü'z-zevālde

8 nice fülk saᶜīd ve şaḳī hezārānlar gibi zevraḳı ola

9 bir nice müddet şedāyid-i rūzigārile mübtelā-yı

10 girdāb-ı baᶜdezin seng-i fenāya urup ẖarāb eylemek

11 ḳadīmi ᶜādeti ve dāyimā ṣanᶜatı idi

38a

1 pes bu iki sefīne-i ten ü cān

2 nehr-i ᶜömr içine çün oldı revān

3 işbu üslubile kim oldı beyān

4 keşt idüp her ṭarafı niçe zamān

5 ṭutdılar bir ulu cezīreye rū

6 ṣunᶜ-ı Ḥaḳ birle ser-te-ser memlū

7 ẖūb-ı cāy-i ᶜālem ṣabāvet nām

8 içi ve ṭaşı ḥüsn içinde tamām

9 vaḳtā ki saᶜīd ü şaḳī cezīre-i ᶜālem ṣabāvet

10 ve şehr-i mülk-i ṭufūliyyetde bir mikdār istirāḥat

11 ve bir ḳaç gün seyr ü ṣoḥbet içün iḳāmet iderler

38b

1 meger bu diyāruñ luᶜb u hevā dimegile nām-dār bir şuġ-ı

2 şehriyārı vardı kim rūḥa bir küllī eglence

3 ve cāna gerçekden diñlence pesendīde-hūy

4 ve muṭāyebe-gūy bülend-sīret ve güşāde-ṭabi^{c}at

5 idi sa^{c}īd ü şaḳīnüñ ḳudūmın gūş idecek

6 ẖum-ı mey gibi şevḳından cūş idüp ẖayli menzil-i

7 istiḳbāle ve sür^{c}atile müşāhade-i cemāle geldi

8 meẕkūrlar daẖı anuñ viṣāl-i ferāḥ-baẖşından

9 ẖayli mesrūr ve şādan ve ẖıṣāl-i dil-keşiyile

10 küllī pür şevḳ ve ẖandān oldılar pes bir nice

11 māh ü sāl lu^{c}b-ı ẖoş ḥālüñ ṭal^{c}at-ı ferẖunde

39a

1 fālı ve ḳīl ü ḳāliyile müferiḥü'l-bāl olup

2 ḳıldılar lu^{c}b-ı şīrīn-kār bunlara hemīşe

3 hem-nīşīn ü yār olup anuñ mülāṭafāt-ı

4 ^{c}acībe ve melā^{c}abāt-ı ġarībesiyile āsāyiş

5 ḳıldılar egerçi ẖayli müddet bu şūẖ-ı şehr-i

6 āşūbile ol gūşda itmedük ẕevḳ ḳomadılar

7 velī çok biżā^{c}at-ı ẖarc idüp ticāretde

8 yüz yumadılar bir seher-geh bu ṭāḳ

9 zeberced bir libās-ı āsūde giyüp rūy-ı ^{c}ālemi

10 niḳab-ı ẓulmānī ḳılmış iken nā-gāh şāhid-i

11 ṣubḥdan bir sīb-i zerrīn çün çeşm-i cihān

39b

1 bīn ẓuhūr idüp āfāḳı pür żiyā ve fer ve gerdūnī

2 bir demde münevver eyledi pes ol gün bī-emr-i ḳadir-i

3 muḥtār bir muḥkem rūzigār semt-i kenārdan āşikār

4 olup bi'ż-żarūrī bu iki felegi bi-cānibe

5 daẖı döndürdi ve lu^{c}b ve hevā daẖı bunları

6 bir miḳdār yer bile gönderdi āẖir sa^{c}īd-i

7 baẖtiyār deheninden şeker-bār olup aña eyitdi ki

8 iy şehriyār-ı ẖoş-reftār süzlere ẖayli zaḥmet

9 ve bu yolda çoḳ meşaḳḳat oldı vaḳtidür ki

10 girü taḫtuñuza revān ve milketüñüzden varup

11 ^{c}adliyile fermān ḳılasız didi pes ol şāh-ı

40a

1 melek-ṭabī^{c}at daḫı revā görüp eyitdi ki iy

2 maḫluḳ-ı merġūb ḫāṣ-ı muḳallibü'l-ḳulūb

3 egerçi ki cānib-i yesārımuz külliye bizüm diyārımuzdur

4 velī ol cāy-i pür çemen bize ḳadīmi vaṭan olmışdur

5 deyü bunlara veda^{c} idüp ^{c}āvdet ve kendü

6 şehrine ^{c}āzimet eyledi pes sa^{c}īd ü şaḳī

7 bu vechile āfāḳı keşt idüp bu nehr-i bī-

8 ḳarār ve baḥr-ı bi-kenārı bir ḳaç yıl seyr eyledi

9 āḫirü'l-emr bir ṣa^{c}at meymūn ve vaḳt hümāyūnda

10 ^{c}ālem-i şebābile meẕkūr bir cezīre-i pür sürūra

11 irişdiler ki vaṣfı lisāna gelmez ve medḥi

40b

1 beyāna ṣıġmazdı çün cezīre kenārına geldiler

2 ḫademe-i zevraḳın ṭaşra döküldiler ve bu milketüñ

3 daḫı bir cism içinde cānı ^{c}ışḳ adlu bir ḫānı

4 vardı kim cefā-pīşelü ve ẓulm endişelü

5 ẓāhirde beġayet şūh-engīz ve ma^{c}nīde ḳatil

6 ü ḫūn-rīz ṣoḥbeti cāna ṣafā ve āşinā olan

7 mübtelā olup niçe zeber destī resen-i ḥile ile

8 ^{c}āmūd-ı belāya ṣarmış ve çoḳ çabük levendi

9 dām-ı ḥüsnile ṭutup başdan çıḳarmış ṣāhib-i

10 meẕāḳuñ ^{c}ırżını pāy-māl ve ehl-i ḥāli dāyimā

11 münkesirü'l-bāl idici bir ḳattāl-ı ^{c}ayār menba^{c}-ı melāl

41a

1 ve efkār-ı şehd-i leẕẕet ve semm-i nedāmet ḫūb-

2 ṣūret ve bed-ṭıynet olup şeyḫi Ṣan^{c}ānī

3 şekl-i ruhbāna ve Hārūt u Mārutı çāh

4 içre zindāna ḳoymış idi elinde niçe biñ

5 başlar kesilmiş yolunda ṣad hezārān ḳan dökilmiş

6 sebeb olmış bīnāsına cihanuñ ġaraż

7 hem gerdişinden bu zamānuñ çün ol

8 sulṭān-ı güzīn ve şāh-ı āsmān u zemīn

9 bunlaruñ geldügin istimā^c idüp ẕevḳ-ı

10 şevḳıla semā^c eyledi envā^c-ı şād-māniyile

11 istiḳbāl ve żiyāfet ve geregi gibi levāzımı

41b

1 ri^{c}āyet eyledi çekildi zemīne simāṭ-ı çemen

2 dönüp cennete işbu beytü'l-ḥazen

3 pür oldı nücūmıyıla ṣaḥn-ı felek

4 aṣdı ḳavs-i ḳuzaḥ semāda elek

5 çün ol şāh-ı Mıṣr-ı Dimişḳ ā^{c}ni sulṭānı

6^{c}ışḳ emriyile bisāt-ı ḫūn ve en^{c}ame-i gūnā gūn

7 def^c olındı esbāb-ı meclis müretteb ve iḥżār

8 lu^{c}b u ṭarab olup hemān-dem ortaya şem^c

9 ü şarāb ve nuḳl-ı kebāb gelüp ^{c}andelīb-i

10 dil-nevāye ve surāḥī ḳahḳahaya geldi

11 et^{c}ime ḫande oluben maġrūr-ı çarḫuñ naḳşına

42a

1 kāyināt içinde ger varise temyīzin senüñ

2 gör ṣurāhī ^{c}işret içre itdügiçün ḳahḳaha

3 döne döne niçe içer ḳanını sāġar anuñ içün

4 leẕẕet-i ṣoḥbet varduḳça meziyyet ve germiyyet bulup

5 felek cāy-i mey ^{c}ışḳıyıla ṭoldı

6 düzüp çengini Ẕühre ele aldı

7 meclis kemāle irüp şevḳ nihāyetin buldı

8 meger ol meclisde edvār ^{c}ilminde ^{c}uṣātı

9 dikmiş ve üstād öñinde dizin çökmiş şevḳden

10 ḳolına daġlar yaḳup şerḥalar yarmış ve her

11 şerḥasın ḥabl-i teşvīşile şarmış nāy-i nām-ı

42b

1 bir ġonce dehen seyyāḥ vardı kim naġme-i dāvudīsi

2 insānuñ yüregin deler ve ṣadā-yı ᶜūdīsi ādemüñ

3 cigerin delerdi pes ehl-i meclis minnet itdiler ki

4 bildügi naġamat ve gördügi maḳāmātdan beyān

5 eyleye ki mūriṡ-i defᶜ-i taᶜab ve ḥāṣıl-ı ẕevḳ-ı

6 ṭarab mütecelli ola pes hemān-dem ayaġ üzre

7 gelüp eyitdi ki iy baḥr-ı saᶜādet gevheri

8 saᶜīd-i büzürg-ter ve iy nehr-i şeḳavet nilüferi

9 şāḳī-i bed-aẖter bilüñ ve āgāh oluñ ki çün

10 fenn-i edvār taḥṣīli içün niyyet seyāḥāt eyledüm

11 ᶜālem-i şehādetde Ḫamel burcına mensūb nārī

43a

1 ṭabīᶜat bir iḳlimde rast-nām bir maḳām

2 gördüm ki gördüm ki gören ḥaşre dek

3 medḥin ider ve vaṣfuñ işiden mecnūn gibi

4 ṭaġlara düşer gider ve ol maḳām-ı bī-hemtāda

5 altı buᶜud-ı müştemil yidi naġme şehri var ki

6 her biri cennetden nişān belki ṣad-behişte

7 her biri rāyigāndur bir tertībile dizilmiş ki

8 egerçi leṭāfetde tesāvisi muḥaḳḳaḳ velī ḥaḳīḳatde

9 birbirinden yüksek ve alçaḳ ṣunᶜ-ı Ḫudāyıla maṣnūᶜ

10 ve ḳuvvet-i samiᶜa ile mesmuᶜ bir güne maẖluḳātü'l-lāh ki

11 künh-i ḥaḳīḳatin girü vācibü'l-vücūd ve ḥaḳiḳ

43b

1 ü's-sücud ancaḳ idrāk ider ve andan berü burc-ı

2 ṡerve müteᶜallik türābī cibillet içre ᶜıraḳ dimegile

3 meşhūr bir maḳām-ı maᶜmūr temāşā eyledüm ve anda

4 iki bu^{c}ud-ı müştemil üç naġme şehri gördüm ki

5 tertīb ve zineti ve ḥüsn-i leṭāfeti bir mertebede ki

6 tefhīmi vaṣfında ḳīl ü ḳal vāfī ve kāfī

7 olmak muḥāldür ve andan berü Cevzā burcına

8 maḫṣūṣ hevā-yı meşreb dört bu^{c}ud-ı müştemil

9 biş naġme şehriyile Iṣfahān nām bir ^{c}ālī maḳām

10 gördüm ki ^{c}aḳl anlaruñ zibālıġı idrākında

11 ḳaṣır ve ẕihin anlaruñ ra^{c}nālıġı derkinde ġayr-ı

44a

1 muḥāṣırdur ve ṣun^{c}ı ḳadīm-i perverdigār ve emr-i ḳadir-i

2 muḫtār böyle cārī ve ṭārī olmuş ki bu ẕikr

3 olan üç maḳāmı her kim revzen-i gūşdan

4 ve manẓar hūşdan temāşā eyleye hemāndem bī-ḳudret-i

5 ḳuvvetü'l-ezelīyye ve ḥikmet-i ^{c}ibretü'l-ebediye ol

6 şaḫṣuñ nihādında bir ferāḥ ve leẕẕet-i ilāhiyye

7 ve meserret ve behcet-i i^{c}tidāliyye ẓāhir olur ki

8 men lem yeẕüḳ lem ya^{c}rif mucibince māhiyyetin

9 ancaḳ anları bu vechile seyr iden ve ẕevḳ ve

10 ṣafāsın süren idrāk ider ve andan berü

11 burc-ı sereṭāna muhtaṣṣ māye-i ḫilḳat altı bu^{c}udıla

44b

1 yidi naġme şehrini müştemil Kücek nām bir maḳām

2 daḫı seyrān eyledüm ki ḥüsn ü melāḥat ve ṣıḳl-ı

3 vaḥdetde tamām i^{c}tidāl üzre bīnā olınmış

4 ve yine andan berü Esed burcuna mensūb nādī

5 ṣıfāt biş bu^{c}udıla altı naġme şehrini müştemil

6 büzürg nām bir maḳām-ı ḫūb-ı fercām gördüm ki

7 nāẓırına dāfī^{c} ġam ve sāmi^{c}īne māni^{c} hemm

8 olup insāna ẕevḳ-i ṣafā ve behcet ü bahā

9 irāṣ ider ve yine andan berü sünbüle burcına

10 merbūṭ türābī tertīb on iki buᶜudıla on

11 üç naġme şehrini cāmiᶜ zengūle nām

45a

1 bir maḳām-ı kebūd-fām seyr eyledüm ki فی المثل خالدین

2 هذه جنات عدن فادخلوها خالدین در

3 ve irādeten ḳadir-i yezdān ve fermān pādişāh müsteᶜān

4 bunuñ üzerine müncerve buña mütecelli ve maḥżar düşmiş ki

5 kemā sebaḳ bu üç maḳām-ı hūşi cān ü dille seyr

6 seyr-gūş iden benī ādeme hemāndem bir ḥüzn ü ḥavf

7 ve bükā ve ṣamt ve ḫūşūᶜ ve recā iẓhār ider ki

8 bi'ẓ-ẓarūri yaşı revān ve dehānından cihān

9 pür efġān olur ve yine andan berü burc-ı mīzān

10 müteᶜalliḳātından hevāyı seyr it biş buᶜudile

11 altı naġme şehrine şāmil rāhavī nām bir ġarrā

45b

1 maḳām temāşa eyledüm ki fiᶜl-ḥaḳiḳa yerüñ yüzi

2 ṣuyı ve cihān-ı gülbünüñ reng ve būyıdur ve yine

3 andan berü ᶜaḳreb burcı tevābiᶜinden māi mizāc

4 dört buᶜudile biş naġme şehrini müstecmiᶜ Ḥüseyni

5 nām bī-ġāyet bī-bedel maḳām seyr eyledüm ki cihānda

6 kimse anuñ mişline irmiş ve mānendini görmiş

7 degüldür ve yine andan berü burc-ı ḳavse tābᶜ-ı

8 nārī nihād üç buᶜudile dört naġme şehrini

9 muḥīṭ ḥicāz nām bir laṭīf maḳām ziyāret

10 eyledüm ki vaṣfı nikabın kimse açmış degül

11 ve müşābihi göñüllerden geçmiş degül ve taḳdīr-i

46a

1 ḳadir-i ber-kemāl ve ṣanᶜat-ı ḥakīm-i ẕü'l-celāl

2 muḳteżāsıyıla bu üç maḳām ālī-şāne

3 ol ki sem^{c}-i cānī ṭuta rindāne hemān-dem

4 nihādında bir ṣulḥ-ı tevāżu^{c} ve meskenet ve sükūn

5 ve ḥilm ve şefḳat peydā olur ki ḫalḳ-ı ^{c}aẓīm

6 ile yüz yerlere sürer ve lūṭf-i mekrümetile

7 her kesüñ ayaġına düşer ve andan berü

8 cedy burc-ı ensābından türābī semtdür

9 bu^{c}udile biş naġme şehrüñ muḥāṣır būselik

10 nām bir zībā maḳām seyrān eyledüm ki tamāmet

11 gülzār-ı cinān anuñ zibālıġında ḥayrān

46b

1 ve andan berü delv burcı ta^{c}ālluḳatından hevā-yı

2 hevā-yı ḫalīḳat üç bu^{c}udile dört naġme

3 şehrine münḳasım nevā nām bir ḳatı ra^{c}nā makām seyrān

4 eyledüm ki kemāl derecede ḫūb ve mevzūn

5 şöyle ki ḥüsnī vaṣfdan bīrūn ve yine

6 andan berü ḥut burcı tabi^{c}lerinden mā^{ɔ}īyi

7 te^{c}lif üç bu^{c}udile dört naġme şehrini

8 iḥāta ḳılmış ^{c}uşşāḳ nām bir nāzik melīḥ

9 maḳām seyr kıldum ki beġayet ḫūb ve hevāsı

10 mülāyim bir cāy-i ḫoş ^{c}alāyimdür ki ḳabil-i taḳrīr

11 ve mümkin-i taḥrīr degül meşiyyet-i sübḥān ve emr-i ve ṣāni^{c} ve

47a

1 mennān iḳtiżāsıyıla bu ẕikr olan üç maḳāmı

2 daḫı ẕevḳ-ı rūḥāniyyet ve şevḳ-i muḫabbet ile

3 temaşā eyleyen ādemüñ ṭab^{c}ında bir cūd u ḳuvvet

4 ve şecā^{c}at ve lūṭf-i iḳdām ve cü^{c}ret peydā

5 olur ki Ḫātem ü Bedi^{c}ī ü Rüstem aña nisbet

6 ẕerreden kem olur ^{c}ālem-i ezelden berü ol

7 hevālar derūnumda naḳş-ı nigīn-zer gibi mesṭūr

8 ve o cāy-i pür ṣafālar dilimde ḫaṭṭ-ı ḥacer gibi dāyimā

9 mesfūr olmaġıla ẕikri dehānumda evrād

10 ve teẕekküriyile dil-ġamdīde şād olup lā-büdd

11 bu derdile işim nāle ve feryād olmışdur

47b

1 diyüp sözi āḫir eyledi çün neyden bu ḳıṣṣa-ı

2 pür ḥiṣṣe-i gūş itdiler cümlesi hemān-dem baḥreveş

3 cū(ş) u ḫurūş eyleyüp çoḳ sā-bāş-ı güzīnile

4 ṣad taḥsīn ve āferīn eylediler pes anuñ

5 yanında bir ^{c}ömr-i ümmiyye ṣıfāt kūtāh ḳāmet

6 ve müdevver ṣūret rebāb nām bir ayaġ üzre

7 ^{c}ilm-i edvārı tamāmet seyr eyleyici fenn-i mūsiḳīde

8 oḳın atmış yayın yaṣmış āh-ı sūz-ı nāḳıla kāmiller

9 mertebesine ḳadem baṣmış bir seyyāḥ-ı ḳalender

10 meşreb ve ṭanbūr laḳab vardı hemāndem

11 ayaġ üzre gelüp eyitdi ki iy ^{c}andelīb

48a

1 bāġ-ı hidāyet olan sa^{c}īd ve iy zāġ-ı vādīin

2 nekbet olan şaḳī-i pelīd şu ma^{c}lūmumuz ola ki

3 çün ^{c}azm-ı keşt-i ^{c}ālem seyr-i fünūn benī ādem

4 eyledüm ki ney ḳarındaşum rivāyet itdügi velāyeti

5 geçdükten ṣoñra āvāzeler memleketinde bir cāy-ı

6 dil-güşāya irdüm ve anda kevkebī züḥāle intisāb

7 idici gevāşt nām bir sevād-ı a^{c}ẓam gördüm ki

8 her beyiti dürriyetüm gibi silk-i ḥüsnde manẓūm

9 ve her kitābe-i bābı miskīn niḳabında muraṣṣa^{c} mıṣra^{c}lar

10 merḳūm bir mekān-ı behişt aṣār-ı يجري من تحتها

11 الانهار ki mānendi görülmiş degül ve andan berü

48b

1 ^{c}utārid kevkebine iḫtiṣās imiş nevruz dimegile

2 meşhūr bir şehr-i ma^{c}mūr ve mesrūre irişdüm ki

3 vaṣfı lisānile taḳrir idecek ve içine

4 girdükten ṣoñra çıkup gidecek degül ve yine

5 andan bir kevkeb-i mirriḫa mürtebiṭ selmek dimegile

6 mu^{c}ayyen bir şehri maḥallī ve müzeyyene irdüm ki ne beñzer

7 ẕikr olanlara ve vaṣfı dinilenlere ve girü andan

8 berü şems-i ^{c}ālem-tāba kesb-i intisāb idici Şehnāz nām

9 bir şehr-i pür niẓām seyr eyledüm ki benī ādemden

10 bir kes anuñ gibi mülke yitmiş an(uñ) göñlinden

11 güẕar gitmiş degül ve yine andan berü kevkeb-i müşteriye

49a

1 irtibāt itmiş māye nām bir şehr-i mu^{c}aẓẓam ve ṭılsım-ı

2 dāfi^{c}-i ġam temāşa kıldum ki her cānibi gülzār-ı cennet

3 ve her ṭarafı ḳan-ı melāḥat ve andan berü

4 necm-i ẕühreye teba^{c}iyyet itmiş gerdāniye dimegile

5 nām-ver bir şehr-i mu^{c}tebere girdüm ki ḫūb ü nezāketde

6 firdevs-i berinden ḫoş-ter ve riyaż-ı behişte

7 mesīresi ṭa'n ider ve daḫı andan berü ḳamer

8 seriü's-seyre mütāba^{c}at göstermiş ḥiṣār nām

9 bir gūşe-i ġarib ve vā^{c}de-i dil-ġarib seyrin

10 eyledüm ki idrāk-ı insān anuñ māhiyyetinde

11 ḥayrān ve ^{c}aḳl-ı ebnā-i ādem melāḥat ve ẕevḳın

49b

1 taṣavvurātumda ser-gerdāndur تبارك اسم ربك

2 ذو الجلال والاكرام diyüp sözi bu resme

3 āḫir eyledi pes anuñ yanında daḫı leẕẕet-i naġamat

4 ile kendüden geçüp ḳadd-i lām olmış ve ṣadā-yı

5 naḳarātile ^{c}ālem ḳudse müteveccih olmadan erbāb-ı

6 riyāżat gibi beñzi sāz olup ṣolmış āteş-i

7 ^{c}ışḳa ṭab^{c} diyince anmış velī omuzlarda

8 götürülüp dizlere çıḳmaḳ ögrenmiş bir pir-i

9 maᶜnā ve şekl-i münḥanī vardı hemān-dem şevḳa

10 gelüp eyitdi ki iy maḥrem-i aṣḥāb-ı uṣūl olan

11 saᶜīd-i gül-ruḫsār ve iy ser-i cūnud-ı fużul olan

50a

1 şaḳī-i gej-reftār çün ḳarındaşum nāy-i

2 ve ayaḳdaşum rebāb pür hevā ve hāy-ı bendlerüñüzi

3 ḥikāyet itdükleri maḳāmātı ᶜale't-tafṣıl

4 seyr eyledüm anlardan berü şuᶜbeler velāyetinde

5 yek-kāh tam āteşi ṭabᶜ bir cāy-i ḫoş hevā gördüm ki

6 tamāmet ᶜālemde mümās̱ili maᶜdūm ve heft aḳālimde

7 muᶜādili ġayr-ı maᶜlūmdur ve andan berü hevā-yı

8 aferīneş dü-kāh nām bir mesīre-i cān fedā ve mekān

9 bī-bahāya irdüm ki gülzār-ı cennet nişānesi hişt

10 behişt-i cāvidān ve ṣad mülk-i Süleymān deger

11 ve girü andan berü mā-yi ṭıbāᶜ Segāh nām bir ḫoş

50b

1 menẕil-i meᶜvā ve encümen-i ḫūb-ı ārāya vuṣūl buldum ki

2 ᶜālem-i müjde-gānisi olmaġa erzānīdür ve yine

3 andan berü türābī iżāfet Çār-gāh nām bir mesken-i

4 pür zeyn fiᶜl-mes̱el ḫūr-ı ᶜiyne vāṣıl oldum ki

5 rūy-ı zemīnde bir dāne ve ḫūbluḳda beñzer cinān

6 ve rıḍvāne zi-kemāl-i ḳudret-i bī-kerān zihi ṣunᶜ-ı

7 ḳadīm-i sübḥān ki bunları vāᶜde-i ᶜādemden ṣaḥrā-yı

8 vücūda ve müṣalli ẓuhūrda kimin rukuᶜa ve kimin

9 sücuda getürdi تعالى شانه عما يقولون

10 علوا كبيرا diyüp ol daḫı sözi bu maḳāmda

11 ḫam eyledi ve anuñ yanında daḫı fenn-i musīḳī

51a

1 te^c^ālüminde ḳaddin ḫalḳa itmiş ve üstādlarile

2 elleşüp niçeler ṭutmuş bir ^c^ayyar dāiresin

3 bilmez gögsin gerici def nām bir nā-bekār vardı kim

4 terannümāt ve uṣūlde āfitābı bir pūlına almazdı

5 ve degme kimse anuñıla rū-be-rū olmada ṣūret

6 virüp yüze gelmezdi hemān-dem eyler ilerü gelüp

7 eyitdi ki iy ḳuṭb-ı gerdūn-ı zu reftar olan

8 sa^c^īd pür ^c^atav ve iy bed sirişt-i gerdiş-i dūn

9 olan şaḳī-i bedliḳā benüm sergüẕeşt ve rivāyetüm

10 ve ḳıṣṣa-ı ^c^ayn beşāretüm ẕikr olanlar gibi degül ḳatı

11 ^c^acebter ve dinilenler miẟilli ḳatī ḫūbterdür velīkin

51b

1
قال ارسطو عليه ما يستحق لا اصل للاصول

2
وفى التدوين لا يمكن له الحصول لخواسجه حصر

3 imkān ve tedvīni hiç bir vechile āsan olmamaġıla

4 maḥṣūr olmayup bir ciheti bulınmaz ki taḥdīde

5 ḳabiliyyet ve ta^c^dīde ṣalāḥiyyet gelüp ḥużūr ve

6 pür ḥabūruñuzda icmāl ve tafṣī-il taḳrīr ve beyān

7 ve sāyīr iḫvānum gibi ben daḫı naẓaruñuzda ḥāl ü

8 ḳālimi ^c^ayān eyleyem didi çün sa^c^īd ve şaḳī

9 bu ḳıṣṣa hāy-ı pür ^c^aceb ve ^c^ibret-engīz ve pür ṭürabī

10 gūş-ı ḫoşile istimā^c^ eyledi hemān-dem rayāḥīn

11 ḳudsiyye ve nesāyim-i ḳūdusiyye ḥareket idüp

52a

1 bir kere āh idüp kendülerinden gidüp

2 feryād-ı fiġanile başlarına ḫāk dökdiler

3 ve ḥasret ve derdle ḥabīb-i Ṣabrī çak

4 itdiler el-ḳıṣṣa ol zamān anda bir bezm-i ^c^ālem-

5 ārā ve ẕevḳ ve şevḳ ve hevā o temāşā olmışdı kim

6 ṣadā-yı ᶜayş ü ṭürāb ve naġmāt-ı türkü ᶜarab

7 mesmuᶜ-ı ẕühre-i felek olayıdı şevḳından vālih-i

8 denk olup gökden ineydi ve biñ nazile

9 gelüp semāᶜa gireydi ve bu ẕevḳ ve şevḳı

10 görüp ḥayretde ḳalaydı bez-i gülzār-ı fenāda

11 n'eyler efġan eyledi ḳaşlaruñ yayı rabbānī anda nālān eyledi

52b

1 diz-be-diz çenk oturup üstād ile ceng

2 eyleyüp def dögüp gögsin gözüm yaşını

3 ᶜummān eyledi neṡr çün bu ẕevḳ-ı şād-mānī

4 ve ᶜayş ü nūş u kām-rānī kemāl ġayretin ve encām-i

5 nihāyetin bulup münāᶜkis oldı ve yüze geldi

6 ḫamruñ ḥumreti ayıḳ ayıḳ başlara çıḳdı gelüp

7 keyfiyyeti nā-gāh ᶜālem-i melekūtdan ḥaḳiḳat-ı hevāları

8 ve maḳām-ı lāhutdan vuṣlat yelleri esüp

9 cihet-i kār-sāzdan şefkat ṣadāları ve ṭaraf-ı

10 ḥicāzdan ᶜuşşāḳ nevāları işidülüp hemān-dem

11 tevātür nām birünüñ ferḫunde fercām ḥażreti

53a

1 رازق الانام ومدو الشهور والايام ṭarafından

2 rasūl-i ṣaḥib bī-vuṣūl ve pür uṣūl aġzından

3 şerᶜ dimegile maᶜrūf ve emr-i yezdānile mevṣūf

4 bir hükm-i pür maᶜārif ile berḳ-i ḫāṭıf irişdi

5 ve gelüp tamām-ı edebile saᶜīd ve şaḳīnüñ ellerin

6 öpüp ayaḳlarına düşdi baᶜad-zān ol nāme-i

7 Sübḥānī ve ḥükm-i raḥmānī ve emr-i sulṭānī ve fermān-ı

8 müsteᶜānī ᶜarż eyledi ve eyitdi ki bu mürşid-i

9 cünud-ı velāyet ve rehber ṭarīḳ-ı hidāyet nebiyy-i ümmiyye

10 cenāb-ı ᶜizzetden vaḥy menzil ü maḳām-ı vuṣlatdan

11 bir misl-i bī-bedeldür ki sizüñ sülūk-ı seyrüñüz

53b

1 ve iktisāb-ı şerr ü ḫayruñuz içün ol peyk-i rabbü'l

2 celīl aᶜnī ḥażret-i Cebrāyil getürüp nebiyy-i ümmī

3 daḫı bu cihāna ḫaber irgürici ve şarḳdan bir demde

4 ġarba erici ben tevātür muḫlisüñizile ḫāk-pāyuñuza

5 tebliġ ve irsāl eyledi bāḳī iḫtiyar ve fızār reyy-i

6 ālī-şānuñıza çeşm-i dārdur ve ما علينا الا البلاغ

7 mübīn didi çün saᶜīd ü şaḳī ol menşūr-ı

8 ilāhī ve aḥkām-ı nā-mütenāhinüñ niḳab-ı misk-nābını

9 güşāde ḳıldılar içinde bu mażmunı buldılar ki

10 kitāb-ı kerīm innahu min Süleyman ve innehu

11 bis-mi'llahi'r-raḥmani'r-raḥīm

54a

1 تبارك الذى لم يكتب محيط فيضه بالاقلام

2 وله الجوار المنشآت فى البحر كالاعلام

3 والبحر قد فصلنا الآيات لقوم يعلمون

4 ناطق كلام ليهتدوا بها فى ظلمات البر

5 وهو الذى ارسل رسوله بالهدى ودين

6 الحق ليظهره على الدين كله ولو كره المشركون

7 خلق الانسان من صلصال كالفخار وخلق

8 الجان من مارج من نار قائل قول قل لو كان

9 البحر مدادا ونا قل فحواى ولو جئنا بمثله

10 مددا الله الذى تزلزلت رؤس الجبال

11 من هيبة جبروته وتقلقلت صخور التلال

54b

1 من عظمة ملكوته نحمده على كمال عبرته

2 وكبريائه ونشكره على استمرار الطافه

3 ونعمائه والصلوة والسلام على سيد انبيائه

4 وسند اصفيائه محمد العربي المكي الهاشمي

5 وآله واصحابه عليه افضل الصلوات

6 واكمل التحيات بعد تحميد خداى پاك رب

7 العالمين وز فراغ تصليه برشاه ختم المرسلين

8 gūş-ı cānı ṭutup işbu sırr-ı ḥaḳḳ-ı fehm idüñ kim

9 bu vaḫyu'llāhdur indürdi Cebrāyil-i emīn iy maḥremi sırrını

10 Ḫudā ve maṭlaᶜ-ı envār-ı hüdā olan saᶜīd-i pür ṣafā

11 ve iy maḥrūm-ı leẕẕāt-ı beḳā ve müstevcib ᶜaẕāb-

55a

1 ᶜuḳbā olan şāḳī-i bed-simā şöyle maᶜlūm

2 idenesiz ki bundan ötesi ḳatı maḫūf ve ḫarāb

3 ve iḥtimāl-i timsāh ve girdābdur niçe sizüñ gibi

4 tüccāranda çoḳ ziyān ve ıżṭırar çeküp çoġı

5 helāk-ı deryā-yı miḫnet ve niçesi telef biżāᶜat

6 idüp maḥal-i taᶜzīz ve vācib-i ᶜaẕabü's-saᶜir

7 olmışdur eyle olsa gerekdür ki her emrde

8 ᶜaḳl-ı reyisile danışup ve aḥvāli ḫademe

9 ile soruşup tamām başīret üzre olasız

10 ve zevraḳı bedeni encās-ı ḥased ve ġayet-i ḫıṣāl-ı

11 bedden taṭhīr idesiz belki her gün biş kere

55b

1 eṭrāfını mā-i ṭāhirile yuyup ve beytü'l-ḥarāma

2 ḳarşu teveccüh ittürüp ṣıdḳ-ı derūnile

3 teşehhüd ve ḳuᶜud ve iḫlās-ı dille rukūᶜ ve sücūd

4 idesiz ve her sālde bir ay miḳdārı gündüzin

5 sefīne-i tene ḥububāt ve mā ve eṭᶜime ve ġıda

6 ḳoymayasız ve vüsᶜat ve raġbetüñiz olursa

7 ziyāret-i beytullāh ve ṭavāf-ı ġaᶜbetullah idesiz

8 ve iḥtimāl-i fāyide ve zuᶜum-ı sud u ᶜāyide idüp

9 fülk-i tene ḳaṭre-i ḫamr ḳoymayasız ve hem-cünān

10 laḥm-ı ḫınzīrdan menfaᶜat ummayasız ve kesb-i

11 ticāretüñüz ḥaramdan muᶜarra ve ḳadrince müzekkā

56a

1 idüp muṣaffā ḳılasuz ve zinhār ve zinhār

2 nefs-i kāfir-kīş ve iblīs-i bed-endīşüñ sözlerine

3 mütābaᶜat ve inḳıyād göstermeyesiz ve şirā

4 ve tevliyet ve beyᶜ ve murābaḥatda mişḳal-i ẕerre ṭamaᶜ

5 ve rübā ve kiẕb ve riyā itmeyesiz ve ḫışm ve ġażab

6 ve ḥiddet ü ᶜucb ve kibr ve şehvet ve ḫıṣāl-ı

7 aḳbeḥ ve ḫūy-ı müstaḳbiḥden iḥtirāzda olasız

8 ve mütābaᶜat-ı şerīᶜat-ı Aḥmedī ve muvāfaḳat-ı ṭarīḳat-ı

9 Muḥammedī idüp teʾehhül ve tezevvüç idersüñiz

10 ṭalāḳa maḳżī ve firāḳı muḳteżī kelimāt

11 itmek hevesin itmeyesiz ve zinde-gānīye imkān

56b

1 ve istīnāse göñlüñüzde

2 iṭminān olmazsa müfārakat idesiz

3 ve nefsüñüze ẓulm ve cefā idüp māl-i eytāmile

4 ribā yimeyesiz ve sāriḳ u ḳātiuᶜt-ṭarīḳ olmaḳdan

5 ṣaḳınasız ve meẕkūr ṭāyifenüñ bu fiᶜli bir yerde

6 s̱ābit olsa elin ḳaṭᶜ idüp merḥamet ve şefḳat

7 itmeyesiz ve bu ẕikr olunan umūra kemāl-i baṣīret

8 ve nihāyet mertebe ihtimām-ı diḳḳat itmeye sa^{c}ī idesiz

9 والله يحب التوابين ويحب المتطهرين diyüp

10 tamām olmış çün sa^{c}īd ü şaḳī bu ḥükm-i vacibü'l-

11 imtiṣāl ve fermān-ı müstevcebü'l-i^{c}timāli gūş

57a

1 idüp biñ cānile ḳabūl maḳbūl ṭutdılar

2 hemāndem ol meclis-i ^{c}ālī mikdār-ı perīşān ve tār-

3 mār olup girü tedārük-i sefer her ne ise ḫayr u şer^{c}

4 müheyyā ḳılup ehl-i ṣoḥbete vedā^{c} eylediler pes sulṭān-ı

5 ^{c}ışk ayaġ üzre gelüp sa^{c}īd ve şaḳīnüñ

6 ellerine yapışup bile gitmege niyet idüp

7 muṣāḥabātlarına raġbet gösterdi bunlar eyitdiler ki

8 iy şāh-ı cud u kerem ve iy ẕāt-ı muḥterem lüṭf

9 idüp zaḥmetlere girme ve ḳadr-i ^{c}āliñüze yirlere

10 urma taḥt-ı ma^{c}delet penāh ve papkāhuñuzdan

11 ^{c}āleme sāye-i Sübḥānī ṣalup s̱evāb-ı dü-cihānı

57b

1 ḥāsıl ḳıluñ ticāret didükleri ṣan^{c}at- mu^{c}ayyende

2 miḥnet ve meşaḳḳatdür didiler sulṭān-ı ^{c}ışḳ eyitdi

3 bundan öte yigirmi biş yıllıḳ yolda ^{c}ālem-i şeyḫūḫet

4 nām bir memleket pür nizām vardur ol araya varınca

5 taḫt-ı ḥükümetümde ve tedbīr ve tas̱arrufı yidi ḳudretümdedür

6 diyü bunlara hemrāh olup bile revāne oldı

7 çün ol mecmu^{c}a-ı rūḫ-efzā ve encümen pür s̱afā-yı

8 menşūr ve perākende kılup sultān-ı ^{c}ışḳıla

9 enīs-i yār olup ve fülki ol baḥr-ı ^{c}umman ve āb-ı

10 revāne ṣalup bir nice müddet-i medīd ve zamān-ı

11 ba^{c}īd ol sāhil-i pür girdābı keşt eylediler

58a

1 saᶜīd-i baẖtiyār ol ḥükm-i perverdigārı tamām

2 inḳiyād ve imtisāl eyleyüp daḳiḳa fevtine rıża

3 ve iḳbāl göstermedi ammā şaḳī bī-ᶜār ḳabūlinde

4 çoḳ ıżtırar çeküp baᶜdel-ḳabūl ᶜameline

5 daẖı iḳtidārı olmadı veᶜl-ḥaṣıl bu tertībile

6 bir nice müddet gitdiler sultan-ı ᶜışḳı reh-nūmā

7 idindiler meger bir dem ki siphr-i firūze nām

8 ve çerẖ-ı bülend-i ve nā-fercām rūy-ı ᶜāleme bir zūn-ı

9 reviş ve cam-ı müşemmen açup cihānı gülista(n) ve ṣaḥn-ı

10 zemīni cinān idüp ġonceler ẖandan ve bülbüller

11 pür efġān oldı pes ol gün ol ᶜadüvvü Ḫudā

58b

1 ve maᶜden-i iġva olan iblis-i pür telbīs envaᶜ-ı ḥile ve

2 eṣnāfı kiẕb ve deġal ile arāyide olup

3 saᶜīdüñ zevraḳına ḳarşu gelüp ve duman

4 ḳalbe aṣılup eyitdi ki iy bārāzende-i pür sūd

5 ü maḳbūl-i rabbü’l-vedud olan saᶜīd-i pür cud

6 eger biżāᶜatuñ żaᶜafınca ziyāret buldugın

7 isterseñ semt-i yesārımuzda şerᶜ-i muġanile maᶜruf

8 bir diyar vardur ḳatı ince şerāb-ı bī-ẖumārı olur

9 şöyle ki andan bir miḳdār alup ve anbār-ı maᶜīdeyi

10 ṭoldurup sermaye idenesiz şol ḳadar aṣṣı

11 ide ki görenüñ aṣṣı gide diyü çoḳ taḥrīṣ

59a

1 eyledi saᶜīd-i ᶜizzet Ḳarīnüñ fiᶜl-cümle yanında

2 cāyiz olup lākin ve şavirhüm fiᶜl-emr ve …. İzayet-i

3 ……….. ᶜalillāh ḳavlīyile ᶜamed idüp bu ẖuṣusī

4 ᶜaḳl-ı reyīse ᶜarż eyledi çün ᶜaḳl-ı cihān-ı

5 mutaᶜ bu ḳavlī istimaᶜ idecek ġażīb ve mużtarib

6 olup eyitdi ki cenāb-ı ḥażretden gelen kitāb-ı

7 rabbānīde ve bāb-ı ᶜizzetden irsāl olınan ḥükm-i

8 raḥmānīde zevraḳ-ı tene ümmü'l-ḫabāyiṣ ḳoymanuñ

9 cevāzı meẕkūr ise tāḫir eyleme ve eger

10 menhī ise bu ḳavl-i nā-maᶜkul bilā şübhetin(şüphe)

11 vesvese-i iblīs bed-enīsdür ṭarīḳ oldur ki

59b

1 ṭop istiᶜāẕe eyleye urmaḳ ve tüfeng istiġfārıyıla

2 ḳaçurmak gerekdür didi çün ᶜaḳl-ı rūşen dil-i saᶜīd-i

3 ᶜādile bugüne mevᶜiẓet buyurdı saᶜīd-i hümām daḫı

4 emr idüp fülk-i teni bir āḫer semte daḫı serdi ve bir ḳaç

5 ṭop istiᶜāẕe ile tüfeng-i istiġfār atup

6 neheng-i iblīsi darbī döndürdi pes çünki niheng-i

7 iblīs ol zevraḳ-ı meymenet celīse hiçbir ṭarīḳıla

8 ẓafer bulmayup fülk-i şaḳīye yüz ṭutdı çün

9 zevraḳ-ı ye gelüp vech-i meşrūḥ üzre

10 dümen-i ḳalbe aṣılup nefs-i bed-fiᶜal ve meżārāt

11 mānī görüp küllī ittiḥād ve ülfet ve raġbet ve meveddet

60a

1 gösterüp eyitdi ki iy Mihribān-ı bī-hemtā ve dilber-i raᶜnā

2 eger şaḳī-i nā-sezāyı bir ṭarīḳıla aldayup

3 ṣol cānibde ki kūy-ı muġāna varup anuñ ol

4 bī-bahāne şarābıyıla maḫzen-i maᶜīdeyi ṭoldurup

5 ticāret-i ᶜamelde sermāye idenesiz kemāl-i sūduñuz

6 olup ẕāt-ı şerifüñüzde ol ḳadar neşāṭ ve meserret

7 ve mizāc-ı lāṭīfüñüzde şol ḳadar inbisāṭ ve behcet

8 ẓāhir ola ki hayāle gelmeye ve taᶜbir olınmaya

9 çünkim ol pür hevā ve bed-muḳteżāñuñ ġūşına

10 bu muḳūle bir ḫaber-i ḫoş-ter girdi endāmı vecd ve

11 ḥālete ve aṭmārı cümleten ḥarekete geldi hemān-dem

60b

1 ṭurup şaḳīnüñ ḳatına vardı ve aḥvāli ^{c}arża

2 ḳıldı şaḳī daḫı bir miḳdār cevā gösterüp ol

3 fütüvvet-i celīs olan ^{c}aḳl-ı reyisile meşāvere

4 eyledi bu ^{c}aḳl daḫı rıża virmeyüp emre

5 ḥāvale itdi pes çün neheng-i iblīs yabānī

6 dinleyüp cevāben tedārük eyleyüp girü nefs-i

7 nā-hemvār iḳdām idüp eyitdi ki ol ṣafḥa-i

8 meżmūnında

9 mevāżı^{c} şattada bi'd-defa^{c}at ol ẕāt-ı

10 ^{c}adimü'l-mis̱āl ve şāh-ı bī-zevālüñ settārü'l-^{c}uyub

11 ve ġaffāru'ẕ-ẕunub ve şekūru ḥalīm ve ġafūr-ı raḥim

61a

1 olduġı taṣrīḥ olınduḳdan ṣoñra setr

2 ve maġfiretine ve ḥilm-i raḥmetine i^{c}timād idüp

3 bu pendi ḳabūl itmek ḳatı ḫūb-ı vechdür

4 diyüp ve daḫı niçe buña beñzer sözler söyleyüp

5 nefs-i dil-rūbāyı şaḳīye tekrār ḥavāle eyledi

6 pes yine defa^{c}-i s̱ānide ol ḫūb deñizin

7 a^{c}nī nefs-i nāzenin ẓāhirden envā^{c}i zīverini

8 bedel-i bātının hezār-ı ferīḳat ve ḥiyelile arayide??

9 idüp şaḳīnüñ ḥużūrına geldi ve eyitdi ki

10 iy mutaṣarruf-ı zevraḳ ten ve maḥżar-ı cenūd-ı fiten

11 ol kelām ẕü'l-celāl ve emr-i melikü'l-müte^{c}alüñ

61b

1 mażmun-ı şeref baḫşında niçe yerde ol

2 ẕāt-ı bī-çūn vaṣfında settāru'l-^{c}uyūb ve ġuffāru'ẕ-

3 ẕunūb oldugından ġayrı tevābü'r-raḥim

4 ve ġafūr-ı ḥālüm vāḳi^{c} olmışdur eyle olsa muṭlaḳ

5 kemāle münṣarif olmaḳdan mā^{c}-adā mübālāga ṣiġaları

6 itdükleri iktiżāda niçe bunuñ gibi ḫaṭā

7 hemān-dem nā-peydā olur imdi lūṭf-i kerem idüp

8 ol ġüfrān-ı bī-nihāyete i^{c}timād eyleyüp ol

9 cānibe gidelüm ve meta^{c} meẕkūrile anbār-ı

10 ma^{c}īdeyi pür idelüm ki ṭab^{c} bülendüm ol gūşlara

11 teveccüh itdi ve dil-i cānum cümle ol ṭarafa gitdi

62a

1 imdi ray-ı cihān-tāb v e tedbīr-i hem-çü

2 āfitabuñuzdan ümīd var mı ki te^{c}alül olınmaya

3 ve yoḳ dinilmeye didi derūn-ı şaḳī-i bī-çāreyi

4 ḫod anuñ muḫabbeti ṣad-pare eylemiş idi naz-ı

5 niyāzına taḥammül idemeyüp bi-iḫtiyār ve ḳarār

6 gitmeye rıża ve iḳrar virdi beyt

7 çünki dilber-i firāḳ irādet ide

8 ^{c}āşıḳ oldur ki başın ala gide

9 çünki ḳaṣd iderse yār senüñ

10 boynuña daḳ o dem alup kefenüñ

11 çün şaḳī şekavete ḳıl pıranġı alup sa^{c}īd-i

62b

1 gül-i ruḫsardan ayrılup timsāḥ-ı iblīsi kendüye

2 reh-nūmā ḳılup kūy-ı muġana ṭoġruldı varup

3 anda meyḫāne nām bir mihmān ḫanda mücāvir oldı

4 pes ol maḳāmuñ pīr-i muġānile ma^{c}rūf ve bāde

5 fürūşile mevṣūf bir żābiṭi vardı şaḳī-i

6 istima^{c} idecek gelüp ayaġına yüz urdı

7 ve hiẕmetinde miyān beste olup ṭurdı

8 şaḳī daḫı meyüñ eyüsi bulınur mı deyü ṣordı

9 pīr-i muġān daḫı ṣurāhī ve saġīr nām ḫadimelerine

10 iḥżār-ı miḳdārı buyurdı ve^{c}l-ḥāṣıl pīr-i muġanile

11 kifāyet miḳdārı mey söyleşüp ve beyleşüp

63a

1 bāzār eylediler ve ẕikr olan mey-i maḫzenden

2 çıḳarup sāġara virüp sāġar daḫı

3 ayaġ üzre gelüp ve ḫidmete bel baġlayup

4 bu mey azar azar ṭaşıyup şaḳīnüñ anbār-ı

5 ma^{c}īdesin pür eyleyüp zaḥmetlerde bulındı

6 ve ḫıdmet yanaşdurdı şaḳī daḫı murādın

7 görüp tamām mesrūr olup girü yolına

8 ^{c}azm eyledi çün ol ümmī ḫabaṡet ve ^{c}ayn-ı

9 ḳabaḥat ile zevraḳ-ı mücennes ḳalur ol

10 būy-ı müstaḳbiḥ ile mest-i lā-^{c}aḳl alup

11 ḥal ü ḳālin ve yemīn ve şimālin idrāk itmeden

63b

1 ḳalur ^{c}aḳl daḫı mu^{c}aṭṭal olmaġıla taṣarrufı bıraġup

2 ve ḥükümeti elden ḳoyup bilā-reyb bir cānibe ṣalınur

3 bu ḥayretile bir nice meyl-i mesāfe ḳaṭı itdükde

4 ol burc-ı fitneye bercīs olan neheng-i iblīs

5 ^{c}aleyhü'l-l^{c}ane ḳarşu gelüp zevraḳ-ı

6 nice dilerse taṣarruf idüp keyfe mā ittifāḳa

7 bir cezīreye iletdi şaḳī daḫı fi^{c}l-cemāle tedārük

8 idüp zevraḳı mülevveṡ görüp امتثالا لامر الله

9 taṭhīre niyet itdi neheng iblis ḳomadı

10 emr-i Ḥaḳda ḥalet-i sekirde memnū^{c}dur didi

11 ittifāḳan ol cezīrede şaḳīnüñ bir yār-ı ṣādıḳı

64a

1 ve muḥibb-i muvāfıḳı vardı geldi şaḳīyile buluşdı

2 ve birbirinüñ aḥvalin ṣoruşdı ba^{c}dehū bir miḳdār

3 azıḳ tedārük idüp ḳabūlin tevaḳḳu^{c} eyleyüp getürdi

4 ve şaḳīye arża ḳıldı meger ol eyyamda gündüzin

5 zevraḳa ḥubūbāt ve mā ve et^{c}ime-i ġıda ḳoymaḳ

6 münhī idi şaḳī daḫı iḥtirāzen ᶜan ᶜukubeti'llāh

7 sefineye ḳoymamaḳ istedi pes iblīsin be fiᶜal

8 zevraḳda ol vaḳt ᶜakl-ı muᶜaṭṭal ḳalmaġıla mutaṣarrıf-ı

9 cemiü'l-aḥvāl olmışdı ve her ne götürdiyise

10 bilā tevaḳḳuf olup ve ḳabūl ḳılup maḫzen maᶜīdeye

11 ḳoyup ol yārī vedāᶜ idüp zevrakı) bir cānibe

64b

1 daḫı revāne ḳıldı çün cezīreden ayrılup

2 sāḥil-i bī-pāyāna ṣalındı nā-gāh cānib-i cenubdan

3 bir rīḥ-i ᶜāṣıf ve bād-ı muḫālif peydā olup

4 deryā dibinden ḳaynadı mevcler birbiriyile ṣu yüzinde

5 silaḥşörlüḳ oynadı zevraḳı şaḳīye

6 pāre pāre ola nā-çār ḫademeye buyurdı bāb-ı

7 maḫzen-i sökdiler ve ol ḳoyduḳları metaᶜ-ı cümleten

8 deryāya dökdiler zevraḳ daḫı içi mücevvef olmaġıla

9 bir miḳdār muḫaffef olup biñ miḥnet ve ülfet-

10 meşaḳḳat ile ġarḳdan necāt buldı ve ol

11 sefer firāvāndan ḥāṣılı ḫüsrān olup işine

65a

1 nādim ve cemiᶜyyet ḫāṭırı münhezim oldı pes

2 gördi ki bu gitdügi yoluñ intihāsı bi-nümāyān

3 ve muḳaddemātınuñ neticesi belā ve ziyān olup

4 vaḳd-i muḥāsebede bir cevāb ḫiṭāba ḳāḍir

5 (ol)mak muḳarrer idügi ẓāhir olup gözleri

6 giryān ve cigeri büryān oldı pes ᶜaḳl-ı dānā bunı

7 böyle rüsva görüp ve ḥāline teraḥḥum idüp naṣīḥata

8 şurūᶜ eyledi ve eyitdi ki olıcaḳ oldı ve gidecek

9 gitdi pes aña peşimānī yimek hiç yire zaḥmet

10 ve emekdür imdi tedbīr ve tedārük şimdiden

11 girüye gerekdür didi şaḳī bī-ᶜār daḫı derdine

65b

1 tīmār añlayup her ne buyurursañ münḳādım ve ẓevil inḳiyādum

2 didi ᶜaḳl-ı dānā eyitdi vācib-i sezā ve üslūb-ı

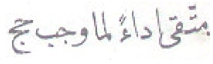
3 raᶜnā budur ki āġaz-ı sefer-i ḥicaz idüp varup

4 ol āsitāneye yüz urup cenab-ı ᶜizzetden

5 şefḳat ve merḥamet ṭaleb idesin vāḳiᶜ olan

6 ḳabayiḥ ᶜafv olındugında ġayrı ḥisābsız

7 nuḳud-ı ḥasena ele girmek inşāʾa'l-lāh muḳarrerdür didi

8 pes ṭabaᶜı şaḳī mānend

9 itmegi müsteḥāb görüp cānib-i kaᶜbeye müteveccih

10 oldı dumān-ı ḳalbī ol ṭarafa döndürdi

11 ve bu hevesile fülk-i teni ẖayli müddet sürdi

66a

1 nā-gāh iblīs-i bed-fiᶜal şaḳīnüñ nefᶜine iḥtimāl

2 virüp muᶜaccelen geldi şaḳī fikrinde ṣayup buldı

3 defᶜi yine menᶜine mübāşir oldı hemān-dem

4 girü kemā sebḳ-ı dümen-i ḳalbe aṣıldı nefs-i ḳatile

5 ile buluşup zuᶜmınca vāfir naṣīḥatlar ḳıldı

6 ve biᶜl-cemāle envaᶜ dürlü iġvālar virdi āẖir

7 azdurdı ve şaḳīye havale eyledi çün nefs-i

8 kāfire şaḳīye ḥavāle oldı gelüp eyitdi ki

9 iy nūr-ı dide-i erbāb meẕāḳ ü ẕāt-ı pür eẕvāḳ

10 ve eşvāḳ bu sülūk itdügüñ ṭarīḳ pür belā

11 ve ẕahib olduguñ rāh pür ᶜaña ḳatı yā bis

66b

1 ve ẖār ve müştemil Şūrī ve ẖārdur gūş itmedüñ mi ki

2 ṭarīḳı ḥicaz ḳatı maẖūf dirāzdur dirler teşne-

3 likden ḥālümüz diger gūn olur ve hararetden

4 çoḳ zaḥmet çekilür imdi lūṭf-ı kerem idüp

5 bu niyyeti itme ve başumızı belā ve miḥnete uġratma

6 andan ḥāṣıl olıcaḳ sūd bir aḫer yerden daḫı olmaḳ

7 iḥtimāli mevcūddur didi şaḳī nā-hemvār

8 ^{c}avdet iḫtiyār itmeye rıżā virmeyüp eyitdi ki

9 iy ḥāṣıl-ı ^{c}ömr-i nāzenin ve iy nūr dide-i nemekīn

10 ḥükm-i girdikārı imtis̱āl olınmazsa ^{c}itabile

11 ve ^{c}iḳabu'l-lāha müsteḥaḳ oluruz pes lūṭf

67a

1 idüp bu teklīfi ḳılma ve bizi nār-ı caḥīme lāyıḳ

2 görme didi nefs-i dil-firīb şive-hā-yı ^{c}acib

3 ve nāz-hā-i ġaribü'l-leh ol ḳadar lā-büd itdügim

4 şaḳīnüñ muḫālefete iḳtidārı ve bir laḥẓe

5 ḳarārı ḳalmayup lā-büd ^{c}avdet eyledi el-ḳıṣṣa

6 ne ḳadar ki emr-i Ṣani^{c}a ḳaṣd-ı imtis̱āl ve kendü

7 nef^{c}i iḥtimāliyile her kese enva^{c}-ı ibẕal

8 eyledi iblīs-i mel^{c}un dürlü dürlü hileler

9 maġbūn ve meftūn idüp raḥmet-i Ḫudādan

10 maḥrūm ḳodı çün şaḳī-i bī-çāre bī-fayide

11 āvare olup gördi ki nekabet gerdūn ve beliyyāt-ı

67b

1 gūna gūndan baġrı ḫūn oldı raḥmet-i Ḫudādan

2 bi^{c}l-külliye nevmīd olup ḥażret-i vācibü'l-

3 vücūda ^{c}āḳ olmaġıla ^{c}aẕāb-ı muḫalled ve nār-ı

4 müebbede kesb-i istiḥ(k)āḳ idüp teba^{c}iyyet-i nefs-i

5 nā-mülāyim ve ittibā^{c}-i iblīs ẓālimden ber mūcib-i

6 müḳteżā-yı küstāḫi fi^{c}le getürmekde hiç

7 ḳuṣūr ḳomadı pes bir niçe müddet bu sāḥilde

8 ol yaña bu yaña devān ve pūyān oldı āḫirü'l-

9 emr bir ebrek evḳātda ve es^{c}ad sā^{c}ātde

10 sa^{c}īd mülkü'l-muḫtaṣāle ittiṣāl buldı gördi ki

11 sa^{c}īdinüñ baḫt u kisbinde ol ḳadar ihtimām

68a

1 ve cür^{c}et göstermiş ki biżā^{c}at evn

2 ża^{c}afınca ziyādet bulmış ki

3 من جاء بالحسنة فله عشر امثالها الى آخره

4 perīşān ve nālān oldı ve ^{c}aḳl daḫı bir yañadan

5 ta^{c}neler itdi ve eyitdi ki bend-i kāmili ḳabūl

6 itmeyenüñ cezāsı ve nuṣḥ-ı fażılı maḳbūl ṭutmayanuñ

7 ezāsı budur didi ḳıyās olına ki ol

8 vaḳt şaḳīnüñ elemi ne miḳdār ola çün

9 sa^{c}īde yaḳın geldi ve selām virdi ^{c}aleyke

10 alup ilerü yürüdi şaḳīnüñ ḥayreti daḫı

11 ziyāde oldı şol ḥadde irdi kim az ḳaldı

68b

1 kendüyi helāk eyleye

2 varise temeyyüzüñ ^{c}ālem içre ger iy ḫoş ḫıṣāl

3 ḳaç ḥaḳḳuñ nehy itdüginden emrine ḳıl imtiṣāl

4 ger bu da^{c}vāya delīl isterseñ iy rūşen nihād

5 dāldür ḥāl-i sa^{c}īdile şaḳī-i pür melāl

6 pes sa^{c}īd ü şaḳī sāḥile ṣalup zevraḳı

7 bir niçe müddet daḫı ol baḥrı bi-kenāra revāne

8 oldılar demlerde bir dem ^{c}ālem-i şeyḫuḫet nām

9 cezīre-i dil-ārāma irişdiler ki içinde olan

10 firdevs-i berīne göz ucuyıla baḳmaz ve baġ irme

11 girmeye andan çıḳmaz meger bir milketüñ daḫı ża^{c}f

69a

1 dimegile müştehir bir şāh-ı baḥr u berri vardı

2 bunlaruñ ḫaberin istima^c idicek istiḳbāl

3 idüp bīñ ^{c}izzetile şehrine getürüp ruz-şeb

4 hem-nişīn ve yār olup bir an bunlardan münfekk

5 olmadı çün saᶜīd baẖtiyār ve şaḳī bed-rūzigār

6 ᶜālem-i şeyẖuẖete irüp ve ẓaᶜafile ittiṣāl

7 ve muḳārenet bulup anda bir ḳaç gūn ārām itdiler

8 sefīneleri daẖı āb u hevādan teġayyür ve inḥirāf

9 bulup mermāta muḥtac oldı hele mehmā ḳadr-i

10 kederi olan yiri ıṣlāḥ eylediler ve zaᶜfı

11 hem-rāh idünüp yola revān oldılar saᶜīd-i melek

69b

1 manẓar-ı zevraḳuñ saḳaṭātına baḳmayup olduġı

2 ḳadar yine kisbinde oldı ammā şaḳī-i ebter-gāh

3 żaᶜafı bahāne bulup ve kah-mermāt-ı zevraḳıla

4 oyalanup aṣla degül ki bir hüsniye belki bir ḥabbeye

5 mālik olmayup ve'l-ḥāṣıl bundan öte bu vechile

6 bir niçe yıl bu ṣāḥilde yürüdiler velī çoḳluḳ

7 fāyide-bīn olmadılar bir dem ki ᶜayn-ı āfitāb

8 cihān mānend çeşme-i ḥayvān ẓulmet içre nihān

9 ve zemīne āsmān-ı kevākib tābāndan niçe biñ

10 gözile nigerān idi meger ol şeb saᶜīd-i sütūde

11 ẖiżāl ve şaḳī pāy-māl velāyet-i ᶜālem şeyẖūẖetde

70a

1 żaᶜfile revān olup giderken nā-gāh

2 cānib-i ġarbdan bir rūzigār-ı bed-kār peydā olup

3 cemᶜiyyet ẖāṭırı tārumār eyledi pes anuñıla

4 ᶜömr-i baḥrı çūşa ve duhūr ve Sin nehri ẖurūşa

5 gelüp bir ṭūfān-ı ᶜaẓīm ẓāhir olup

6 dünyā bunlara caḥīm oldı hemān-dem her birine

7 başı ḳayġusı düşüp zār u ser-gerdān ḳalup

8 bī-mecāl-i bed-ḥāl olup bi-ḳīl ü ḳal min baᶜd-i

9 ḥayatdan maᵓyūs oldılar āẖir żaᶜaf eyitdi

10 bu yaḳında firāşile müsemmā bir limanı pür hevā

11 vardur varup ol gūşda ve bir miḳdār

70b

1 istirāḥāt itmek ba^{c}adehū yolumuza gitmek kaṭı

2 ma^{c}ḳūldür didi cümle tecvīz eyleyüp limān

3 firāşı ṭaleb idüp buldılar ve ol gūşda

4 bir miḳdār āsāyiş ḳıldılar şiddet-i kayināt

5 ve taẖalẖul şeş cihāt hiç sükūn bulmayup

6 varduḳça mużā^{c}af oldı çün bir ḳaç

7 gün bu vech üzre geçdi nā-gāh ol

8 cebbār ve ḳahhār ve ġaffar-ı settār ṭarafında

9 ecel nām bir peyk-i yıldırum sür^{c}at ve reh-nūmā

10 derd ü ḥasret bir dem içre geldi irdi

11 ve cenāb-ı sübḥān ve ḥażret-i ḳadir-i müste^{c}āndan

71a

1 bu vechile pür ẖāber-i pür keder getürdi ve eyitdi ki

2 iy misāfirān rāh-ı fenā ve revende-gān-ı ṭarīḳ

3 pür ^{c}anāsız kenār-ı ^{c}adem-i lā-şeyden lücce-i deryā-yı

4 vücūda getürüp Ḫay iden sulṭān-ı perverdigār

5 ve Ḫālıḳ-ı girdikār böyle fermān eyledi ki safḥa-i

6 taḳdīrümde merḳūm ve levḥ-i maḥfuẓumdan mefhūm

7 olan miḳdārı kesbleri vuḳu^{c} bulup

8 naṣībleri nihāyetin ve seyr-i sülūkleri ġayretin

9 buldı imdi emrüm oldur ki ^{c}ale’t-ta^{c}cīl zevraḳ-ı

10 bedenden çıḳup ve zevraḳlarını ḳaraya çeküp

11 gelüp defātir-i muḥāsebātların ve nāme-i seyyiāt

71b

1 ve ḥasenātların dergāh bi-cihatuma ^{c}arż ideler

2 muḳābelesinde ber-mūcib-i istiḥḳaḳ müḳāfātın

3 ve mücāzātın göreler didi çün sa^{c}īd ü şaḳī

4 bu ẖaber-i bi-ẕevḳı gūş eylediler hemān-dem ol

5 ḥükm-i vācibü'l-ittibāᶜ ve واجب الاتباع ومستوجب المطاعه

6 imtis̱āl gösterüp her biri defter-i aᶜmālini ve ticāretden

7 maᵓalīni getürüp ve zevraḳlarını ḳabir nām bir maḫzen-i

8 süfünde ḳaraya çeküp kendüler çıḳup

9 piyāde ve mücerred olup ve dergāh-ı haḳḳa yönelüp

10 gitdiler çün ol dīvān-ı ᶜālī ve muḥżır-ı lā-yezāliyye

11 irdiler bir mecmāᶜ nā-mütenāhi gördiler ki ᶜaḳl-ı

72a

1 çālāk anuñ derkinde çāk olur mes̱elā

2 cümle ᶜālem bir yere sürilmiş ve ṣırāt nām

3 ḳıldan bir köprü ḳurılmış ve aᶜmal vezniçün

4 bir ᶜālī mizān ḳurılmış ve cemāl ü celāle

5 maẓhar cennet ve nārile maᶜruf ᶜarşuñ iki

6 cānibinde iki ev konılmış münādiler nidā eyler ki

7 وامتازوا اليوم ايها المجرمون çün saᶜīd ü

8 şaḳī bu mecmāᶜ nā-mütenāhi görüp vālih-i dem-beste

9 olup ṭurdılar pes iki dürlü ḫalḳ gelüp

10 ve bunları ḳarşulayup meydān-ı ᶜaraṣāta

11 götürdiler saᶜīd ᶜarşuñ ṣaġ cānibinde

72b

1 ve şaḳī sol cānibinde ṭurdı ve yevme tebiyażżu

2 vücūḥun ve tesveddü vücūh feḥvāsıyıla saᶜīdüñ

3…………..ve şaḳīnüñ leyletü'l-mevt

4 mevt gibi….abdest alanlarından

5 saᶜīd ü şaḳī deyüler şeyden gelüp ṣırāṭı

6 geçdiler saᶜīd berḳ-i ḫāṭıf gibi geçüp ve şaḳīnüñ

7 ayaḳları dizlerine dek kesülüp….

8 pür-tāb oldı çün mizāna geldi…..

9 ḥāṣıl biżāᶜatın mizāna urdılar cānib-i hasenātı

10 göge āġıp cānib-i seyyiāti yire geçdi ve şaḳīnüñ

11 kesb ü ticāretin vezn itdiler cānib-i seyyiāti

73a

1 eflāka çıḳup cānib-i ḥasenātı taḥta'ṡ- ṡerāya

2 ṡerāya indi andan ilerü gelüp sa^{c}īdüñ

3 defter-i a^{c}mālini getürüp ṣaġ eline ṣundılar

4 naẓar ṣaldı gördi ki bir ṣafḥa-i beyaż üzre

5 zer ü laceverd ezilüp ve ḫaṭṭ-ı reyḥānile

6 sa^{c}īd-i melek ḫilḳatuñ ḥasenāt-ı bī-şümārı

7 taḥrīr olınmış mesrūr ve şādan olup efṣaḥ

8 beyānile bir anda tebāyüde Allah cevabın virüp

9 ḫalāṣ oldı andan şaḳīnüñ nāme-i vebālini

10 getürüp ṣol eline virdiler niger ḳıldı gördi ki

11 bir ṣafḥa-i siyāh üstüne dūd-ı ẓulmen

73b

1 ile şaḳī bed-baḫtuñ ḫasāret-i kisb ü kārı

2 ketb olınmış feryād ve figān idüp dehşetinden

3 lāl ü bī-zebān olup cevāba iḳtidārı olmayup

4 ḳaldı pes ol ẕāt-ı ẕü'l-iḳtidār ve kerīm ü

5 ḳahhār emr eyleyüp behcet-i cāvidāndan nice biñ

6 ḥūr u ġılmān sa^{c}īd-i sitūde ḫıṣālı istiḳbāl

7 idüp başına tāc-ı mücevher ve eynine ḥulle-i

8 mu^{c}anber giyürüp öñine düşüp cennāt-ı ^{c}aliyyāt-ı

9 zākiyāt-ı bā-kiyāt ^{c}ābḳāta alup gitdiler

10 rıḍvān-ı cennet daḫı beline kemer-i ḫidmet ḳuşanup

11 ve sa^{c}īdi ḳarşulayup hezārān ikrām ve ṣad ^{c}izz-i nām

74a

1 ile ḫuld-ı berīne getürdiler ve ehl-i cennet

2 cümlesi dest būs idüp ḳarşu ṭurdılar

3 ol mülk-i bī-intihāde bu nev^{c}a ṣafāyıla muḫalled

4 ḳaldı ki rażiyyeten merżiyyeten ve cānib-i nirāndan

5 daḫı ᶜaskeri zebāniyan gelüp şaḳī nādāna

6 muttaṣıl olup ve oddan selāsil ve aglalile

7 bağlayup ve libāsühüm min ḳaṭrānın ḳavlince ḳaṭrāndan

8 ḳaftanlar giydürüp ḫor ve ẕelīl maḳhūr ᶜalīl

9 yüzi üzre sürüyüp cehenneme götürdiler

10 mālike teslīm eylediler ol daḫı ḫademe-i ᶜaẕāba

11 emr idüp şaḳī bed-aḫteri esferü's-sāfilīn

74b

1 dimegile maᶜrūf bir çah bī-bende ḥabs idüp

2 ᶜaẕāb-ı muḫallede ıṣmarladı niteki furḳān-ı ᶜaẓīmde

3 ve kitāb-ı kerīmde buyurmışdur ḳavluhu teᶜālā

4 وأما الذين شقوا ففي النار لهم فيها

5 زفير وشهيق الى آخره çün saᶜīd ü şaḳī

6 kemā fī ᶜilmi'l-lāhi ezel-i āzelde müsteḥaḳ olduḳları

7 cezāyı buldı lā-cürm bu münşeāt-ı aṣḥāb-ı

8 ḥaḳīḳat ve divān-ı pīrān şeriᶜat ve ṭarīḳat ki

9 ذات بيجونك يا أيها الناس ان كنتم في ريب

10 من البعث فانا خلقناكم من تراب ثم من نطفة

11 ثم من علقة ثم من مضغة مخلقة لنبين لكم

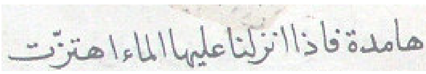
75a

1 ونقر في الارحام ما نشاء الى اجل مسمى

2 ثم نخرجكم طفلا ثم لتبلغوا اشدكم

3 ومنكم من يتوفى ومنكم من يرد الى ارذل

4 العمر لكيلا يعلم من بعد علم شيئا وترى الارض

5
هامدة فاذا انزلنا عليها الماء اهتزت

6
وربت وانبتت من كل زوج بهيج ديدوكى
didügi

7 ḳavlinüñ üslūbu faṣīḥile tavżīḥ ve tefsīr

8 ve tems̱īl ve taᶜbīrinde idi himmet-i iḫvānile āḫir

9 oldı suᶜal eylese ki senüñ tems̱īlüñde

10 ve
وربت وانبتت من كل زوج بهيج ديدوكى
didügine işāret yoḳdur

11 cevāb virülür ki erbāb ᶜirfāna ḫafī degüldür ki

75b

1 şaḳīnüñ ᶜamālinden netice olmamaḳ ile….erbāb

2
من بيوتى قولنده داخل اولوز باليتى كنت

3 türābān ḳavlinüñ daḫı buña işāreti vardur

4 ᶜacebdür gerdişi gerdūn-ı dūnuñ

5 bilen aṣlın ve ferrin her fünunuñ

6 olur nādānlardan ḥasta ḫāṭır

7 olup her kes anuñ ᶜaybına nāẓır

8 ḳarā-yı āġı idrāk itmeyenler

9 cehilden nefsini pāk itmeyenler

10 iderler nā-müveccih iᶜtirāżı

11 cevābın virse olmaz kimse rażı

76a

1 muḫabbet yārsa ger miḥnet oḳurlar

2 bu yañlışdur deyü üç noḳṭa ḳorlar

3 begenmezler sözin tā ölmeyince

4 geçenler gibi ṭoprāḳ olmayınca

5 iderler iᶜtibārı sin ü ṣāle

6 yaşı az olsa baḳmazlar kemāle

7 kimi sıḫriyye eyler kimi tesfīh

8 degül kim ide ḳulın kimse tevcīh

9 egerçi böyledür aḥvāl-i nādān

10 velī̇ lāyıḳ budur kim ehl-i ^{c}irfān

11 muḳayyed olmayup nādāna aṣla

76b

1 ide mehmā ḳadar ās̱ārın inşā

2 cevābında olaruñ dendi bu raz

3 begenmezseñ birin sen daḫı gel yaz

4 çü lu^{c}b ü lehüdür dünyā ḥayātı

5 bunuñ yoḳ mı oyun deñlü s̱ebātı

6 hele yazdum bunı ger nī̇k ü ger bed

7 umarum ḥaşra dek ḳala muḫalled

8 kelāmı iḫtiṣār itdüm beġayet

9 ki irās̱ itmeye ṭab^{c}a melālet

10 yaḳını zu^{c}um ider cahil ıraḳda

11 görür ^{c}arif cihānı bir varaḳda

77a

1 niçe fennī̇ getürdüm bir araya

2 ki sūdı ola her ehl-i ṣafāya

3 idüp dibācesin fenn-i mu^{c}ammā

4 daḫı he sec^{c} ü şi^{c}r ṭarz-ı inşā

5 edāde itmedüm hergiz tekellüf

6 çekem naḳşı bulınduḳda ta^{c}assüf

7 taṣavvufdan durur aṣl ü beyānı

8 ki ehl-i derk ider gördükde anı

9 mis̱āldür ẓāhirī̇ şer^{c}i rasūle

10 daḫı hem ^{c}ilm-i edvār ve uṣūle

11 beyān eyler uṣūlin her maḳāmuñ

77b

1 daḫı mevżū^{c}unı ^{c}ilm-i kelamuñ

2 getürmekden bu deñlü fennī̇ ḳāle

3 naṣīḥatdür ġaraż erbāb-ı ḫāle

4 sözüm terġibdür terk-i rüsūma

5 işāret var egerçi her ᶜulūma

6 bunı birkes daḫı itmiş degüldür

7 kimesne bu yola gitmiş degüldür

8 kelām-ı ġayrıdan ḳıldum muᶜarra

9 daḫı teşbīh āḫerden müberrā

10 görürüm Lāmiᶜi Āhīyile her dem

11 ururlar bir kelāma müşterek dem

78a

1 o teşbīh itdügin oldaḫı eyler

2 bu cümleyile benümdür diyü söyler

3 bī-ḥamdü li'lāh ki bende bu ṣıfāt yoḳ

4 benümdür her taṣarruf az eger çoḳ

5 eger düşdiyise şirket-i nā-kehāni

6 tevārüd olmaġa ḥaml eyleñ ilk anı

7 cihānda düzd-i maᶜnā ol kişidür

8 ki anuñ cehliyile taḳlīd işidür

9 çoḳdur iḳtidārı bir kelāma

10 baḳar ancaḳ kelām-ı ḥaṣ ᶜāma

11 benüm teşbīhe ḫod yoḳ ihtiyācum

78b

1 şeh-i naẓmüm ki sözdür taḫt u tacum

2 Ḫudā bilür ki şiᶜr olmışdur ᶜārım

3 degül kim ola bu fen iftiḫārum

4 benüm fennüm dürür ᶜilm-i tefāsīr

5 kelām ve manṭıḳıyıla naḥve taḥrīr

6 ᶜarż bu fende yazduġumda el-ḥaḳ

7 ṭabīᶜat imtiḥānıdur muhaḳḳaḳ

8 hezārān taṣliye şāh-ı rusūle

9 Ḫudādan ola ol ṣāḥib-i vuṣūle

10 daḫı hem āline eṣḥābıyıla

11 daḫı ola evlādına aḥbābıyıla

79a

1 hele ^{c}avn-ı Ḫudāya şükr ü minnet

2 kānuñıla buldı bu nüsḥa nihāyet

3 türāb-ı maḥż ola çün cism-i Aḥmed

4 ḳala tertīb-i dünyāda müebbbed

5 du^{c}ādan yād iderse ehl-i imān

6 ola cennetde ruḥı şād u ḫandān

7 umārum böyle erbāb-ı ṣafāyı

8 dirīġ itmeye ṭopraḳdan hevā-yı

9 temetü'l-ḥurūf bi'l-mevṣūlat ve'ẓ-ẓurūf

10 şerī^{c}at ellefehu El-ḥaḳīr Aḥmed el-fakir el- Kosṭanṭiniyyevī

11 eş-şehīr ibni Balaṭi ^{c}afā^{c}anhü'l-vafī fī maḥmiye-i

79b

1 ḳal^{c}a-i Diyārbekr el-müsemmā bi-Ḳara Amid fi ġurreti

2 ramażān el-mübārek fī sene (963) şera^{c}tü

3 fī ḫamseti ve ^{c}ışrūn ve āḫertühü fi ġurreti

4 ramażān min seneti şa^{c}bān el-mesfūr

5 bi-avnillahi te^{c}ālā ve bih

DİZİN

A

āb : F. su
ā-ı revāndur 17a/4
ā-ı revānuñ 23b/5
āb yed-i ḥikmetiyile 24b/2
ā-ında 25b/2
ā-ı müsteṭāb 25b/8
ā-ı revāne salup 57b/9
ā. u hevādan 69a/8
abdest :F. abdest
a. alanlarından 72b/4
^{c}abd : A.kul köle
^{c}a. -i mücrime 16b/9
^{c}a.-i ^{c}ibret güzîn 31b/6
^{c}aceb :A. acaba şüphe ve şaşma sözü
^{c}a. naḳş it- 26b/2
^{c}a. 51b/9
^{c}a. dür 75b/4
^{c}acib : A. acayip tuhaf
^{c}a. 67a/2
^{c}acîbe: A. şaşacak şey
ḥükm-i ^{c}a. 31a/6
te'ṡîrāt-ı ^{c}a. 32b/8
mülāṭafāt-ı ^{c}a. 39a/4
^{c}acz : A. aciz acizlik
yüz ^{c}a. iyile 18b/1
aç- : açmak
a. -ıla 16b/1
gözüñ a. 16b/5
a. -ılmış 26b/5
a. -mış degül 45b/10
a.- 58b/10
^{c}adālet: A. doğruluk
Ömer-^{c}a. 20/81
^{c}aded: A. sayı sayma
^{c}a.- dür 2b/4,2b/5,3a/33b/2, 3b/1, 13b/7,5a/1, 16b/1, 18b/2
^{c}a. -den 3b/5
^{c}a. 6a/11
^{c}a. -i ḫuddāmî 35b/11
ādem : A. insan, adam
ḫāḳ-i ā.-de 4b/10
benî ā.-den 11b/5, 15a/3, 25a/1, 48b/9, 50b/75
ā. -de 14b/9
benî ā. 22a/11,47a/3,48a/3
ā.-er 37a/1
ā.-üñ cigerin 42b/2
benî ā.-e 45a/6
ā. üñ 47a/3
ebnā-i ā. 49a/11
ā.-î 6a/10,14a/2
^{c}ādet : A. âdet görenek
^{c}ā.-i 8b/10, 14b/1, 37b/11
^{c}ā. 9a/6
^{c}ā. -den 9a/6
^{c}ād : A. adetler
^{c}ā.-ile 59b/3 42
^{c}adl : A. adalet
^{c}a.-iyile 39b/11
ad : isim
a. -lu 40b/3
^{c}adu : A. düşman
^{c}a. -ya 35a/6
^{c}adüvv: A.düşman
^{c}a. mütteḳı 29b/641
āfāḳ : A. ufuklar
ā. 17a/9
ā. -ı 39b/1 40a/7
āferîn: F. beğenme
ā. eyle- 47b/4
aferîniş:F. yaratma
a. 50a/8
āfitāb: F.güneş
ā. 36b/7 69b/7
ā. -ı 51a/4
ā.-uñuzdan 62a/2
āġ: ağ
ā.-ı 75b/8
āgāh : F. haberdar vakıf
ā. oluñ ki 42b/9
āġaz: F. başlama
ā. -ı sefer-i ḥicāz 65b/3
aglāl: A. boyuna geçirilen zincirler
a.-ile 74a/6

ağız: ağız
a.-ından 53a/23
āh: F. ah feryat
ā. ū zārı 19b/5
ā.-ı tāb-nāk 27a/2
ā.-ı sūz-ı nākile 47b/2
ā. idüp 52a/1
aḥbāb: A. dost
a.-ıyıla 78b/11
aḫḍar : A. yemyeşil
a. olmıış 29b/5
āḫer: A.başka diğer
a. 66b/6
ā.-den 77b/9
āḫir: A. son nihayet
ā.-i 2a/3 9a/8 75a/8
ā. 39b/6 66a/6
ā. eyledi 47b/1 49b/3
āḫiret: A.öbür dünya
ā.-e 79b/3
aḥkām: A. emirler hükümler
a.-ı nā-mütenāhinüñ 53b/8
aḫlāḳî:A. ahlaka dair
a. 28a/4
aḫter: F.yıldız
a.-i sa^{c}ādet 28b/4
a. 29b/4
aḥvāl: A. haller durum
a.-i 24b/5 5a/8 60b/1
a.-i nādān 75b/9
aḳ : ak beyaz
a. mermerde 32a/11
aḳāl : F.çörçöp
a.-imde 50a/6
aḳbeḥ: A.pek çirkin
a. 56a/7
^{c}āḳıbet: A. son nihayet
^{c}ā. 18b/1
^{c}aḳıl : A. akıllı
^{c}a.-lar 27a/11
^{c}āḳıl : A. akıllı
^{c}ā.-ları 25b/2
^{c}aḳım : A.verimsiz
^{c}a.-ıla 26a/8
^{c}ākif : A. ibadet için bir yere kapanan
^{c}ā.- 16b/11
^{c}aḳl : A. akıl
^{c}a.-a 1b/3
^{c}a. u rü'iyyet 26b/3
^{c}a.-iyye 27b/5
^{c}a.-ı be-künhe 27b/11
^{c}a.-ı merd-i ḫurdedān 30b/10
^{c}a. nām ki 31a/9
^{c}a.-ı dānānuñ 31b/4
^{c}a.-ı dānāya 31b/7
^{c}a.-ı dānāya 32a/3
a.- reyise 33a/4
^{c}a.-ı reyise 33b/4
^{c}a.-ı reyise 33b/11
^{c}a.-a 34a/5
^{c}a. 43b/10
^{c}a.-ı ebnā-i ādem 49a/11
^{c}a.-ı reyisile 55a/8
^{c}a.-ı reyîse 59a/4
^{c}a.-ı cihān-ı muta^{c} 59a/4
a.-ı rūşen 59b/2
^{c}a.-ı reyisile 60b/3
^{c}a. 60b/4
^{c}a.-ı dānā 65a/6
^{c}a.-ı dānā 65b/2
^{c}a. 68a/4
^{c}a.-ı çālāk 72b/11
aḳlām: A. yazı aletleri
a. 36a/5
^{c}aḳreb: A. akrep
a. burcı 45b/3
^{c}alā : A. büyüklük şeref
^{c}a. künūz 4b/11
^{c}a.-dür 5a/2
^{c}a. künūz olup 5a/3
^{c}a. 9b/7 9b/9 10b/11 11a/4 11a/5 14b/10
a^{c}lā : A. en yüksek yüce
a. gibi 16a/5
ṣadr-ı a. 22b/1
^{c}alāyim: A. nişanlar belgeler
^{c}a.-i ẕillet 29a/1
^{c}a.-dür 46b/10
alçaḳ : alçak aşağı
a. 43a/9
al- : almak

a.-duḳ 4b/5
a.-up 58b/9 62a/10 62a/11 63a/10 68a/10 73b/9
a.-dı 51a/4
alda- : aldatmak
a.-yup 60a/2
^{c}ālem: A. dünya
^{c}ā.-de 15a/11
^{c}ā.-i süflîde 15b/1
rūy-ı ^{c}ā. 17a/11
^{c}ā.-i 17b/6
^{c}ā.-den 24b/11
^{c}ā.--i ^{c}ademde 25a/2
^{c}ā.-i 26a/5
^{c}ā. 31a/11
^{c}ā.-i şehādetde 32b/7
ḫūb-ı cāy-i ^{c}ā. 38a/7
cezîre-i ^{c}ā. 38a/9
rūy-ı ^{c}ā.-i 39a/9
^{c}ā.-i şebābile 40a/10
^{c}ā.-i şehādetde 42b/11
^{c}ā.-i ezelden 47a/6
keşt-i ^{c}ā. 48a/3
^{c}ā.-tāba 48b/8
^{c}ā. 49b/5
^{c}ā.-de 50a/6
^{c}ā.-i müjdegānisi 50b/2
^{c}ā.- ārā 52a/4
^{c}ā.-i melekūtdan 52b/7
^{c}ā.-e 57a/11
^{c}ā.-i şeyḫuḫat 57b/3
^{c}ā.-e 58a/8
^{c}ā. 68b/2
^{c}ā.-i şeyḫuḫat 68b/8
^{c}ā.-i şeyḫuḫate 69a/6
velāyet-i ^{c}ā. 69b/11
^{c}ā. 72a/2
^{c}alî: A. yüksek yüce
^{c}ā.-mekremet 26a/2
āl : A hile düzen
ā.-i aṣl-ı şerî^{c}at 12a/2
ā.-i aṣl-ı şerî^{c}at 15a/5
ā.-üñ 12a/4
ā.-üñe 78b/10 43b/2 ^{c}ālî 57a/2
^{c}ā. 71b/10
^{c}ā.-üñüze57a/9
^{c}alîl : A.kör
^{c}a. 74a/8
ālî-şān: A.şan ve şerei büyük olan
ā.-e 46a/2
āl.-uñıza 53b/6 38
altı : altı (6)
a. ^{c}aded olur 11a/3
a. bu^{c}ud-ı müştemil 43a/5
a. 44a/11
a. bu^{c}udıla 44b/5
a. nağme şehrine 45a/11
alt : alt
a-ından 32a/9
^{c}ām : A. sene yıl
^{c}ā. lafẓı 4b/9
^{c}āma : A. körlük bilgisizlik
^{c}ā. 78a/10
a^{c}māl : A.işler
a. 72a/3
a. 75b/1
a.-ini 73a/3
^{c}āme : F. divit yazı hokkası
^{c}ā. baḫş olınur 34b/9
^{c}amel: iş amel
^{c}a. ḳılup 17b/6
^{c}a.-den 30a/6
^{c}a. 33b/5
^{c}a.-ine 58a/4
^{c}a.-de 60a/5
ammā: A. amma ama
a. 58a/3 69b/2
^{c}amūd: A. sütun
^{c}a.-ı bālānuñ 31a/7
^{c}a.32a/5
^{c}a.-d-ı bînînüñ 32a/9
an : zaman
bir a.-ına 3a/10
bir a. 32a/8
bir a. 69a/4
bir a.-da 73b/8
aña : anne ana
a. 35b/5, 35b/6,39b/7,47a/5,65a/9, 66a/11

anbār : F. ambar
a.-ı ma^cîdeyi 58b/9
a.-ı ma^cîdeyi 61b/9
a.-ı ma^cîdesin 63a/4
ancaḳ: ancak
ancaḳ 43b/1 44a/9 78a/10
anda: bkz. ol
andan: bkz. ol
^candelîb: A. bülbüller
^ca.-ı baġ-ı melekūt 29b/7
^ca.-i dil-nevāye 41b/10
^ca. 47b/11
anı: bkz. ol
a^cnî : A.yani
a. 9b/9 14b/10 18a/2 22b/7 36a/9 41b/5 53b/2 61a/7
^canḳā: A.ismi olup cismi olmayan bir kuş
^ca. gibi 16a/7 25a/1
anla-: anlamak
tımār a.-yup 65b/1
a.-mış:49b/7
anuñ : bkz. ol
ara : ara
a.-sında 23a/11
a.-ya 57b/477a/1
armaġan: armağan
a.-ı 37a/6
^carṣa : arsa
^ca.-i vezāret 22b/3
^carş : A. gök
^ca.-ı aẓîmüñ 23b/10
^ca.-ı mu^callā 27a/1
^ca.-uñ 72a/5
a^cṣāb : A. sinirler
a.-ile 31a/2
āsāyiş : F. rahat huzur
ā. 39a/4 70b/4
aṣ- : asmak
a.-dı 41b/4
a.-ıldı 66a/4
a.-ılup 58b/4 59b/10
aṣṣı : fayda kâr
a. 58b/10
aşaġa : aşağı
a. 1b/934b/10
a.-da 34b/6
a.-sında 34a/10
atla- : atlamak
a.-nup 25
aṭmār: A. elbiseler paçavralar
a.-ı 60a/11
ayaḳ : ayak
a. 42b/6 47b/6 47b/11 57a/5 63a/3
a.-ına46a/6 62b/6
a.-daşum50a/2
a.-ları 72b/7
a.-larına 53a/6
^cayān : A. belli açık
^ca. 7b/5 14a/7 23b/2 29b/11 27b/7 33/5 51b/8
^cayār : A. ayar
^ca. 40b/11
^cayb : A. ayı
^ca.-ı güzîn 17b/4
^ca.-ına 75b/7
ayıḳ : ayık
a. 52b/6
ayrıl- : ayrılmak
a.up 62b/1 64b/1
^cayyar : A. dolandırıcı
^ca. 51a/2
az : az
a. 68a/11 76a/6 78a/4
a.-ar a.-ar 63a/4
^caẕāb : A. azap
^ca. 54b/11
^ca.-a 74a/10
^ca.--ı muḫālled 67b/3
^ca.-ı muḫāllede 74b/2
^caẓamet : A. büyüklük
^ca.-inde 23b/10
azdur- : azdırmak
a.-dı 66a/7
āzel : A. yalnız
ā.-de 74b/6
aẓher : A. apaçık
a. 30a/2
azıḳ : azık
a. 64a/3

B

bāb: A. kapı
b. 7b/11 8a/1 8b/2
b.-da 17b/2
b.-dur 5a/11
b.-ı 48a/9
b.-ında 8a/8 14a/10
b.-um 19b/9
bāde: F. şarap içki
b. 62b/4
b.-ı ṣārimile 26a/8
b.-ı muḫālif 64b/3
b.-ı ṣarṣar 26a/3
baġ :F. bağ
b. 68b/10
b.-ı melekūt 29b/8
b.-ı cennet 37a/6
b-ı hidāyet 48a/1
baġışla-: bağışlamak
b.-lar 37a/7
baġla-: bağlamak
b.-yup 74a/7
baġır: bağır göğüs
b.-ı 67b/1
bahā: F. kıymet bedel
b. 30a/10 44b/8
bahāne: F. bahane sebep vesile
b. olmaġıçun 19a/3
baḥr: A. deniz
b.-ı 68b/7 70a/4
baḫş: F. bağış ihsan
b.-ında 61b/11
baḫt: F. baht talih
b. 67b/11
baḫtiyār: F. bahtlı talihli
b. 69a/5
b. 39b/7 58a/1
b.-uñ 52
bāḳî: A. ölümsüz daimi
b. 15b/7 53b/5
baḳ: bakmak
b.-mayup 69b/1
b.-ar 78a/10
b.-maz 69a/5
b.-mazlar 76a/6
bāl: F. kanat
b. 10a/7 40b/11
bālā: F. yüksekyüce
b. 6a/9 6a/10 6b/7 28a/3
b.-sında 23a/10
b.-nuñ 31a/7
b.-felek 6a/9 14a/2
balġam: A. vücutta farzolunan dört unsurdan biri
b. 34b/10
baña: bana (bk. ben)
baṣar: A. göz
b. ider 25a/3
baṣîret: A. seziş
b. 56b/7
b. 55a/9
baṣ-: basmak
b.-mış 47b/9
baş: baş
b.-dan 40b/9
b.-ı 70a/7
b.-ın 26b/7 62a/8
b.-ın egmiş 26b/7
b.-ına 73b/7
b.-lar 41a/5
b.-lara 52b/6
b.-larına 52a/2
b.-umızı 66b/5
bāşed: F. olur ola
b. 7a/4 14a/5 17a/9
bātın: A. iç gizli görünmeyen nesne
b.-ın 61a/8 15b/5
baṭınî: A. sır ve hakikatle ilgili
b 18a/7
bāzār: F. pazar alışveriş
bāzar eylediler 63a/1
ba[c]żı: bazı
b. 34a/3
bed: F. fena kötü
b.-den 55a/11
bedel: A. bedel karşılık
b.-dür 53a/11
b.-i bātının 61a/8
beden: A. gövde vücut
b. 35a/1 36b/4
b.-den 71a/10
b.-e 30a/4
b.-i 55a/10
b.-nüñ 31b/3 33b/5 35a/3
bedî[c]: A. eşi ve benzeri olmayan
b. 18a/8

bedr: A. dolunay
b. evc-i salṭanat 22a/7
beġayet: A. pek çok
b 40b/5 47b/9 76b/8
begen-: beğenmek
b.-mezler 76a/3
b.-mezseñ 76b/3
behcet: A. sevinç
b. 21a/8 28a/7 44b/8 60a/7
b. i^{c}tidāliyye 44a/7
b cāvidāndan 73b/5
b.-dür 37b/3
behişt: F. cennet
b. 48a/10
beḳā: A. devam ölümsüzlük
b. 18b/11 37a/11 54b/11
bel: bel
b. bağlayup 63a/3
b.-ine 73b/10
belā: A. belâ gam keder
b. 16a/2 65a/3 66a/10
b.-ya ṣarmış 40b/8
Belġrad: Belgrat
B. 21a/7
beliyyāt: A. kederler gamlar
b.-ı gūna-gūndan 22b/10 67a/11
belki: F. belki
b. 19a/8 27a/4 43a/6 55a/11 69b/4
ben: ben
b. 15a/11 51b/4 51b/4
b.-üm 19a/8 51a/9 78a/11
b.-ümdür 78a/2 78a4
bend: F. bağ
b.-i kāmili 68a/5
b.-lerüñüzi 50a/2
benefşe: F menekşe
b. eyleyüp 26b/6
beñiz: beniz yüz rengi
b.-i 49b/6
beñze: benzemek
b.-er 19b/2 48b/6 50b/5
beri: beri
ġarḳ itmeden b. 23a/7
berîn: F. pek yüksek en yüce
b.-den 49a/6
b.-e 68b/10 74a/1
berk: sert yüksek
b.-i ḫazān 26a/10
berḳ: A. şimşek
b.-i ḫāṭıf 35a/9 53a/4 72b/6
berkit-: sağlamlaştırmak
b.-miş 26a/2
berü: beri bu yana bu tarafa
b. 43b/1 43b/7 44a/10 44b/4 44b/9 45a/9 45b/3 45b/7 46a/7 46b/1 47a/6 48a/11 48b/11 49a/3 49a/7 50a/4 50a/7
beşāret: A. müjde iyi haber
b. 28b/3
b.-üm 51a/10
bey^{c}: A. satma satış
b. 56a/4
beyān: A. ifade anlatım anlatma
b. 10a/3 27b/7 33a/5 38a/3 42b/4 51b/6 77a/11
b.-a ṣıġmaz 31a/6
b.-a ṣıġmazdı 40b/1
b.-ı 77a/7
b.-ında 9b/11 14b/6
b.-ile 73a/8
beyaż: beyaz
b. 73a/4
beyt: A. beyit dize
b.-i 48a/8
b. 5b/10 28b/5 62a/6
bey: bey
b.-lerine 19b/3
b.-leşüp 62b/11
bezm: F. içkili eğlenceli meclis
b.-i ^{c}alem-ārā 52a/4
bıraḳ: bırakmak
b.-up 63b/1
bir: sayı (1)
b. 1b/7 1b/8 3a/11 3b/2 3b/3 3b/8 4b/3 4b/11 5a/1 5a/4 6b/7 9a/7 11b/9 13b/6 13b/8 13b/9 13b/10 bir dem 15a/9 15b/11 16b/1 17a/1 18a/8 18a/10 19a/4 19a/9 23b/8 24a/ 24a/9 24a/10 24b/1 24b/2 25a/6 25a/11 25b/3 25b/6 25b/8 26a/4 27a/1 27a/1 28a/8 28b/6 28b/9 29b/3 30b/8 31a/7 31a/8 31a/10 31b/5 31b/1132a/532a/6 32a/7 32a/10 32b/3 32b/6 32b/133a/233a/6 33a/7 33a/11 34a/8 34a/9 34a/10 34b/2 34b/635b/1 35b/7

37a/9 37b/6 37b/9 38a/538a10 38b/1 38b/2
b. nice müddet 38b/10 39a/8 39a/9 39a/11 39b/2 39b/3
b. miḳdār 39b/6 40a/9 40a/10 40b/3 40b/11 42b/1 43a/1 43a/1 43a/7
b. güne 43a/10 43b/3 43b/5 43b/9 44a/6 44b/1 44b/6 45a/1 45a/6 45a/11 45b/9 46a/4 46/10 46b/3 46b/8 46b/10 47a/3 47b/5 47b/6 47b/9 48a/5 48a/7 48a/10 48b/2 48b/5 48b/6 48b/9 bir kes 48b/10 49a/1 49a/5 49a/949a/850a/5 50a/8 50a/11 50/4 50b/5 51a/2 51a/3 51a/4 51b/3 51b/4
b. kere 52a/2 52a/4 53a/11
b. demde 53b/3
b. ay 55b/4
b. yerde 56b/5 57b/4
b. nice müddet 58a/6
b. dem 58a/7 58a/858b/870b/10 71b/7 71b/11 72a/2 72a/3 72a/47 3a/4 73a/11 74b/1 76b/11 77b/11 78a/9
b. miḳdar 58b/9 59b/4
b. ḳaç 59b/4 60a/2 60a10 60b/2 62b/3 62b/5 63b/2
b. nice müddet 63b/3 63b/7 63b/11
b. miḳdār 64b/9 67b/9 68a/4
b.niçe müddet 68b/7 68b/11 69a/1 69b/9
b. niçe yıl 69b/6
b. dem 69b/7 70a/2 70a/5 70a/10
b. miḳdār 70a/11 70b/4 70b/9
b. anda 17a/4
b. anına 30a/10
b. an 32a/8
b. an 69a/4
b. anda 73a/8
b. araya 77a/1
b.-dür: 3b/55a/26a/3
b.ḳaç17b/7 38a/11 40a/8 69a/7 70b/6
b.-i: 11b/9
b.-in 76b/3
birbir: birbiri
b.-ine 49
b.-inüñ 9 10
b.-birinden 43a/9
b.-birine 31a/3
b.-birinüñ 52b/1164a/2
b.-biriyile 29a/6
b.-ke 77b/6
birle: ile
b.-le: 4b/24b/513b/819a/338a/6
biz: biz(şahıs zamiri)
b.-e 40a/4
b.-i 67a/1
b.-üm 40a/3
bizcileyin: bizim gibi
b. 24a/9
Boġdan: Boġdan
B. 21a/6
boyun: boyun
b.-uña 62a/10
böyle: böyle
b. 65a/7 35b/11 36a/11 44a/2 65a/7 71a/5 79a/7
b.-dür 76a/9
bu: bu (sıfat)
b. 15b/3, 15b/9, 16a/5, 16b/6,16b/8, 17a/4, 17b/7, 17b/9, 18b/1, 18b/11, 23a/4, 23a/7, 23a/8, 24b/10, 25a/4, 25a/6, 25a/7, 26a/1, 26a/2, 26a/7, 26a/4, 26b/6, 26b/8, 27a/1, 27a/5, 27a/8, 27b/1, 27b/4, 27b/6, 27b/7, 28b/7, 28b/9, 29b/7, 30a/8, 30a/9, 30b/3, 31b/4, 31b/8, 32b/10, 33a/5, 33a/6, 33a/11, 33b/5, 35a/3, 35a/7, 35a/11, 35b/7, 35b/10, 36a/1, 36b/4, 37b/5, 38a/1, 38b/1, 39a/5, 39b/4, 39b/9, 40a/7, 40b/2, 41a/7, 44a/2, 44a/9, 47a/1, 47a/11, 47b/1, 49b/2, 50b/10, 52b/3, 53a/8, 56b/10, 58a/5, 60a/10, 61a/3, 63a/4, 63b/3, 65b/11, 66b/5, 70b/7, 71b/4, 72a/8, 74a/3, 77b/7, 78a/2, 78a/3, 78b/3, 79a/2
b.-dur 1b/3, 2a/9, 2b/2, 3a/2, 3a/8, 3b/1, 4a/2, 4b/4 5/1, 5a/6, 5b/4, 6a/2, 6a/10, 6b/9, 8a/5, 8b/7, 9b/2, 9b/7, 10a/1, 10b/6, 11a/7,11b/7, 12a/3, 12a/6, 12a/10, 30a/3
b.-gün 15b/11
b.-güne 29b/6 59b/3
b.-ña 45a4 61a4 75b3
b.-nda 16a/3
b.-ndan 2a/8 2b/2 3a/1 3a/7 3a/11 4a/1 4b/3 4b/11 5a/5 5b/4 6a/1 6a/9 6b/9

C

c.-i ġarbdan 70a/2
c.-i hasenātı 72b/9
c-i seyyiāti 72b/10
c-i 72b/1 173a/1
c-i nirāndan 74a/4
c.-in 26b/1
c.-inde 31b/9 35a/4 72a/6 72a/11 72b/1
cārî: A. akan geçen
c. 44a/2
cāvidān: F. ebedi sonsuz
c. 50a/10
c.-dan 73b/5
cāẕibe: A. alım sevimlilik
cāẕibe 34a/11
cāzū: F. cadı büyücü
c.-ları 36b/10
cebbār: A. Allah
c. 70b/8
cebe: zincirden veya halkadan örme zırh
c.-sinde 28b4
cebrāyil:
C. 53b2
cedy: A. oğlak burcu
c. 46a8
cefā-pîşelü: F. zalim gaddar
c. 40b/2
cehennem: A cehennem
c.-e 74a/9
cehil: A. bilmezlik
c.-den 75b9
c.-iyile 78a/8
celāl: A. büyüklük ululuk
c.-e 72a/4
celîl: A. büyük ulu
c. 53b/2 18a/10
celîs: A. birlikte oturan arkadaş
c.-e 59b/7
cem^{c}: A. toplamak
c. 22b/5
c. 5b/1 33a/7bak
cemāl: A. yüz güzelliği
c. 72a/4
c.-den 8b/7
c.-e 63b/7bak
c.-e geldi 38b7
c.-i 37a/6
c-i 8b/5 8b/8 14a/11
c.-üm 30a/7
c.-î 25b/5 28a/9 28b/10
cemîl: A. güzel
c. 18a/10
c.-iü'l-aḥvāl 64a/9
cemi^{c}yyet:A. topluluk
c. 65a/1 70a/3
cenab: A. büyüklük hazret
c. 65b/4
c.-ı 59a/6 70b/11bak
cenān: A. gönül kalp
c.-um 30a/7
ceng: F.savaş
c. 52b/1
cennāt: A. cennetler bahçeler
c.-ı ^{c}aliyyāt 73b/8
cennet: A. cennet
c. 36b/6 37a/6 49a/2 50a/9 72a/5 73b/10 74a/1
c.-de 79a/6
c.-den 43a/6
c.-e 41b/2
c.-ü'l-me'vā 16a/3
cenub: A. güney
c.-dan 64b/2
cevāb: A. sorulan şeye verilen karşılık
c. 65a/4 75a/11
c.-a 73b/3
c.-en 60b/6
c.-ın 73a/8 75b/11
c.-ında 76b/2
c.-ını 33a/7
cevānib: A. taraflar yanlar
c.--i revzenden 32a/2
cevāz: A. izin müsaade
c.-ı 59a/9
cevher: A. cevher
c. 18b/7 31a/10
Cevzā: A. ikizler burcu
C. 43b/7
ceyhun: ceyhun
c.-uñ 24b/7
cezā: A. ceza azap
c.-sı 68a/6
c.-yı 74b/7
Cezāyir: Cezayir
C. 21a/8
cezîre: A. ada
c. 40b/1

Ç

Çār-gāh: F. dört taraf
Ç 50b/3
çarḫ: F. felek
ç. 22a/1 27a/5
ç.-ile 25b/11
ç.-uñ 23a/11 41b/11
çāşni-gir: F. çeşnigir
ç.-i 33a/2
çehār-yār: dört dost
ç. 10b/10 14b/10
çek-: çekmek
ç.-em 77a/6
ç.-ildi 41b/1
ç.-ilen 15a/11
ç.-ilür 66b/4
ç.-üp 55a/4 58a/4 71a/1071b/8
çemen: F. çimen yeşillik
ç. 40a/4 41b/1
Çemşîd: Çemşid
    Ç. 20b/11
çenār: F. çınar
ç.-uñ 23b/4
çeng: F. el
ç. 19a/7
ç.-ini 42a/6
ç. oturup 52b/1
  çeng eyleyüp 52b/1
çepçevre: çepeçevre
ç.32a/11
  çeşm: F. göz
    ç.-i dil-ḫaste 10b/414b/8
  ç.-i cānı 23a/8
  ç.-i ẕevi'l-ulūm 18a/4
  ç.-i şafaḳ 24a/5
  ç.-i benî ādemden 25a/1
  ç.-i ḳudretinden 25a/4
  ç. nam 31b/1
  ç-i cihān 39a/11
  ç.-i dārdur 53b/6
  ç.-i ḥayvān 69b/8
  ç.-e 31b/6
çık-: çıkmak
  ç.-an 16a/11
ç.-armış 40b/9
ç.-arup 63a/2
ç.-dı 52b/6
ç.-maḳ 49b/8
ç.-maz 68b/11
ç.-up 71a/11 71b/8 73a/1
çîn: F. kıvrım büklüm
ç. 14a10
çînî: F. çini
ç. 19a/6
çîz: F. şey nesne
ç. 6b/11
çoḳ: çok
ç.-ı 55a/4
ç. 39a/7 39a/739b/9 40b/8 47b/3 55a/4
  58a/4 58b/11 66b/4 78a/4
ç.-dur 78a/9
ç.-luḳ 69b/6
çūş: F. çoşma
ç.-a 70a/4
ç.-ından 25b/9
çü: F. gibi
ç. 19b/8 36a/6 76b/4
çün: F. gibi
  ç. 7a/1 7a/9 7b/2 9a/1 9a/5 26b/10
30b/3 35b/1 53b/7 57b/7 59a/4 59b/2
59b/8 60b/5 62a/11 63a/8 64b/166a/7
67a/10 68a/8 69a/5 70b/6 71b/10
çünki: F. şundan dolayı ki
ç. 59b/6 62a/7
  çünkim: çünkü
ç. 60a/9

D

  dāfi[c]: A. Defeden iten
d. 44b/7
d.-i ġam 49a/2
  d. 34a/11 34b/5
daġ: dağ
d.-lar yaḳup 42a/10
daḫı: dahi de da; bundan başka
d. 1b/7 2b/8 9b/8 11a/4 22b/8 30a/2
  33a/11 33b/2 35a/338b/8 39b/5 40a/1
  40b/3 44b/2 47a/2 49a/7 49b/3
  50b/10 50b/1151b/7 53b/3 58a/5
  59b/3 59b/4 60b/2 60b/4 61a/4 62b/8
  62b/9 63a/2 63a/6 63b/1 63b/7 64a/6
  64b/1 64b/8 65a/11 66b/6 68a/4
  68a/10 68b/7 68b/11 69a/8 73b/10
  77a/4 77a/10 77b/1 77b/6 77b/9
  78b/10 78b/11
dāire: A. çember sınır içi bak
d.-sin 51a/2

daḳ-: takmak
d. 62a/10
daḳiḳa: A. bir saatlik zamanın altmışta biri
d. 58a/2
dāl: dall gösteren işaret eden
d.-dür 24b/5 68b/5
dāll: A. delalet eden
d. 22b/6
dāmen: F. elbise dağın eteği olabilir bak
d.-i iḳdām 17b/11
dām: F. tuzak
d.-ı ḥüsnile 40b/9
dānā: F. bilen bilici
d. 16b/1027b/9 31a/10 65a/6 65b/2 74a/5
d.-nuñ 31b/4
d.-ya 31b/7 32a/3
dane: F. tane tohum
d. 32a/11 50b/5
danış-: danışmak
d.-up 55a/8
dārā: A. hükümdar
d. 16b/4
d. 20b/10
darbî: A. darba ait
d. 59b/6
dār: F. savaş
d.-dur 53b/6
d.-ı ᶜizzetden 16a/5
daᶜvā: A. şikayetçi olarak mahkemeye başvurma
d.-ya 68b/4
dāvudî: A. Davud peygamberin sesini andıran kalın ses
d.-si 42b/1
dāyim: A. devamlı
d. 24b/11
dāyimā: A. devamlı
d. 16a/6 28a/4 32a/1 37b/11 40b/10 47a/8
defaᶜA. kere kez
d.-i s̱ānide 61a/6
defātir: A. defterler birlikte dikilmiş kağıtlar
d-i muḥāsebātların 71a/11
defāyin: A. altın gibi gömülmüş kıymetli şeyler gömüler
d.-den 5a/3
d.-i 4b/11 13b/9
defᶜi: A. savma giderme
d.-i 66a/3
d.-i 42b/5
defter: A. dikilmiş kağıt mecmuası
d. 34a/2 71b/6 73a/3
deġal:
deġal 58b/2
deger: değer
d. 50a/10
deg-: değmek
d.-me 51a/5
degül: değil
d. 18b/3 24b/4 24b/7 27a/7 45b/11 48b/11 51a/10 69b/4 76a/8
d.-dür 30a/10 35b/11 45b /7 75a/11 77b/7
dehān: F. ağız
d. 30b/11
d.-ımda 47a/9
d.-ından 45a/8
dehen: F. ağız
de. 32a/10
d.-de 34a/8
d.-den 32b/6 34b/3
d.-inden 39b/7
dehr: A. dünya
d.-i 17a/8
d.-üñ 25b/2
dehşet: A. korku ve telaş gösterme ürkme
d. almış 25b/2
dek: F. hile oyun
d. 71b/7
delāyil: A. delalet eden şeyler
d. 27b5
delîl: A. yol gösteren kılavuz
d. 68b/4
d.-dür 17b/3
delv: A. kova burcu
d. 46b/1
dem: F. an vakit zaman
d. 15a/915b/10 16a/11 16b/1 17a/11 17b/4 17b/11 19a/4 28a/4 28a/6 34b/10 39b/2 53b/3 58a/7 68b/8 69b/7 70b/10 77b/10 77b/11
d.-lerde 68b/8

denāet: A. alçaklık adilik
d. 29a/4
dendān: F. diş
d. 32b/2
den-: demek
d.-di 76b/2
deng: denk
d. 26b/7
denî: A. alçak soysuz
d. 30a/10
deñiz: deniz
d.-in 61a/6
denk: denk
d. 32b/10 52a/8
deñlü: denli kadar
d. 77b/2
der: F. içinde
d. 10b/8,6a/1, 10b/8, 14a/1
derbān: der-ban F. kapıcı
d. 24a/2
derd: F. dert gam
d. 16a/2, 70b/10
d.-i firḳatları 37a/3
d.-den 7b/11
d.-ile 47a/11
d.-ine 65a/11
d.-le 52a/3
derece: A. basamak rütbe
d.-de 46b/4
dergāh: der-gah F. tekke
d. 71b/1 71b/9
d.-ına ki 2b/1 13b/5
derk: A. anlama kavrama
d. 77a/8
d.-inde 43b/11 72a/1
derūn: F. iç içeri
d.-ı 62a/3bak
d.-ında 33b/7
d.-ile 55b/2
derūnunda 47a/7
d.-îden 18a/8
deryā: F. deniz
d. 64b/4
d.-da 36a/2
d.-ya 64b/8
d.-yı ḥulv 30b/7
d.-yı ᶜömre 36a/10
d.-yı miḫnet 55a/5
d.-yı vücūda 71a/4
dest: F. el
d. 35a/4 74a/2bak
deşt: F. bozkır çöl kır
d.-i ḥasretinde 24a/11
destî: F. testi
d.-î 40b/7
devān: F. koşan hızlı yürüyen
d. 67b/8
devlet: A. bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk
d. 22a/3
devrān: A. dünya felek
d. 25b/4 18b/2 28b/7 37b/2
devr: A. dönme
d.-i 30a/11
d.-inde 17a/7
d.-inüñ 32b/9
de-: demek
d.-yü 24 28 44 53
d.üyüler 72b/5
dibāce: A. başlangıç önsöz
d.-sin 77a/3
dib: dip
dibinden 64b/4
dîdār: F. yüz çehre
d.-dan 11a/8
d.-ı 11a/6 15a/1
dide: F. göz
d.-i 15/9 25a/2
di-: demek
d.-di 39b/11 51b/8 53b/7 59b/2 62a/3 63b/10 65a/11 65b/2 65b/7 66b/7 67a/2 68a/7 70b/2 71b/3
d.-diler 57b/2
d.-dügi 75a/6
d.-dügine 75a/10
d.-dükleri 57b/1
d.-megile 31a/8 32a/6 33b/1 33b/10 34a/11 38b/1 48b/1 48b/5 49a/4 53a/3 69a/1 74b/1
d.-mek 3a/10 4a/5 4a/10 4b/4
d.-mekden 2a/7 2b/8 2b/11 3a/63b/8 4a/3 4a/4 4b/5 4b/7 5b/9 6b/7 7a/2 7b/4 8a/3 8a/11 8b/4 9a/210a/4 10b/3 11a/1 11a/9 11b/411b/913a/1
d.-mekdür ki 4a/10
d.-mekdür 1b/7 8b/8

d.-nildi 2a/2 3b/2 4b/6 6a/5 6a/11 6b/3 7a/6 8b/2 11b/2 36a/2
d.-nilenler 51a/11
d.-nilenlere 48b/7
d.-nilmeye 62a/3
d.-nilmiş 32b/2
d.-rdi 28b/5
d.-rler 33b/6 66b/2
d.-rlerdi 29a/6
d.-yince 49b/7
d.-yüp 47b/1 49b/2 50b/10 56b/9 61a/4
diger:F. diğer öteki
d. 66b/3
diḳḳat: A. ehemmiyet verme ince eleme
d. itmeye 56b/8
dik-: dikmek
d.miş 42a/9
dil: dil
d.-den 46a/5 10a/7
d.-imde 47a/8
d.-linde 33b/4
d.-le 45a/5 55b/3
d.-ler 27b/10
dilāvîz: dil-aviz F. gönül çeken cazip güzel
d.-i 32a/6
dilber:F. gönül alıp götüren güzel
d.-i 60a/1 62a/7
dile-: dilemek
d.-rse 63b/6
diñlen-: dinlenmek
d.-ce 38b/3
dinle-: dinlemek
d.-yüp 60b/6
dirîġ: F. esirgeme eyvah aman yazık önleme bak
d. 16a/6 79a/8
diri: diri
d.-sidür 28b/8
dîvān: A. büyük meclis
d. 22b/3 71b/10
d.-ı 74b/8
diyar: A. memleket ülke
d. 58b/8
d.-ımuzdur 40a/3
d.-uñ 38b/1
diz-: dizilmek
d.-miş ki 43b/7
diz: diz
d-in çökmiş 42a/9
d.-lere 49b/8
dizlerine72b/7
dokın-: dokunmak
d.-up 35a/7
dök-: dökmek
d.-üp 52b/2
d.-diler 52a/2
d.-üldiler 64b/8
dön-:dönmek
d.-dürdi 39b/5 59b/6 65b/10
d.-e d.-e 42a/3
d.-üp 41b/2
dört: dört (4)
d. 34b/1 34b/10 43b/8 45b/4 45b/8 46b/2 46b/7
d.-dür 11a/2
duᶜa: A. Allah'a yalvarma
d.-dan 18b/5 79a/5
d.-ya 19a/4
dūd: F. gam keder2 duman bak
d.-ı 73a/11
duhūr: A. defetme kovma
d. 70a/4
dumān: duman
d. 58b/3
d. 65b/10
dūn: A. aşağılık soysuz kimse
d. 16a/2 37a/11 51a/8
d.-uñ 75b4
dūr-bîn: F. ilerisini geleceği gören
d. 31b/6
dūzaẖ: F. cehennem tamu
d.-dan 16a/9
d.-uñ 24a/6
dü: F. iki
d.-dehlîz 32a/15
d.-kāh 50a/8
dümen: dümen
d. 35b/8 59b/10 66a/4
d.-i 35b/1
dünyā: A. içinde yaşadığımız alem
d.-da 79a/14
d.--yı 11 26
dür-efşān: dürr-efşan A. inci gibi söz söyleyen ağız
d. 25b/10

dürlü: türlü
d. 66a/6 67a/8
dürr: A. inci
d.-i 29b/9 34a/8
dürriyet: A. inci gibi parlyan
d.-üm 48a/8
dürūd: F. dua medih selam
d. 9a/11 10b/9 14b/3
düstūr: A. kanun kaide bak
d. 22a/10
düş-: düşmek
d.-di 53a/6
d.-diyise 78a/5
d.-mekiçün 30a/3
d.-üp 70a/7 73b/8
düşin-: düşünmek
d.-miş 33a/1
düzd: F. hırsız
d.--i 78a/7
düz-: düzmek
d.-ilen 34b/10
d.-üp 42a/6

E

ebālîs: A. şeytanlar
e.-i 12a/8 15a/7
ebced: A. eski Sami alfabe sırasına göre tertiplenmiş
e. 27b/2
ebdānî: F. kavime ait ya da vücutlara ait bak
e. 23a/7
ebedî: A. sonu olmayan
e. 24b/10
ebediyye: A. sonu olmayan
e.- sinde 22a/3
ebnā: cezm olabilr A. oğullar
e.-i 49a/11
ebrū: F. kaş
e. 28a/6
ecel: A. ömrün sonu
e. 70b/9
ecmaᶜîn: A. hepsi cümlesi
e. 15a/8
ecrām: A. cansız olan cisimler
e.-ı 27a/1
edā: A. yerine getirme
e.-de 77a/5
edeb: A. iyi terbiye naziklik
e.-ile 53a/5
edvār: A. devirler zamanlar
e. 42a/8 42b/10 77a/10
e.-ı 47b/7
efġān: F. ıztırap ile haykırma bağırıp çağırma
e. 24b/6 45a/9 58a/11
efkār:A. düşünceler
e.-ı 41a/1
eflāk: A. semalar felekler gökler
e. 15b/6 27a/3
e.-a 73a/1
Efrenci: A. frenklere Avrupalılara mahsus
E. 21a/6
efruḫte: F. yanmış tutuşmuş parlamış
e. 24a/7
efṣaḥ: A. daha
e.73a/7
eger:F. şart edatıdır
e. 19b/4 30a/5 58a/6 59a/9 60a/2 78a/4 78a/5
egerçi: F. her ne kadar
e. 17b/2 27b/11 29b/10 37a/9 39a/5 40a/3 43a/8 76a/9 77b/5
eglence: eğlence
e. 38b/2
ehālî: ahali
e.-i 17b/3 21a/6
ehl: A. sahipmalik
e.-dür 12a/3
e.-i istiḫrāc 12a/2
e-i irādet 12a/3
e-i diller 27b/10
e-i meẕāḳı 37a/5
e-i cināna   37a/8
e-i ḥāli 40b10
e-i meclis 42b/3
e-i ṣoḫbete 57a/4
e-i cennet 74a/1
e-i ᶜirfān 76a/10
e-i ṣafāya 77a/2
e-i derk 77a/8
e-i imān 79a/5
ejderhā: F. korkunç ve hayali bir hayvan
e. 16a/11

ekl: A. bir şey yemek
e.-ḫān 25b/6
eksük: eksik
e.-ine 18b/4a
el: el
e.-den 63b/2
e.-e aldı 42a/6
e.-in 56b/6
e.-inde 31b/5
e.-ine 73a/3 73a/10
e.-lerin 53a/5
e.-lerine 57a/6
e.-leşüp 51a/2
elek: elek
e. 41b/4
elem: A. ağrı sızı
elemi 68a/8
el-ḥaḳ: A. doğrusu
e. 78b/6
elḥān: A. nağmeler ezgiler
e. 31b/10
elif: elif
e. 4b/5 4b/8 6a/3 7a/7 8a/6 9a/8 10a/210a/3 10b/1 10b/8 11b/9 11b/11 12b/1
e.-dür 1b/8 4a/11 7a/9 9a/7
e.-e 7a/9 12a/4
e.-ile 10b/2
elli: elli (50)
e. 3a/5
e.-dür 3a/5
elṭāf: A. iyilikler
e. 7b/11 8a/1
e.-a 7b/10
e.-a 8a/3
elvāḥ: A. portreler tablolar
e.-ı 31a/3
e.-ında 33a/6
emek: emek
e.-dür 65a/10
emîn: A. korkusuz şüphe etmeyen
e. 16a/8 54b/9
emir: A. buyruk buyrultu
e. 67b/9
e.-den 28b/1
e.-i sulṭāna 28a/7
e.-i ṣani[c]-i ẕü'l-celāl 35b/3
e.-i ḳadir 29b/6 39b/2 44a/1
e.-i ve ṣāni[c] 46b/11
e.-i yezdānile 53a/3
e.-i sulṭāni 53a/7
e.-i melikü'l-müte[c]alüñ 61a/11
e.-i Ḥaḳda 63b/10
e.-i Ṣani[c]a 67a/6
e.-i sulṭān 36a/8
e. eyleye 29a/11
e.-üm 30a/3
e.-inde 35b/9
e.- olındı 36b/1
e.-iyile 41b/6
e.-de 55a/7
e.- idüp 59b/4 74a/11
e.-e 60b/4
e.-ine 68b/3
e.-üm 71a/9
e. eyleyüp 73b/5
en[c]am: A. hayvanlar
e.i 41b/6
e.--eyi 34b/10
enbār: F. dolu yığın küme
e.32a/10
encām: A. nihayet son
e.-i 52b/4
encās:A. pislikler
e.-ı 55a/10
encümen: F. cemiyet meclis
e. 50b/1 57b/7
e.-i 50b/1
endām: F. vücut beden
e. 36b/6
e. 60a/10
Engerus: Engerus
E. 21a/8
engüşt: F. parmak
e. 30a/10
enîn: A. inilti inleme
e. 24b/6
enîs: A. dost arkadaş
e.-i 57b/9
ensāb: A. şerhalar belalar
e.-ından 46a/8
enva[c]: A. çeşitler
e. 58b/1 66a/6
e.-ı 41 47
e.-ı 27a/6 41a/10
e.-ında 37b/4

e.-i 61a/7
envār: A. aydınlıklar ışıltılar
e. 18a/4 31a/11 54b/10
e.-ı lāhut 18a/4
envar: A. daha nurlu
enver 29b/3 36b/8
erbāb: A. sahipler
erbāb 66a/9 75a/11 75b/1
e.-ı ᶜaḳla 1b/3
e. riyāżat 49/6
e.-ı ḫāle 77b/3
e.-ı ṣafāyı 79a/7
erjenk: erjeng F. İran hurafelerine
göre meşhur ressam "Mani"nin
yaptığı resimleri ihtiva eden mecmua
e. 19a/7
erzānî: F. ucuzluk
e.-dür 50b/2
eshab: A.sahipler
e.-ıyıla 78b/10
esᶜad: A. daha saadetli çok hayırlı
e. 67b/9
esbāb: A. vasıtalar
e.-ı meclis 41b/7
esed: A. arslan burcu
e. 44b/4
eser: A. nişan iz
e. 17a/7
e.-i 18b/10
esirge-: esirgemek
e.-mekdür ki 3a/2
eṣnāf: A. çeşitler cinsler
e.-ı 58b/2
e.-ı 27a/6
esrār: A. gizlenen ve bilinmeyen
şeyler
e.-ı melekūt 18a/3
es-: esmek
e.-üp 52b/8
eşcār: A. ağaçlar
e.-ı ᶜamelden 30a/5
eşkāl: A. biçimler suretler
e. 16b/6 25a/11
e.-den 27a/8
e.--i cihān 16b/6
eşvāḳ: A. dikenler
e. 66a/10
et'ime A. yemekler

e. 34b/9 41b/1155b/5
e.-i ġıda 64a/5
e.-yi 34b/9
eṭrāf: A. yanlar uçlar kıyılar
eṭrāf-ı 31a/4
eṭrāfında 31a/11
eṭrāfını 55b/1
eṭrāfuñ 26b/1
ev: ev
e. 72a/6
evc: A. yüce yüksek
e. 22a/7 36b/9
evhām: A. kuşkular kuruntular
e. 36a/4
evḳāt:A. zamanlar çağlar
e.-da 67b/9
evlād: A. çocuklar
e.-ına 78b711
evn: A. zaman an
evn 68a/1
evrād: A. her vakit dilde ve ağızda
dolaşan sözler
e. 47a/9
evṣāf: A. sıfatlar
e.-ı 35b/11
e.--ı 11a/10 15a/2
evtād: A. direkler
e. 26a/11 31a/2
evvelā: A. herşeyden önce
e. 25b/3
evvel: A. önce ilk
e.-i maḫlūḳ 28b/9
evvelî: A. en önce olan
e. 2a/112b/11
e.-dür 4a/11
e.-ne 6b/6 11b/9
eyit-: söylemek
e.-di 39b/7 40a/1 42b/7 47b/11 49b/10
51a/7 53a/8 57b/2 58b/4 59a/6 60a/1
60b/7 65a/8 65b/2 66a/8 66b/8 68a/5
70a/971a/1
eyitdiler ki 57a/7
eyitti ki 61a/9
eyle-: eylemek
e. 15b/5 24b/6
e.-di 39b/2 40a/6 40a/8 41a/10 41b/1
47b/1 49b/3 50b/11 51b/10 52a/11
52b/3

e.-diler 47b/4
e.-dük 5a/7
e.-düm 42b/10 43b/3 44b/2 45a/1 45b/1 45b/5 45b/10 46a/10 46b/4 48a/4 48b/9 49a/10 50a/4
e.-mek 3b/4 37b/10
e.-r 24b/6 25b/1 26b/9 33b/4 51a/6 72a/6 76a/7 77a/11 78a/1
e.-rse 19b/4
e.-yüp 37 44 45 50 52
eyn: A. zaman an
e. 1b/3 11b/2
e.-ine 73b/7
eyü: iyi
e.-si 62b/8
eytām: A. anası babası ölmüş yalnız kalmış çocuklar
e.-ile 56b/3
eyyām: A. günler gündüzler
e. 30a/9 32b/9
e.-da 64b/4 32b/9
ezā: A. incinme incitme
e.-sı 68a/7
ezel: A. başlangıcı olmayan geçmiş zaman
e.-de 23a/7
e.-den 47a/6
e.-i 74b/6
ezelî: A. ezel ile ilgili
e. 2a/11 2a/8
e.-nüñ 2a/10
e.-yye 23a/2 44a/5
ezil-: ezilmek
e.-üp 73a/5
ezkiyā: A. anlayışlılar
e.-yı 27a/7
eẕvāḳ: A. tatlar lezzetler
e. 66a/9

F

faḫr: A. öğünme böbürlenme büyüklenme
f. 22b/1
fāl: A. uğur talih
f.-ı 39a/1
fānî: A. ölümlü
f. dürür 15b/7
fānūs: A. küre veya silindir şeklinde ca kapak
f. 23b/2
fārisî: A. İran dili Farsça
f.-de 5a/2
farḳ: A. ayırma ayrılma
f. eyleye 16b/10
fārūk: A. Hz. Ömer'in lakabı
f. 10b/10 14b/11
faṣāḥat: A. yi söz söyleme kabiliyeti
f. 21a/3
faṣîḥ: A. güzel düzgün ve açık konuşan
f.-ile 75a/7
faṣl: A. ayrıntı bölüm bak
f. 19b/9
fātiḥā: A. başlangıç giriş
f.-dan 18b/6
fāyide:fāide A. fayda
f. 55b/8 69b/7
fażıl:A. faziletli erdemli
f.-ı 68a/6
fażîlet: A. güzel vasıf iyi huy
f. 21a/1
fażl: A.fazla
f.-ile 31a/10
fehm: A. anlama anlayış
f. idüñ 54b/8
f. olınan 34a/4
feḥvā: A. mana anlam
f.-sıyıla 17b/6
felek: A. gökyüzü
f.-i 39b/4
f. 17 26 29 37
f.-de 5b/9 13b/11
f.-den 5b/6
fem: A. ağız
f.-üñden 16a/11
fen: fenn A. hüner sanat bak
f.-de 78b/6
f. 78b/3
f.-i 42b/10 47b/7 bak
f.-i 77a/3
fenā: A. yokluk
f.-da 52a/10
f.-dan 17b/7
f.-ya 37b/10
fennî: A. fen ile ilgili olan

f. 77a/1
f. 77b/2
f.-üm dürür 78b/4
fer: F. parlaklık aydınlık
fer 37a/7 39b/1 bak
fer ṣalmış 29b/4
ferāḥ-baḫş: A. sevinç veren
f.-ından 38b/8
feraḥ-fezā: A. sevinci artıran
f. 17b/10
ferāmūş: F. unutma hatırdan çıkma
f. 18b/5
fercām: F. son, akibet
44b/6 52b/11 bak
ferḫunde: F. mutlu uğurlu
f. 38b/11 52b/11
fermān: F. emir buyruk
f. 20 25 28 31 37 40 50
f. ḳılasız 39b/11
f.-ı 20 25 37 40
ferş: A. yeryüzü
f.-de 26b/4
f.-i 32b/11
feryād: F. bağrışma
f. 33 37 52
f. olmışdur 47a/11
f.-ı 52a/2
fevāyid: A. faydalar
f.-i 32a/10
fevḳ: A. üst taraf yukarı
f. 23a/11
fevrî: A. birdenbire
f. 24b/2
fevt: A. eden çıkarma kaçırma
f.-ine 58a/2
fıtnat: A. zihin açıklığı
f. 20b/10
figān: F. ızdırap içinde bağırıp
çağırma inleme
f. 73b/2
f.-ile 52a/2
fikret: A. düşünce fikir bak
f.-ümde 15a/10
fikr: A. fikir düşünce
f.-inde 66a/2
firāḳ: A. ayrılık ayrılma
f. 62a/7
f.-ı 56a/10
firāş: A. döşek yatak
f.-ı 70b/3
f.-ile 70a/10
firāvān: F. çok bol fazla
f. 9b/1 14b/3
f.-dan 64b/11
firdevs: A. cennet
f.-i 49a/6 68b/10
firḳat: A. ayrılık ayrılış
f.-ında 24a/10
f-ları 37a/3
firūze: A. Nişābur'da çıkan açık mavi
renkli ve değerli bir yüzük taşı
f. 58a/7
fiten: A. fitneler ara bozmalar
f. 61a/10
fitne: A. bela sıkıntı
f.-ye 63b/4
fuṣaḥā: A. güzel düzgün ve açık
konuşanlar
f.-yı 18b/2
fużalā: A. faziletliler
f.-yı 18a/5
fużul: A. lüzumsuz fazla şey veya söz
f. 49b/11
fülk: A. gemi
f. 37b/8
f.-e 36a/9
f.-i ten 30b/5, 30b/9
f.-i tenüñ 33a/6,
f-i tene 35a/1, 55b/9
f.-e 36a/9
f.-i tende 36b/6
f.-i teni 59b/4, 65b/11
f.-ile 35b/5
fürū-māye: F. soysuz aşağılık
f. 1b/2,1b/5
fürūş: A. döşemeler
f.-ile 64b/5
fütüvvet: A. soy temizliği mertlik
f.-i 60b/3

G

ġaffar: A. kullarının günahlarını
affeden Allah
ġ-ı 70b/8
ġaflet: A. gâfillik dalgınlık
dikkatsizlik

ġ.-den 16b/5
ġafūr: A. mağfiret eden bağışlayan Allah
ġ-ı 60b/11 61b/11
ġalebe: A. gâlip gelme üstünlük
ġ.-ye 25b/11
ġalṭān: F. yuvarlanan tekerlenen
ġ. 26a/11
ġam: A. keder tasa
ġ. 16a/2 44b/7 49a/2
ġamze: A. süzgün bakış
ġ.-i 36b/9
ġaraż: A. hedef gaye maksat
ġ. 41a/6 77b/3
ġarb: A. batı
ġ.a erici 53b/4
ġ.dan 70a/2
gārî: F. sebât ve karârı olmyan
g. 29b/1
ġarib: A.batan
ġ. 49a/9
ġ. 18a/8
ġ.-e 31a/5 32b/8
ġ.-siyile 39a/4
ġarîḳ: A. suya batmış suda boğulmuş
ġ.-ı 29b/5
ġarḳ: A. suya batma boğulma
ġ. 24a/5
ġ. itmeden 23a/7
ġ.-dan 64b/10
ġarrā: A. parlak güzel göserişli
ġ. 45a/11
ġ.larından 36b/8
ġ.-ı 79b/3
ġ.-ten 79b/1
ġayet: A. nihâyet uç son
ġ.-i 55a/10
ġ.-in 52b/4 71a/8
ġayrı: A. ayrı başka
ġ. 16b/3 33a/6 61b/3 65b/6
ġ.-ı 2a/8, 2b/11, 3a/7, 10a/5, 11b/5, 11a/5
ġ.-ı 43b/11
ġ.-ı 50a/7
ġ.-dan 77b/8
g. 8a/4
ġażab: A. dargınlık kızgınlık
ġ. 24a/4 56a/5
ġażanfer: A. cesur yürekli yiğit
ġ. 26a/5 29b/3 35a/4
geç-: geçmek
g.-di 70b/7 72b/10
g.-diler 72b/6
g.-dükten 48a/5
g.-enler 76a/4
g.-miş 45b/11
g.-üp 72b/6
gel: gelmek
g. 16b/3 76b/3
g.-di 38b/7 41b/10 52b/5 60a/11 61a/9 64a/1 66a/2 68a/9 70b/10 72b/8
g.-diler 40b/1
g.-dügin 41a/9
g.-en 34b/9 59a/6
g.-meye 60a/8
g.-mez 40a/11
g.-mezdi 51a/6
g.-üp 15b/1 32a/3 41b/9 42b/7 47b/11 49b/4 49b/10 51a/6 51b/5 52a/9 52b/6 53a/5 57a/5 58b/3 59b/9 62b/6 63a/3 63b/5 66a/8 70a/5 71a/11 72a/9 72b/5 73a/2 74a/5
genc-hā: F. hazineler
g. 7b/6
g.-yı 7b/5 14a/7
ger: F. " eğer" kelimesinin kısaltılmışı-dır. Nazımda kullanılı
g. 19a/6 42a/1 68b/2 68b/4 76a/1 76b/6 76b/6
gerçek: gerçek
g.-den 38b/3
gerdān: F. dönücü dönen
g.-iye 49a/4
gerdiş: F. dönüş dönme dolaşma
g-i 75b/4
g.-i 51a/8
g.-inden 41a/7
gerdūn: F. dönücü dönen devreden
g. 67a/11
g.-da 17a/7
g.-ı 51a/7 75b/4
g.-î 39b/1
g.-uñ 24b/5
gerek: gerek
g.-i 41a/11
g.-dür 55a/7 59b/2 65a/11

gör-: görmek
g. 42a/2
g. ki 16b/8
g. 65a/2 67a/10 67a/11 73a/4 73a/10
g.-digi 42b/4
g.-diler ki 71b/11
g.-dükde 77a/8
g.-düm ki 43a/2 43b/4 43b/10 44b/6
48a/7 50a/5
g.-eler 71b/3
g.en 28b/5 43a/2
g.-nüñ 58b/11
g.-ilen 25a/3
g.-inürse 31b/7
g.-me 67a/2
g.-memiş 37b/1
g.-miş 45b/6
g.-ülmiş 48a/11
g.-ünüp 15b/2
g.üp 26b/8 40a/1 52a/10 59b/1163a/7
65b/9 72a/8
g.-ür 76b/11
g.-ürsin 15b/7
g.-ürüm 77b/10
g.-mek 27a/5
g.-ürse 19a/5
göster-: göstermek
g.-üp 30b/4 60a/1 60b/2 71b/6
g.-meyesiz 56a/3
götür-: götürmek
g.-diler 72a/11 74a/9
g.-diyise 64a/9
g.-memiş 37b/2
g.-ülüp 49b/8
göz: göz
g. ucuyıla 68b/10
g.-e 33b/6
g.-ile 69b/10
g.-leri 65a/10
g.-üm 52b/2
g.-üñ aç 16b/5
ġubār: A. toz
ġ. 25b/11
ġufrān: A. affetme merhamet etme
ġ.-um 30a/11
ġulām: A. delikânlı genç
ġ. 36b/6
gūn: F. renk
g. 66b/3 69a/7
g.-ā gūn 41b/6
g.-a gūndan 67b/1
gūş: F. kulak
g. 56b/11 66b/1 71b/4
g.-ı 17b/9 30b/3 31b/9 51b710 54b/8
ġ.-ına 60a/9
g. idecek 38b/5
g. itdiler 47b/2
g.-da 70a/11 70b/3
g.-da itmedük 39a/6
g.-dan 44a/3
g.-dur 32a/4
gūşe: F. köşe bucak
g.-i 49a/9
gūş :
g.-lara 61b/10
g.-uñ 32a/4
gūyā: F. söyleyen
g. 17b/10
gülbün: F. gül kökü ül biten yer
g.-üñ 45b/2
gül: gül
g.-i 16b/2 23b/1 62b/1
gülistan: F. gül yanaklı
g. 58a/9
g.-ı cenāndur 19b/9
g.-ında 19a/5
gülzār: F. gül yanaklı
g. 26b/1 46a/11 49a/2 50a/9 52a/10
g.-dan 23b/1
gümrük: gümrük
g.-i 31a/5
gün: gün
g.-e 33a/7 43a/10 59b/3
gündüz: gündüz
g.-in 55b/5 64a/4
Gürcistān: Gürcistan
G. 21a/11
güşāde: F. açımış açık
g. 28a/5 38b/4 53b/9
güyan: F. söyleyen
g.-ı 14a/10
güẕar: F. geçme geçiş
g. gitmiş 48b/11
güẕer: F. geçme geçiş
g. 11b/5 15a/3
güzîn: F. seçen seçilmiş

g. 17b/4 31b/6 41a/8
g.-ile 47b/3
g.-likde 37b/2
g.-üñ 22a/3

H

ḫāb: F. uyku
ḫ.-ı 16b/5
ḥabāb: A. su üzerinde olan hava kabarcıkları
ḥ. 25b/7
ḫābaṣet:A. kötülük alçaklık
ḫ. 29a/1
ḫ. 63a/8
ḥabbe: A. taneler
ḥ.-eye 69b/4
ḫaber: A. son ve yeni havâdis bilgi
ḫ. 17a/7 53b/3bak
ḫ.-i 60a/10 71b/4
ḫ.-in 69a/2
ḥabîb: A. sevgili
ḥ.-i 52a/3
ḥabl: A. ip urgan
ḥ.-i 42a/11
ḥabs: A. hapis
ḥ. 74b/1
ḥabūr:
ḥ.-uñuzda 51b/6
ḥacer: A.taş
ḥ. 47a/8
ḥācetde 35a/6
ḥadd: A. keskin
ḥ. 8b/10 14b/1 36a/6
ḥ.-e 68a/11
ḥ.-den 8b/6 34a/7 40a/2 55a/8
ḫademe: A.hizmetçiler
ḫ. 34a/7 40a/2 55a/8 73b/10
ḫ.-nüñ 36b/2
ḫ.-ye 64b/6
ḫādim: A. hizmet eden
ḫ. 31b/11 33b/7 bak
h.-i 15a/6 12a/5
ḫ.-i bak
ḫ.-i 31b/11
ḫ.lerine 62b/9
ḥāfıẓa:A. zihin
ḥ. 34a/5
ḫafî:A gizli saklı
ḫ. 1b/
ḥ. 75a/11
ḫāk:F. toprak
ḫ. 5b/11 10b/4 13b/8 23b/4 25b/10 52a/2 53b/4
ḫ.-i 13b/8
ḫ.-i 4b/10
ḥaḳ: hak yaratan
ḥ. 16a/10 38a/6
Ḥ. 63b/10
Ḥ. 16a/8 19a/3 21b/10
h.-a 71b/9
Ḥ.-a 36b/3
ḥ.-ı 54b/8
ḥ.-uñ 68b/3
Ḥ.uñ 36a/4
ḫāḳānî: hâkan ile ilgili
ḫ. 22b/3
ḥaḳāyık: A hakikatler gerçekler.
ḥ. 26b/4
ḥaḳiḳ: A. hak sahibi olan haklı
ḥ. 43a/11
ḥaḳîḳat: A. birşeyin aslı ve esası
ḥ. 74b/8
ḥ.-de 43a/8
ḥ.-dür 16b/6
ḥ.-ı 52b/7
haḳîḳî: A. gerçek
h. 19b/1
ḥakîm: A. âlim
ḥ. 29b/6 35b/4 29b/6 46a/1
ḥākîm: A. herşeye hükmeden Allah
ḥ. 21a/8 34b/1
ḫāk-pāy: F. ayağın tozu
ḫ.-dan 10b/7
ḫ.-i 10b/4
ḥ.-i 14b/9
ḥal: A. şimdiki zaman
ḥ. 1b//2
ḥ.-i perişān 1b/5, 1b/9, 7a/8, 13b/3 15b/2, 17a/7, 51b/7, 68b/5
ḫ.-i 17a/9 18b/3
ḥ.-i 24b/7 40b/10
ḥ.-ine 65a/7
ḥ.-iyile 8a/1114a/10
ḥ.-üm 60b/11
ḥ.-ümüz 66b/3
ḥ.-üñ 38b/11

ḫalāṣ: A. kurtulma kurtuluş
ḫ. 73a/9
ḫāle: A. teyze
ḫ. 77b/3
ḫalel: A. boşluk
ḫ. 18b/3
ḥālet: A. hâl keyfiyyet
ḥ-e 60a/11
ḥ.-i 63b/10
Ḫālıḳ: A. Allah bak
Ḫ. 2a/8 2a/11 71a/5
Ḫ.-dan 2a/9
Ḫ-ı 13b/4
ḫ. 23b/8
Ḫalîl: Halil
Ḫ. 21a/1
ḥalîm: A. yumuşak huylu
ḥ. 60b/11
ḫalḳ: A. yaratma yaratılma
ḫ. 3a/10 13b/5 72a/9
ḫ.-a 23b/10
ḫ.-a itmiş 51a/1
ḫ.-ı 3a/7 13b/5 46a/5
ḫ.-uñ 3a/10
ḫalvet: A. yalnız tenha kalma
ḫ. 24a/3
ḫam: F. pişmemiş olmamış
ḫ. 27b/2 50b/11
ḫāme: F. kalem
ḫ. 23b/11
Ḥamel: A. başak burcu
Ḥ. 42b/11
ḥaml: A. ana karnındaki çocuk
ḥ. eyleñ 78a/6
ḫamr: A. şarap
ḫ.-uñ 52b/6
ḥamseten:
ḥ 79b/3
ḫāmūş: F. sessiz
ḫ. olmaya 18b/6
ḫan: F. hükümdar
ḫ. 32b/1
Ḫ. 21b/421b/5
ḫ.-ı 40b/3
ḫ.-içün 32b/1
ḫ.-da 62b/3
ḫandān: A.gülen gülücü
ḫ. 79a/6bak
ḫ.oldılar 38b/10
ḫande: F. gülme gülüş
ḫ. 41b/10
ḫande-rū: F. güler yüzlü
ḫ. 28a/5
ḫāne: F. ev
ḫ.-i 16a/2
ḫan-ḳah: A. tekke
ḫ. 24a/3
ḫār: F. hor hakir aşağı
ḫ.-dan 17b/11
ḫ.-dur 66b/1
ḫarāb: A. yıkık, viran
ḫ. 16a/4 37b/10 55a/2
ḫarāb-ābād: F. haraplıkla dolu yer
ḫ.-da 16a/4
ḥaram: A.dince yasak edilmiş şey
ḥ.-dan 55b/11
ḥarāret: A. sıcaklık
ḥ. 33a/8
h.-den 66b/3
ḫarc: A. vergi
ḫ. 39a/7
ḥareket: A. sarsıntı deprem
ḥ 32b/5
ḥarf: A. alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri
ḥ.-i 19a/7
ḥ.-i 4a/7
Hārūt: Harut
H. 41a/3
ḫaṣṣ: A. has
ḫ. 78a/10
ḥasenāt: A. iyilikler iyi haller
ḥ.-ı 72b/9
ḥ.-ı 73a/1
ḥ.-ı 73a/6
ḥ. 30a/5
ḥ.-ların 71b/1
ḫasāret :A. zarar ziyan
ḫ.-i 73b/1
ḥased:A. kıskançlık
ḥ. 55a/10
ḥasen: A. hüsünlü güzel
ḥ.-a 65b/7
ḥāṣıl:A. husūle gelen husūl bulan peydâ olan

ḥ. 19a/9 35b/10 40a/2 42b/5 62b/10 66b/9
ḥ. ḳıluñ 57b/1
ḥ.-ı 28b/1 37b/2 64b/11
ḫaṣlet: A. insanın yaradılışındaki huyu
ḫ. 21a/1
ḫaṣm: A. düşman
ḫ. 12a/9
ḫ.-ı 12a/11
ḫ.-uñ 16b/8
ḫaṣmen: A. kesin karar ile halledilip bitirmek sūretiyle
ḫ.12b/2
ḥasret:A. üzüntü keder zahmet
ḥ. 52a/3 70b/10
ḥ.-inde 24a/11
ḫāṣṣ : A. mahsus özel
ḫ.-ı 34b/8
ḫ.-i 10b/4 14b/8
ḫaşeb: A. kereste yapılan kalın kuru ağaç odun
ḫ.-i 31a/1
ḥaşmet: A. heybet
ḥ. 21a/2
haşr: A. kıyâmet
h. 76b/7
ḥ. 43a/2
ḫaṭā: A. yanlış yanlışlık
ḫ. 18b/4 61b/6
ḫaṭā-baḫş: A. bağışlayan
ḫ. 18b/4
ḫaṭar: A.tehlike
ḫ.-da 23a/7
ḫ.-da 37b/5
Ḫātem: Hatem
Ḫ. 21a/2 47a/5
ḫāṭıf: A. kapıp götüren
ḫ. 72b/6
ḫ. 35a/9
ḫāṭır: A. zihin fikir
ḫ. 75b/6
ḫ.-ı 70a/3
ḫ.-ı 65a/1
hātif: A.sesi işitilip de kendisi kendisi görülmeyen kimse
h. 16b/11
ḫ. 53a/4

ḫaṭṭ: A. çizgi
ḫaṭ 47a/8, 73a/5
ḥavāle: A. ısmarlama
ḥavāle 36a/3 60b/5bak
ḫāver: F. şark doğu yönü
ḫ. 22a/2 29b/5
ḫavf: A. korku korkma
ḫ. 45a/6
Ḥayy: A. Allah
ḥ.-ı 50a/2,51b/9
Ḥ.-ı 3b/9
Ḥ. 71a/4
ḫayāl: A. insanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey
ḫ. 14b/7 16b/11 34a/2
h.-e gelmeye 60a/8
ḫ.-ini görmek 27a/5
ḫayālat: A. hayaller
ḫ.-ı 32b/8
ḥayat: A. dirilik canlılık
ḥ. 30a/9
ḥ.-dan 70a/9
ḫayli: F. epeyce çokça
ḫ. 65b/11bak
ḥayrān: A. şaşmış şaşırmış
ḥ. 26b/7 27a/10bak
ḥayret: A. şaşmaşaşırma
ḥ. 5b/313b/11
ḥ.-de 52a/10bak
ḥ.-de ḳalmış 25b/3
ḥ.-ile 30b/11bak
ḫayr: A. iyi faydalı iş
ḫ.-uñuz 53b/1
ḫ.-uʾr-rāzıḳın 35b/2
ḥayvān: A. canlılık dirilik
ḥ. 28b/8 69b/8
ḫazān: F. sonbahar
ḫ. 26a/10
ḫazāyin: A. hâzineler
ḫ. 7b/5 22b/2
ḫaẕf: A. yok etme ortadan kaldırma
ḫ. 2b/7 4a/2 5a/7
hāżıma: A. yenilen şeyleri midede hazmettiren kuvvet
h. 34a/11
ḥ.-ye 34b/4
ḥażret: A. ön kat huzur; övme büyütme ve ululamaiin kullanılır

ḥ. 14b/4 21b/11 70b/11bak
ḥ.-den 59a/6
ḫ.-i 9b/9
ḥ.-i 52b/11
ḥ.-lerinüñ 22b/8
heft: A. yedi (7)
h. 50a/6
helāk: A. mahvolma ölme
h. 37a/1 bak
hele: hele
h. 76b/6 79a/1
hemān-dem: F. hemen çabucak
h. 42b/6bak
hem-çü: F. onun gibi
h. 3a/11bak
hemîşe: F. dâimâ her vakit
h. 39a/2
hemm: A. gam keder
h. 44b/7
hem-nîşîn: F. beraber oturup kalkan
h. 39a/3
hemrāh: F. yoldaş
h. 57b/6
her: F. hep bütün
h. 6a/1, 6b/8, 7a/2, 14a/1, 19a/7, 25b/10, 26b/1, 28b/1, 28b/11, 29b/4, 35a/10, 36b/1, 37a/3, 48a/8, 55a/7, 55b/4, 77a/2, 77a/11, 77b/5, 78a/4
h. an 29a/10
h.-giz 16a/10, 77a/5
hest: A. 8 sayısı
h. 14a/5
hevā: A. heves istek
h. ki 31b/10
h.-dan 69a/8
h.-lar 47a/7
h.-ları 52b/7
h.-nuñ 26a/7
h.sı 46b/9
hevāyı 45a/10
heves: A. arzu istek
h.-ile 65b/11
h.-sin 56a/11
heybet: heybet
h.-inden 24a/7
hezārān: F. bülbüller
h.-lar 37b/8
h.-ı 10a/10 14b/8 61a/8

ḥıfẓ: A. saklama
ḥ. idicidür 34a/3
ḫınzîr: A. domuz
ḫ.-den 55b/10
ḫırāmān: F. salına salına naz ve edâ ile yürüyen
ḫ. 26a/9
ḥırṣ: A. öfke kızgınlık
ḥ. 16a/6
ḫıṣāl: A. huylar
ḫ.-ı 73b/6
ḫ-ı 55a/10
ḫ.-i 56a/6
ḫ. 68b/2
ḫ.-i 38b/9
ḫışm: F. kızgınlık öfke
ḫ. 24a/5 56a/5
ḥıyāż: A. havuzlar
ḥ.-ı 30b/1
ḥicāb: A. utanma sıkılma
ḥ. iderdi 36b/8
ḥicaz: A. Arap yarımadasında Mekke ile Medine'nin bulunduğu ülke
ḥ. 66b/2
ḥ 65b/3bak
ḥicāzdan 52b/11
hicret: A. memleetten memlekete göç
h. 19a/2
hiç: F. yok denecek kadar az olan
h. 25 36 46 48 50
h. 15b/11
h.-bir 59b/7
hidāyet: A. hak yoluna doğru yola kılavuzlama
h. 53a/9bak
ḥiddet: A. öfke
ḥ. 56a/6
ḫidmet: A. iş hizmet
ḫ. 73b/10
ḫ.-e 63a/3
ḫ.-i 29a/7
ḫ.-kār 31b/7
ḫ.-lerinde 37a/2
ḥikāyet: A. anlatma
ḥ. iderse 33b/11
ḥ. itdükleri 50a/3
ḥ. ḳıldılar ki 23a/5
ḥ.-i 18a/8

ḥikmet: A. hakimlik bak
ḥ. 20b/9 30b/6 44a/5
ḥ.-de 32b/10
ḥ.-ine 36a/4
ḥ.-iyile 24b/2
ḫilāfet: A. birinin yerini tutma
ḫ. 22a/7
ḫilāf: A. karşı zıt
ḫ.-i 28a/8
hilāl: A. yeni ay
h.-i 36b/9
ḥile: A. oyun aldatma
ḥ. 58b/1bak
h.-ler 67a/8
ḫilḳat: A. yaratılma yaratılış
ḫ. 44a/11
ḫ.-uñ 73a/6
ḥilm: A. insanın tabiatında olan yavaşlık yumuşaklık
ḥ. 61a/2bak
himmet: A. gayret emek
h.-i 75a/8
Hindüstān: Hindistan
H. 21a/10
ḥisāb: A. hesap sayma
ḥ. 4a/3 4a/4
ḥ.-sız 65b/6
ḥiṣār: F. Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır
ḥ. 49a/8
ḥiṣṣe: A. pay
ḥ.-i 47b/2
ḥiss: A. duyma kuvveti duygu
ḥ.-i 4a/4 33b/9
hîş: F. akraba soysop
h. 37b/1
ḫ. 12a/10
ḫ.-den 12a/11
hişt: bak
hişt 50a/9
ḫiṭāb: A. bir veya birçok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme
ḫ.-a 65a/4
ḫ.-ı 18a/2 30b/3
ḥiyel: A. oyunlar aldatmalar
ḥ.-ile 61a/8
ḫiżāl: bak
ḫ. 69b/11
ḥiżmet: A. iş iş görme
ḥ.-de 34b/2
ḥ.-i 28a/7
h.-inde 62b/7
ḫod: F. kendi
ḫ. 9 10 13 44 54
ḫod-bîn: F. kendini beğenmiş
ḫ.-likde 37b/1
ḫ.-dan 12a/10
ḫor: F. ışık aydınlık
ḫ. 24a/8bak
ḫoş: F. güzel iyi
ḫ. 31b/10
ḫ.-ile 51b/10
ḫ. 13 27 28 33 35 48
ḫ. görürse 19a/5
ḫoş-ter: F. daha hoş
ḫoş-ter49a/6 60a/10
Ḫuten: F. Çin Türkistanına bağlı büyük bir şehir olup öteden beri miskiyle meşhurdur
Ḫ. 21a/9
ḫūb: F.güzel iyi
ḫ. 27 29 31 33 34 35 43
ḫ.-ı 27 31 3561a/3
ḫūbluḳda 50b/5
ḫūbî: F. güzellik
ḫ. 28b/6
ḫūbter:
ḫ.-dür 51a/11
ḥububāt: A. tâneler tohumlar
ḥ. 55b/5, 64a/5
ḥubūl: A. ipler urganlar halatlar
ḥ.-ı 31a/2
Ḫudā: F. Cenabı Hakkın isimlerindendir
Ḫ. 8b/5, 8b/9, 11a/6, 14a/11, 15a/1, 15b/7, 19b/9, 54b/10, 58a/11, 78b/2
Ḫ.-dan 11a/8, 67a/9, 67b/1, 78b/9
Ḫ.-dur. 11a/6
Ḫ.-nuñ 27b/3
Ḫ.-ya 79a/1
Ḫ.-yıla 35a/5 bak
ḫuddām:A. hizmeçiler
ḫ.-ı 33b/10
ḫ.-î 36a/1
ḫuld: A. sürüp giden sonu olmayan varlık

ḫ.-ı 74a/1
ḫulḳ: A. huy tabiat
ḫ. 34a/8
ḥulle: A. cennet elbisesi
ḥ.-i 73b/7
ḫulūd: A. bakîlik daîmî sūrette kalma
ḫ. 23b/7
ḥulv: A. tatlı
ḥ. 30b/7
ḫum: F. küp
ḫ.-ı 38b/6
ḥumreti: A. kırmızılık kızıllık
ḥ. 52b/6
ḫūn: F. kan
ḫ. 16 28 29 48
ḫūr: F. Güneş
ḫ. 0b/4bak73b/6
ḫurde-dān: F.dikkat sâhibi
ḫ. 30b/10
ḥūri: F. cennet kızı
ḥ.-i 36b/6
ḫurrem: F. şen sevinçli
ḫ. 14b/8
ḥurrem 10a/10
ḫūrşîd: F. Güneş
ḫ.-i 26b/11
ḫurūc: A. çıkış çıkma
ḫ. 36a/11
ḫurūş: F. çoşma çağıltı gürültü
ḫ. eyleyüp 47b/3
ḫ.-a 70a/4
ḫ.-ından 25b/9
ḫuṣusî: A. birisine birşeye mahsus
ḫ. 59a/3
hūş: F. akıl fikir
h.-dan 44a/4
h.-i 45a/5
ḫūşū^c: A. gönül alçaklığı
ḫ. 45a/7
ḥut: A. balık burcu
ḥ. 46b/6
ḫūy: F. ter
ḫ.-ı 56a/7
ḥużūr: A. hâzır bulunma
ḥ. 51b/5
h.-ı 29a/7
ḥ.-ında 29b/2 34b/8
ḥ.-unda 31b/1
hüdā: A. doğru yol gösterme bak
h.-dur 15a/2
hüdhüd: A. Süleyman Peygamber ile Sebâ Melîkesi Belkıs arasında haber getirip götüren kuş
h.25b/4
ḥükm: A. hüküm emir
ḥ. 5a/6 5b/1 28a/8 29b/6 31a/6 53a/4 53a/7 56b/10 58a/1 59a/7 66b/10 71b/5
ḥ.-e 5a/5 5b/2
h.-i 53a/4
ḥ.-inde 19b/3
ḥükümet: A. bir memleketi idâre eden vekiller hey'eti
ḥ.-i 63b/2
ḥ-ümde 57b/5
hümām: A. himmetli azimli
h.35b/7 59b/3
hümāyūn: F. mübârek kutlu
h.-da 40a/9
Ḫüseyni: A. Türk müziğinin altı numaralı basit makamıdır
Ḫ. 45b/4
ḥüsn: A. güzel iyi
Ḥ.-i Dil-i 18a/3
ḥ. 37a/937b/3 38a/8 43b/5 44b/2
ḥ.-de 48a/8
ḥ.-ile 40b/9
h.-i 37a/9
ḥüsnî: A. güzelliğe ait
ḥ. 46b/5
h.-iye 69b/4
Ḫüsrev: Hüsrev
Ḫ. 20b/10
ḥüzn: A. gam keder
ḥ. 45a/6

I

^cıraḳ: A. Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır.bak
^cı. 43b/2
ıraḳ: uzak
ı.-da 76b/10
^cırż: A. şan ve şeref nâmus iffet
^cı.-ını 40b/10

ıṣfahān: F. Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır
ı. 43b/9
ıṣlāḥ: A. iyi bir hâle koyma iyileştirme düzeltme
ı. eylediler 69a/10
ışmarla-: ısmarlamak
ı.-dı 74b/2
ᶜışḳ: A. sevgi
ᶜı. 27b/140b/3 41b/6 57a/5 57b/2
ᶜı.-a 49b/7
ᶜı.-ı 58a/6
ᶜı.-ında 4b/24b/4
ᶜı.-ından 26b/10
ᶜı.-ıyıla 42a/5
ıṭṭılāᶜ: A. öğrenme tanıma bilme
ı. 33b/3
ıżṭırar: A. mecbūriyet çâresizlik
ı. 55a/4

İ

ᶜibād: A. abidler kullar
ᶜi.-a 30b/3
ᶜibāret: A. birşeyin aynı; başkası bşka bir şey değil
ᶜi.-dür 3a/3
ibẕal: O. esirgemeyip bol bol harcama ve bol kullanma
i. 67a/7
iblîs: A. şeytan
i. 63b/4
i.-i 58b/1
i.-i 59b/6 62b/1
i.-i 56a/2
i.-i 66a/1
i.-i 67a/8
i.-ile 37b/5
i.-in 64a/7
ibn: A. oğul
i.-i Balaṭî 79a/11
İ.-i sulṭān 21b/4
ibrām:A.can sıkacak derecede ısrâr etme
i. 28a/10
ᶜibret: A. kötü bir hâdiseden alınan ders

ᶜi. 11 12 17 18 22 36
ᶜi.-eş 7b/5 14a/7
ᶜi.-i 26b/8
icmāl: A. kısaltma özetleme
i. 51b/6
iç-: içmek
i.-er 42a/3
içerü: içeri
i.-sinde 34a/9
iç: iç
i.-i 24a/4, 31a/9, 38a/8, 64b/8
i.-inde 3a/5, 11b/3, 32a/5, 32a/10, 38a/8, 40b/3, 42a/1, 53b/9, 68b/9
i.-ine 38a/2 48b/3
i.-re 4 9 29 30 48 49 50
içün: için
i. 4 12 18 24 26 27 29 30 38
i.-dür 36a/3
id:etmek
i. 11a/10
i.-ler 71b/1
i.-lüm 61b/10
i.-m 24b/4
i.-n 71a/4bak
i.-nesiz 58b/10 60a/5
i.-nesiz ki 55a/2
i.-r 18b/7, 25a/3, 26b/1, 32b/9, 33a/5, 35a/2, 43a/3
i.-rdi 36b/8
i.-rler 23 24 27 53
i.-rse 79a/5
i.-sin 65b/5
i.-siz 30a/5 55b/4
i.- ki 10 16 20 25
i.-ci 40b/11 48a/7
i.-indiler 58a/7
i.-ügi:
i.-ügi 65a/5
i.-ünüp 69a/11
idüp 11b/10, 18b/4, 26a/1, 27a/9, 31a/3, 33b/4, 33b/9, 34a/2, 34a/6, 34b/5, 34b/10, 36a/11, 38a/4, 40a/5, 41a/9, 51b/11, 55a/6, 57a/1, 58a/10, 59a/3, 60b/7
idrāk: A. anlayış
i.-dür 3
i.-ında 43b/10
ifrāṭ: A. aşırı gitme

i. 22a/4
iftiḫār: A. öğünme
i.-um 78b/3
iġvā: A. azdırma azdırılma
i.-lar 66a/6
ihmāl: A. ehemmiyet vermeme
i. 29a/3
iḥsān: A. bağış
i.-ıyıla
iḥterām: A. saygı hürmet
i. 35b/7
iḥtimāl: A mümkün olma
i. iyile 67a/7
i. 66a/1bk
i.-i 66b/7
i.-i 55b/8bak
iḫtilāṭ: O. karşılaşıp görüşme
i. 36b/5
ihtimām: A. dikkatle gayretle çalışma
i. 12 40 48
iḥtirāz: A. sakınma çekinme
i.-da 56a/7
i.-en 64a/6
iḫtiṣār: A. kısaltma
i. 76b/8
iḫtiṣās: O. hissetme duyma
i. imiş 48b/1
ihtiyāc: A. muhtaçlık yokluk
i.-um 78a/11
iḫtiyār: A. seçme seçilme
i. 62a/5
i. itmeye 66b/8
iḫvān: A. sâdık samîmî
i.-ı 17b/3
i.-ile 75a/8
i.-um
iḥżār: A. hazırlama
i. 41b/7
i.-ı 62b/10
ᶜiḳāb: A. ezâ cefâ
ᶜi.-ı 16a/8
ᶜi.-u'l-lāha 66b/11
ᶜi.-um 30b/2
iḳbal: A.birine doğru dönme
i. göstermedi 58a/3
iḳdām: A. gayret ve sebatla çalışma devamlı çalışma
i. 28a/11, 47a/4, 60b/7
i.-ı 17b/11
iken: iken
i. 16a/2 25a/2, 39a/10
iki: iki (2)
i. 2b/4, 2b/7, 3b/5, 3b/7, 27b/9, 29a/6, 30b/8, 30b/9, 31a/1, 31b/1, 31b/9, 31b/10, 32a/4, 32a/11, 35a/3, 35a/4, 35a/8, 36a/9, 36b/6, 38a/1, 39b/4, 43b/4, 44b/10, 72a/5, 72a/6, 72a/9
iḳlim: iklim
i.-de 43a/1
ikrāh: A. birine zorla iş yaptırma
i. 28a/11
ikrām: A. hürmet saygı gösterme
i. 73b/11
iḳtidār: A. güç yetme yapabilme
i.-ı 41 47 52 54
i.-ı olmadı 41
iktisāb: A. kazanma edinme
i.--ı 38
iktiżā: A. lâzım gelme gerekme
i.-da 43
i.-sıyıla
i.-yı 25a/8
ilāh: A. mitolojide tanrı
i. 11a/7 11a/8 11a/9 28a/1 29a/7
ilāhî: A. Allah'a mensup
i. 16b/9 18a/2
i. 53b/8
ilāhiyye: A. tanrıcılık
i. 44a/6
ilerü: ileri
i. 51a/6, 68a/10, 73a/2
ilet-: iletmek
i.-di 63b/7
ilḫāḥ: A. üzerine düşme zorlama
ilḫāḥ 28a/10
ilk: ilk
i. 78a/6
illā: A. ille mutlaka
i. 30a/8
ᶜilm: A. ilim
ᶜi-i 2b/9, 4a/4, 47b/7,77a/10, 77b/1, 78b/4/
ᶜi.-inde 42a/8
imā: A. işāret
i. 32b/5
ᶜimād: A. direk direk dikme

^{c}i. 26b/1
imān: A inanma inanç
i. 79a/5
imdi:
i. bak
imkān: A. olabilecek vaziyette bulunma
i. 51b/3bak
imlā: A. bir dilin cümlelerini kelimelerini doğru yazmak bilgisi
i. 18a/9
imtiḥān: A. deneme sınama
i.-ıdur 78b/7
imtiṡāl: A. gerekeni yapma
i. eyleyüp 58a/2
i.-i 28a/7
^{c}ināyet: A. dikkat gayret
^{c}i. 16b/9 19a/3
inbisāṭ: A. iç açılma ferahlık
i. 60a/7
ince: ince
i. 58b/8
in-: inmek
i.-di 73a/2
i.-dürdi 54b/9
i.-dürür 34b/3
i.-eydi 52a/8
inḥirāf: A. münharif olma dönme sapma
i. 69a/8
inḳıyād: A. boyun eğme
i. göstermeyesiz 39
i. 58a/2
i.-um 65b/1
ins: A. insan
i. 23b/7, 25b/5
insān: A. adam
i. 17a/4,27b/3, 30b/7, 36a/7
i.-a 15b/1144b/8
i.-dan 4a/3
i.-ı 37a/4
i.-ile 4b/1
i.-uñ 42b/2
inşā: A. güzel nesir yazma veya güzel yazılmış nesir
i. 18b/9, 76b/1
intifā^{c}: A. faydalanma
i. 35b/6
intihā: A. nihâyet bulma sona erme
i.-sı 65a/2
i.-sında 27a/10
i.-ye 19a/4, 11b/2
intiḳāl: A. bir yerden başka bir yere geçme göçme
i. 7a/7, 27a/9
irāde: A. dileme isteme meram etme
i. olınup 1b/5
i-en 45a/3
i.-in 3 4 9
İrān ü Tūrān:
İ. 20b/9
irāṣ: A.sebep olma
i. ider 18b/7, 76b/9
i. itmeye 76b/9
ir-: irmek
i.-di 12 13 21 48 50
i.-diler 71b/11
i.-düm ki 34 35
i.-e 18b/10
i.-em 10a/1014b/8
i.-er 35a/10
i.-gürici 53b/3
i-işdi 11 37
i-işdi ki 17a/1
i-işdiler 2848
i-işdiler ki 40a/1168b/9
i-işdüm ki 48b/2
i-işdürdük 29b/1
i-işmez 36b/4
i-me 68b/10
i-mek 27a/4
i-mez 26b/3
i-miş 45b/6
i-üp 17a/5 19a/2 69a/2
^{c}irfān: A. bilme anlama
^{c}i. 76a/10
^{c}i.-a 75a/11
i-dur 4b/3
irsāl: A. gönderme gönderilme yollama
i. olınan 59a/7
irtibāt: A. bağlanış bağlanma
i. itmiş 49a/1
İsa: Hz.İsa
İ. 15b/6
işābet: A. rast gelme

i 17b/8 28b/2
   iṣm: A. isim, ad
i.lenüp 33b/10
i. 10b/7
i.-en 10b/5 10b/8
   isrāf: A. gereksiz yere harcama
i.-dur 30a/10
   iste-: istemek
i.-di 64a/7
i.-señ 58b/7
   isti^{c}āẕe: A. Allah'a sığınma
i. 59b/1
   istid^{c}ā: A. yalvararak isteme
i. 21b/11
   istidlāl: A. delil ile anlama
i. 27a/9
   istiġfār: A. tövbe etme
i. atup 59b/5
i.-ıyıla 59b/1
   istiḥḳaḳ: A. hak kazanma
i. 71b/2
   istihrāc: A. netice çıkarma
i. olınur 1b/4
i. 5a/1 7a/5 9a/7 10b/11
      istiḥrāc 1 5 9
   istiḳāmet: A. doğruluk doğru hareket
i.-i cibilllet 28a/2
   istiḳbāl: A. gelecek zaman
i. 69a/2, 73b/6
   istịklāl: A. kendi başına olma
   kimseye bulunmama
i.-i 35b/10
   istimā^{c}: A. dinleme işitme
i. idecek 42 44
i. idicek 69a/2
   istînāse: A. birini beraber götürme
i. 56b/1
   istirāḥāt: A. rahat etmeler
   dinlenmeler
i. 70b/1
   işāret: A. birşeyi gösterme
i. 75a/10, 77b/5
i.-i 75b/3
   iş^{c}ār: A. yazı ile bildirme
i.-içün
   işbu:işte bu
i. 16a/4 54b/8
   iş: iş

i.-i 29a/2 28a/6
i.-iden 43a/3
i.-ine 64b/11
i.-idür
i.-idülüp 52b/10
i.-idür 78a/8
i.-im 47a/11
   ^{c}işret: A. içki
^{c}i. 42a/2
   iştibāh: A. şüphelenme
i. 30b/2
   iştiġal: A. meşgul olma
i.-i 35b/9 28a/8
   iştihār: A. meşhur olma
i. 33b/1
   ^{c}itab: A. azarlama paylama
^{c}i.-ile 66b/10
^{c}i.-um 30b/1
   it-: etmek
i.-di 18 25 43 44 45 48
i.-diler 42b/3 52a/4 72b/11
i.-dügiçün 42a/2
i.-dügim 67a/3
i.-dügin 34a/6 78a/1
i.-düginden 26a/9 68b/3
i.-dügüñ 66a/10
i.-dükde 63b/3
i.-dükleri 61b/6
i.-düm 76b/8
i.-me 66b/5
i.-meden 63a/11
i.-medüm 77a/5
i.-medüñ mi 66b/1
i.-mege 79a/8
i.-megi 65b/9
i.-mek 27b/11 56/11 61b/3
i.-meyenler 75b/8
i.-meyenüñ 68a/6
i.-meyesiz 56a/11
iṭminān olmazsa 56b/2
i.-miş 26b/1 77b/6
i.-miş ki 26a/3
i.-se 25b/6 28a/11
   i^{c}tibār: A. saygı gösterme
i. 9b/3
^{c}i.-ı 29b/2
i.-ı 76a/5

iᶜtidāl: A. orta oluş ortalama
i. 44b/3
i.-iyye 44a/7
iᶜtimād: A. güvenme
i. eyleyüp 44
iᶜtirāż: A. bir fikri bir hükmü kabul etmeyip çürütmeye kalkışma
i.-ı 75b/10
itmām: A. tamamlama bitirme
i.-a 29b/1
ittibāᶜ: A. tâbî olma
i.-i 67b/5
ittifāḳ:A. birleşme uyuşma
i.-a 63b/6
i.-an 63b/11
ittiḥād: A. birleşme
i.- 59b/11
ittiṣāl: A. kavuşma
i.- 67b/10 69a/6
iy: ey!
i. 16a/8, 17a/2, 29b/7, 29b/8, 39b/8, 40a/1, 42b/7, 42b/8, 47b/11, 48a/1, 54b/9, 66b/9, 8b/2, 68b/4, 72a/2
ᶜiyn: A. iri ve güzel gözlüler
ᶜi.-e 50b/4
iyn-ṭāḳ:
i.--ṭāḳ 17a/8
iżāfet: A. iki şey arasındaki bağ ilgi
i. 50b/3
izāle: A. giderme giderilme yok etme
i.-e 36a/3
ᶜiẓām: A. büyükler
ᶜi. 11a/9
ᶜi.-î 31a/4
izayet:
i.-i 59a/2
izdiyād: A. artma çoğalma
i. 22a/3
iẓhār: A. gösterme meydana çıkarma
i. 32b/9 45a/7
ᶜizz: A. yücelik ululuk
ᶜi. 22a/4
ᶜizzet: A. değe kıymet ululuk
ᶜi. 8 10 14 19 20 41
ᶜi.-den 11 15 37 42 46
ᶜi.-i 11b/815a/4
ᶜi.-ile 69a/3

J

jeng: F. pas küf kir
j.-inden 15a/9
j.-i 17b/7

K

ḳabāḥat:A. kusur, suç
ḳ. 29a/3
ḳ. 63a/3
ḳabayiḥ: A. yakışıksız çirkin
ḳ. 65a/6
kaᶜbe: müslümanların namaza başlarken yöneldikleri taraf
k. 24a/10
k.-ye 65a/9
ḳabil: A. kabūl eden
ḳ. 25a/6, 46b/10
ḳ. 19a/10
ḳabiliyyet: kabiliyet
ḳ. 51b/5
ḳabir 71b/7
ḳabūl: A. razı olma
ḳ. 51a/161a/364a/1068a/5
ḳ. ḳılup 18a/11
ḳ.-i 36a/3
ḳ.-in 64a/3
ḳ.-linde 58a/3
ḳaç: kaç
ḳ. 17b/7, 38a/1, 40a/8, 59b/4, 68/3, 69a/7, 70b/6
ḳaçur-: kaçırmak
ḳ.-mak 59b/2
ḳadar: kadar
ḳ. 58b/10, 60a/6, 60a/7, 67a/3, 67a/7, 67a/11, 69b/2, 76b/1
ḳ. ki 36a/1
ḳadd: A. boy
ḳ. ü bāsından 10a/10
ḳ.-i 37a/5,49b/4,37a/5
ḳ.-i ṭūbā 10b/110b/314b/7
ḳ.-i ṭūbādan 10a/1
ḳ.-i ṭūbāsından 14b/7
ḳ.-in 51a/1
ḳ.-ini eylemiş 27b/2
ḳ.-ir 7a/11

ḳadem: A. ayak
ḳ 23a/435a/847b/9
ḳ.-e 25a/3
ḳader: A. inanılması İslami iman easlarından olmak üzere insanlrın başına gelecek her türlü işlere dâir Allah'ın ezeli hüküm ve takdiri
ḳ.-de 5a/413b/10
ḳ.-den 5a/7
ḳadîm: A. ayak basan varan
ḳ.-i 37b/1140a/4
ḳ.--i 44a/1,50b/7
ḳadir: A. kudret sahibi Allah
ḳ. 2b/1,13b/4,44a/1,70b/11
ḳ. 65a/4
ḳadr: A. değer
ḳ.-i   12a/8
ḳ.-ince 55b/11
kāfî: A. yetişen yeter
k. 43b/6
kāfir: A. Hakkı tanımayan bilmeyen
k.-e 66a/7
ḳaftan: kaftan
ḳ.-lar 74a/8
ḳahhār: A. kahreden
ḳ. 70b/8, 73b/5
ḳahḳaha: A. yüksek sesle çok gülme
ḳ. 42a/2
ḳ.-ya 41a/10
ḳahr: A. zorlama
ḳ.-uma 30a/2
kākül: F. kâhkül perçem
k.-i 36b/10
ḳal'a: A. kale
ḳ. 79b/1
ḳāl:A. söz laf
ḳ. 43b/670a/8
ḳ.-i 51b/8
ḳ.-in 63a/11
ḳ.-iyile 27
ḳ.-üñden:
ḳ.-üñden 17a/7
ḳal-: kalmak
ḳ.-a 2a/527a/1176b/779a/4
ḳ.-asız 30a/8
ḳ.-aydı 52a/10
ḳ.-dı 3b/968a/1174a/4
ḳ.-maġıla 64a/8
ḳ.-mayup 67a/5
ḳ.-mış 26b/7
ḳ.-up 70a/7
ḳ.-ur2a/5,a/75a/109a/611b/963a/9 63b/1
ḳalb: A. yürek
ḳ. 6a/511b/512a/415a/335b/1
ḳ.-den 3a/2
ḳ.-e 5 8b/459b/1066a/4
ḳ.-î   65b/10
ḳ.-üñ 16b/1
ḳalem-keş: A. yazıcı yazar
ḳ.-keş 18b/5
ḳalender: F. dünyâdan elini çekip başı boş dolaşan
ḳ. 47b/9
ḳamer: A. Ay
ḳ. 37a/249a/7
ḳ.-i 37a/2
ḳamet: A. boy
ḳ.-ile 31a/7
kāmil: A. âlim bilgin olgun
k. 18b/934b/735b/7
k. isen 18b/9
k.-i 68a/5
k.-i 34b/7
k.-ler 25b/347b/7
kām-rānî: F. arzusuna isteğine kavuşmuş olma
k. 52b/4
ḳamu: hepsi
ḳ. 19a/8
ḳan: kan
ḳ. dökilmiş 41a/5
ḳ.-a 24a/5
ḳ.-ı 49a/3
ḳ.-ını 42a/3
ḳanāᶜat: A. kısmete razı olma
ḳ. 16a/7
ḳanda: nerde
ḳanda 11a/10
ḳandadan 11b/2
kāñe: A. "oldu husūle geldi" mânâsına bâzı terkiplere katılır
k. 18b/8
kānuñ: kanun
k.-ıla 79a/2
ḳapla-: kaplamak
ḳ.-yup 31a/4

ḳapu: kapı
ḳ.-dur 5a/10
ḳ.-sında 24a/9
ḳara: kara
ḳ. 24a/10
ḳ.-ya 71a/1071b/8
ḳ.-yı 75b/8
ḳarār: A. tam ölçü
ḳ. 23b/540/862a/5
ḳ.-ı 67a/5
kārı:
k.73b/1
ḳaᶜrında 33b/8
ḳarındaşum:
ḳ. 50b/1, 48a/4
ḳārîn: A. yakın
ḳ.-i 28b/2
Ḳ.üñ 59a/1
kār-sāz: F. becerikli
k.-dan 52b/9
k.-ı 30b/6
ḳarşu: karşı
ḳ. 55b/2 58b/3 63b/5
ḳarşula-: karşılamak
ḳ.-yup 72a/1073b/11
Ḳārūn:
Ḳ. 20b/10
ḳaṣd: A. niyet etmek
ḳ. iderse 62a/9
ḳ.-ı 67a/6
Ḳāsım: Kasım
Ḳ. 20b/11
ḳaṣır: A. kısa
ḳ. 43b/11
kāşāne: F. mükemmel ev köşk
k.-i 19a/6
kaşif: A. keşfeden bulan
k.-i 21a/7
ḳaş: kaş
ḳ.-laruñ52a/11
kaṭı: sert
k. 70b/1
ḳ. 55a/258b/8
ḳ. 63b/3
ḳ. 51a/1066b/2
ḳat:
ḳ.-ımda 29b/11
ḳ.-ına 60b/1
ḳ.-ında 30a/2
ḳatil: A. katleden öldüren
ḳ. 40b/5
ḳ.-e 66a/4
ḳaṭrān: A. katran
ḳ.-dan 74a/7
ḳ.-n 74a/7
ḳaṭre: A. damla
ḳ. 24b/236a/2
ḳattāl: A. çok katleden çok öldürücü
ḳattāl-ı 40b/11
ḳavāᶜid:A. kaideler usuller
ḳ. 2b/9
ḳavl: A. söz
ḳ.-i 59a/10
ḳ. 15b/359a/5
ḳ.-ince 74a/7
ḳ.-inden4b/9
ḳ.-inüñ 75b/7
ḳ.-îyile 59a/3
ḳavs: A. yay keman
ḳ.-e 45b/7
ḳ.-i 41b/4
ḳayġu: kaygı
ḳ.-sı 70a/7
ḳayim: A. ayakta duran ayakta bulunan
ḳ. 24b/10
ḳ.-dür 28b/7
ḳ.-ler 29a/9
kayināt: A. var olan şeylerin cümlesi
k.t 70b/4bak
k. 25a/7. 42a/1
ḳayna-: kaynamak
ḳ.-dı 64b/4
k.-dıcı 34b/5
ḳażā: A. olacağı ezelden Cenâb-ı Hak tarafından vukua gelmesi
ḳ. 5b/4, 13b/9
ḳ.-dan 5b/6
ḳ.-yı 35b/1
ḳażrūf:
ḳ.-ile 31a/4
kebāb: A. doğrudan doğruya ateşte veya kap içerisinde pişirilen et
k. 41b/9
kebîr: A. büyük ulu
k.-i 34b/7

kebūd-fām: F. mâvi renkli
k. 45a/1
keder: A. tasa kaygı
k. 71a/1
k.-i 69a/10
kefen: A. ölüyü sardıkları bez
k.-üñ 62a/10
kelām: A. söz
k. 61a/11, 78b/5
k.-a 77b/11
k.-ı 76b/8
k.-uñ 77b/1
kelimāt: A. kelimeler
k. 56a/10
kemā: A. " gibi olduğu üzere" gibi benzetme edâtıdır
k. 30b/2, 45a/5, 66a/4, 74b/6
kemāl: A. olgunluk
k. 24b/5, 46a/1, 46b/4, 50b/6, 52b/4, 69a/5
k.-e 18b/9, 42a/7, 76a/6
kemālāt: A. insanın bilgi ve ahlâk güzelliği bakımından olgunluğu
k. 4a/2, 4a/5, 13b/6
kemān: F. yay
k.-ebrūları 36b/9
kemer: F. bele takılan kuşak kayış
k. 34a/873b/10
kenār: F. kıyı çevre
k.-dan 39b/3
k.-ı 71a/3
k.-ına 40b/1
kendü:
k. 40a/5, 67a/6
k.-den 49b/4
k.-ler 71b/8
k.-lerinden 52a/1
k.-ñüzüñ 30a/1
k.-ye 62b/1
k.-yi 68b/1
kerîm: A. kerim sahibi cömert
k. 53b/10, 73b/4
k.-de 74b/3
kes:
k. 48b/10, 77b/6
k.-e 35a/2, 67a/7
kesb: A. çalışıp kazanma
k. 72b/11
k.-i 30a/5, 48b/8, 67b/4, 67b4
k.-leri 71a/7
kesil-: kesilmek
k.-ilmiş 41a/5
k.-ülüp 72b/7
kesüñ: kesin
k.-üñ 46a/7
keşf: A. meydana çıkarma
k.-i 25a/3
keşte: bak
k. 17a/9
keşt:
k. eylediler 57b/11
k.-i 68a/3
ketb: A. yazma
k. 34a/6, 73b/2
kevākib: A. yıldızlar
k. 69b/9
k.-i 28b/3
k.-i 48b/5
k.-i 48b/5
kevkeb: A. yıldız
k.-ine 48a/6
kevkebî: A. yıdızla ilgili
k. 48a/6
keyfiyyet: A. nitelik
k.-i 52b/7
keyvān: F. Satürn gezegeni
k. 22b/5
ḳıbāb: A. tepesi yarım küre şeklinde olan binâ demleri
ḳ.-ı 23a/11, 25b/7
ḳıble: A. namaza başlarken yönelinen taraf
ḳ. 31b/4
ḳıl-: kılmak
ḳ. 16b/9, 18b/9, 24b/7, 68b/3bak
ḳ.-a
ḳ.-a ki 11b/6 15a/4
ḳ.-asuz 56a/1
ḳ.-dı
ḳ.-dılar
ḳ.-dum 77b/8
ḳ.-ma 67a/1
ḳ.-maḳdan 5a/8
ḳ.-mayup 16a/7 67a/5
ḳ.-mış 15b/4, 23b/5, 25b/8, 30b/9, 39a/10, 46b/8

ḳ.-mışdur ki 13b/10bak
ḳ.-sa 26a/4
ḳ.-sın 36a/5
k.-up 17a/6 57b/8
ḳ.-up 19b/5 57a/4 62b/2 64a/10
ḳ.-ursañuz 30a/11
ḳ.-ındı ki 18a/1
ḳıl: kıl bak
ḳ.-dan:
ḳ.-dan 72a/3
ḳılıc: kılıç bak
ḳ.-ıdur 34a/7
ḳısmen: A. bir kısım
ḳ. 8a/7
ḳısm: A. bölük parça
ḳ.-ı 8a/6
ḳıṣṣa: A. fıkrâ hikâye rivâyet
ḳ.-ı 23a/5, 47b/1, 52a/4, 67/5
ḳıṭ[c]a: A. parça bölük
ḳ. 21a/1
ḳızıl: kızıl
ḳ. 24a/5
kibr: A. büyüklük taslama
k. 56a/6
kifāyet: A. yetişme elverme yeterlik
k. 62b/11
ḳîl: A. söz
ḳîl bak
kim:
k. 2 10 11 16 17 19 21 22 26 27 28 29 31 36 37 38 48 53 54
k.-esne 77b/7
k.-i 76a/7
k.-in 50b/8
k. 14b/5, 16a/10, 40b/10, 41a/5, 76a/8
k.-seden 10a/1
kirdigār: F. Allah
k. 8a/9, 66b/10, 71a/5
kisb: A. çalışıp kazanma
kisb 73b/1
kisbinde 67b/11 69b/2
kişi:
kişidür 78a/7
kitāb: A. kitap
kitābum 19b/8
kitābe: A. kazılmış yazı
kitābe-i 48a/9
kiyāset: A. uyanıklık anlayışlılık
k. 20b/11
kiẕb: A. yalan söyleme
k. 56a/5, 58b/2
ḳo-: koymak
ḳ.-dum 19a/1
ḳ.-madı 63b/9 67b/7
ḳ.-madılar 39a/6
ḳ.-mış 26b/4
k.-nılmış 72a/6
ḳ.-nılmış 31b/5
k.-nmış ki
ḳ.-rlar 76a/2
ḳ.-yduḳları 64b/7
ḳ.-ymaḳ 64a/5
ḳ.-ymamaḳ 64a/7
ḳ.-ymanuñ
ḳ.-ymayasız 55b/6
ḳ.-yup 63b/2
ḳol: kol
ḳ.-ına 42a/10
ḳorḳ-: korkmak
ḳ.-ar 16a/10
köprü:
k. 72a/3
ḳubbe: A. yarımküre veya kümbetimsi yapılan binâ damı
ḳubbe
ḳudret: A. kuvvet güç
ḳ.-in:
ḳ.-inde 23b/9 24b/5
ḳ.-inden 25b/3
ḳ.-ine 36a/6
ḳ.-üm 29b/9
ḳ.-ümdedür 57b/5
ḳ.-üñe 17b/2
ḳuds: A. temizlik paklık
ḳ.-e 49b/5
ḳ.-iyye: A. kutsal
ḳ.-iyye 51b/11
ḳudūm: A. Türk müziğine mahsus usul vurma âletlerindendir
ḳ.-ın 38b/5
ḳūdusiyye:
ḳ. 51b/11
kūh: F. dağ
k.-i 25b/9
k.-i Ḳāfuñ 23b/9
ḳul: kul

ḳ.-ı 19b/7
ḳ.-ın 76a/8
ḳ.-ına 19b/2
ḳulūb: A. kalpler gönüller
ḳ.-ı 17b/6
ḳulzüm: A. deniz
ḳ.-i 26a/1
ḳurıl-: kurulmak
ḳ.-mış 72a/4
ḳuṣūr: A. eksiklik
ḳ.-u 29a/2
ḳuşan-: kuşanmak
ḳ.-up 73b/10
ḳuṭb gerdūn: A. dönen bir çarkın aksi
ḳ.-ı 51a/7
ḳu^cud: A. oturma
ḳ. 55b/3
ḳuvā: A. kuvvetler
ḳ.-yı 34a/4
ḳ.-yı 35a/1
ḳuvvet: A. güç kudret
ḳ. 4 9 14 23 30 33
ḳ-hā 4 9
kuy: F. köy
k.-ı 62b/2
k.-ı 60a/9
ḳuzaḥ: A. bulutlara karışan bir melek
ḳ. 41b/4
kücek:
k. 44b/1
küfr: A.Allah'a ve dine âit şeylere inanmama
k. ü ḍelālet 12a/5 15a/6
k.-den 12a/6
küh: F. ağ
k.-i 24a/10
künbed: kümbed
k.-i 17a/7 26a/11
künc: F. köşe bucak
k.-i 16b/2
künh: A. birşeyin aslı
k.-i 43a/11
k.üne26b/3 30b/11
k.üyile 34a/5
künūz: A. hazineler
k.-dur 4b/11 5a/3 5a/3
kürek:
k. 35a/8
kürre: F. sıpa
k. 24a/4
küstāẖ: F. aslı
k.-i 67b/6

L

lā-büdd: A. gerekli
l. 47a/10, 67a/5
laceverd: A. lacivert koyu mavi
l. 73a/5
lā-cürm: A. suçsuz
l. 74b/7
lafẓ: A. söz
l.-ı 1b/4, 2a/6, 3a/4, 4b/1, 6a/11, 7b/10
l.-ıdur 4a/6
l.-ına 7a/1, 8a/2
l.-ında 4a/6, 5b/1, 5b/8
l.-ından 6a/2, 6a/6, 6b/4, 6b/10, 9a/1, 9a/5, 9b/3, 10a/7, 10b/2, 11b/3bak
l.-ını 4b/5
l.-ınuñ 2a/11, 2b/10, 3a/5, 4a/2, 4a/11, 5a/1, 6b/1, 6b/5, 7a/9, 8a/10, 8b/8, 11b/3,bak
l.-ıyıla 2a/16, 8b/3, 9b/5
laḥm: A. et
l.-ı 55b/10
lāhut: a. ulūhiyyet âlemi
l. 18a/4
l.-dan 52b/8
laḥẓe: A. göz ucu ile bakış
l. 67a/4
laḳab: A. lakap takma ad
l. 47b/10
l.-ına 29a/5
lākin: A. am fakat
l. 59a/2
lāl: A. dilsiz
l. 27b/10, 73b/3
lāle: F. lâle
l. 26b/5
la^cl: A. kırmızı al
l.-i 32b/3
l.-in 34a/8
laṭîf: A. Allah'ın isimlerindendir
l. 45b/9
l.-üñ 28b/3
l.-üñüzde 60a/3

lā-yezāl: A. zevâlsiz bitimsiz
l.-üñ 27b/78
lāyıḳ: A. yakışa yaraşır
l. 17b/1, 22a/9, 67a/1, 76a/10
lāzım: A. gerek
l. 24b/4
leb: F. dudak
l.-lerine
lems: A. el ile dokunup duyma
l. 33b/1
lem-yezelî: A. bâkilik
l. 2b/1, 2b/3, 2b/6, 13b/4
lenger: F. gemiyi yerinde mıhlamak için denize atılan zincir ve bu zincirin ucundaki çapa
l. 35a/4
lerzān: F. titrek
l. 26a/10
leṭāfet: A. nezâket
l. 33a/10
l.-de 28a/1, 43a/8
l.-i 43b/5
l.-ile 37a/10
levāzım: A. gerekli şeyler
l.-ı 41a/11
levend: F. yeniçeri devrinde deniz erlerine verilen bir ad
l.-i 40b/8
levḥ: A. yassı düz üzerine resim yaı gibi şeyler yazılabilen nesne
l.-i 32b/3, 71a/7
leyl: A. gece
l. 24a/9
leẕẕāt: A. tatlar çeşniler
l.-ı 54b/11
leẕẕet: A. tat çeşni
l.-i 11b/1, 42a/4, 44a/6, 49b/3
l.-i 15a/2bak
libās:A. esvap
l.-ı 39a/9
liman:
l. 70b/2
l. 30b/8 36a/10
l.-ı 70a/10
lisān: A. dil
l. 15b/4
l.-a 40a/11
l.-ile 48b/3
lu^{c}b: A. oyun eğlence
l. 38b/1, 38b/11, 39a/2, 39b/5, 41b/8, 76b/4
lu^{c}bet: A. oyuncak
l. -i 15a/11
lūṭf: A. hoşluk güzellik
l.-ı 18b/5, 46a/6, 47a/4, 61b/7, 60b/4
l.-ıyıla 24b/1
l.-i bak
lūṭf-hā: A. lütuflar
l.-yı 7b/9, 8a/2, 14a/8
lücce: A. engin su
l.-i 36a/11, 71a/3

M

mā^{c}adā: A. -den başka
m. 32b/10
ma^{ɔ}alî: A. yüksek derin fikirler
m.-ni 71b/7
ma^{c}ārif: A. ma'rifetler bilimler
m. 53a/4
mā-beyn: A. ii şeyin arası
m.-inde 32a/4
Māçîn: A. Çin ülkesinin güney bölgesine verilen ad
M. 21a/9
madde: A. madde
m.-dür 3a/9
m.-i 3a/10
m.-si 3a/10
ma^{c}delet: A. adâlet
m. 57a/10
ma^{c}den: A. mâden
m. -i 58b/1
ma^{c}dūm: A. yok olan mevcūt olmayan
m. 23b/9, 50a/6
m.-enüñ 25a/6
maġbūn: A. şaşkın şaşırmış
m. 67a/9
maġfiret: A. Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması
m.-ine 61a/2
maġrib: A. garb batı
m. 21a/8
maġrūr: A gururlu
m.-ı 41b/11

maḥal: A. yer
m.-i 55a/6
maḥallî: A. bir yere mahsūs
m. 48b/6
maḥfūẓ: A. saklanmış
m. 22b/11
m.-umdan 71a/6
māh-ı tābān: F. parlak Ay
m.- 5b/3, 5b/9, 13b/11
m.-dan 5b/7
māhî: A. mahveden yok edici
m. 24a/3
māhiyyet: A. bir şeyin aslı
m.-in 44a/8
m. 25a/6
m.-inde 49a/10
m.-üñüz 29b/10
maḫlūḳ: A. yaratılmış
m. 28b/9
m.-ı 40a/2
maḫluḳāt: A. canlılar
maḫluḳāt 28a/10, 32b/9
m.-a 23b/11
maḥmiye: A bir şeyi himâye etme koruma
m. -i ḳalᶜa 79a/11
maḥrem: A. haram
m.-i 54b/9
m.-i 49b/10
maḥrūm: A. nasipsiz
m. ḳodı 67a/10
m.-ı 54b/11
maḥṣūr: A. kuşatılmış
m. olmayup 51b/4
maḫṣūṣ: A. başkasında bulunmayan
m. 34a/3bak
maḫūf: A. korkunç
m. 55a2, 66b/2
maḥż: A. hâlis katkısız
m. 79a/3
maḥżar: A. huzur yeri büyük bir kimsenin önü
m. düşmiş ki 45a/4
m.-ı cenūd-ı fiten 61a/10
maḫzen: A. yer altı bodrum
m. 60a/4, 64b/7
m-e 34b/1
m.-den 63a/1
m.-i düder 34a/10 71b/7
maḥẓuẓ: A. hoşlanmış
m. ise 32b/8
māi: A. su ile ilgili
m. 45b/3
m.-yi 46b/6
maᶜîde: A.mide
m. 34/10
m.-sin 63a/5
m.-ye 34b/3
m.-yi 58b/9, 60a/4, 61b/10
maḳām: A. bir durak ile bir güçlünün etrafında onlara bağlı olarak toplanmış seslerin umūmî heyeti
m. 25a/11, 43a/1, 43a/4, 43b/3, 43b/9, 44a/3, 44b/1, 44b/6, 45a/1, 45a/5, 45b/1, 45b/5, 45b/9, 46a/2, 46a/10, 46b/3, 46b/9, 52b/8, 53a/10
m.-da 50b/10
m.-ı 47a/1
m.-ında 16b/7
m.-uñ 62b/4, 77a/11
maḳāmāt: A. makamlar
m.-dan 42b/4
m.-ı 50a/3
maḳaᶜr:bak
m.-ında 35/11
maḳbūl: A. kabū olunmuş
m. 57a/1, 68a/6
m.-i 58b/5
maḳhūr: A. kahrolmuş yenilmiş
m. 74a/8
maḳrūn: A. yakınlaştırılmış yakın
m. 22b/10
maᶜḳūl: A. akıllıca akla uygun
m.-dür 70b/2
maḳżî: A. kazâ olunmuş ödenmiş
m. 56a/2
māl: A.servet
m.-i 56b/3
mālik: A. sâhip
m. 11b/6, 11b/10, 15a/4, 17a/2, 21a/7, 22b/1, 69b/5
m.-e 74a/10
m.-üñ 24a/7
maᶜlūm: A. bilinen belli
m. 55a/1
m.-dur 12a/9, 15a/8, 50a/7

maᶜnā: A. mânâ
m. 78a/7
m. 49b/9
m.-ya 32b/4
m.-yı 21b/1
mānend: F. benzer eş
m. 65b/8, 69b/8
m.-i 48a/11
m.-i 15a/11, 17a/4, 27b/2, 32b/3
m.-ini 45b/6
māniᶜ: A. geri bırakan engel olanbak
māniᶜ 34b/4 44b/7
maᶜnîde 40b/5
maᶜnîsi: 1b/7
māniyile 41a/10
manṭıḳ:A. hakikat ararken ypılan zihnî muâmelelerden hangilerinin doğru ve hangilerinin yanlış yola çıktığını gösteren ilm
m.-ıyıla 78b/5
manẓar: A. nazar edilen
m. 18a/3, 44a/4, 69b/1
manẓūm: A. nazmolunmuş
m. 48a/8
manẓūr: A. nazar olunan
m. 24b/1
m.-ı 19b/6
maᶜruf: A. tanınmış belli
m. 58b/7
m. 32a/6, 34b/1, 53a/3, 62b/4, 74b/1
Mārut:
M.-ı 41a/3
māsik: A. yapışkan
m.-e 34b/3
mā-sivā: A. Allah'tan başka bütün varlıklar
m. 15b/7, 17a/2
maṣlaḫat: A. iş emir
m.-ına 35b/9
maṣnūᶜ: san'atla yapılmış
m. 43a/9
maṣūn: A. saklanmış
m. 22b/11
maṭbaḫ: A. mutfak
m.-ı 34b/8
maṭlab: A. istek
m.-ı 15b/11
maṭlaᶜ: A. doğacak yer
m.-ı 54b/10
māye: F. maya asıl esas
m.-den 1b/5 bak
m.-i 44a/11
māyil: A. hevesli istekli
m. 18a/7
maᵓyūs:
m. 70a/9
maẓhar: A. bir şeyin göründüğü çıktığı yer
m. 21a/4, 28a/9, 30a/3, 72a/5
m.-ı 18a/3, 21a/4
mażmun: A. nükteli söz
m.-ı 53b/9
m.-ı 61b/1
maẓrūf: A.zarflanmış kılıflı
m. 24b/3
mecāl: A. güç kuvvet
m.-iyile 8b/5 1a/10
mecāzî: mecazla ilgili olan
m. 19a/11
meclis: A. toplanılacak yer
m. 41a/7, 42a/7, 42b/3, 57a/2
m.-de 42a/8
mecmāᶜ: A. topanılacak yer
m. 71b/11
mecmaᶜ-ı 18a/2bak
mecmuᶜa-ı 57b/7
mecnūn: A.Leylâ ile Mecnūn hikyesinin erkek kahramanı
m. 43a/3
medḥ: A. övme
m.i 19a/11, 40a/11
m.-in 43a/3
medîd: A. çekilmiş uzatılmış
m. 57b/10
mefḫar: A. övünme
m.-ı 18a/5
mefhūm: A. anaşılmış
m. 23a/4, 71a/6
m.-enüñ 25a/7
meger: F. meğer
m. 30b/6, 36b/4, 38b/1, 42a/8, 58a/7, 64a/4, 68b/11, 69b/10
mehcūr: A. terk olunmuş bırakılmış
m.-ı 30b/1
mehmā: bak

m. 69a/9, 76b/1
mekān: A. yer mahal
m. 50a/8
m.-ı 48a/10
mekremet: A. kerem izzet
m. 21a/2, 22b/7
mekrümet: A. keremler
m.-ile 46a/6
me'külāt: O. yiyecekler
m.-ı 34b/2
melā'abāt: bak
m. -ı 39a/4
melāḥat: A. güzellik yüz güzelliği
m. 36b/10, 44b/2, 49a/3, 49a/11
melāl: A. usanç usanma
m. 40b/11, 68b/5
melālet: A. bıkma
m. 76b/9
melek: A. melek
m. 14a/3, 37a/9, 40a/1, 69a/11, 73a/6
melekūt: A. ruhların ve meleklerin âlemi
m. 18a/3, 29b/8
m.-dan 52b/7
melfūẓ: söylenmiş söylenilen
m.-î 3b/5, 3b/6, 3b/10, 6b/3, 6b/5
m.-îden 3b/6
melîḥ: A. güzel şirin
m. 46b/8
mel'un: A. lânetlenmiş
m. 67a/8
memālik: A. kullar
m. 21a/7
me'men: A. emin güvenilir
m. -i 26a/6
memleket: A. ülke
m. 57b/4
m.-inde 48a/5
memlū: A. dolu
m. 38a/6
memnū': A. yasak edilmiş
m.-dur 63b/10
menāb: A. birinin yerini tutma
m. 22b/4
menba': A. kaynak
m.-ı 40b/11
menfa'at: A. fayda kâr
m. ummayasız 55b/10
menfî: A. olumsuz
m.-si 8a/11
menhî: A. harâm olmuş
m. 59a/10
mennān: A. Allah
m. 29a/7, 47a/1
menṣabet: bak
m. 22b/6
mensūb: A. mensup
m. 44b/4
m. 42b/11
menşūr: A. neşrolunmuş dağıtılmış
m. 18b/11, 53b/7, 57b/8
m.-ı 18b/11
menzil: A. yollardaki konak yeri
m. 30a/6, 53a/10
m.-i 38b/6, 50b/1
m.-üñ 15b/6
merbūṭ: A. bağlanmış bağlı
m. 44b/10
merd: F. özü sözü doğru
m.-i 30b/10
merdüm: F. insan
m.-dür 23a/6
merġūb: A. beğenilmiş
m. 40a/2
merḥamet: A. acıma
m. 56b/6, 65b/5
merḳūm: A. yazılmış
m. 23a/3, 23b/11, 48a/10, 71a/6
mermāt: bak
m.-a 69a/9
m.-ı bak
mermer: A. mermer
m. 35a/7
m.-de 32b/1
mertebe: A. basamak
m. 28a/8, 56b/8
m.-de 35b/9, 43b/5
m.-sine 47b/9
mesāfe: A. uzaklık
m. 63b/3
meṣāliḥ: A. işler
m. 22a/11
meṡelā: A. misâl olarak
m. 31a/1, 72a/1
meserret: A. sevinç

m. 44a/7, 60a/6
m.-nümā 25a/4
mesfūr:A. yazılmış
m. 47a/9, 79b/4
mesîre: A. gezilecek yer
m.-i 31b/10, 50a/8
m.-si 49a/7
meskenet: A. fâkirlik yoksulluk
m. 28a/6, 46a/4
mesken: A. oturulacak yer
m.-i 50b/3
m.-üñ 16a/7
meslek: A. sülūk edilen yer
m.-i 12a/1 15a/5
mesmu^c: A. işitilmiş duyulmuş haber alınmış
m. 43a/10, 52a/7
mesned: A. dayanılan şey
m. 22b/4
mesrūr: A. memnun sevinmiş
m. 38b/9, 63a/7, 73a/7
m.-e 48b/2
mest: F. sarhoş
m. 26b/11, 63a/10
mestūr: A. yazılmış çizilmiş
m. 30b/8
m. 47a/7
meşaḳḳat: A. zahmet sıkıntı
m.-dür 57b/2
meşāvere:bak
m.-e 59b/9
meşhūr: A. şöhretli
m. 28b/10, 31a/8, 43b/3, 48b/2
m.-dur 27b/4
meşiyyet: A. irâde
m. 25a/9, 46b/11
meşreb: A. içecek yer
m. 43b/8, 47b/10
meşrūḥ: A. açıklanmış
m. 59b/9
m. 18a/10
meta^c: A. satılacak mal
m. 61b/9
m.-ı 64b/7, 30a/5
metbū^c: A. kendisine uyulan
m.-ı 21a/6
meūnet: A. ahmet sıkıntı
m. 36b/1
me^{c}vā: A. yurt mesken
m. 50b/1
m.-ñūz 30a/6
mevadd: A. varlıklar
m. 25a/10
mevāżı^c: A. yerler
m. 60b/9
mevāzîb: bak
m.-i 34b/11
mevc: A. dalga
m.-i 2b/5
m.ler 64b/4
mevcūdāt: A. mâhluklar
m. 24a/2, 28a/10
mevcūd: A. varolan bulunan
m.-dur 66b/7
meveddet: A. sevme sevgi
m. 59b/11
mev^{c}iẓet: A. öğüt
m. buyurdı 59b/3
mevlā: A. mâlik
m. 16a/1
mevṣūf: A. vasıflanmış
m. 53a/3, 62b/5
mevzūn: A. vezinli
m. 28a/5
mevżū^{c}unı 77b/1bak
mey: F. şarap
m. 26b/10, 38b/6, 42a/5, 62b/1, 63a/1, 63a/4
m.-üñ 62b/8
meydān: A. alan
m.-ı 72a/10
meyẖāne: F.şarap içki içilen ve satılan yer
m. 62a/3
meyl: A. eğilme eğiklik
m.-i 63b/3
meymenet: A. bereket
m. 59b/7
meymūn: A. uğurlu bereketli
m. 40a/9
me'yūs: A. ümitsiz
m.-ı 29b/9
meẕāḳ: A. zevk alma
m. 66a/9
m.-ı 37a/5
m.-uñ 40b/10

meżārāt: A. mezarlar
m. 59b/10
meziyyet: A. üstünlük vasfı
m. 42a/4
meẕkūr: A. anılmış
m. 34b/1, 40a/10, 56b/5, 59a/9
m.-ile 61b/9
m.-lar 33a/11, 38b/8
meżmūn: bak
m.-ında 60b/8
mıṣra^{c}: A. mısra
m.-lar 48a/9
Mıṣr-ı Dimişḳ:
M. 41b/5
mîẖ: F. büyük ulu
m.-i 31a/4
mihmān: F. misâfir
m. 62b/3
miẖnet: A. zahmet eziyet
m. 55a/5
m. 57b/2, 64b/9, 76a/1
m.-e 66b/5
mihr: F. Güneş
m.-de 3a/11, 3b/1, 13b/6
m.-deki 3b/3
m.-i 15b/5, 22b/1, 22a/7, 26a/5, 37a/7
m.-î 37a/1
m.-üñ 23b/3
Mihribān:
M.-ı 60a/1
mikdār: A. parça kısım
m. 38a/10
m. 12 28 41 43 45 46 48 50
m.-ı perîşān 57a/2
m.-ı 55b/4, 62b/10, 62b/11, 71a/7
m.-ınca 35a/1
mil: A. mil
m. 32a/7
milket: bak
m. 20b/11
m.-üñ 40b/2, 68b/11
m.-üñüzden 39b/10
mimmās: bak
m. 33a/8
minnet: A. minnet duyma
m. 42b/3, 79a/1
m. itdiler ki 42b/3
mi'rāt: A. ayna
m. 25a/5
mirriẖa: bak
m. 48b/5
misāfirān: A. misafirler
m. 71a/2
miṡāl: A. örnek
m.-den 9a/4
m.-dür 77a/9
m.-î 15b/9
miṡilli:
m. 51a/11
miṡḳal: A. yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü
m.-i 56a/4
misk: A. misk
m.-bār 26a/1
miskîn: A. âciz zavallı
m. 16a/8, 48a/9
m.-nābını 53b/8
miṡl: A. benzer eş
misl; bak
m.-in 37b/1
m.-ine 26a/6 45b/6
miyān: F. orta
m. 62b/7
m.-ları 37a/4
mizāc: A. huy
m. 45b/3 60a/7
mizān:A. terazi
m. 27b/6, 72a/4
m.-a 72b/8, 72b/9
mu^{c}accelen: A. acele çabuk olarak
m. 66a/2
mu^{c}ādil: A. düzelten
m.-i 50a/7
mu^{c}allā:A. yüksek, yüce
m. 22a/1, 22b/1, 27a/1
mu^{c}āmele: A. davranma davranış
m.-siyile 36b/3
mu^{c}ammā: A. gizli ve güç anlaşılır söz
m. 1b/4, 2b/9, 4a/5, 77a/3
mu^{c}anber: A. güzel kokulu
m. 73b/8
m. ki 25b/3
mu^{c}arra: A çıplak soyulmuş
m. 15a/9, 55b/11, 77b/8

mu^{c}ārrıż: A.dokunaklı söz söyleyen
m.-ı 28b/11
mu^{c}aṭṭal: A. bırkılmış kullanılmaz
m. 32a/8, 63b/1, 64a/8
mu^{c}ayyen: A. belli belirli
m. 48b/6
m.-de 57b/1
mu^{c}aẓẓam: A. ulu
m. 22a/10, 49a/1
m.-ası 23b/7
mūcib: A. lâzımgelen
m.-i 67b/5
m.-ince 44a/8
m.-ince 28a/3, 31b/5, 35b/4
muġān: F. ateşe tapanlar
m.-a 60a/3, 62b/2
m.-ile 58b/7 62b/10
m.-ile 62b/4
muḫabbet: A. sevgi
m. 47a/276a/1
m-i 62a/4
Muḥaddin:
M. 31a/3
muḥaddiṣan: A. hâdis ile meşgul olan Hz. Muhammed'in sözlerini bildirmiş olan kimseler
m.-ı 27b/5
muḫaffef: A. hafifletilmiş
m. 64b/9
muhaḳḳaḳ: A. kesin doğru
m. 16b/5, 22a2, 43a/8, 78b/7
muḥāl: A. mümkün olmayan
m. 27b/11
m.-dür 43b/7
muḫālefet: A. aykırılık
m.-e 67a/4
muḫālif: A. aykırılık gösteren
m. 64b/3
muḫalled: A. sürekli olarak kalan
m. 9a/7,30a/8, 67b/3, 74a/3, 76b/7
m.-dür 8b/10 14b/1
m.-e 74b/2
Muḥammed:
M. 9b/10, 14b/4, 21b/6
M.-î 56a/9
muḥāsebāt: A. hesâp işleri hesâp görmeler
m.-ların 71a/11
muḥāsebede 65a/4bak
muḥāṣır: A. etrâfını kuşatan
m. 46a/9
m.-dur 44a/1
muḥaṣṣıl: A. meydana getiren
m. 25a/4
muḥibb: A. sevgi sevgi besleyen
m.-i 64a/1
muḥîṭ: A. kuşatan
m. 45b/9
muḥkem: A. sağlam kuvvetli
m. 39b/3
muḫlis: A. dostluğu samîmiliği ve hâli içten
m.-üñizile 53b/4
muḥtac: A. ihtiyâcı olan
m. 69a/9
muḫtār: A. seçilmiş
m. 44a/2
m. 39b/3
muhtaṣṣ:A.bir kimseye veya şeye mahsus olan
m. 44a/11
muḥterem: A. saygıdeğer
m. 57a/8
muḥżır: A. şerîat mahkemelerinde mübâşir hizmetini gören kimse
m.-ı 71b710
muḳābele: A. karşılık verme
m.-sinde 71b/2
muḳaddemāt: A. öncüler
m.-ınuñ 65a/3
muḳadder: A. takdir olunmuş
m. ḳıla 22a/5
muḳārenet: A. bitişiklik yaklaşma
m. 69a/7
muḳarrer: A. kararlaşmış
m. 65a/5
m. ki 17a/4
m.-dür 65b/7
muḳayyed: A. bağlı bağlanmış
m. 76a/11
muḳsem: A. yemin edilmiş
m.-i 35b/2
muḳtefî 23b/7
muḳteżā: A. lâzımgelmiş
m.-sıyıla 46a/2
m.-yı 17b/9, 25a/9, 28a/2, 37b/3

muḳteżî: A. icâbeden gereken
m. 23b/6, 56a/10
muḳūl: bak
m-e 60a/10
munṭazam: A. devamlı
m. 34b/2
muntaẓır: A. gözleyen bekleyen
m. 35b/6
mur: F. karınca
m. 14a/9
mūr 8a/4 bak
murābaḥat:
m.-da 56a/4
murād: A. istek arzu
m. olup 1b/6
m. olına ki 1b/7, 6b/3, 6b/4, 10a/9, 11a/3, 11a/5, 11a/8, 11a/8, 11a/9, 11b/4, 11b/8, 11b/11, 12b/1, 12b/1
murād olur.
m.-dur 3a/4, 3a/4, 3a/9, 3b/6, 3b/7, 6a/5, 6a/6, 7a/8, 8b/2, 9a/3, 9a/5, 9a/7, 10a/8, 10b/6, 10b/7, 10b/8, 12a/10
m.-āt 22b/9
m.-ın 63a/6
muraṣṣa[c]: A. iki mısra veya iki fıkrası kelime birbiriyle aynı vezin ve kafiyede olan
m. 48a/9
mūriṣ: A. kazandıran
m.-i 28b/3, 42b/5
Murtażā:
M. 10b/11, 14b/11
m.-dan 11a/4
muṣaffā: A. tasfiye edilmiş süzülmüş
m. 27a/2, 56a/1
muṣavvir: A. ressam
m. 25a/10
musîḳî: O. müzik
m. 50b/11
m.-de 47b/7
muṣliḥ: A. iyileştiren düzelten
m. 22a/11
Muṣṭafā: Mustafa
M. 14b/4
muta[c]: A. itâat olunan
m. 59a/5
muṭahharas: Bk
m.-ı 23b/6

mutaṣarrıf: A. tasarruf eden
m. 21a/8, 64b/8
m.-ı 61a/10
mutaṣavver:A.tasarlanılmış düşünülmüş
m.-e 25a/10
muṭāyebe: A. şakalaşma
m.-gūy 38b/4
mu[c]teber: A. hatırı sayılır kimse
m. 25b/5, 34a/9
m.-e girdüm ki 49a/5
muṭlaḳ: A. yalnız tek
m. 22a/2, 61b/4
muttaṣıl: A. ulaşan kavuşan
m. 7a/1, 7a/10, 8a/2, 74a/6
m.-a 5b/1, 7a/10
muvāfaḳat: A. uygunluk
m.-ı 56a/8
muvāfıḳ: A. başarı kazanan
m. 17b/1, 22a/9
m.-ı 64a/1
muy: F. kıl
m.-ı 37a/4
mużā[c]af 70b/6
mużāri[c]: A. ortak
m. 2b/5, 8a/10
m.-dür 2b/5
mużtarib: A. sıkıntısı olan
m. 59a/5
mübālāga: A. bir işi çok büyütme
m. 61b/5
mübāşir: A. bir işe başlayan
m. 66a/3
müberrā: A. temize çıkmış aklanmış
m. 77b/9
mübîn: A. iyiyi e kötüyü ayıran
m. 53b/7
mübtelā: A. düşkün
m. olup 40b/7
m.-yı 17a/2, 37b/9
mücāleset: A. berâber oturma
m. 36b/4
mücāvir: A. komşu
m. 62b/3
mücāzāt: A. karşılık
m.-ın 71b/3
mücellā: A. parlak
m. 31b/2

mücennes: bak
m. 63a/9
mücerred: A. tek yanlız
m. 29a/6
mücevher: A. cevher
m. 73b/7
mücevvef: A. oyuk içi boş
m. 64b/8
mücrim: A. suçlu
m.-e 16b/9
müdāvim: A. devam eden
m.-ler 28a/8
müddet: A. zaman vakit
m. 37b/4, 39a/5, 65b/11
müdebbir: A. tedbir alan tedbirli
m.-i 22a/10
müdevver: A. tedvîr olunmuş döndürülmüş
m. 47b/6
müdrikāt: A. akıllar
m.-a 33b/11
m.-ı 34a/3, 34a/7
müebbbed: A. sonsuz
m. 79a/4
m.-e 67b/4
müeṣṣir: A. iz bırakan
m.-e 27a/8
müfekkir: A. düşünen
m.-e 33b/10 34a/6
müfessirān: A. açıklayanlar
m. 23a/2
mühendis: A. mühendis
m. 25a/9
müheyyā: F. hazır
m. 29a/10
mühim: A. önemli
m. 18b/8
müḥter[c]:
m. 22a/1
müjde-gān: F. hediye
m-isi 50b/2
müķāfāt: A. bir hizmet ve iyiliğe karşı edilen iyilik
m.-ın 71b/2
mükerrem: A. muhterem aziz
m. 22a/10
m.-dür 10b/5 14b/9
mükerrer 2b/10bak

mülāķķab: A. lâkablanmış
m. 28b/9
mülāṭafāt: A. şakalaşmalar
m.-ı 39a/3
mülevveṣ: A. kirli
m. olma 16b/2
mülk: A. mülk
m. 6a/9, 14a/11, 38a/10, 50a/10, 74a/3
m.-den 8b/11
m.-e yitmiş 48b/10
mülkî: A. bir ülkeye ait
m. 8b/9
mümāṣil: A. benzeyen
m. 18a/6
m.-i 50a/6
mümkin: A. olabilir
m. 8a/10, 8a/11, 25a/7, 27a/4, 28a/11, 36a/1, 46b/11
m. 8a/7, 14a/10
mümteni[c]: olamaz
m.-dür 27a/4
münādi: A. nidâ eden
m.-ler 72a/6
münāsib:A. uygun
m.-ıyıla 34a/7
m. 17b/1
müncerve: bak
m. 45a/4
münevver: A. nurlandırılmış
m. 26a/5, 31a/11, 39b/2
m.-leri 36b/7
münfekk: A. ayrılan ayılmış
m. 69a/4
münḥanî: A.eğilen eğdirilen
m. 49b/9
münhezim: A. bozguna uğrayan
m. 65a/1
münîr: A. nurlandıran
m. 22b/7
münķād: A. boyun eğen
m. 65b/1
münķasım: A. bölünmüş
m. 46b/3
münṣarif: bak
m. 61b/5
münşeât: A. nesir yazılar
m.-ı 74b/7
müntehā: A. nihâyet bulmuş

m.-yı 32b/6 34a/8
müretteb: A. dizilmiş
m. 41b/7
mürġ: F. kuş
m.-ı 27a/2
mürşid: A. kılavuz
m.-i 53a/8
mürtebiṭ: A. bağlanan
m. 48b/5
mürtesem: A. resimlenmiş
m.-lenüp 33b/11
m.18b/4
muṣāḥabāt: A sohbetler
m.-larına 57a/7
müṣalli:bak
m. 50b/8
müsemmā: A. bir ismi olan
m. 27b/8, 31a/7, 70a/10, 79b/1
müs̱emmen: A. sekiz renkli
m. açup 58a/9
müstaġrıḳ: A. gark olmuş dalmış
m. 30b/2
m. eylemeden 23a/9
müstaḳbiḥ: A. beğenmeyen tiksinen
m. 63a/10
m.-den 56a/7
müste^{c}ān: A. kendisinden yardım beklenen
m. 45a/3
m.-dan 70b/11
m.-de 29a/8
m.-î 53a/8
müstecmi^{c}: A. toplayan
m. 45b/4
müstefād: A. kazanılmış
m. 2a/7, 3a/6, 3b/9, 4a/3, 4b/6, 4b/7, 4b/10, 5a/8, 5b/2, 5b/9, 6b/6, 6b/7, 7a/3, 7a/10, 7b/4, 8a/3, 8b/1, 8b/4, 8b/9, 9a/4, 10a/5, 10b/3, 11b/4
m.-e 4a/9
müsteḥāb:A. sevilen beğenilen
m. 65b/9
müstaḥaḳ: A. hak etmiş
m. olduḳları 74b/6
m. oluruz 66b/11
m.-ı 30b/1
müsteṭāb: A. hoş güzel bulunan
m. 18a/1 25b/8 30b/3
müstevcib: A. gereken
m. 54b/11
müşābehet: A.benzeyiş benzeme
müşābehet 9a/4
müşābih: A. benzeyen benzer
m.-i 45/11
müşāhed: A. görülmüş görünen
m. 37b/5
müşāhade: A. birşeyi gözle görme
m.-i 30a/7 38b/7
m. iderse 32a/2
m.-i 30a/7
müşāvere: A. danışma
m.-si 46b/2
müşevveş: A.belirsiz karışık
m. 15b/2
müşîr:A. emir ve işâret eden
m. 22b/7
müştāḳ: A. özleyen
m. 37a/3
müştehir: A. meşhur
m. 37b/6
müştemil: A. içine alan
m. 43b/4, 43b/8, 43a/5, 44b/1, 44b/5, 66b/1
müşterek: A. ortak
m. 33b/9, 34a/1, 77b/11
müşteri: A. satın alan
m.-ye 48b/11
mütāba^{c}at: A. tâbî olma
m. 56a/3, 56a/8
m. göstermiş 49a/8
müte^{c}allik: A. bağlı
m. 43b/2
müte^{c}alliḳāt: A. akrabalar
m.-ından 45a/10
mütecelli: A. görünen
m. 42b/6, 45a/4
müteess̱ir: A. hüzünlü kederli
m. olaydı 28a/11
mütefekkir: A. düşünen
m.-reden 25a/11
mütemās̱il: A. birbirine benzeyen
m. 25a/4
mütemess̱il: A. bir şeyin şekline girmiş
m. 21b/1
müteraḳḳıb: A. bekleyen gözleyen

m. 28a/3
müterettib: A. sıralanmış
m. 34a/7
mütevaḳḳıf: A. duran bekleyen
m. 35b/5
müteveccih: A. yönelen
m. 35a/10, 35b/6, 65b/9, 49b/5
müteveccihān: A. yönelerek
m.-ı 11a/6, 15a/1
mütteḳî: A. dayanan dayanmış
m. 29a/6, 36a/9
müvekkel: A. vekil edilen kimse
m. 32a/9
müzekkā: A. paklanmış aklanmış
m. 55b/11
müzeyyen: A. süslenmiş
m.-e 48b/6

N

nā-bekār: F. işsiz
n. 51a/3
nā-bînā: F. anadan doğma kör
n. 15b/8
nā-çār: F. çâresiz
n. 64b/6
nā-çîz: F. değersiz
n. 15a/10
nādān: F. bilmez
n. 76a/9
n.-a 74a/5, 76a/11
n.-lardan 75b/6
nādî: A. nidâ eden
n. 44b/4
nādim: A. pişman olan
n. 65b/1
nā-fercāmî: F. faydasız
n. 27a/6, 58a/8
nā-gāh: F. vakitsiz
n. 39a/10, 52b/7, 64b/2, 70b/7, 66a/1, 70a/1
naġamat: A. ezgiler nağmeler
n. 42b/4, 49b/3
naġme: A. ezgi
n-i 42b/1, 43a75, 43b/4, 43b/9, 44b/1, 44b/5, 44b/11, 45a/11, 45b/4, 45b/8, 46a/9, 46b/2, 46b/7
naġme-dān 31b/11
naġme-sāz: A. şarkı söyleyen
n. 32b/8
nā-hemvār: F. düz olmayan, eğri
n. 60b/7, 66b/7
naḫl: A hurma ağacı
n.-i 10a/10 14b/8
naḫlistān: A. hurmalık fidanlık
n. 19a/1
n. 13b/1
naḥv: A. yan taraf
n.-e 78b/5
naḳarāt: A. nakarat
n.-ile 49b/5
naḳd: A. para
n.-ı30a/9
nāḳılān:
n-ı 27a/5
nāḳıl: A. taşıyan
n.-a 47b/8
naḳîzî: A. zıddı olan
n. 28b/11
naḳliyye: A. eşya taşıma işi
n. 27b/6
naḳṣ: A. noksan
n.-ı 77a/6
naḳş itmiş 26b/2bak
naḳş-ı 19a/7bak
naḳşına 16b/3 41b/11
naḳż: A. bozma
n.-ı 28a/9
nālān: F. inleyen
n. 4b/2, 13b/7, 68a/4
n. eyledi 52a/11
nāle: F. inleme
n. 24b/6, 47a/11
nāliş: F. inleyiş
n. 1b/1 1 9
nām: F. isim
n. 7a/4, 14a/5, 17a/10, 19a/1, 25a/11, 30b/9, 31a/1, 31b/1, 31b/5, 31b/11, 32a/5, 32a/10, 32b/3, 33a/2, 34a/8, 35b/7, 43b/9, 44b/1, 44b/6, 52b/11, 72a/2
n.-dan 7a/5
n.ıyıla 19b/8
n.-ı 30b/7, 31b/9
n.-ına 32b/2
nām-dār: F. namlı
n. 38b/1

nā-maᶜkul: F. akla uygun olmayan
n. 59a/10
nāme: F. mektup
n.-i 18b/11 53a/6 71a/11 73a/9
nā-mülāyim: F. uygunsuz
n. 67b/5
nā-mütenāhi: F. sonsuz
n. 53b/8, 71b/11, 72a/8
nā-müveccih: F. yönetilmemiş
n. 75b/10
nā-peydā: F. gizli
n. 15a/10 17a/11 61b/7
nār: A. ateş
n. 24a/4 25b/2bak
n.-ı 16a/9 67a/1 67b/3
n.ile 72a/5
nārî: A. ateşle ilgili
n. 42b/11, 45b/8
nās: A. insanlar
n. 33a/2
naṣb: A. dikme saplama
n. 33b/1
nā-sezā: F. yakışmaz
n.-yı 60a/2
naṣîb: A. kısmet
n.-leri 71a/8
naṣîḥat: A. öğüt
n.-a 65a/7
n.-dür 77b/3
n.-ar 66a/5
naᶜt: A. vasıflandırma
n. -ı çehār-yār-ı ᶜiẓām 10b/8
nāṭıḳ: A. söyleyen konuşan
n.- 6a/9, 6a/11, 6b/1
n. ü bînā 14a/3
nāṭıḳ-ı bak
nā-ümîd: F. ümitsiz
n. 29b/0
nāy: F. kamış
n. nām 42a/11
n. rebāb 50a/1
nāyib: A. vekil
n. 22b/4
naẓar: A. bakma
naẓar 5 9 11 13 17 25 51
naẓardārız ki 13
n.-uñuzda 51b/7
nāzenin: F. cilveli
n. 61a/7, 66b/9
nāz-hā:F cilveliler
n. -i 67a/3
naz: F. naz
n.-ı niyāzına 62a/4
n.-ile 52a/8
nāẓır: A. nazar eden
n. 22b/2, 26a/6, 35b/5, 75b/7
n.-ına 44b/7
nāzik: F. ince zarif
n. 46b/8
naẓm: A. sıraya koyma
n.-üm 78b/1
nebî: A. haberci peygamber
n. 21a/1
n.-yy-i 53a/9 53b/2
necm: A. yıldız
n.-i zühreye 49a/4
neden:
n. 8a/9, 32b/4
nefer: A. tek kişi
n. 33b/7
nefᶜi: A. faydacı
n. 67a/7
n.-ne 66a/1
nehār: A. gündüz
n. 24a/8
neheng: F. timsah
n. 23a/6, 37b/6, 59b/6,60b/5, 63b/9
nehr: A. ırmak
n.-i 70a/3
n.-i ᶜömrde 30b/7
n.-i ᶜömr 38a/2
n.-i bî-ḳarār 40a/7
n.-i şeḳavet nilüferi 42b/8
n.-inde30a/4
nehy: A. yasak etme
n. 68b/3
nekabet: A. ululuk
n. 67a/11
nem: F. hafif ıslaklık
n. 6b/4, 6b/5
nemekîn: F. lezzetli
n. 66b/9
nerdubān: F. merdiven
n.-ı muᶜteber 34a/9
nesāyim: A. hafif rüzgarlar
n.-i ḳūdusiyye 51b/11

neṣr: A. manzum olmayan söz
n. 52b/3
neşāṭ : A. kurtuluş
n. 60a/6
netice: A. sonuç
n. 75b/1
n.-si 65a/3
nevā: F. ses
nev^{c}a 18a/1,29b/7,33a/6,74a/3
nevā 46b/3
nevāları 52b/10
nev-bahār:F. llkbahar
n.-dan 23b/2
nev-civan: F. taze genç delikanlı
n.-an 26a/9
nev^{c}: A. çeşit tür
n.-i ḫalel 18b/3
nevruz: F. nevruz
n. 48b/1
ney: F. kamış
n. 48a/4
n.-den 47b/1
neye ki:
n. ki 33a/8
nezāket: O. nâziklik
n.-de 49a/5
ni^{c}am: A. nimetler
n.-î 25b/6
nice:
nice 19 25 26 27 41 45 52
niçe:
niçe 11 13 18 27 28 29 39 43 48 49 54
niçeler 36
niçesi 17 39
niçün
nidā: A. seslenme
n. 72a/6
n.-yı ^{c}ibret-engîz 17a/1
n. dil-nüvāz 32b/7
nigār: F. resim
n.-ı melek-sîmā 37a/9
nigeh-bān: F. gözcü
n. 24a/132a/1
niger:
n.73a/10
nigerān: F. bakıcı
n. 18b/8,31a/1,69b/10
nigîn-zer:
n. 47a/7
nihād: F. huy yaradılış
n. 6a/11, 4a/1, 45b/8,68b/4
n.-ında 44a/646a/4
nihān: F. gizli saklı
n. 5a/5, 5a/8, 5a/10, 13b/10, 25a/1, 33b/3, 69/8
n.-da 30b/8
nihāyet: A. son
n. 35b/9, 56b/8, 79a/2
n.-e 44
n.-in 42a/7, 52b/5, 71a/8
nîk: F. iyi hoş
n. 16b/10, 76b/6
niḳab: A. peçe
n.-ı ẓulmānî 39a/10
n. misk-nābını 53b/8
n.-ın 45b/10
n.-ında 48a/9
nîl: bak
n.-i māh 37b/7
nilüfer: F. nilüfer
n.-i 42b/8
nirān: A. aydınlıklar
n.-dan 74a/4
nirde: nerde
nirde 4b/6
nisbet: A. kıyaslama
n. 47a/5
nişān: F. iz belirti
n. 3a/1,13b/4,3b/8,13b/6, 23b/1, 43a/6
nişāne: F. iz belirti
n.-si 50a/9
nişîmen: F. oturacak yer
n.-i ra^{c}nā 26a/6
niteki: nasıl
niteki 3b/84a/36b/78a/210a/3
nitekim: nasıl ki
n. 5a/7
niyāz: F. yalvarma yakarma
n.-ına 62a/5
niyyet: A.niyet
n. 42a/10
n.-i 66b/5
niẓām: A. düzen
n. 6b/6, 24a/1, 48b/9
n. vardur 57b/4
noḳṣān: A. eksklik

n. 25b/7, 18b/7
n.-bîn 17b/4
   noḳṭa: A. nokta
n. 23b/9, 76a/2
   nuḳl: A. meze
n.-ı kebāb 41b/9
   nuḳud: A. paralar
n.-ı ḥasena 65b/7
   nuḳuş: A. nâkışlar resimler
n.-a 15b/9
   nūr: A. aydınlık
nūr 12 20 47
nūrda 20
nūr-ı 12 47
nūruyıla 22
   nuṣḥ: A. öğüt
n.-ı feraḥ-fezā 17b/10
   nuṣret: A. yardım
n. 19a/3
   nübüvvet: A. peygamberlik
n. 10a/9, 10b/3
n.-ile 14b/7
   nücūm: A. yıldızlar
n. 23a/11
n.-ıyıla 41b/3
   nüfūs: A. ruhlar canlar
n. 23a/10
   nüh : F. dokuz
n. 5b/3, 5b/5, 5b/9, 5b/10,13b/11, 23a/10, 23a/11, 23b/1, 23b/2, 23b/3, 23b/4, 23b/5, 25b/7
   nükte: A. ince mânâ
n. 27b/4
n.-çîn 8b/5
   nükte-dān: A. nükte bilen
n.-dan 18b/1
   nüsḥa: A. nüsha
n. 79a/2

O

   od: ateş
o.-dan 74a/6
   oḳ: ok
o.-ın 47b/8
   oḳu-: okumak
o.-urlar 76a/1
   ol: o zamiri
o. 18a/6 18a/7 19a/4 21b/11 22a/2 25a/4 25a/5 2b/2 28b/1 28b/2 28b/1032b/5 37b/3 39a/6 39b/2 39b/11 40a/4 41a/7 41b/5 42a/8 44a/5 46a/3 47a/6 52a/4 53b/1 53b/757a/2 57b/4 57b/9 57b/11 60a/3 60a/6 60a/9 60b/2 60b/7 60b/9 61a/6 61a/11 61b/8 61b/10 62b/4 63a/8 63b/4 63b/11 64a/8 64b/10 67b/8 67/11 68b/7 69b/10 7b/3 71b/471b/10 74a/10 78b/9
ola 7a/10, 8a/2, 8b/6, 14a/11, 19a/7, 19a/9, 19b/1, 19b/6, 27a/4, 33a/8,33b/2, 36a/1, 42b/6, 48a/2, 60a/8, 64b/6, 68a/8, 77a/2, 78b/3, 78b/9, 78b/11
olanlar 33b/5,51a/0
olanlara 48b/7
olaruñ 76b/2
olasın 16b/4
olasız 55a/9,55b/7
olayıdı 28a/11
oldaḫı 78a/1
oldı 2a/7, 3a/6, 3b/9, 4a/3, 4a/9, 4b/6, 4b/7, 4b/8, 4b/10, 5a/8, 5b/2, 5b/7, 5b/10, 6b/6, 6b/8, 7a/3, 7a/10, 7b/4, 8a/3, 8b/1, 8b/4, 8a/9, 10a/5, 10a/3, 10b/4, 11a/9, 11b/4, 15b/9, 18a/11, 38a/2, 38a/3, 38b/10, 39b/9, 41b/3, 42a/5, 52b/5, 57b/6, 58a/11, 62b/3, 65a/1, 65a/6, 65a/8, 65a/10, 66a/3, 66a/8, 67b/1, 67b/8, 68a/1, 68a/11, 69a/9, 69b/2, 70a/6, 70b/6, 72b/8, 73a/9, 75a/9
oldılar 68b/8, 69a/1, 70a/9
olduġı 37b/4, 61a/1, 69b/1
oldugından 61b/3
olduguñ 66b/11
olduḳda 19a/2
oldur 5 6 8 12 42 44 50
oldur ki 7a/5, 7b/1,7b/6, 7b/10, 8a/9, 8b/11, 11a/1, 11b/1, 17b/1, 59a/11, 62a/8, 71a/9
olıcaḳ:1b/5
olına 1b/7, 18a9, 36b/3, 68a/7
olındı 2b/11, 3b/10, 4a/8, 7a/7, 9a/2, 10a/8, 18a/11, 36a/1, 36b/1, 41b/7
olınduḳdan 61a/1

Ö

P

p.-da 28a/4
p.-ı 58a/1
pes: F. şimdi
pes 1b/9, 2a/1, 2a/2, 2a/4, 2a/5, 2b/6, 2b/7, 3a/5, 3a/9, 3b/4, 3b/10, 4a/6, 4a/8, 4a/9, 4a/11 4b/6, 4b/8, 5a/9, 5b/1,5b/8, 6a/5, 6a/6, 8a/10, 8b/2, 8b/8, 9a/4, 9a/5 9a/7, 9b/4, 10a/3, 11a/2, 11a/4, 11a/9, 11b/8, 16b/11, 21b/10, 25a/8, 26a/6, 27a/1, 27b/5, 29a/6, 33a/11, 33b/7, 38a/1, 38b/10, 39b/2, 39b/11, 40a/6, 42b/3, 42b/6, 47b/4, 49b/3, 57a/4, 58a/11, 60a/5, 61a/6, 62b/4, 64a/7, 65a/1, 65a/9, 65b/8, 66b/11, 67b/7, 68b/6, 70a/3, 72a/9, 73b/4
p. 1b/9, 2a/1, 2a/2, 2a/4, 2a/5, 2a/11
pesendîde: F. beğenilmiş seçilmiş
p.-hūy 38b/3
peşimānî: F. pişmanlık
p. 65a/9
peydā: F. meydanda açıkta
p. 30b/9, 46b/5, 47a/4, 64b/3, 70a/2
peyember: . peygamber
p. 20b/8
peyker: F. yüz surat
p.-hā 5b/1,16a/2, 6a/7, 13b/12
peyker-i 4a/1, 4a/10, 4b/1, 28b/3
peyk: F. haber ve mektup getirip götüren
p.-i rabbü'l-celîl 53b/1
p.- yıldırum 70b/9
peyvend: F. ulaşma varma
p. 31a/3
peyveste: F. ulaşmış bitişik
p. 8a/3, 7b/9, 14a/8
pıranġ:
p.-ı 62a/11
pinhān: F. gizli
p. 4b/11, 13b/9, 25a/1, 30b/8
pîrān: F. yaşlılar ulu erenler
p. 74b/8
pîr: F. yaşlı ihtiyar
p.-i muġān 62b/9
pîrūze: F. firūze
p.-fām 27a/5
pister: F. yatak döşek
p.-i garibü't-terkib 33a/1
pîşvā: F. reis başkan
p.-yı rāh-ı belā 17a/2
piyāde: F. yaya
p. 71b/9
pūl: F. para
p.-ına 51a/4
pūyān: F. koşan
p.-sın 16a/6
pür: F. dolu
pür 15b/3, 23a/7, 23b/3, 24a/8, 26a/2, 26a/3, 26a/7, 29b/7, 31a/6, 31a/10, 37b/5, 38b/10, 39b/1, 40a/4, 40a/10, 41b/3, 45a/9, 47a/8, 47b/2, 48b/9, 50a/2, 50b/4, 51b/6, 51b/9, 53a/2, 53a/4, 54b/6, 57b/4, 57b/7, 57b/11, 58a/11, 58b/1, 58b/4, 58b/5, 60a/9, 61b/10, 63a/5, 66a/9, 66a/10, 66a/11, 68b/5, 70a/10, 71a/1, 71a/3, 72b/8

R

rabbānî: A. Allah'la ilgili
r. 52a/11
r.-de 59a/7
raġbet: A. istekle karşılama
r. 59b/11
r. gösterdi 57a/7
r.-üñiz 55b/6
raġıb: A. istekli
r.-ı denāet 29a/4
rāh: F. yol
r. 11a/6, 15a/2, 17a/2, 66a/11, 71a/2
r-ı 11a/6, 15a/2, 17a/2, 71a/2
rāḥat: A. tasasız
r. 15a/11, 16a/3
rāhavî:
r. 45a/11
raḥim: A. merhametli
r. 61b/3
raḥm: A. acıma esirgeme
r.-i insān 30b/7
r.-nden 36a/10
raḥmānî: A. Allah'a mensup
r. 53a/7
r.-de 59a/8
raḥmet: A. acıma esirgeme
r. 3a/2, 67a/9, 67b/1
r.-i 3a/1, 13b/5
r.-ine 61a/2

r.-üm 29b/10
rakam: A. yazı yazma
r.-ıdur 3b/3
rakib: A. rakip
r.-i ġażanfer olup 26a/5, 29b/3
ramażān: A. oruç ayı
r. 79b/2
raᶜna: A. güzel görünen
r. 16b/2, 26a/6 37a/10, 46b/3, 60a/1, 65b/3
r-lıġı 43b/11
rasūl:
r.-i ṣaḥib 53a/2
r.-e 77a/9
rāviyān: A. rivâyet edenler
r. 23a/3
ravża: A. bahçe
r.-i künc-i riyāżetde 16b/2
rayāḥîn:
r. 51b/10
ray: A. fikir oy
r.-ı cihān-tāb 62a/1
rāyigān: F. bedava parasız
r.-dur 43a/7
rāyiḥa: A. koku
r.-i idrāk 32a/7
raz: F. sır
r. 76b/2
rażı: razı olmak
r. 75b/11
rażiyyeten: A. boyun eğen
r. 74a/4
rebāb: A. bir çeşit kemançe
r. 47b/6, 50a/2
recā:A. ümit umma
r. 45a/7
reftar: F. gidiş yürüyüş
r. 51a/7
rehber: F. kılavuz
r. 53a/9
reh-güẕer:F. geçecek yol
r.-de 23a/8
reh-nūmā: F. kılavuz
r. 58a/6, 62b/2, 70b/9
renc: F. eziyet sıkıntı
r. 15a/11
reng: F.renk
r. 45b/2
resen: F. ip urgan
r.-i ḥile 40b/7
resm:A yazma çizme
r. 9a/6, 9a/7, 25b/1
r.-e 49b/2
r.-en 9a/8
r.-ile 23a/5
revā: F. uygun yerinde
r. 7a/4, 14a/5, 40a/1
revān: F. yürüyen giden
r. 4b/2, 7a/9, 13b/8, 38a/2, 39b/10, 45a/8, 69a/11, 70a/1
r.-dur 17a/4
r.-e 57b/6, 57b/10, 64b/1, 68b/7
r.-uñ 23b/5
revende-gān: F. yürüyenler
r.-ı 71a/2
reviş: F. gidiş yürüyüş
r. 58a/9
revzen: F. pencere
r.-den 32a/2
r.-i ḫoş 31b/10
r.-i gūşdur 32a/1
r.-i gūşuñ 32a/4
r.-i gūşdan 44a/3
reyāḫîn: A fesleğenler
r.-i cān 31b/11
reyḥānile 73a/5bak
reᵓy: A. görme görüş
r.-i 28b/2
reyis: A reis
r.-e 33a/4, 33b/4, 33b/11, 59a/4
r.-ile 55a/8, 60b/3
r.-üñ 36b/2
rey:
reyy-i 53b/5
rezālet: A. rezillik
r. 29a/4
rıḍvān: A. razı olma
rıḍvāne 50b/6
rıḍvān-ı 73b/10
rıḍvānum 30b/1
rıża: A. memnunluk
r. 58a/2, 60b/4, 62a/6bak
ribā: A. çoğalma
r. yimeyesiz 56b/4
ricā: A. ümit
r. 21b/10

ricāl: A. erkekler
r. 27a/8
rif^cat: A. yükseklik yücelik
r. 22a/4, 22b/5
rîḥ: A. yel rüzgar
r.-i ^caḳımıla 26a/8
r.-i ^cāṣıf 64b/3
riḳḳat: A. incelik
r. 3a/2, 3a/3, 33a/9
rindāne: F. rind olana yakışır yolda
r. 46a/3
rivāyāt: A. söylentiler
r. 23a/2, 23a/3, 23a/5
rivāyet: A. söylenti
r. itdügi 48a/4
r.-üm 51a/9
riyā: A. iki yüzlülük
r. itmeyesiz 56a/5
riyāżet: A. nefsi kırma
r.-de 16b/2
riyaż: A. bahçeler çimenlik yerler
r.-ı cenānum 30a/7
r.-ı behişte 49a/6
r.-ı elḥān 31b/10
Rodos: Rodos
Rodos 21a/7
rūḥ:A. can nefes
r.-a 38b/2
r.-a 3a/11 3b/11
ruẖ-ı 36b/7
ruḥı 79a/6
rūḥ-ı 29a/6
rūḥile 27b/8
ruẖları
ruẖları 37a/1
ruẖāme:A. rahim olanlar
r.-i çeşme 31b/6
rūḥāniyyet:A. ruhânilik
r. 28a/2, 47a/2
ruhbān: A. evlenmeyen papazlar
r.-a 41a/3
rūẖ-efzā: A. canacan katan
r. 25a/5, 57b/7
ruẖsār: F. yanak
r. 29a/4
r.-dan 62b/1
r.-uñ 35b/5
rukū^c: bak
rukū^c 55b/3
ruku^ca 50b/8
Rūm: Rum
Rūm.-dur 18a/5
rumūz: A. işâretler
r. 18a/2
ruste:
ruste 14a/9
rūste 8a/4
rusūl:
r.-e 78b/8
rusūma:
r.-a 77b/4
rūşen:
r.- 15b/5, 29b/11, 59b/11, 68b/4bak
r. eyle 15b/5
rūşen-żamîr:
r. 22b/2
ruṭūbet:
r. 23b/5, 33a/9
rūy-:
r.-ı mihrde 3a/11, 3b/1,13b/6
r.-ı mihrdeki 3b/3
r.-ı □ālem 17a/11
r.-ı cihāna 29b/4
r.-ı ^cālemi 39a/9
r.-ı zemînde 50b/5
r.-ı ^cāleme 58a/8
r.-uñ 3b/10
ruz:
ruz 69a/3bak
rūz-i 29a/8
rūzî:
rūzî 8a/4 14a/9
rūzîden 8a/5
rūzigār:
r. 39b/3
r.-ile 37b/9
r.-uñ 33a/3
rü'iyyet:
r. 26b/3 31b/5
rü'yā:
r. 15b/9 16b/6
rübā:
r. 56a/5
rücūm:
r. 12a/8, 15a/7
r.-dan 23a/11

s.-i 49b/11 54b/10 58a/1 58b/5 59a/1 59b/2 59b/3 62a/11 69a/11 73a/6 73b/6
s.-e 68a/9
s.-i 29b/9 39b/6 42b/8 69b/10 73b/11
s.-ile 28b/9, 68b/5
s.-inüñ 67b/11
s.-üñ 58b/3 ,72b/2
saḳaṭāt: A. eksikler yanlışlar
s.-ına 69b/1
saḳf: A. tavan çatı dam
s.-ı 6b/11, 16b/11
s.-ında 31a/9
ṣaḳın-: sakınmak
ṣ-asız 56b/5
ṣaḳla-: saklamak
ṣ.-yıcı 34a/6
sāl: F. yıl
s. 17a/5, 27a/2, 37b/7, 38b/11
s.-de 55b/4
salābet: A. mânevî kuvvet dayanma
s. 20b/10, 24a/6
ṣ.-in 33a/9
ṣalāḥiyyet: O. yetki
ṣ. 51b/5
ṣalāt: A. namaz
ṣ.-ı bî-pāyān 14b/3
ṣalāvat: A. Hz. Muhammed'e edilen duâlar
ṣ.-ı 9b/1, 9b/2, 9b/4
ṣal-: salmak
ṣ.-dı 73a/4
ṣ.-mış 29b/4
ṣ.-up 57a/11, 57b/10, 68b/6
ṣalın-: salınmak
ṣ.-dı 64b/2
ṣ.-ur 63b/2
ṣāle: F. yıllık
ṣ. 76a/5
sālik: A. bir yola giren
s. 15a/5
s.-i 12a/1, 24a/3
salṭanat: A. hükümdarlık
s. 22a/7
s.-tih-i 21b/6
sami^{c}a: A. kulaktaki işitme kuvveti
s. 43a/10
sami^{c}in: A. işitenler
s.-e 36a/3, 44b/7
ṣamt: A. susma
ṣ. 45a/7
ṣan^{c}at: A. sanat
ṣ. 57b/1
ṣ.-ı 37b/11
ṣ.-ı ḥakîm-i ẕü'l-celāl 46a/1
ṣ.-ile 26a/2
Ṣan^{c}ānî:
Ṣ. 41a/2
ṣa^{c}nāyi^{c}:bak
ṣ. 31a/5
ṣanevber: A sevgilinin boyu bosu
ṣ.-i 35b/1
ṣāni^{c}: A. yapan işiten Allah
ṣ. 27a/9
Ṣani^{c}a:
Ṣ. 67a/6
s̱āni: bak
s̱.-de 61a/6
ṣani^{c}:
ṣ.-i 35b/3
Ṣani^{c}ye:
Ṣ. 27a/9
ṣarf: A. harcama gider
ṣ.-ı 30a/11
ṣārim: A.keskin kesici
ṣ.-ile 26a/8
ṣarîḥ: A. açık meydanda
ṣ.-ile 27b/1
sāriḳ: A. hırsızlık eden
s. 56b/4
ṣar-: sarmak
ṣ.-mış 40b/8, 41a/11
ṣarṣar: A. şiddetli rüzgâr
ṣ. 26a/3
saṭḥ: A. birşeyin dış tarafı
s.-ı Muḥaddin 31a/3
sāṭıḥ: A. Allah
s.-ı maḳa^{c}rında 35a/11
saṭranc: bak
s. 14b/11
saṭvet: A. ezici kuvvet zorluluk
s. 20b/9
s.-inden 24a/6
ṣavāb: A. doğruluk dürüstlük
ṣ.-a 28a/5

sāye: F. gölge
s. 22a/8, 57a/11
şay-: saymak
ş.-up 66a/2
sāyîr: bak
s. 51a/7
sāyiran:
s.-ı ẓāhir 33b/3
sāz:F. müzik
s. 49b/6
sebaḳ: A. ders
s. 45a/6
s̱ebāt: A. yerinde durma
s̱.-ı 76b/5
sebeb: A. sebep
s.-den 29a/5
sebik: bak
s. 45a/5
sebḳ: A. birşeyi eritme kalıba dökme
s.-ı dümen-i ḳalbe 66a/4
sebze-zār: F. yeşillik çimenlik
s. itmiş 26b/1
sec[c]: A. nesirde yapılan kafiye
sec[c] 77a/4bak
sefer: A. yolculuk
s. 57a/3, 64b/11, 65b/3bak
sefîne: A. gemi
s.- 4b/6 bak
s.-i 13b/8, 30a/3, 30b/8, 31b/3, 35a/3, 38a/1, 57b/5
s.-leri 69a/8
s.ye 64a/7
seḥer: A. tan yeri ağırmadan biraz önceki vakit
s. 29a/9, 29b/3
seher-geh: A. seher vakti
s. 39a/8
seḥbān:
s.-ı 19b/7
sehv: A. yanlş
s.-ine 18b/4
segāh: F. Türk müziğinin en eski makamlarındandır
s. 50a/11
sekir:bak
s.-de 63b/10
sekiz: sekiz (8)
s.-de 1b/7 1b/8 3b/9 3a/9
s.-den 3b/9
selām: A. selâm
s. virdi 68a/9
selāsil: A. zincirler
s. 74a/6
selmek: F. Türk müziğininen eski bir mürekkep makamıdır
s. 48b/5
sem[c]: A. işitme
s. 31b/11, 46a/3
semā: A. gökyüzü
s. 5b/6, 22b/7, 29b/4, 41a/10, 52a/9
s.-da 41b/4
semāvāt: A. gökler
s. 15a/10
s̱emerāt: A. meyvalar
s̱. iderseñüz 30a/6
semm: A. zehir
s.dür 16a/11
s.-i nedāmet 41a/1
semt: A. taraf yön
s.-dür 15b/11, 46a/8
s.-e 35a/10, 59b/4
s.-i kenārdan 39b/3
s.-i yesārımuzda 58b/7
sen: sen
s. 16a/3, 18b/9, 76b/3
s.-üñ 16a/5, 41a/1, 62a/9, 75a/9
s̱enā: A. övme
s̱. 10b/9, 14b/10
sene: A. yıl
s. 4b/7, 79b/2
s.-den 4b/8
Sencer:
S. 21a/2
seng: F. taş
s.-i fenāya 37b/10
ser: F. baş
s.-i cunūd 49b/11
s.-i iḳtidār 9b/11 14b/6
s.-i iḳtidārdan:
s.-i iḳtidārdan 10a/2 1a/4
ser-āmed: F. başta bulunan ileri gelen
s. 37b/4
serāb: A. serap
s. 15b/9
s̱erā: F. saray
s̱.-da 17a/5

serāy: F.saray
s.-yı 25b/1
ser-: sermek
s.-di 59b/4
sereṭān: A. yengeç
s.-a 44a/11
ser-gerdān: F. sersem şaşkın
s. 27a/11, 70a/7
s.-dur 5b/3, 13b/11, 49b/1
ser-gerdānî: F. sersemlik
s. 24a/11
sergüẕeşt: F. serüven
s. 51a/9
serîr: A. taht
s.-den 11b/8
s.-i ᶜizzet-i bî-intihāye 11b/6, 15a/4
sermaye: F. anamal
s. 58b/10, 60a/5
sermedî: F. sürekli
s. 24b/11
sermediyyye: F. devamlılık
s.-sinde 22a/4
ser-te-ser: F. baştan başa
s. 38a/6
ser:bak
s.-üñ 31b/8 33b/7
serv: F. servi
s. 23b/4, 35a/3
s̱.-e 43b/2
setr: A. gizleme
s. 61a/1
settār: A. örten Allah
s. 70b/8
s̱evāb : A. sevap
s̱.-ı dü-cihānı 57a/11
s̱.-en 10a/11
s̱.-en 10b/4
s̱evabit: A. yıldızlar
s̱. 27a/7
sevād: A. siyahlık
s.-ı aᶜẓam 48a/7
s̱evb: A. elbise
s̱. 10b/1, 10b/2
sevdā: F. aşk sevgi
s. 34b/11
s.-sıyıla 36b/11
seyāḥāt: A. yolculuk
s. eyledüm 42b/10
seyl: A. sel
s.-i serîᶜü'z-zevālde 37b/7
seyr: A. uzaktan bakıp karışmamak
s. 45a/1, 45a/5, 45a/10, 45b/5, 46b/9, 47b/7, 48b/9, 50a/4
s.-in 49a/9
s.-üñüz 53a/11
seyrān: A. gezinme
s. 26a/6, 26b/6, 24b/2, 46a/10, 46b/3
s. ḳılmaya 25b/5
s.-i 30a/7, 30a/7, 48a/3, 71a/2
s.-gūş 45a/6
seyyāḥ: A. yolcu
s. 42b/1, 47b/9
seyyāre: A. kervân kafile
s. 27a/7
seyyiāt: A. kötülükler
s. 71a/11
s.-i 72b/10 72b/2
seyyid: A. Hz. Hasan'ın soyundan olan kimse
s. 21a/1
sezā: F.uygun
s. 65b/2
ṣıddıḳ A. sözünün eri
ṣ. 10b/10
ṣ. 14b/11
ṣıdḳ: A. doğruluk gerçeklik
ṣ.-ı 36b/10 55b/2
ṣıfāt: A. sıfat hal
ṣ. 23b/7, 24b/10, 44b/5, 47b/5
ṣıg-: sığmak
ṣ.-maz 31a/6, 40b/1
sıẖriyye:A. evlenme yoluyla olan akrabalık
s. 76a/7
ṣıḳl: A. sıkıntı
ṣ.-ı vaḥdetde 44b/2
ṣırāt: A. yol
ṣ. 72a/2, 78a/3
ṣ.-ı 72b/5
sırr: A. sır
s.-ı ḥaḳḳ-ı fehm idüñ 54b/8
s.-ını 4b/11 13b/954b/9
sîb: F. elma
sîb-i 39a/11
Sikender:
S. 20b/9

silaḥşör: A. savaşçı
s.-lüḳ 64b/5
silk: A. yol
s.-i ḥüsnde 48a/8
sîm: F. gümüş
s. 36b/6
s.-den 34a/9
sîmā: F. yüz surat
s. 55a/1, 37a/9
simāk: A. vâsıta sebep
s. 27a/3
simāṭ: A. nişâniz
s. 25b/5, 41b/1
sîne: F. göğüs
s.-den 9b/8
sînedür 9b/7
s.-ler 36b/11
s.-si 6b/5
sipihr: F. tâlih
s.-i 27a/5, 58a/7
s. 17/6
sîret: A. bir kimsenin hâli
s. 21a/1, 38b/4
sirişt: F. yaradılış
s.-i 25b/11, 51a/8
sitāre: A. yıldız
s. 27a/6
sitāyiş: F. övme
s. 2a/1, 1a/1, 2a/4 ,2a/6, 13b/3
sitāyişden 2a/2
sitte: A. altı (6)
sitte 10b/6
sitūde: bak
s. 73b/6
siyāh: F. kara
s. 73a/11
siz: siz
s.-üñ 53a/11, 56a/3
ṣoḥbet: A. sohbet arkadaşlık
ṣ. 36b/5 38a/11 42a/4
ṣ.-e 57a/4
ṣ.-i 40b/6
sol: sol taraf
s. 60a/3, 72b/1,73a/10
ṣol-: solmak
ṣ.-mış 49b/6
ṣoñra: sonra
ṣ. 48a/5, 48b/4, 61a/1
ṣor-: sormak
ṣ.-dı 62b/8
ṣoruş-: soruşmak
ṣ.-dı 64a/2
soruşup 55a/9
sök-: sökmek
s.-diler64b/7
söyle: söylemek
s.-r 78a/2
s.-şüp 62b/11
s.-yüp 61a/4
söz: söz
s.-den 1b/3
s.-dür 78b/1
s.-i 47b/1, 49b/2, 50b/10
s.-in 16a/10, 76a/3
s.-ler 61a/4
s.-lerine 56a/2
s.-üm 77b/4
ṣu : su
ṣ.-yı 4a/5, 45b/2
ṣ. yüzinde 45
ṣ.-yı 17a/1
su[c]al: A. sorma
s. eylese 75a/9
ṣubḥ: A. sabah vakti
ṣ.-dan 39a/11
sūd: F. fayda kazanç
s. 58b/4, 66b/6
s.-dı 77a/2
s.-uñuz 60a/5
ṣudūr: A. göğüsler
ṣ. 29b/7
ṣuffe: A. sofa
ṣ.-i 9b/6 14b/4
sūḫte: F. yanmış tutuşmuş
s. 24a/8
sulṭān: A. hükümdar
s. 17a/3, 21b/4, 21b/4, 21b/5, 21b/5 , 21b/8, 22a/2, 36a/8
s. Bayezid Ḫān 21a/5
s-a 28a/7
s.-ı 57b/8
s.-ı 58a/6
s.-ı 22b/2, 23b/8, 41b/5
s.-ı 22a/2
s.-ı 27b/7
s.-ı 41a/8

s.-ı 57a/4
s.-ı 57b/2
s.-ı 71a/4
s.î 53a/7
s.-î 25a/9
s.-sın 17a/3
s.-ü'l-ekrem 22a/10
ṣun[c]: A. yapış yapma
ṣ. 25a/9, 29b/8, 35a/5, 35b/4, 38a/6, 43a/9, 50b/6
ṣun-: sunmak
ṣ.-dılar 73a/3
ṣun[c]ı: A. yapma takma
ṣ. 4b/21, 3b/8, 26b/6, 27a/10, 28a/1, 44a/1
ṣ.-la 26a/1
surāḥî: A. sürahi
s. 41b/10, 42a/2, 62b/9
ṣūret: A. biçim
ṣūret 3b/3, 3b/5, 8b/7, 11a/7, 18b/1, 31b/7, 41a/2, 47b/6, 51a/5
ṣ.-i 3b/5, 5a/2, 8b/7, 25a/4
ṣu[c]ūbet: A. güçlük zorluk
ṣ. 24a/7
ṣu[c]ud:A. yükselme
ṣ.-ı eflāk 27a/3
ṣūver: A. sūretler
ṣ. 27a/8
sūz: F. yanma tutuşma
s.-ı nāḳıla 47b/8
sübḥān: Allah
s. 29a/11, 46b/11, 50b/7, 70b/11
s.-î 25a/8, 53a/7, 57a/11
s.-ile 36a/8
s.-uñ 22a/8
sücūd: A. secde etme
s. 55b/3
s.-a getürdi 50b/9
s.-dur 25a/7
s.-î 23b/11
süflî: A. aşağda bulunan
s.-de 15b/1
süfün: A. gemiler
s. 23a/7
s.-de 71b/8
süḫan: F. söz lakırdı
s.-dan 8b/6,14a/11
süḫanüñ 17b/2
süḥbān:
S. 21a/3
sükūn: A. dinme
s. 46a/4, 70b/5
Süleymān Ḫān:
S. 20b/9, 25b/4, 50a/10
S. Ḫān 21b/4, 21b/4
sülūk: A. bir yola girme
s.-ı seyrüñüz 53a/11
s.-leri 71a/8
s. 66a/10
s̱ümün: A. sekizde bir
s̱. 1b/5, 1b/6
sünbül: F. sünbül
s. 23b/2, 26b/5
s.-e 44b/9
s.-leri 36b/11
sür-: sürmek
s.-di 65b/11
s.-en 44a/10
s.-er 46a/6
s.-ilmiş 72a/2
s.-üp 36a/10
s.-üyüp 74a/9
sür[c]at: A. hız
s.-ile 38b/7
s. 70b/9
sürḫa: F. kırmızı
s. 23a/9
sürūr: A. sevinç
s.-a 40a/10
sürüci: bak
sürüci ḳılınmış 34b/6
sütūde: F. övülmüş
s. 69b/10
süz: siz
süzlere 39b/8

Ş

şa[c]bān: A ramazandan önceki ay
ş. 79b/4
şād: F. sevinçli
şād 26b/8, 47a/10, 79a/6
şādan: F. sevinçli
ş. 38b/9, 73a/7
şādî: F. sevinçlilik
ş.-ye 19b/5
şād-kām: F. çok sevinçli

ş. 23b/1
şafaḳ: A. Güneş doğmaan önceki alaca karanlık
ş. 24a/5, 26b/10
şāh: F. pâdişah
ş. 16b/4, 21a/9, 22b/4, 28b/6, 39b/11, 41a/8, 41b/5, 57a/8, 60b/10, 69a/11, 78b/8
ş.-ı 19b/6
ş.-uñ 19a/9
şāhān: F. şahlar
ş.-ı cihānuñ 19a/11
şāhid: A.şahit
ş.-i beḳā 18b/11
şaḫṣ: A. kişi kimse
ş.-uñ 44a/6
şaḳāyıḳ: A. şakayık
ş. 26b/5
şaḳî: A. fenâ hareketli haylaz
şaḳî 29a/5, 36a/9, 37b/8, 38a/9, 40a/6, 51b/8, 53b/7, 56b/10, 58a/3, 60a/2, 62a/11, 62b/8, 63a/6, 63b/7, 64a/6, 65a/11, 65b/8, 66a/2, 66a/7, 68a/6, 69a/5, 69b/11, 71b/3, 72a/8, 72b/1, 72b/5, 73b/1, 74a/5, 74a/11, 74b/5
şākî-i:
şākî-i 48a/2, 50a/1, 51a/9, 60a/2, 62a/3, 62b/5, 67a/10, 68b/5, 69b/2
şaḳînüñ 38b/5, 53a/5, 57a/5, 60b/1, 61a/9, 63a/4, 64b/11, 66a/1, 67a/4, 68a/8, 68a/10, 72b/3, 72b/6, 72b/10, 73a/9, 75b/1
şaḳîye 59b/8, 61a/5, 64b/5, 66a/7, 66a/8
ş.-yile 64a/1
şaḳîyy-i:
şaḳîyy-i 29b/11
şām: F. akşam
ş. 29a/9
şāmil: A. kaplayan çevreleyen
ş. 45a/11
şān: A. şöhret ün
ş.-ına 22a/8
ş-ında 19b/1
şarāb: A. şarap
ş.-ıyıla 60a/4
şarḳ: A. Doğu
ş.-dan 53b/3
şatt: A. büyük nehir
ş.-ada 60b/9
şeb: F. gece
ş. 29a/8, 32a/8, 69a/3, 69b/10
şebāb: A. gençlik
ş.-ile 40a/10
şecā^c^at: A. yiğitlik
ş. 20b/10 47a/4
şedāyid: A. sıkıntılar
ş.-i rūzigārile 37b/9
şedd: A. sıkı bağlama
ş.-i 7b/5,14a/6
şefkat: şevkatbak
şefkat 52b/9,56b/6 ,65b/5
şefḳāt 46a/5
şehādet: A. şâhidlik
ş.-de 32b/8, 42b/8
şehd: A. bal
şehd-i leẕẕet 41a/1
şeheb:
ş. 27a/6
şeh:
ş.-i 78b/1
şehnāz: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır
ş. 48b/8
şehr: F. şehir
ş.-i 43a/5, 43b/4, 48b/6
ş.-i 39a/5, 38a/10, 48b/2, 48b/9, 49a/1
ş.-ine 40a/6, 45a/11, 46b/3, 69a/3
ş.-ini 44b/1, 44b/5, 44b/11, 45b/4, 45b/8, 46b/7
ş.-iyile 43b/9
ş.-üñ 46a/9
şehriyār: F. hkümdar
ş.-ı 38b/2
ş.-ı ḫoş-reftār 39b/8
şehvet: A. aşırı istek
ş. 56a/6
şeḳāvet: A. bedbahtlık
ş. 42b/8, 62a/11
şeker: F. şeker
ş. 17b/10bak
şeker-bār: F. şeker yağdıran
ş. 39b/7
şekl: A. şekil biçim
ş. 35b/1, 41a/3, 49b/9
ş.-inden 1b/6, 3a/8, 3b/6, 4a/8, 7a/6
şekūr: A. Allah

ş.-u 60b/11
şem^c: A. balmumu
ş. 41b/8
şem^cî: A. ışığa mensup
ş. 23b/3
şemm: A. koklama koku alma
ş. 32a/5
şems:A. Güneş
ş. 37a/1 48b/8
şer^c: A. Allah'ın emri
ş. 53a/3, 57a/3
ş.-i 58b/7,77a/9
şerāb:bak
ş.-ı 58b/8
şeref: A. övünme
ş. 19b/8, 61b/1
şerḥa: A. parça
ş.-lar yarmış 42a/10
ş.-sın 42a/11
şerî^cat: A. doğru yol
ş. 12a/2, 15a/5, 56a/8, 74b/8, 79b/2
şerif: A. şerefli kutsal
ş.-üñ 22b/10, 28b/2
ş.-üñüzde 60a/6
şeş: F. altı sayısı
ş. 7b/1
ş.-den 7b/1
şettā: A. değişik çeşitli
ş. 22a/8
şevḳ: A. arzu istek
ş. 38b/10, 42a/7, 47a/2, 52a/5
ş.-a 49b/9
ş.-den 42a/9
ş.-ı 52a/9
ş.-ıla 30b/4 41a/10
ş.-ından 38b/6 52a/7
ş.-ıyıla 31a/11
şey: A. şey nesne
ş.-i 25a/5
ş.-den 72b/5
şeydā: F divâne düşkün
ş. 15b/10
şeyḫ: A. şeyh
ş.-i 41a/2
ş-i 34b/6
şeyḫuḫet: A. şeyhlik
ş. 57b/3, 68b/8
ş.-de 69b/11

ş.-te 69a/6
şiddet: A. sertlik katılık
ş.-i kayināt 70b/4
şiḳāb: bak
şiḳāb 23a/10
şikem: F. karın
ş.-de 34b/8
şimāl: A. sol taraf
ş.-in 63a/11
şimdi: şimdi
ş.-den 63a/11
şi^cr: A. şiir
ş. 77a/4, 78b/2
şirā: A. satın alma
ş. 56a/3
şirîn: F. tatlı
ş. 33a/3
ş.-er 35a/5
şîrîn-kār: F. tatlı hoş muamele eden
ş. 33b/1
şirket: A. ortaklık
ş.-i nā-kehāni 78a/5
şirret: A. kötülük
ş. 29a/3
şive-hā: F. şiveler
ş.-yı 67a/2
şol: şu
ş. 68a/11
ş. ḳadar 58b/10 60a/7
şöyle: şöyle
ş. 16a/4, 16a/8, 32a/7, 32b/4, 46b/5, 55a/1, 58b/9
şu: şu
ş 23a/5, 27b/7, 33a/7, 48a/2
şu^cbede-bāz: F. hokkabaz
ş. dehrüñ 15b/1
ş.-ler 50a/4
şuġ: bak şugl
ş.-ı 38b/1
şūḫ: F. neşeli
ş.-ı şehr-i āşūbile 39a/5
şūrî: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır
ş. 66a/1
şurū^c: bak
ş. 18a/11, 65a/8
şüphe: A. şüphe
ş.-in 59a/10

şükr: A. minnettarlık
ş. 79a/1

T

ta^{c}ab:A. sıkıntı zahmet
t. 42b/5
ta^{c}ālluḳat: A. hısımlar akrabâ
t.-ından 46b/1
ṭa^{c}ām: A. yemek aş
ṭ. 34b/8
ta^{c}assüf: A. yolsuzluk etme
t. 77a/6
t. ine 5a/4
ṭab^{c}: A. huy yaradılış
ṭ. 49b/7, 61b/10
t.-ı nārî 45b/7
t.-ında 37a/1
ṭ.-ında 47a/3
t.-larında 37b/4
ṭab^{c}a: A. bir kere basılma
ṭ. 76b/9
ṭaba^{c}ı:bak
ṭaba^{c}ı 65b/8
ṭabaḳa:A. tabaka kat
ṭ. 31a/9, 33b/8
tābān: . ışıklı parlak
t. 13b/11
t.-dan 69b/9
t.-dur 30a/1
tā-berān: bak
tā-berān 7a/6 14a/5
tabî^{c}at: A. yaradılış huy
ṭ. 43a/1 78b/7
ṭ.-ında 38b/4
tabi^{c}: A. kitap basan kitap bastıran
t.-lerinden 46b/6
ta^{c}bîr: A. ifâde anlatma
t.-inde 75a/8
tāb-nāk: F. parlak ışıklı
t. 27a/2
tāc: A. taç
t-ı mücevher 73b/7
t-um 78b/1
ta^{c}cîl: A.çabuklaşırma
t.-en 33a/5
ta^{c}dîd: A. hazırlanma
t.-e 51b/5
tafṣîl: A. etraflı olarak bildirme
t. 51b/6
t.-en 33a/5
ṭaġ: dağ
ṭ.-ı 26b/1
ṭ.-lara düşer 43a/4
taḫalḫul:A. hava cereyânı olmas
t. 70b/5
taḥammül: A. dayanma katlanma
t. idemeyüp 62a/5
taḫayyülāt: A. hayalde canlandırmalar
t.-ı baṭınî 18a/7
taḥdîd: A. sınırlama
t. 37b/11
t.-e 51b/4
taḥiyyāt: A selâm verme hayır duâ etme
t. 9a/11
t.-ı firāvān 14b/3
tāḫir: A. temiz
t. eyleme 59a/9
ṭ.-ile 55b/1
taḫmîr: A. yuğurma yuğurulma
t. 25b/1
taḥrîk: A. yakma yakılma
t.-e 26a/4
t.-i 31b/4
taḥrîr: A. yazma yazılma
t. 17b/8 30b/7 73a/7 78b/5 46b/11 36a/5 33b/4
t.-e 19a/10
taḥrîş: A. hırslandırma
t. 58b/11
taḥṣîl: A. ilim öğrenme
t.-i 42b/10
t.-i s̱emerāt 30a/6
taḥsîn: A. güzel bulup takdir etme
t. 47b/4
taḫt: F. taht
t. 11b/4, 11b/8, 11b/10, 17a/3, 28b/6, 57b/5
t. 11b/8, 17a/5, 57a/10, 78b/1
t.-ına 16b/4
t.-uñuza 39b/10
taḥta’ṣ- s̱erā: A. toprak altı
t.-ya 73a/1
taḳdîr: A. takdir değer biçme

t. 35b/6, 45b/11
t.-ümde 71a/6
t.-ümde 30a/1 70a/6
taḳı: -de,-da, bundan başka
t. 36a/9
taḳlîd: A. taklit
t. 78a/8
taḳrîr: A. anlatma söyleme
t. 33b/4, 46b/10, 51b/6
t. idecek 48b/3
taḳsîm: A. bölme parçalara ayırma
t. 35a/1
ṭalāḳ: A. boşama
ṭ.-a 56a/10
ṭal^{c}at: A. yüz surat
ṭ.-ı 36b/8, 38b/11
ṭ.-ında 29a/1
ṭaleb: A. isteme
ṭ. 65b/5, 70b/3
ṭāli^{c}: A.doğan
ṭ. 28b/4
ṭālib: A. istekli
ṭ. olmaġa 16a/1
ṭ.-i şirret 29a/3
ṭa^{c}m: A. tat lezzet
ṭ. 33a/2
tam: tam bütün
t. 30a/5
t.-ile 18b/5
ṭama^{c}: A doymazlık
ṭ. 16a/6, 56a/3
tamām:A. tamam eksiksiz
t. 11b/7, 17b/8, 32a/3, 37b/9, 38a/8, 44b/3, 55a/9, 56b/10, 58a/1, 63a/7
t.-ı edebile 53a/5
t. 46a/10, 47b/7, 50a/6
ṭanbūr: A. tambur
ṭ. 47a/10
ṭa^{c}n: A. sövme ayıplama
ṭ. 49a/7
ta^{c}ne: A. sövme çekiştirme
t.-ler 68a/5
ṭarab: A. sevinç şenlik
ṭ. 41b/8, 42b/6
ṭaraf: A. yan yön
ṭ.-a 65b/10
ṭ.-a gitdi 61b/11
ṭ.-ı 38a/4, 49a/3
ṭ.-ı ḥicāzdan 52b/9
ṭ.-ında 70b/8
ṭ.-ından 53a/1
ṭarî: A. ansızın çıkan
ṭ. 10a/10 14b/8
ṭ. olmuş ki 44a/2
ta^{c}rîfe: A. birşeyin kullaılışını anlatan kâğıt
t. 8a/8, 8b/4
ta^{c}rîf: A. etraflıca anlatma
t.-i 2a/10, 8a/7, 8b/1, 14a/10
ṭarîḳ: A. yol
ṭ. 10a/1 ,56b/4, 59a/1, 66a/10, 71a/2
ṭ.-ı 1b/4, 2a/9, 2b/2, 2b/8, 3a/2, 3a/8, 3b/1, 4a/2, 4b/4, 5b/1, 5a/6, 5b/4, 6a/2, 6a/10, 6b/9, 7a/5, 7b/1, 7b/6, 7b/10, 8a/5, 8a/9, 8b/7, 8b/11, 9b/2, 9b/7, 10a/7, 10a/11, 10b/6, 11a/1, 11a/7, 11a/11, 11b/7, 12a/3 ,12a/6,12a/10, 53a/9, 66b/2
ṭ.-ıla 60a/2
ṭarîḳat : A. Allah'a ulaşmak arzusuyla tutulan yol
ṭ. ki 75a/8
ṭ.-ı Muḥammedî 56a/8
tārumar:F. dağınık
t. 70a/3
ṭarz: A. usul yol
ṭ.-ı inşā 77a/4
taṣarruf: A. idâre ile kullanma
t. 31b/3, 33b/8, 36b/1
t.-ı 57b/5, 63b/1
taṣavvuf:
t.-dan 77a/7
taṣavvur: A. zihinde şekllendirme
t. 11a/10, 15a/3, 27b/3
t. 36a/7
t. ide 11a/10, 15a/3
taṣavvurāt: A. tasavvurlar
t. 18a/7
t.-umda 49b/1
taṣliye: A. salavât duasını okuma
t. 78b/8
taṣrîḥ: A. açık açık söyleme
t. 61a/1
tastîr: A. yazı yazma
t. itmek 17b/8

taṣvîr: A. yazıyla târif etme
t. 17b/6
ṭaş: dış
ṭ.-ı 38a/8
ṭaşı-: taşımak
ṭ.-yup 63a/4
ṭaşra: dışarı
ṭ. 40b/2
taṭhîr: A. temizleme
t.-e 63b/9
ṭavāf: A. etrafını dolaşma
ṭ.-ı ġa^c betullah 55b/7
ṭāvus: A. tavus kuşu
ṭ. 23b/3
tavżîḥ: A. açıklama
t. 75a/7
tāze: F. tâze
t. 10a/10, 14b/8
ta^c zîz: A. şerefli kutlu kılma
t. 55a/6
te'ṡîrāt: A. te'sirler
t.-ı ^c acîbe 32b/8
te^c ālüm: A. bir şeyi herkesin bilmesi
t.-inde 51a/1
te^c alül:
te^c alül 62a/2
teba^c iyyet: A. tâbî olma uyma
t. itmiş 49a/4
t.-i nefs 67b/4
tebāyüd: A. uzaklaşma
t.-e 73a/8
tebdîl: A. değiştirme
t. 19b/5
tebliġ: A. götürme
t. 53b/5
tecāvüz: A. saldırma
t. ḳılaydı 28b/1
tecvîz: A. câiz görme izin verme
t. tecvîz eyleyüp 70b/2
tedārük: A. tedârik hazırlama
t. 63b/7, 64a/3, 65a/10
t. eyleyüp 60b/6
t.-i 57a/3
tedbîr: A. çâre tedbir
t. 22b/2, 36a/1, 57b/5, 62a/1, 65a/10
t.-i31b/3
t.-in 33a/6
t.-iyile 28b/7
tedvîn: A. kitap haline getirme
t.-i 51b/3
te^o ehhül: A. ehlileşme
t. 56a/9
tefāsîr: A. Kur'an'ı izâh eden kitaplar
^c ilm-i t. 78b/4
tefekkür: A. düşünme
t.-i ḥāl-i müşevveş 15b/2
teferrüc-gāh: A. eğlence gezinti yeri
t. -ı riyāż-ı elḥān 31b/9
tefhîm: A. anlatma anlatılma
t.-i 43b/6
tefsîr: A. yorma Kur'ân-ı Kerim'in mânâ bakımından izâhı
t. 75a/7
tefvîz: A. dağıtım
t. 36b/3
teġayyür: A. zıt olma
t. 69a/8
tekāhül: A. dikkatsizlik ihmâl
t. 29a/2
tekāsül: A. üşenme ilgisizlik
t. 29a/3
tekellüf: A. zahmetli bir iş görme
t. 3a/1 36b/277a/5
teklîf: A. teklif
t.-i 67a/1
tekrār: A. tekrar
t. 61a/5
tekrir: A. tekrarlama
t. 2b/9
telbîs: A. hile oyun
t. 58b/1
telef: A. telef yok etme
t. 55a/5
telḫ- güftār: F. acı sözlü
t. 29a/5
telḫîn: A. nağme ile okuma
t. 33a/3
te^c lif: A. uzlaştırma barıştırma
t. 46b/7
temāşā: F. bakıp seyretme
t. eyledüm 43b/3, 45b/1
t. eyleyen 44a/4, 47a/3
t. kıldum 49a/2
t. olmışdı 52a/5
t.-nuz 30a/7

t.-sında 27a/10
temevvüc: A. dalgalanma
t. 26a/8, 26a/9
temeyyüz: A. kendini gösterme
t.-üñ 68b/2
tems̱îl: A. temsil
t. 75a/8
t.-üñde 75a/9
temyîz: A. ayırma seçme
t.-in 42a/1
ten: F. ten vücut
t. 4a/8, 4a/9, 30b/5, 30b/9,61a/10
t.-de 36b/4
t.-e 35a/1, 55b/5, 55b/9, 59a/8
t.-i 38a/1, 59b/4, 65b/11
t-üñ 31b/4, 3a/6
tenbîh: A. uyandırma uyarma
t.-i celîl 18a/10
tenfîr: A. nefret ettirme
t. 17b/7
teraḥḥum: A. merhamet etme
t. 65a/7
terbiyet: F. terbiye
t. 25b/2, 32b/1, 34b/5
tereddüd: A. tereddüd kararsızlık
t. 36a/3
terġib: A. isteklendirme
t.-dür 77b/4
terk: A. terketme vazgeçme
t.-i 77b/4
terkib: A. birkaç şeyi bireştirip karışık bir şey meydana getirme
t. 4b/9
terkîn: A. belli bir yerde ve saatte buluşma sözleşmesi
t.-de 30b/10
tertîb: A. dizme sıralama
t. 43b/5, 44b/10
t.-i 79a/4
t.-ile 58a/5
t.-ile 43a/7
tesāvi:A.berâber ve bir dercedebulunma
t.-si 43a/8
tesfîh: A. sefih görme
t. 76a/7
teslîm: A. teslim bir emâneti yerine verme
t. 35a/2, 74a/10
tesvîd: A. karatma karartılma
t. 36a/1
tesyîr: A. yürürtme yürütülme
t.-i 31b/4
teşbîh: A.benzetme
t. 77b/9, 78a/1
t.-de 36a/2
t.-den 4a/9
t.-dür 4a/7
t.-e 78a/11
teşehhüd: A. namazda oturarak "ettehiyyatü" duâsını okuma
t. 55b/3
teşne: F. çok istekli
t. 66b/2
teşne-dil: A. can ve gönülden istekli
t. 37a/3
t.-likden 66b/2
teşvîş: A. karıştırma
t.-ile 42a/11
tevābi[c]: A. bir kimsenin hizmetinde bulunanlar birinin adamları
t.-inden 45b/3
tevaḳḳu[c]: A. bekleme umma
t. eyleyüp 64a/3
tevaḳḳuf:
t. 64a/10
tevārüd: A. arka arkaya gelme
t. 78a/6
tevātür: A. bir haberin ağızdan ağıza dolaşarak yayılması
tevātür 52b/11, 53b/4
tevcîh: A. çevirme yöneltme döndüme
t. 76a/8
teveccüh: A. çevrilme yönelme doğrulma
t. itdi 61b/11
t. ittürüp 55b/2
t-ü 35b/5
tevliyet: A. yüz çevirme yüz döndürme
t. 56a/4
tez̠ekkür: A. hatıra gelme
t.-i ḥāl-i müşevveş 15b/2
t.-iyile 47a/10
tezevvüç: A. zevce edinme evlenme

U

56b/4, 57a/3, 57a/8, 69a/1, 70a/7, 73b/6, 78b/1, 79a/6
ᶜucb: A. kendini beğenmişlik
ᶜucb 56a/6
ᶜūdî: A. ut çalan
ᶜū.-si 42b/2
ufuḳ: A. ufuk
u.- ı gül-zārdan 23b/1 29b/11
u.-ında 28b/4
uġrat-: uğratmak
u.-ma 66b/5
ᶜuḳalā: A. akıllılar akıllı olanlar
ᶜu.-yı devrān 18b/2
ᶜuḳbā: A. âhiret
ᶜu.-nuñ 18b/1
ulu: ulu büyük
u. 38a/5
u.-luġı 9b/11, 14b/6
ᶜulūm: A. ilimler bilgiler
ᶜu.-a 77b/5
ᶜulüvv: A. büyüklük ycelik
ᶜu. 22a/8
um-: ummak
u.-arsın 16a/3
u-arum 76b/7
u-ārum 79a/7
ᶜumman: A. büyük deniz okyanus
ᶜu. 57b/9
ᶜu.-a 36a/11
umūr: A. işler hususlar
u.-a 56b/7
ur-: vurmak basmak
u.-dılar 72b/9
u.-ma 57a/10
u.-up 37b/10, 65b/4
u.-urlar 77b/11
ᶜurūc: A. yukarı çıkma yükselme
ᶜu.-ı simāk 27a/3
ᶜuṣāt: A. âsiler itaatsizler
ᶜu.-ı 42a/8
uṣūl: A. usul yol yöntem
u. 49b/10 53a/2
u.-de 51a/4
u.-e 77a/10
u.-in 77a/11
ᶜuşşāḳ: A. âşıklar
ᶜu. 52b/10
ᶜu. 37a/2, 46b/8
ᶜutārid: A. Merkür
ᶜu. 48b/1
ᶜuzlet: A. yalnızlık köşesine çekilme yalnızlık
ᶜu. itmezsin 16b/1
ᶜużv: A. organ
ᶜu. 6a/1 14a/1

Ü

üç: üç (3)
üç 2b/3, 19a/2, 31a/8,33b/8, 43b/4, 44a/3, 44b/11, 45a/5, 45b/8, 46a/2, 46b/2, 46b/7, 47a/1, 76a/2
ülfet: A. yakınlık
ü. 59b/11 64b/9bak
ümîd: F. umut
ü. 62a/2
ümîd-vār: F. ümitli
ü. 18b/2
ümmiyye: A. anneye âit
ü 53a/9, 47b/5
ümîẕ: F umut
ü. 21b/10
ümmî: A. okuma yazma bilmeyen ümmi
ü. 53b/2, 63a/8
ünsiyyet: O. alışkanlık ahbaplık arkadaşlık
ü. 36b/5
ünuṡet: A. dişilik
ü. 37b/3
üslūb: A. ifâde yolu
ü.-a 27b/7
ü.-a 18a/7
ü.-ı 65b/2
ü.-ı 17b/11
ü.-ile 38a/3
ü.-u 75a/7
üstād: F. üstâd bir ilim ya da sanat alanında üstün yeri olan kimse
ü. 27b/1 30b/6 42a/9 52b/1
ü.-larile 51a/1
üstüẖān: F. kemik
ü.-i 31a/2
ü.-um 19a/8

üst: üst
üst.-de 33a/1
ü.-üne 73a/11
üzeri: üzeri
ü.-nde 31a/8 32b/11
ü.-ne 9b/10, 10b/11, 14b/5, 15a/1, 26a/2, 26a/3, 27a/1, 32a/1, 45a/4
üzre: üzere üzerine
üzre 18a/10, 25b/8, 27b/7, 28b/6, 35a/8, 42b/6, 44b/3, 47b/6, 47b/11, 55a/9, 57a/5, 59b/9, 63a/3, 70b/7, 73a/4, 74a/9

V

vācib: A. yapılması gerekli vâcip
v. 17b/1, 65b/2
v.-i ᶜaẕabü's-saᶜir 55a/6
vāᶜde: A. söz verme vaad
v.-i 49a/9, 50b/7
vādî: A. vâdi
v.-in 48a/1
vāfî: A. yeter tam
v. 43b/6
vāfir: A. çok bol
v. 66a/5
vaḥdet: A. birlik bir ve tek olma
v.-de 44b/3
vāḥid: A. tek bir
v.-den 11b/11
vaḥy: A. vahiy
v. 53a/10
vaḳd: A. ateşin yanması tutuşması
v.-i 65a/4
vaḳf: A. vakıf bağış
v. 33b/2
vaḳıᶜa: A. olmuş bir iş gerçek
v.-i 34a/1
vākîᶜ: A. vuku bulan
v. 5b/1 61b/4
vaḳt: A. vakit zaman
v. 35a/5, 40a/9, 64a8, 65a/4
v.-idür ki39b/9
vaḳtā ki: A. ne vakit ki o vakit ki olduğu vakit
v. ki 38a/9
vālî: A. vâli
v. 9b/1, 9b/3, 9b/4
v.-i ṣalāt-ı bî-pāyān 14b/3
vālih: A. şaşırmış
v.-i 52a/7
v. 15b/5, 15b/10, 23a/11, 32b/10
var: var
v. 43a/5, 23b/8
vardı 27b/10, 35b/1, 35b/10, 36b/7, 37b/6, 38b/2, 40b/4, 42b/1, 47b/10, 49b/9, 51a/3, 60b/1, 62b/5, 64a/1, 69a/1
v.dı ki 35b/1, 37b/6
v-dur 58b/8, 70a/11, 75b/3
v.-ise 42a/1, 68b/2
v. mıdur 15b/11, 16b/8
var-: varmak
v.-duḳça 42a/4
v.-ınca 57b/4
varup 30a/3, 39b/10, 60a/3, 62b/2, 65b/3, 70a/10
vārid: A.gelen vâsıl olan erişen
v. 18a/11
varaḳ: A. yaprak
v. 17b/7
v.-da 76b/11
varaḳat: A. yapraklar
v. 23a/4
varṭa: A. tehlike
v. 23a/8
vaṣf: A. vasıf sıfat nitelik
v. 23b/10
v. düşmişdür 9b/5
v.-dan 46b/5
v.-ı olmaya 19a/10
v.-ına 10a/6 14b/7
v.-ında 8b/5, 14a/11, 61b/2, 43b/6
v.-ını 24b/4
v.-uñ 43a/3
vāṣıl: A: erişen ulaşan kavuşan
v. oldum ki 50b/4
vaṭan: A. yurt
v. olmışdur 40a/4
vażᶜ: A. koyma konulma
v. 6a/1, 6a/7, 6a/8, 26a/3, 31b/8, 32b/1, 35a/5
vāżıᶜ: A. koyan
v.-ı 15 18

vebāl: A. günah
v.-ini 73a/9
vecd: A. kendini kaybedercesine ilâhi aşka dalma
v. 60a/10
vech: A. vesile vâsıta sebep
v. 4b/5, 4b/8, 5a/9, 27b/6, 70b/7
v.-dür 61a/3
v.-i 5a/2
v.-i 4b/1
v.-i 4b/4
v.-i 5a/5, 5a/8
v.-i 13b/7
v.-i 13b/10
v.-i 18a/9
v.-i 36a/2
v.-i 59b/9
v.-ile 4b/11, 11b/5, 13b/9, 15a/3, 23a/4, 28b/11, 40a/7, 44a/9, 51b/3, 69b/5, 71a/1
vedā^c: A. ayrılma ayrılış
v. eylediler 57a/4
v. idüp 40a/5
vefḳ: A. uyma uygun uygunluk
v. 22b/9
vehm: A. kuruntu yersiz korku
v. 34a/5
velāyet: A. vilâyet il
v. 9a/1, 9a/5
v. 21a/8
v.-inde 50a/4
v.-i 48a/4
velî: A. ermiş eren
velî: A. fakat ama
velî 17b/3, 28a/2, 30a/1, 37a/10, 39a/7, 40a/4, 43a/8, 69b/6, 76a/10
velî 21a/1 49b/7
velîkin: F. fakat lâkin
v.-in 51a/11
verā^c: A. arka geri öte
v.-ını 30b/7
veṣen: A. put
v.-dür 4a/8
vesvese: A. şüphe kuruntu
v.-i iblîs 59a/11
veted: A. aruzda üç harften meydana gelen nazım
v.-leyüp 31a/5
vezāret: A. vezirlik
v. 22b/3
vezîr: A. vezir
v. 22b/6
vezn: A. tartma tartı
v. 72b/11
v.-içün 72a/3
vir-: vermek
v.-di 15b/3 62a/6bak
v.-diler 73a/10
v.-me 16b/3
v.-meyüp 60b/4bak
v.-mişsin 16a/4
v.-se 75b/11
v.-ülür 75a/11
v.-üp 15b/10, 34b/11, 51a/6, 63a/2, 66a/2, 73a/8
v.-ürsin 15b/8
viṣāl:A. kavuşma birleşme
v.-i ferāḥ-baḫşından 38b/8
vuḳu^c: A. vuku olma oluş
v. 71a/7
vuṣla: A. bir şeyi başka şeye ekleyen bitiştiren şey ek
v. 52b/8
vuṣlat: A. bir şeye ulaşma yetişme
v.-dan 53a/10
v.-uñ 24a/8
vuṣūl: A. ulaşma varma erişme
v. buldum ki 50b/1
v.-e 78b/4
vücūd: A. beden
v. 23b/6, 25a/6, 27a/8, 30a/4, 43a/11
v.-a 50b/8,67b/3, 71a/4
v.-ına 27a/4
v.-î 23b/9
v.-ile 23b/4
v.-uñda 17a/3
v-uñdan 17a/6
vücūh: A. yüzler çehreler suratlar
v. 22a/9
v.-uñ 72b/2
vülūc: A. girme sokulma
v. 36a/11
vüs^cat: O. genişlik bolluk
v. 55b/6

Y

yā: A. ey
yā 16b/9, 19/3, 28b/1, 66a/11
yabānî: F. yabana âit
y. 60b/5
yād: F. hatırlama anma
y. 26b/9
y. iderse 79a/5
yaḳ-: yakmak
y.-asın yırtup 26b/9
yaḳın: yakın
y.-da 70a/10
y.-ı zu^c^um ider 76b/10
yan: yan taraf kenar
y.-ında 16a/5 47b/5 49b/3 50b/11 59a/1
yan-: yanmak
y.-mış 24a/4
yaña: yan taraf tarafa taraftan tarafına
ol y. bu y. 67b/8
y.-dan 68a/4
yañāk: yanak
y.-ı tuḥfedür 37a/8
yanaşdur-: yanaşdırmak
y.-durdı 63a/8
ya^c^nî: A. yâni sözün kısası
y. 2a/3, 2a/11, 2b/3, 2b/10, 5a/2, 9a/8, 23a/6, 30a/11
yañlış: yanlış
y.-dur 76a/2
yapış-: yapışmak
ellerine y.-up 57a/6
yār: F. sevgili dost
y.-ı ^c^iẓām 10b/9
y.-î 11a/2, 19b/4
y.-ı bā-ṣafā 14b/11
y. olup 39a/3 57b/9
iderse y. senüñ 62a/9
y.-ı ṣādıḳı 63b/11
y.-î vedā^c^ idüp 64a/11
y. olup 69a/4
muḫabbet y.-sa 76a/1
yarat-: yaratmak
y.-mış 28b/6
yaṣ-: yasmak
y.-mış 47b/8
yaş: yaş
y.-ı 45a/8
y.-ını 52b/2
y.-ı az olsa 76a/6
yay: yay
y.-ın yaṣmış 47b/8
ḳaşlaruñ y.-ı 52a/11
yaz-: yazmak
y.-mış 19a/5
y. 76b/3
y.-dum 76b/6
y.-duġumda 78b/6
yed: A. el
y.-i ḥikmetiyile 24b/2
y.-i ṣun^c^ıla 26a/1
yek: F. bir
y. naẓar 6b/8
y.-den 6b/10
y. 6b/10 7a/2 8a/4 14a/4 14a/9 yek
y.-den 8a/6 17a/10
yek-kāh 50a/5
yel: rüzgar
y.-leri esüp 52b/8
yemen: Yemen
y. 21a/8
yemm: A. deniz
y. lafẓı 3a/4
y. ellidür 3a/5
y.-i ^c^ışḳında 4b/1
y.-i ^c^ışḳında 4b/4
y.-i āşüfte 13b/7
y.-i bî-intihā 26a/7
y.-i aḥḍar 29b/5
y.-i raḥmetüm 29b/10
yemîn: A. sağ sağ taraf
y. 63a/11
yer: yer mekân
y. y. vetedleyüp 31a/4
bir mil y.-den 32a/7
bir miḳdār y. 39a/6
y.-üñ yüzi 45b/1
yüz y.-lere sürer 46a/6
bir y.-de 56b/5
niçe y.-de 61b/1
y.-den 66b/6
bir y.-e sürilmiş 72a/2
yesār: A. sol sol taraf
y.-ımuz 40a/3
y.-ımuzda 58b/7
yezdān: F. Allah

y.-a iştiġāli 28a/8
y. 45a/3
y.-ile 53a/3
yıl:yıl sene
y. 26b/9, 40a/8, 69b/6
y.-lıḳ 57b/3
yıldırum: yıldırım
y. 35a/10
y. 70b/9
yırt-: yırtmak
y.-up 26b/9
yi-: yemek
y.-mek 65a/9
yidi 3a/3, 43a/5, 44b/1, 57b/5
yil-: koşmak acele etmek
y.-ersin 15b/10
yine: yine
yine 2a/2, 44b/4, 44b/9, 45a/9, 45b/2, 45b/7, 46b/5, 48b/4, 48b/11, 50b/2, 61a/6, 66a/3, 69b/2
yir: yer toprak
y.-e 24b/66,5b/9,72b/10
y.-i 69a/10
y.-lere 57a/9
yit-: yetmek
y.-mez 14b/710a/6
yoḳ: yok
y. 62a/3
y.-dur 36a/675a/10
yol: yol
y.-a 69a/11
y.-da 39b/957b/3
y.ına 63a/7
y.-ında 16a/1
y.-umuza 70b/1
y.-uñ 65a/2
y.-unda 41a/5
yönel-: yönelmek
y.-se 35a/9
y.-üp 71b/9
yu-:yıkamak
y.-madılar 39a/8
y.-yup 55b/1
yüksek: yüce yüksek
y. 43a/9
yürek: yürek
y.-i 24a/6
y.-in deler 42b/2
yürü-: yürümek
y.-mesi 35a/8
y.-di 68a/10
y.-diler 69b/6
yüz: yüz (100)
y. 2b/3, 2b/4, 2b/7, 2b/8, 2b/10, 2b/1, 3a/3, 3b/5, 5a/9, 6b/2, 18b/1, 19a/2, 39a/8, 46a/6, 59b/8, 62b/6, 65b/4
y.-den 3a/3, 6b/2
yüz: yüz çehre
y. 16b/1, 24a/10, 2b/10, 37a/7, 45b/1, 74a/9
y.-e gelmezdi 52b/5
y.-in urmuş 24b/6
y.üñe 16a/10

Z

zāġ: F. karga
z.-ı vādîin 48a/1
ẕahib: A. gidici giden
ẕ. olduguñ 66a/11
ẓāhir: A. görünen açık belli
ẓ. 29a/2
ẓ. ü nihān 33b/3
ẓ.-inde 33b/5
ẓ.-e 33b/10
ẓ.-eden 34a/4
ẓāhirde 40b/5
ẓāhir olur ki 44a/7
ẓāhir ola 60a/8
ẓ.-den 61a/7
ẓ. olup 65a/5
ẓ. olup 70a/5
ẓāhirî: A. görünen
ẓ.-î 77a/9
zaḥmet: A. sıkıntı eziyet
ḫayli z. 39b/8
z.-lere girme 57a/9
z.-lerde bulındı 63a/5
z. 65a/9
z. çekilür 66b/4
ẓahr : A. arka sırt
ẓ.-ında 35a/11
zākiyāt: keskin kokulular
z.-ı bā-kiyāt 73b/9
ẓālim: A. zulmeden
ẓ.-den 67b/5
zamān: A. zaman

z. 17b/3, 38a/4
z.-uñ 19b/7
z.-ı ezelde 23a/6
z.-e 37a/10
z.-uñ 41a/7
ol z. 52a/4
z.-ı ba^c^îd 57b/10
zār: F. ağlayan inleyen
āh ū z.-ı 19b/5
żarr: A. zarar
ż. u nef^c^in 33b/6
z̠āt: A. kendi
z̠.-uñı 16b/7
z̠.-ı muḥaḳḳaḳ 22a/1
z̠.-ında 23b/5
z̠.-ı muṭahharası 23b/6
z̠.-ı maḫluḳata 23b/11
z̠.-ı bî-çūnuñ 24b/4
z̠.-ı ebedî 24b/10
z̠.-ı Ṣani^c^ye 27a/9
z̠.-ın Ḫudānuñ 27b/3
z̠.-ı şerifüñ 28b/2
z̠.-ı muḥterem 57a/8
z̠.-ı şerifüñüzde 60a/6
z̠.-ı ^c^adimü'l-mis̠āl 60b/9
z̠.-ı bî-çūn 61b/2
z̠.-ı pür ez̠vāḳ 66a/9
z̠.-ı z̠ü'l-iḳtidār 73b/4
zāyil: A. sona eren devamlı olmayan
z. olmaḳ 2b/6
zebān:
z. 32b/2
z.-uñ üzerinde 32b/11
z.-iyan 74a/5
z̠ebān: A. dil lisân
z̠. 15b/3
zeber: F. üst
z. 40b/7
zeberced: A. zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar değeri olmayan bir süs taşı
z. 27b/1
z. 39a/9
zelel: A. eksiklik
z.-den 18b/3
z̠elîl: A. hor hâkir alçak
z̠. 74a/8
zemîn: F. yer
z. 22a/2, 24a/2, 41a/8
z.-e 41b/1, 69b/9
z.-de 50b/5
z.-i 58a/10
zeneb: A. kuyruk
z.-inde 23b/3
zengūle: F. Türk müziğinin en eski makamlarındandır
z. nām 44b/11
zer: F. sarı
z. ü laciverd 73a/5
z̠erre: A. ufak parça
z̠.-i bî-nişān 3a/11
z̠. dinildi 3b/2
z̠.-den 3b/2
z̠. 3b/3
z̠.-i bî-nişān 3b/8
z̠.-i bî-nişān 13b/6
z̠.-i nā-çîz 15a/10
z̠.-i turāb 24b/1
bir z̠. 25b/6, 26a/4
z̠.-den 47a/6
z̠. 56a/4
z̠.-ce 28a/11
zerrîn: F. altından yapılmış
z. 39a/11
z̠.-bām 25a/11
z̠evi: A. sahipler
z̠.-i 6b/8, 7a/2, 14a/4
z̠evḳ: A. tatma tat
z̠.-ı es̠eri 18b/10
z̠.-ıla 30a/8
z̠. nām 33a/2
z̠. ḳomadılar 39a/6
z̠.-ı şevḳıla 41a/9
z̠.-i ṭarab 42b/5
z̠. 44a/9
z̠.-i ṣafā 44b/8
z̠.-ı rūḥāniyyet 47a/2
z̠.-in 49a/11
z̠. 52a/5, 52a/9
z̠.-ı şād-mānî 52b/3
zevraḳ: A. kayık sandal
z.-ı dîvān-ı ḫāḳānî 22b/3
z.-ı bedenüñ ẓahirinde 33b/5
z.-ı beden 35a/1
z.-uñ 35a/7
z.-uñ 35b/4

z.-uñ 35b/8
z.--ı beden 36b/4
z.-ı 37b/8
ḫademe-i z.-ın 40b/2
z.-ı 55a/10
z.-ına 58b/3
z.-ı tene 59a/8
z.-ı meymenet 59b/7
z.-ı 59b/9
z. 61a/10
z.-ı mücennes ḳalur 63a/9
z.-ı 63b/5
z.-ı 63b/8,68b/6
z.-a 64a/5
z.-da 64a/8
z.-ı 64b/5
z. 64b/8
z.-uñ 69b/1
z.-ıla 69b/3
z.-ı bedenden 71a/10
z.-larını 71b/7, 71a/10
zeyl: A. etek
z.-üñi 15b/8
zeyn: A. süs bezek
z. 50b/4
żıdd: A.zıt
ż.-ı 28b/11
ż.-ı mütteḳı 36a/9
ẓıll: A. gölge
ẓ.-ı görünüp 15b/2
ẓımn: A. gizli maksat
ẓ.-ile 23b/11
zîbā: F. süslü
z. 26a/7, 31b/1,46a/10
z.-sı 27b/9
z.-lıġı 43b/10
z.-lıġında 46a/11
zihi: A. "şubu" mânâsına gelen
Arapçada müennes işâretidir
z.-i 50b/6
z.-î ḳudret 28b/5
ẕihn: a. zihin
ẕ.-in 43b/11
ẕikr: A. anma anılma
ẕ.-i lisān 15b/4
ẕ. olan 32a/9, 34a/7, 44a/2, 47a/1, 63a/1
ẕ. olanlar 33b/5, 51a/10
ẕ. 33b/8
ẕ. olındı 36a/1
ẕikri 47a/9
ẕikr olunan 56b/7
ẕillet: A. hâkirlik horluk
^{c}alāyim-i ẕ. 29a/1
zindān: F. karanlık yer altı
hapishanesi
z.-a ḳoymış idi 41a/4
zinde-gānî: F. dirilik,hayat
z.-gānîye 56a/11
zinet: A. süs bezek
z.-i 43b/5
zinhār: F. sakın asla
z ve z. 56a/1
zîr: F. alt aşağı
z. 23a/10
zîrā: F. çünkü
z. 2b/4, 4a/3, 5a/9, 6a/3 ,6b/10, 7a/8,
9a/3, 11a/2, 12a/4
zîver: F. süs bezek
z.-ini 61a/7
żiyā: A. ışık aydınlık
ż. 23b/3, 31a/10, 39b/1
ż.-yı ḫāver 29b/5
ziyādet: A. artma çoğalma
z. bulmış ki 68a/2
żiyāfet: A. değişik ve karışık olma
ż. 41a/11
ziyāret: A. görmeye gitme
z. 45b/9
z.-i beytullāh 55b/7
z. buldugın 58b/6
ẓuhūr: A. görünme meydana çıkma
ẓ. 29b/6
ẓ. idüp 39b/1
ẓ.-da 50b/8
ẓulm: A. zulüm haksızlık
ẓ. 56b/3
ẓ. endişelü 40b/4
ẓulmen: haksızlıkla
ẓ. 73a/11
ẓulmānî: A. zulmetli
ẓ. ḳılmış 39a/10
ẓulmet: A. karanlık
ẓ. 69b/8
zu^{c}m: A. şüphe
zu^{c}mınca
zūr: F. kuvvet güç

z.-āver 23a/8
züḥāl: A Satürn gezegeni
z.-e 48a/6
z̠ühre: A. Çobanyıldızı
z̠. 42a/6
z̠.-ye 49a/4
z.-i felek 52a/7
zülāl: A. tatlı su
z.-i leblerine 37a/2

KAYNAKÇA

Arapça-Türkçe Lügat, Bahar Yayınları, İstanbul 1982.

Arapça Dilbilgisi, Fono Açıköğretim Kurumu Yayınları, İstanbul 1998.

Banguoğlu,Tahsin , Türkçenin Grameri, TDK, Ankara 1998.

Biray, Himmet, Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde İsim, Ankara 1999.

Develi, Hayati, Evliya Çelebi Seyahat-namesine Göre 17.Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumları , TDK, Ankara 1995.

Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat, AK Yay., Ankara 1995.

Dilçin, Cem, Yeni Tarama Sözlüğü, TDK, Ankara 1983.

Duman, Musa, Vasiyet-Name, R Yay., İstanbul 2000.

Erdoğan, Kenan, Kulalı Mustafa Nüzûlî Dîvânı, Manisa 2004

Ergin, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yay., İstanbul 1993.

Ersoylu, Halil, Menâkıb-ı Mevlâna, TDK, Ankara 2001.

Franz Babinger, Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri, Çev. Çoşkun Üçok, Ankara 2000, s. 91-92

Gülsevin ,Gürer, Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, TDK, Ankara 1997.

Haluk İpekten ve arkadaşları, Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Ankara 1988

İlker, Ayşe, Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde Fiil, TDK, Ankara 1997.

İlker, Ayşe, Elfâz-ı Türkî-Fârsî, Manisa 1998.

İmlâ Kılavuzu, TDK, 1996.

Karahan, Leyla, Kıssa-ı Yusuf, TDK, 1994.

Kâtip Çelebi, Keşf-El-Zunun, Şerafettin Yaltkaya,- Kilisli Rıfat Bilge, C. I-II, MEB, İstanbul 1971, s.1937

Korkmaz, Zeynep, “Eski Anadolu Türkçesinde Asli Ünlü (Vokal) Uzunlukları”, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, C.1, TDK, Ankara 1995.

Korkmaz, Zeynep, Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK, Ankara 1992.

Köksal, M. Fatih, Hüsn ü Dil, Kitabevi, İstanbul 2003

Levend, Agâh Sırrı, Türk Edebiyatı Tarihi, C.I, TTK, İstanbul 1998.

Maksudoğlu, Mehmet; Arapça Dilbilgisi, Şamil Yay., İstanbul 1969.

Mengi, Mine, Esk Türk Edebiyatı Tarihi, Ankara 2003

Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu, C.I, Mısır 1998

Muallim Nâci; Lugat-ı Naci, Çağrı Yay., İstanbul 1995.

Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Büyük Lûgat, Türdav, İstanbul 1993.

Özkan, Mustafa, Gülistan Tercümesi, TDK, Ankara 1993.

Özkan, Mustafa, Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi, İstanbul 1995.

Özmen, Mehmet, Ahmed-i Dâî Divanı, C.1-2, TDK, Ankara 2001.

Pala, İskender, Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Kapı Yay. İstanbul 2004.

Redhouse, Sır James W.; Turkish And English Lexicon, Çağrı Yayınları, İstanbul 2001

Süreyya, Mehmet, Sicill-i Osmani, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1996

Şemseddin Sâmi, Kâmûs-ı Türkî, Çağrı Yay., İstanbul 2002

Toparlı, Recep; Aksu, Belgin Tezcan, Kanoğlu, Canan Selvi, Türkmen, Seyfullah, Resimli Türkçe Kamus, TDK, Ankara 2004

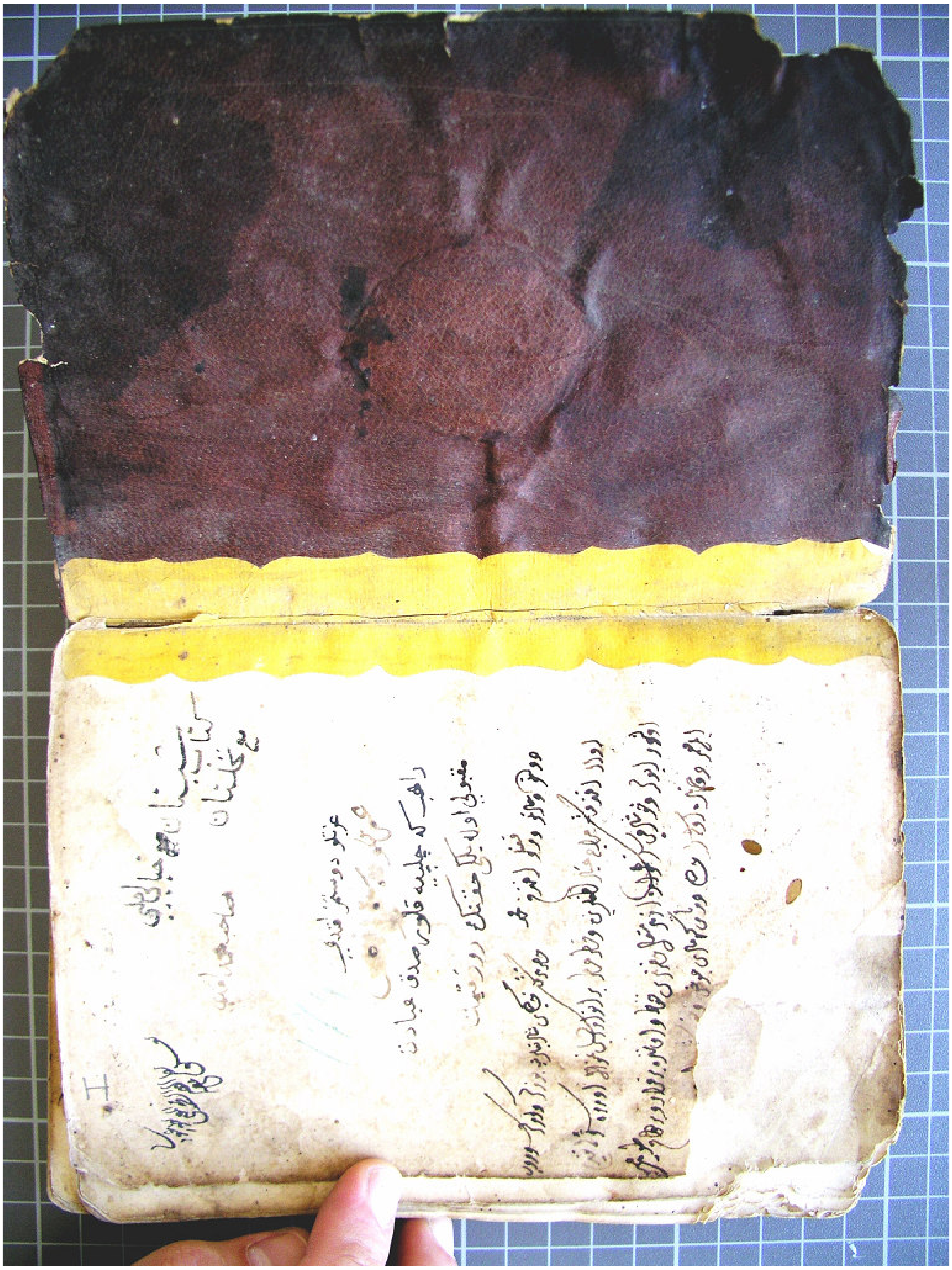
Tuman, Nâil, Tuhfe-i Nailî,(Haz. M. Tatçı- C. Kurnaz), C.I-II, MEB, Ankara 2002

Türk Ansiklopedisi, C. XIX, MEB, İstanbul 1968, s.99

Türkçe Sözlük, TDK, Ankara 1998

Yavuz, A.Fikri, İsmail Özen, Osmanlı Müellifleri, Meral Yay., İstanbul 1972

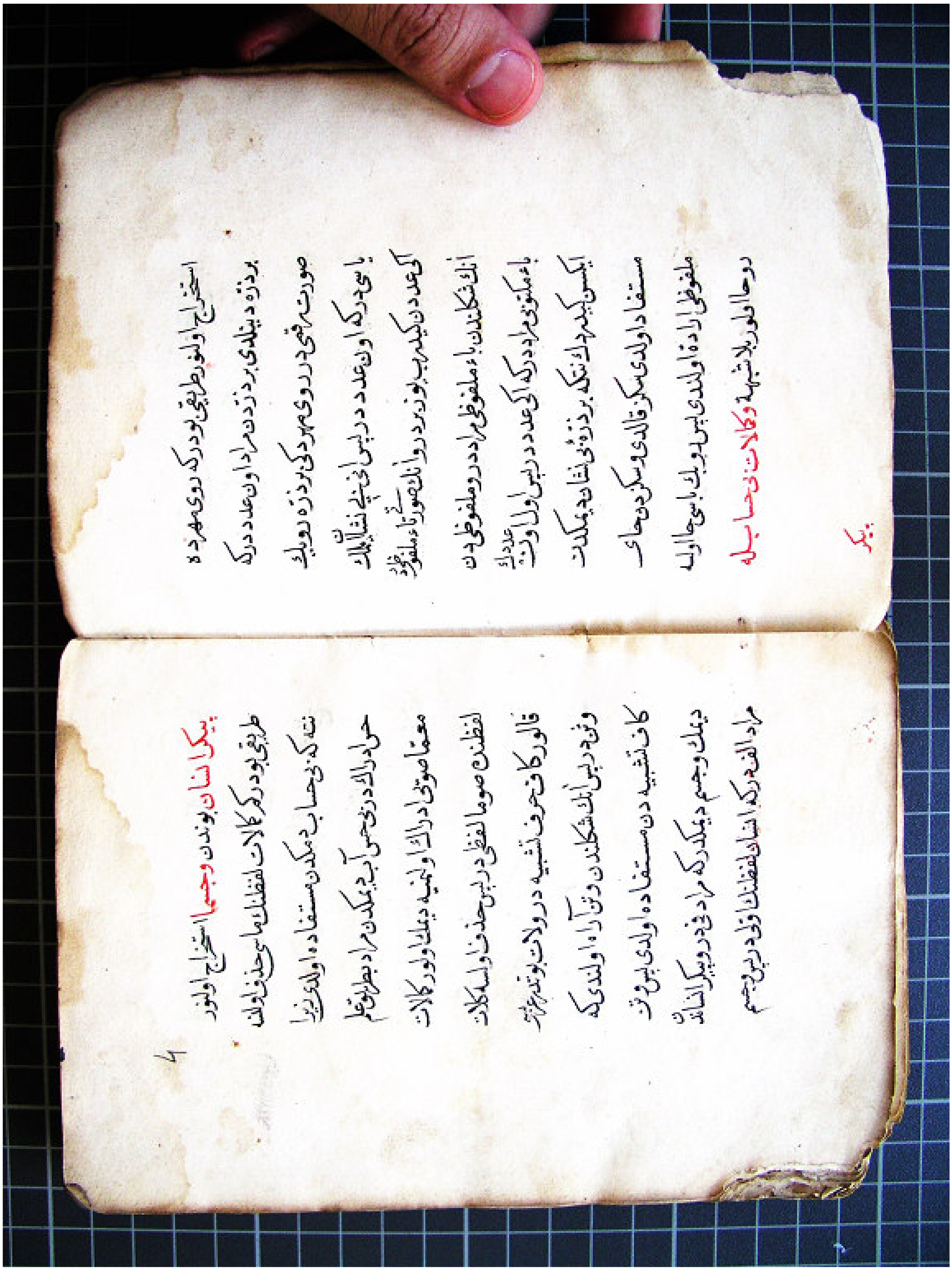
Yazıcı, Tahsin, Menâkıb-ı İbrâhîm-i Gülşenî ve Şemşelizâde Ahmed Efendi Şîve-i Tarîkât-i Gülşenîye, TTK, Ankara 1982

T. C.
Manisa İli
Genel Kitaplık
Müdürlüğü
SAYI
2705
MANİSA GENEL KİTAPLIK

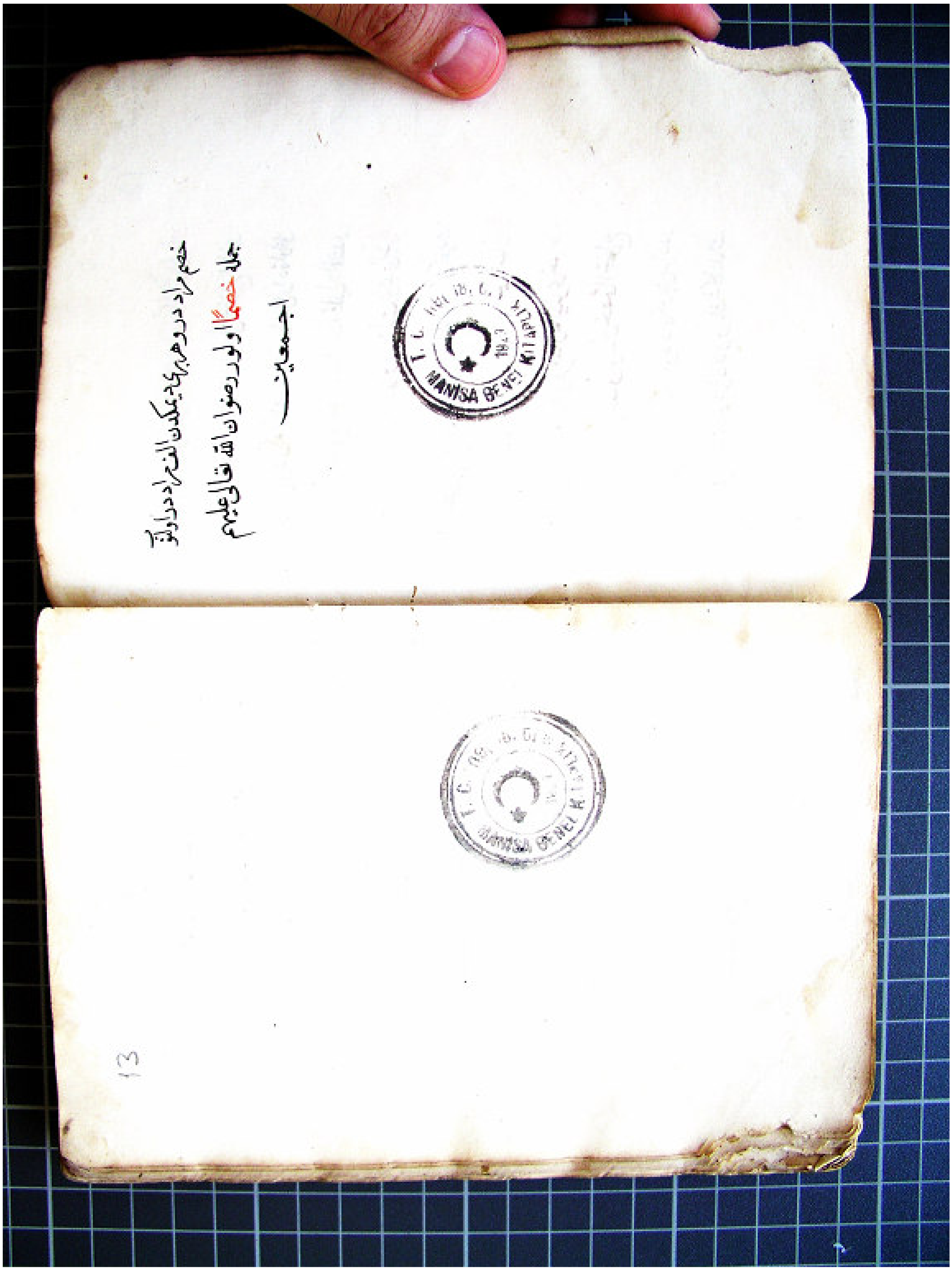

13-

کتاب گلستان

بسم الله الرحمن الرحیم

نالش ازحال پریشان وفرومایه باستایش

بی مثل وبی غایه اول خالق ازلی وقادر لم یزلی

درگاهنه که رحمتی بحرینه جرم خلق جهان

هیچ روی مهرده بر ذرهٔ بی نشان وکمالات

بیحسابله بیکرانشان وجهیم آشفته وتالان

صنعی برله روان بر سفینهٔ عرفاندر خاك

آدمی بروجهله دفاین سرنی پنهان وقضا

وقدرده بر نوعله وجه اراده تن نهان قلمشدر که

نه فلکده ماه تابان حیرت اچره سرگردان در

ساخت پیکرها زآب وخاك وباد

دردل

14

دردل هرعضو قوتها نهاد

آدمی را کرد بربالا افلاك

ناطق وبینا وبرتر از ملك

یك نظر باید زوی هرچیز را

نام هستی تا بران باشد روا

شش جهت با قدرت بی غایتش

شد عیان از گنجهای عبرتش

لطفهای او که در پیوسته است

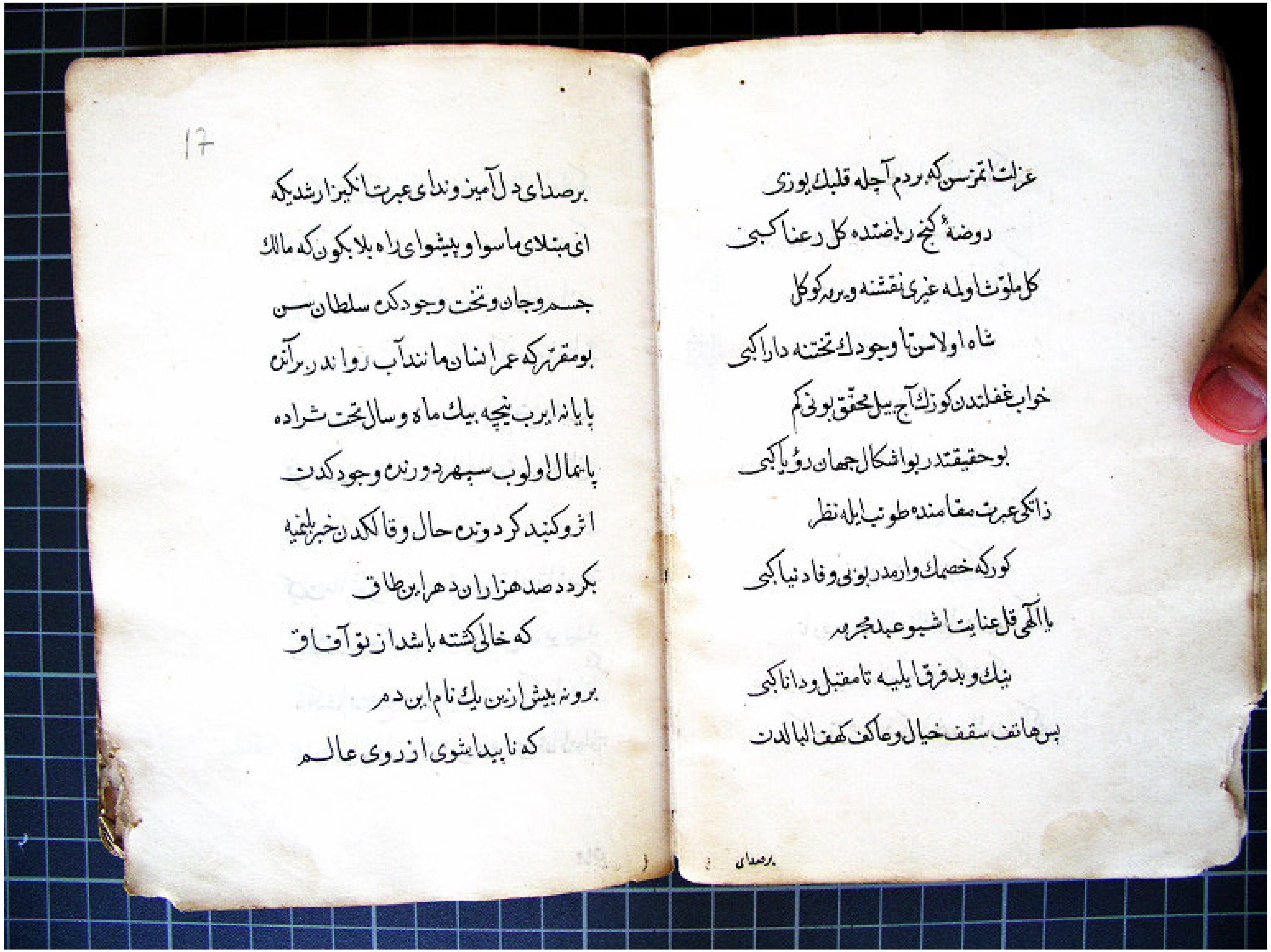
روزیٔ یك مور ازوی رسته است

ممکن نه حالیله تعریفی یابنده کوبان چین نه مجالیله

جمال خدا وصفنده سخندان اوله که ملکی به

عزلت ایترسن که بردم آجله قلبك یوزی
روضهٔ کنج رباضنده کل رعنا کبی
کل ملونت اولمه عزی نقشنه ویرمه کوکل
شاه اولاسن تا وجودك تختنه دارا کبی
خواب غفلتدن کوزك آچ بیل محقق بونی کم
بو حقیقتدر بو اشکال جهان رؤیا کبی
ذاتکی عبرت مقامنده طوت ایله نظر
کورکه خصمك وارمدر بونی وفا دنیا کبی
یا الهی قل عنایت اشبو عبد مجرمه
نیك و بد فرق ایلیه تا مقبل و دانا کبی
پس هاتف سقف خیال و عاکف کهف البلادت
برصدای
17
برصدای دل آمیز وندای عبرت انکیز ارشدیکه
ای مبتلای ما سوا و پیشوای راه بلا بکون که مالك
جسم و جان و تخت وجودکن سلطان سن
بو مقرر که عمر انسان ماننده آب روانه در زآن
پایانه ایرب نیجه بیك ماه و سال تحت شراده
پایمال اولوب سپهر دورندن وجودکدن
اثر و کنبد کردون حال و قالکدن خبر بلمیه
بکرده صد هزاران دهر این طاق
که خالی کشته باشد از تو آفاق
برو نه بیش ازین یك نام این دم
که نا پیدا شوی از روی عالم

الملك المنان متمثل معناى ان الله يامر
بالعدل والاحسان السلطان ابن السلطان
ابن السلطان والخاقان ابن الخاقان السلطان
سليمان خان ابن سلطان سليم خان ابن سلطان
سلطان بايزيد خان ابن سلطان بايزيد خان
ابن سلطان محمد خان خلد الله بحار سلطنته
متوجة برياح الهيبة والقوة والشجاعة
وابد تلاطم خلافته متعالية بنسايم السنة
والشريعة والعدالة انه ميسر كل عسير وهو
على كل شيء قدير پس جناب حقدن امیدورجا
وحضرت عزتدن استدعا اولنورکه اول واضع

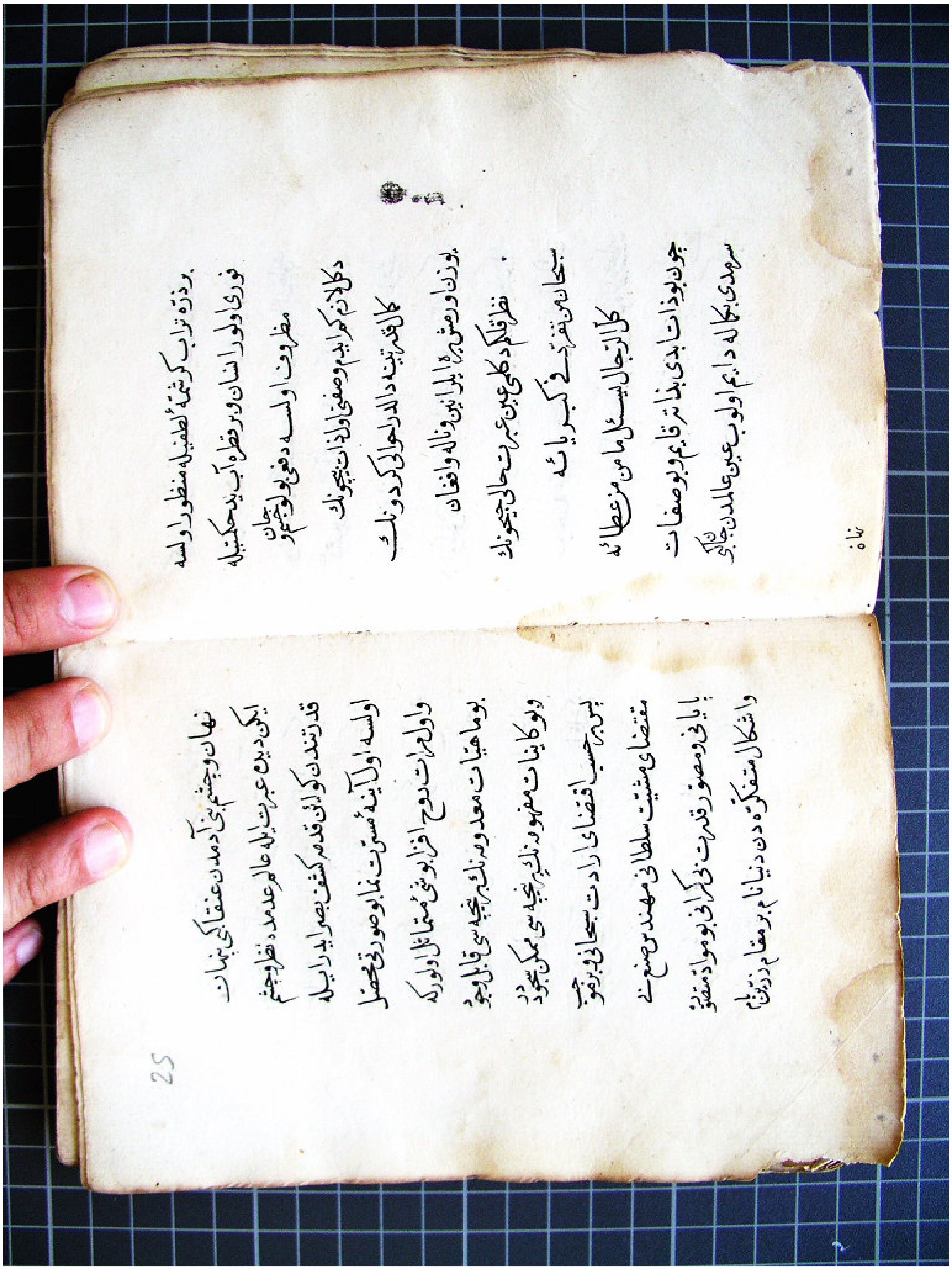
قبهٔ

22

قبهٔ مینا ومخترع چرخ معلا اولن ذات
محقق وقادر مطلق اول سلطان خاور زمینی
وپادشاه کزینك ازدیاد عمر ودولتا بدیرسنده
افراط وارتفاع عز ورفعت سرمدیه رسنده
انفراط مقدر قله آمین یا رحیم العصات
بحق شفیع العرصات
واول بدر اوج سلطنت ومهر برج خلافت
اولان سایهٔ سبحانك علو شاننه جهات شتی
وصدوجوه بی همتایله لایق وموافق اولان
دستور مکرم ومعظم مدبر سلطان الاکرم
مصلح مصالح بنی آدم المشهور بالعدل فی العالم

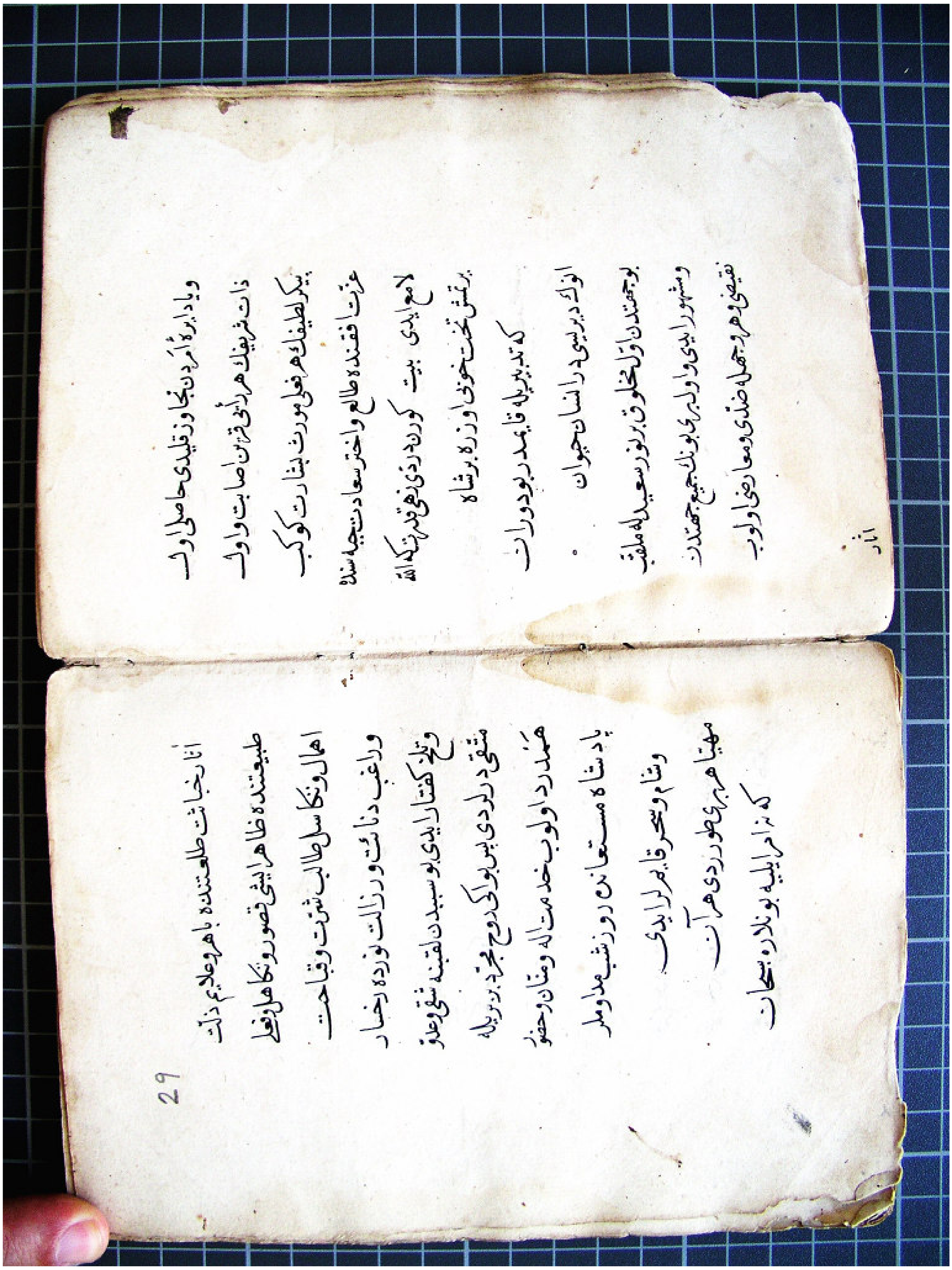

وسرای شاد کام رسم ایلرکه تخمیر ترابنده
عاقللری دهشت المش و تربیت نار و آبنده
کاملاً حیرتده قلمش اولا بر بساط معنبر که
هدهد سلیمان بیك یلدوان اولسه عشرنی
سیران قلمیه و بر سماط معتبر که جمیع انس و
جان نیجه ییل اکل خوان اتسه بر ذره نعمتی
نقصان بولمیه واضع جاب نر قباب تراب
عنبرنا بنی بر آب مستطاب اوزره بنا قلمش که
جوششندن نیجه کوه بدخشان و خروششندن
هر صدفی در افشان اولور خاك عنبر ساسنی
غلبیه جرخله غبار و سرشت جانفزاسنی
يد

26
یدصنعله مسکارا ایدب بو قلزم بی کرانك
اوزرنه بر صنعتله برکمش و بو بحر بی پایانك
اوزرنه بر حکمتله وضع اتمشکه باد صرصر
جهانی دربدر قلسه بر ذره تحریکه قادر
ومهر منور راکب غضنفر اولوب عالی جونجو
کزسه مثلکنه ناظر اولمیه پس اول نشیمن رعنا
ومأمن زیبا بویم بی انتها و ماء بر هوانك
ریح عقیمله تموج و باد صرصر یله آتش کبی
تفوج اتدوکندن نوجوانان کبی خرامان
و برك خزان کبی لرزان اولمق ایچون بقرارو بلقان
کبی نیجه جبالی اوتاد وکنبد غلطان کبی نیجه

وحضورنده چشم نام ایکی خامهٔ زیبا همچو جام
مجلا که کل فی وصفهما اللسان فاین التعریف
والبیان ذورق بدنك تصرف وتدبیری وسفینهٔ
تنك تحریکی وتسییری عقل دانانك بوقبله
نما موجبنجه النده قونلمش ورؤیت نام بربندهٔ
دوربین وعبد عبرت کزین خامهٔ چشمه
خدمتکار ونه صورت کورنورسه عقل دانایه
اشعار ایچون وضع اولنمش وبو قبهٔ سرك
ایکی جانبنده نامی کوش دلفزا که تفرجگاه
ریاض الحان وایکی روزن خوش هوا که مسیرهٔ
ریاحین جان وسمع نام برخدیم نغمه دان
اوزرنه

32
اوزرنه دایمان نکهبان اولمش که روزن کوشدن
نه مشاهده ایدرسه وجواب روزندن
هرنه کلوب کیدرسه عقل دانایه تمام جزئ
وکلی اعلام ایدر وبو ایکی روزن کوشك مابیننده
بینی نام برعمود دودهلیز وانجنده شم
دیمکله معروف برخادم دلاویز چابك و
چالاك شویله کم برمیل بردن رایحهٔ ادراك
ایلر دکل که برآن معطل روز وشب بینی بر
موکل اولمش وذکر اولان عمود بینی نك التنده
دهن نام برانبار وانجنده فواید بی شمار
واطرافنده چپ چوره اوتوز ایکی دانه آق

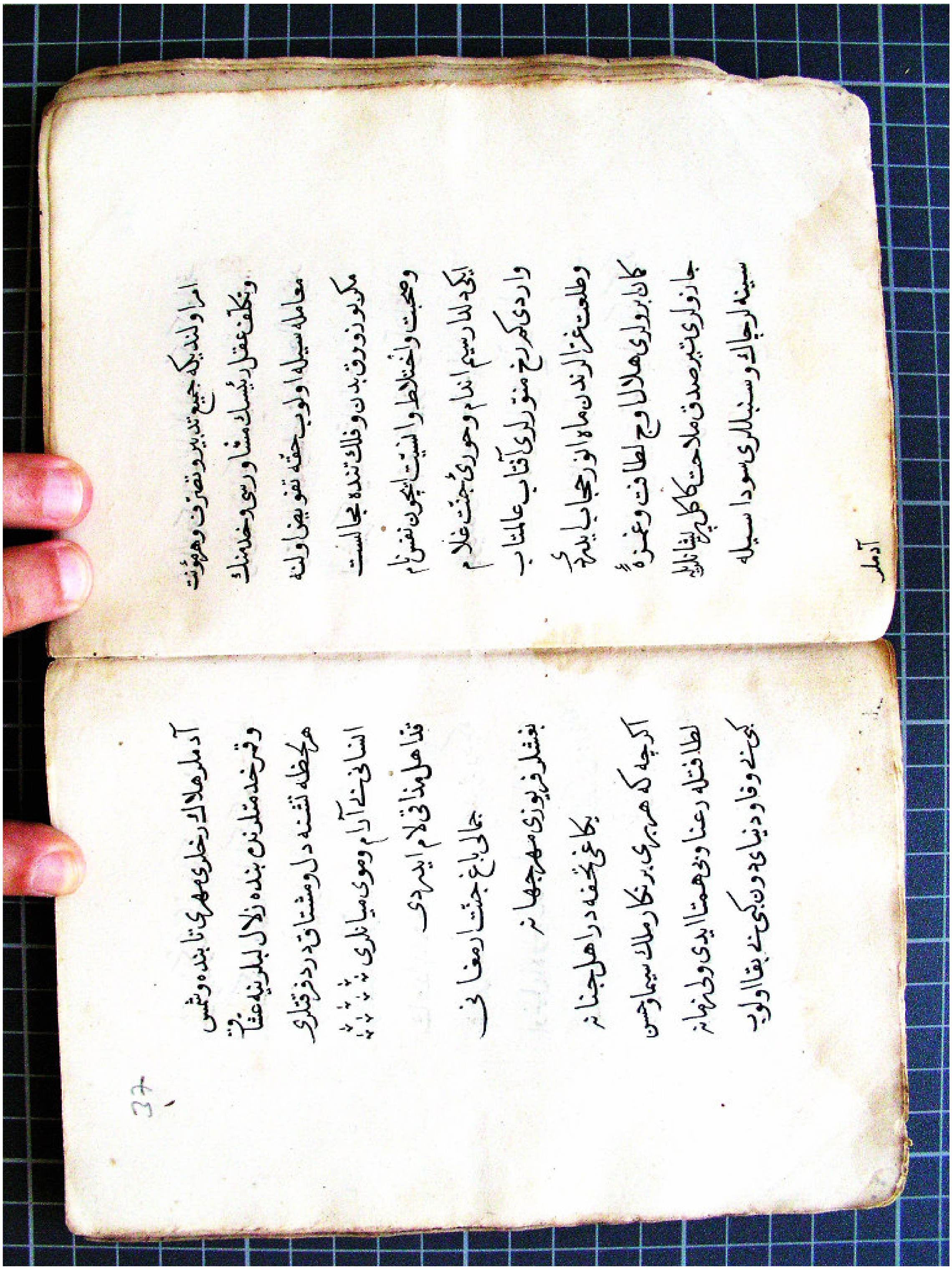

چون شکل صنوبری قلب نام بردومنی واردیکه
فی الحقیقه مقسم خیر الرازقین ونظرکاه
رب العالمین اولوب مرصانع ذو الجلال
وصنع حکیم لایزال موجبنجه ذو رقك هرجانبه
توجهی که متوقف وناظر و روحك بو فلکله
انتفاعی اکا متوجه ومنتظر ایدی وتقدیر الله
نام برکامل همام ذو القدر والاحترام بو طلسمك
پرستاری و زورقك دومن داری ایدیکه
مصلحتنه تمام اشتغالی وامرنده نهایت مرتبه
استقلالی واردی والحاصل بو فلك بدنك
اوصافی بویله دکلدرکه قابل تحدید وعدد

خدامی

36

خدامی ممکن تسوید اوله بو قدر که ذکر اولندی
ودریادن قطره که دینلدی وجه تشبیهده
ترددی ازاله وسامعینه قبولی حواله ایچوندر
ارشمز حکمتینه حقك اوهام
نجه تحریر قلسون آنی اقلام
چو بو قدر رقد رتبه حدو پایان
تصور قیلمی هیچ آنی انسان
چون امر سلطان وفرمان سبحانله سعید
وشقی اعنی تقی وضد متقی ما ادلذکر ایکی فلك
کیرب ود ریای عمره سورب ایمان رحمندن
خروج ایدوب لجه عمانه ولوج اندی بویله

خود بین لکن فلک مثلن کورمش وخویش
گزبن لکن دوران برانلرک کبی کتورمش حاصلی
اولکه مقتضای انوثت ولازم حسن وتجدد
انواع عنده سرآمد وطبعلرندن اولدغی
مشاهد ایدی وبو بحر پرخطرده ابلیسله
مشتهر برنهنك مستوجب الحذر وارد یکه
بو نیل ماه وسال وسیل سریع الزوالده
نیجه فلك سعید وشقی هزار انلر کبی زورقی
برنیجه مدت شدائد روزکار له مبتلای
کرداب بعد ازان سنك فنا برا ورب خراب ایلك
قدیمی عادتی ودائما صنعتی ایدی

بس نظم

38

پس بو ایکی سفینهٔ تن وجان
نهر عمر ایچنده چون اولدی روان
اشبو اسلوبله کم اولدی بیان
کشت ایدب هر طرفه نیجه زمان
طوتدلر برا ولو جزیره بیر درو
صنع حق برله سر بسر مملو
خوب جای عالم صباوت نام
ایچی وطاشی حسن ایچنده تمام
وقتا که سعید وشقی جزیرهٔ عالم صباوت
وشهر ملك طفولیتده برمقدار استراحت
وبرنج کون سیر وصحبت ایچون اقامت ایدلر

مکرودیارك لعب وهوادیمکله نامدار شوخ
شهرارای واریدیمکر روحه برکلی اکجه
وجانه ترکجلدن دلکجه لبسندین خوی
ومطایبه لوی بلند سیرت وکشاده طبیعت
ادی سعید وشفیک قدومن کوز اوزرینه الوب
خم حجکی شوقندن جوش ایدوب ... منزل
استقباله وسرعتله مشاهده جماله کلدی
مذکورلردخی اول وصالدن فرح بخشنده
خیلی سرور وشادان وخصالدن کشیله
کلی شوق وخندان اولدیلر بیجه
ماه وسال لعب خوش حال عطاعت وخنده
نالی

39
نالی وقیل وقالیله مفرح البال اولوب
قللر لعب شیرین کار یوللره همیشه
هلشیین واوراولوب انک ملاطفات
عجیبه وملاعبات غریبه سیله اسایش
قلدیلر اکرچه خیلی مدت بو شوخ شهر
اشوبله اولکوشنده اتمدك ذوق وصفیلر
ولیجوق بضاعت خرج ایدوب تجارتنده
یوز بوماد یلر برسحرکه بوطاق
زبرجد برلباس سوده کیوب روی عالمی
نقاب ظلمانی قولمش ایکن ناکاه شاهد
صبحدان برسبب زرین جوت چشم جهان

بن ظهور ایدب آفاقی پر ضیا و فر و کردونی
پر دمع منور ایلدی پس اول کون بامر قادر
مختار بر محکم روزکار سمت کاردن آشکار
اولوب بالضروری بو ایکی فلکی برجانبه
دخی دوندردی ولعب و هوا دخی بونلری
بر مقدار بر بیله کوندردی آخر سعید
بختیار دهنندن شکر بار اولوب کا ایتدیکی
ای شهریار خوش رفتار سوزلره خیلی زحمت
و بو یولده چوق مشقت اولدی وقتی درکه
کیرو تختکزه روان و ملکتکزده وارب
عدلیله فرمان قله سز دیدی پس اول شاه
ملك

٦٥
ملك تعبث دخی واکور با ایتدیکه ای
مخلوق مرغوب و خاص مقلب القلوب
اکرچه که جانب یسارمز کلیا بزم دیارمزدر
ولی ولجای پرچمن بزه قدیمی وطن اولمشدر
دیو بونلره وداع ایدوب عودت وکندو
شهرنه عزیمت ایلدی پس سعید و شقی
بو وجهله آفاقی کشت ایدوب بو لهرنی
قراو نحرنی کاری برقح بیل سیر ایلدی
آخر الامر بر ساعت میمون و وقت همایونده
عالم شبابله مذکور برجزیره برسروره
ایرشدیلرکه وصفی لسانز کلمز و مدحی

بیا زصغردن چون چیزه کار کلدیلر
خدمتدن زوروقین طشره دوکلدیلر
نحی جسم ایچنده لاحای عشق اولورتا
واردیکم جفا پیشه اولو ظلم اندیشه لو
ظاهرده نهایت شوخ انکیز ومعنیده قاتل
وخونریز صحبتی جان صفا واشنا اولان
مبتلا اولوب ایچه زردسنی سن جبیلا به
عمودیلا بر صار مشق وچوق جاوریک اولدک
دام حسنله طوتب باشدن چقرمشجا ب
مدتا فلک جفنی پایمال واهل حالی داغا
منکسر البال ایدنجی تاکه صبا رضیح ملالی
واذکار

41

واذکار شهادت وسم ندامت خوب
صورت وبدطینت اولوب شیخ ضعفای
شکل رهبان زوهاروت وماروتی جاه
اجره زندان قوشقی ایدی الینده ایچه بیک
بلکه کیشلی بولنده هزاران قان دکش
سبب اولمشی بناسینه جهانک غرض
هم کردشندان اولورما انکیچون اول
سلطان کردون وشاه آسمان وزمین
بونلرک کلدکری استماع ایدوب ذوق
شوقله سماع ایلدی انواع شادمانیله
استقبال وضیافت وکرکی لوازمی

رعایت ایلدی جکلدی زینه ساطرحن
دونمی جنته اشبو بساطرحن
بر اولدی تحو میله صحن فلک
اصدی قوس قزح سماده الک
جوداولشاه مصر دمشق اعنی سلطان
عشق مریله بساط خون واغمر کونا کون
رنج واولندی اسبابی مجلس ترتیب واحضار
لعب وطرب اولوب هاندیم ورتبه شمع
وشراب ونقل کباب کلوب عندلیب
ذاکرنوا بر وصراحی قهقها برکلدی
اثنا نحنده اولوب معزور جهانك نقشنه
کاینات

42
کاینات ایچنده کروارایسه تمیز ایسک
کورصراحی عشرت ایچره اندوکیجون قهقها
دونه دونه نجه ایچرقانی ساغر ایلک چون
لذت صحبت واردیجه مزیت وکرمیت بولور
فلك جامی عشقیله طولدی
دور زیجینی زهره الدی
مجلس کاله ایروب شوق نهایت بولدی
مکر اول مجلسده اداوار علمنی عصا تیغ
دلمشی راستا اولکنده برنجی کمکی شوقلار
قولنه داغلر یغوب شرحلر ایرشی وهر
ترجه سن جبال تشوبیله صار مشی نام

برغنچه دهن سیّاح واردیکم نغمه داودیسی
انسانك یورکن دلر وصدای عود دیسی آدمك
جکرن دلردی پس اهل مجلس منّت ایدیلرکه
بلدکی نغمات وکوردکی مقاماتدن بیان
ایلیه که مورث دفع تعب وحاصل ذوق
طرب متجلّی اوله پس همان دم اباغ اوزره
کلوب ایتدی که ای بحر سعادت کوهری
سعید بزرکتروای بحر شقاوت نیلوفری
شقی بداختر بلك واکاه اولك که چون
فن ادوار تحصیلی ایچون نیّت سیاحت ایلدم
عالم شهادتده حمل برجنه منسوب ناری

طبیعت

43

طبیعت بر اقلیمده راست نام بر مقام
کوردمکه کوردمکه کورن حشر دك
مدحن ایدرو وصفن ایبشدن مجنون کبی
طغلره دوشرکیدروا ول مقام بی همتاده
التی بعدی مشتمل بیدی نغمه شهری وارکه
هر بری جنّتدن نشان بلکه صد لهشته
هر بری رایکاند ربر ترتیبله دزلمشکه
اکرچه لطافتده تساوییی محقّق ولی حقیقتده
بر برندن یوکسك والچق صنع خدا یله مصنوع
وقوّت سامعه ایله مسموع برکونه مخلوقات الله که
کنه حقیقتن کیرو واجب الوجود وحقیق

التجود انجق ادراك ایدر واندن برو برج
ثوره متعلق ترابی جبلت عراق دیمکله
مشهور برمقام معمور تماشا ایلدم وانده
ایکی بعدی مشتمل اوج نغمه شهری کوردمکه
ترتیب وزینتی وحسن لطافتی برمرتبه‌ده‌که
تفهیمی وصفنده قیل وقال وافی وکافی
اولمق محالدر واندن برو جوزا برجنه
مخصوص هوایی مشرب درت بعدی مشتمل
بیش نغمه شهریله اصفهان نام برعالی مقام
کوردمکه عقل انلرك زیبالغی ادراکنده
قاصر وذهن انلرك رعنالغی درکنده غیر
محاصردر
44
محاصردر وصنع قدیم پروردکار وامر قادر
مختار ایله جاری وطاری اولمشکه بوذکر
اولنان اوج مقامی هرکمسه دوزن کوشدن
ومنظرهوشدن تماشا ایلیه همان دم بقدرة
قوة الازلیه وحکمة عبرة الابدیه اول
شخصك نهادنده برفرح ولذت الهیه
ومسرت وبهجت اعتدالیه ظاهر اولورکه
من لم یذق لم یعرف موجبنجه ماهیتن
انجق انلری بو وجهله سیر ایدن وذوق و
صفاسن سورن ادراك ایدر واندن برو
برج سرطانه مختص مائی خلقت التی بعدله

يدى نغمه شهرينى مشتمل كوجك نام برمقام
دخى سيران ايلدمكه حسن و ملاحت وثقل
وحدتدن تمام اعتدال اوزره بنا اولنمش
وبنه اندن برواسد برجنه منسوب نادر
صفت بيش بعدله التى نغمه شهرنى مشتمل
بزرك نام برمقام خوب فرجام كوردمكه
ناظرينه دافع غم وسامعينه مانع هم
اولوب انسانه ذوق صفا وبهجت وبها
ايراث ايدر وبنه اندن بر وسنبله برجنه
مربوط ترابى تركيبا ون ايكى بعدله اون
اوج نغمه شهرنى جامع زنكوله نام
برمقام

45
برمقام كبود فام سير ايلدمكه فى المثل خلعت بر
هذه جنات عدن فادخلوها خالدين در
وارادة قادر يزدان وفرمان پادشاه مستغنى
بونك اوزرينه منجر وبوكه متجلى ومظهر دوشمشكه
كما سبق بو اوج مقام خوشى جان ودلله سير
سيركوش ايدن بنى آدمه هماندم بر حزن وخوف
وبكا وصمت وخشوع ورجا اظهار ايدركه
بالضرورى باشى روان ودها ندن جهان
بر افغان اولور وبنه اندن برو برج ميزان
متعلقاتندن هوايى سيرت بيش بعدله
التى نغمه شهرنى شامل راهوى نام برغرا

مقام تمنا ایلدمکه فی الحقیقه برك یوزی
صوتی وجهان کلبنك رنك وبوئی درونینه
اندن برو عقرب برجی نوا بعندن مائی مزاج
درت بعدله بیش نغمه شهرنی مستجمع حسینی
نام برغایت بی بدل مقام سیر ایلدمکه جهانی
کسه انك مثلنه ایرمش وماننی کورمش
دکلدر وبینه اندن برو برج قوسه تابع
ناری نهاد اوج بعدله درت نغمه شهرنی
محیط حجاز نام برلطیف مقام زیارت
ایلدمکه وصفی نقابن کسه اچمشدر کل
ومشابهی کوکلردن کچمشدر کل وتقدیر
قادر
46
قادر بر کمال وصنعت حکیم ذو الجلال
مقتضا سیله بو اوج مقام عالیشانه
اولکه سمع جانی طوتر رندانه هماندم
نهادنده برصلح تواضع ومسکنت وسکون
وحلم وشفقت پیدا اولورکه خلق عظیم
ایله یوزیرلره سرور ولطف مکرمتله
هرکسك ایاغنه دوشر واندن برو
جدی برجی انسابندن ترابی سمت در
بعدله بیش نغمه شهرنی محاصر بوسلك
نام برزیبا مقام سیران ایلدمکه تمامت
کلزار جنانك زیبالغنده حیران

48

دیبوب سوزی آخر ایلدی چون نیدن بو قصه
بر حصه کوش ایتدیلر جلسی همان دم پر خروش
چوخروش ایلیوب چوق ساباش کرینیله
صد تحسین و آفرین ایلدیلر پس انک
یاننده بر عمرامیه صفت کوتاه قامت
ومدور صورت رباب نام برا یاغ اوزره
علم ادواری تمامت سیر ایلیجی فن موسیقی ده
اوقن ایتمش یا ین بیصمش آه سوزناکله کاملا
مرتبه سنه قدم بصمش بر سیاح قلندر
مشرب وطنبور لقب واردی همان دم
ایاغ اوزره کلوب ایتدیکه ای عندلیب
باغ

باغ هدایت اولان سعید وای زاغ وادی
نکبت اولان شقی پلید شومعلوم مکز اوله که
چون عمر فرکشت عالم و سیر فنون بنی آدم
ایلدم نی قرنداشم روایت ایتدوکی و لا بنی
کچدکدن صکره آوازه لر مملکتدن برجای
دلکشا یر ایردم وانده کوکب زحله انتساب
ایدیجی کواشت نام برسواد اعظم کوردم که
هر بیتی در یتیم کبی سلک حسنده منظوم
وهر کتابی باب مسکین نقابنده مرصع مصر علو
مرقوم برمکان بهشت آثار تجری من تحتها
الانهار که ماننده کورلمش دکل واندن برو

عطارد کوکبنه اختصاص اتمش نوروز دیمکله
مشهور برشهر معمور و مسروره ایرشدمکه
وصفی لساننه تقریر ایدجك وانجنه
کیردکدن صکره چقوب کیدجك دکل وینه
اندن بروکوکب فرخنده مرتبط سلمك دیمکله
معین برشهر محلی و مزینه ایردمکه نه بکزر
ذکر اولنلره ووصفی دینلنلره وکیرواندن
برو شمس عالم تاب کسب انتساب ایدیجی شهناز نام
برشهر برنظام سیر ایلدمکه بنی آدمدن
برکس انك کبی ملکه یتمش وان کوکلندن
کذر اتمش دکل وینه اندن بروکوکب مشتریه
ارتباط

69
ارتباط اتمش ماه نام برشهر معظم وطلسم
دافع غم تماشا قلدمکه هرجانبی کلزار جنت
وهر طرفی کان ملاحت واندن برو
نجم زهره یه تبعیت اتمش کردانیه دیمکله
نامور برشهر معتبره کیردمکه خوب ونزاکتده
فردوس برینیدن خوشتر و ریاض بهشته
مسیره سی طعن ایدر ودخی اندن برو قمر
سریع السیره متابعت کوسترمش حصار نام
برکوشه غریب و وادی دلفریب سیر ایدن
ایلدمکه ادراك انسان انك ماهیته تنده
حیران وعقل ابنای آدم ملاحت وذوقن

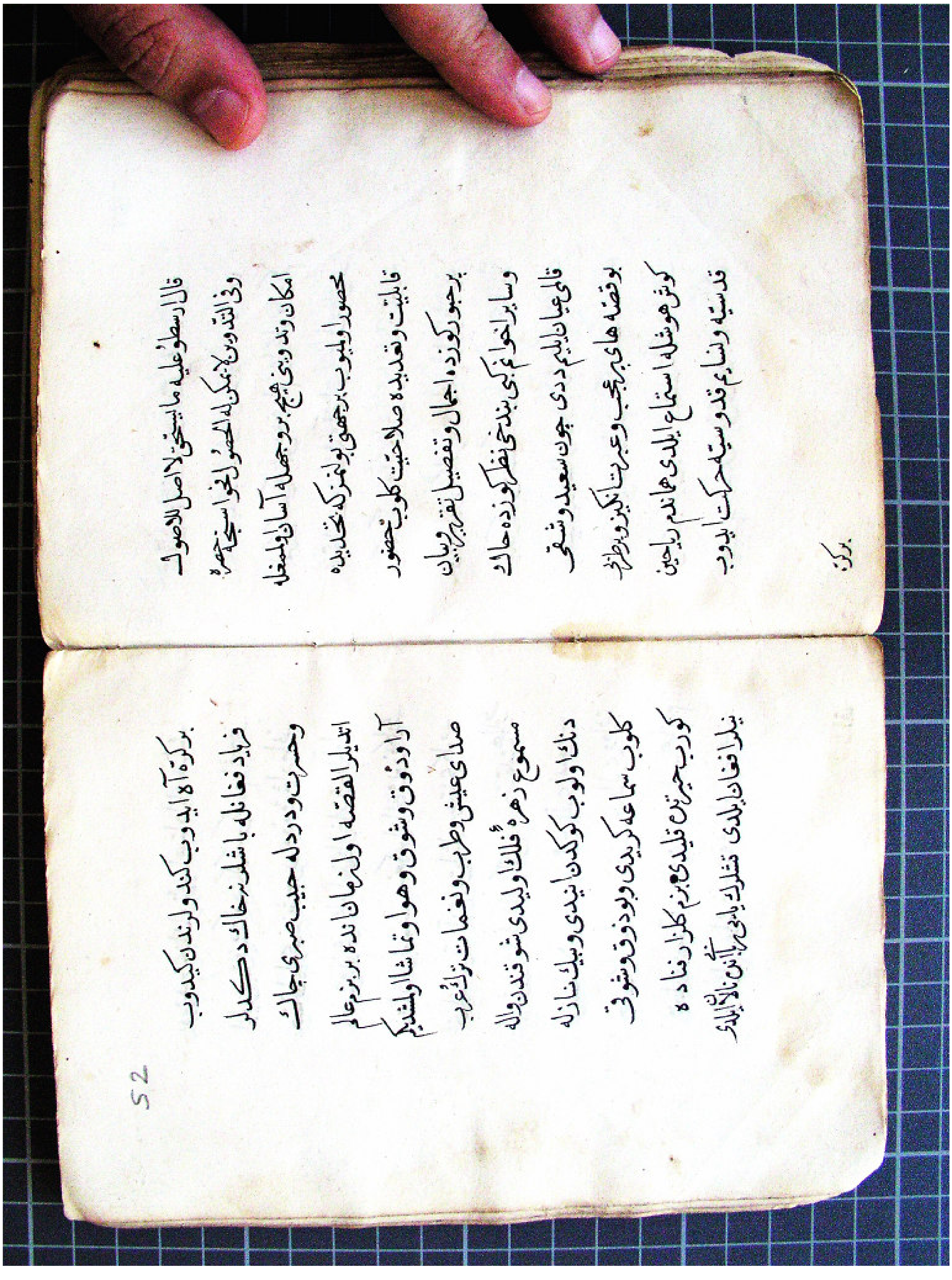
تصورا ئمده سر کرداند ر تبارك اسم ربك
ذوالجلال والاکرام دیبوب سوزی بو رسمه
آخر ایلدی بس آنك یاننده دخی لذت نغمات
ایله کندودن کچوب قدی لام اولمش وصدای
نقراتله عالم قدسه متوجه اولمادن رباب
ریاضت کبی بکزی ساز اولوب صولمش آتش
عشقه طب دینجه یتمش ولی اوموزلرده
کوترولوب دیزلره چقمق اوکرنمش بر پیر
معنی وشکل منحنی واردی هماندم شوقه
کلوب ایتدی که ای محرم اصحاب اصول اولان
سعید کل رخسار وای سر جنود فضول اولان

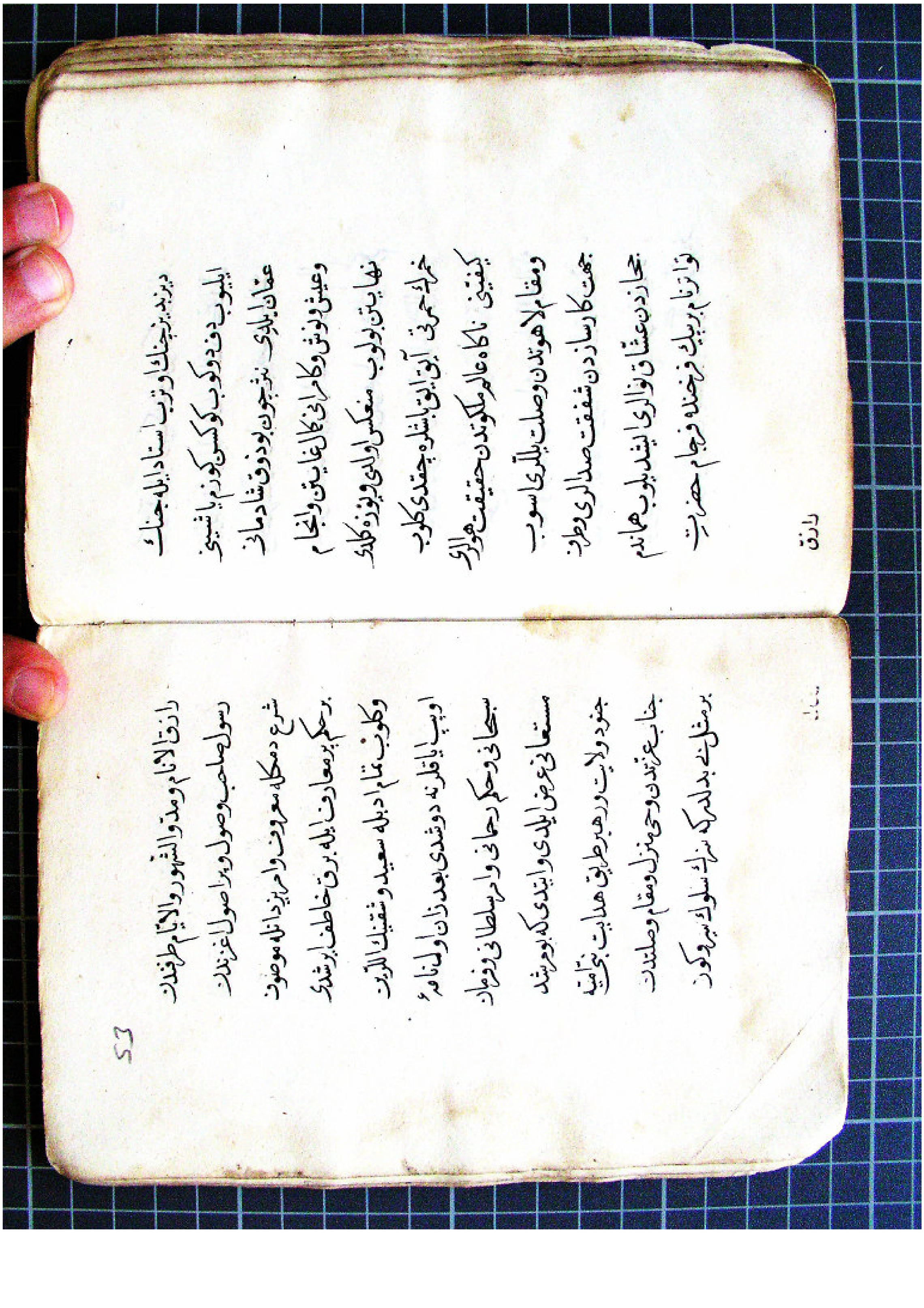
شقی

50

شقی کنز رفتار چون قرنداشم نای
وایقداشم رباب بر هوی وهای بندلرو کوز
حکایت ایتدکلری مقاماتی علی التفصیل
سیر ایلدم انلردن برو شعبه لرولایتنده
یك کاه تام آتشی طبع برجای خوش هوا کوردمکه
تمامت عالمده مماثلی معدوم وهفت اقلیمده
معادلی غیر معلوم درواندن برو هوانچه
افرنیش دو کاه نام برمسیره جانفزا ومکان
نحیبها برابردم که کلزار جنت نشانه سی هشت
بهشت جاودان وصد ملك سلیمان دکر
وکیرواندن بروما آبی طباع سکاه نام برخوش

من عظمة ملكوته نحمده على كمال عبرته
وكبريائه ونشكره على استمرار الطافه
ونعمائه والصلوة والسلام على سيد انبيائه
وسند اصفيائه محمد العربي المكي الهاشمي
وآله واصحابه عليه افضل الصلوات
واكمل التحيات بعد تحميد خداى پاك رب
العالمين و زفراغ تصليه برشاه ختم المرسلين
كوش جانى طوتب اشبو سز حقي فهم ايدك كم
بووحى الله دراندردى جبرائل امين اى محرم سر
خدا ومطلع انوار هدا اولان سعيد بر صفا
واى محروم لذات بقا ومستوجب عذاب
عقبا

55
عقبا اولان شقى بدسيما شويله معلوم
ايدنر سز كه بوندنا وستى قتى مخوف وخراب
واحتمال تمساح وكردابدر نيجه سزك كبى
تجاراندن چوق زيان واضطرار چكوب چوغى
هلاك دريای محنت و نيجسى تلف بضاعت
ايدوب محل تعزير و واجب عذاب السعير
اولمشدر ايله اولسه كرك دركه هر مرده
عقل رئيس له دا نشوب واحوالى خدمه
ايله صور و شب تمام بصيرت او زره اوله
وروزقى بدنى انجاس حسد وغايط خصال
بددن تطهير ايدن سز بلكه هركون بيش كره

اطرافنی ماء طاهر ایله یویب وبیت الحرامه
ترشو توجه ادوب صدق درونله
تشهد وقعود واخلاص دلله ركوع وسجود
ایدرسز وهر سالده برآی مقداری كوندزین
سفینه ئتنه جوبات وما واطعم وغدا
قویمیه سز وسعت ورغبتكز اولورسه
زیارت بیت الله وطواف كعبة الله ایدرسز
واحتمال فاین وزعم سودوعایده ایدوب
فلك تنه قطرۀ خمر قویمیه سز وهمچنان
لحم خنزیردن منفعت اومیه سز وكسب
تجارتكز حرامدن معرّا وقدر نجه مزكی
ایدوب

56
ایدوب مصفّی قله سز وزنهار زنهار
نفس كافر كیش وابلیس بداندیشك سوزلرینه
متابعت وانقیاد كوسترمیه سز وشرا
وتولیت وبیع ومرابحتده مثقال ذرّه طمع
وربا وكذب وریا ایتمیه سز وخشم وغضب
وحدّت وعجب وكبر وشهوت وخصال
اقبح وخوی مستقبحدن احترازده اوله سز
ومتابعت شریعت احمدی وموافقت طریقت
محمّدی ایدوب تأهّل وتزوج ایدرسكز
طلاقه مقضی وفراقی مقتضی كلمات
ایتمك هوسن ایتمیه سز وزندكانیه امكان

حاصل قلك تجارت دكلری صنعت معنیده
محنت ومشقتدر دیلر سلطان عشق ایتدی
بوندن اوته یكرمی بیش ییللق یولده عالم شیخوخت
نام بر مملكت پر نظام وارد اول اپروارنجه
تحت حكومتنده وتدبیر وتصرفنی ید قدرتنده در
دیو بونلره همراه اولوب بیله روانه اولدی
چون اول مجمع روح افزا وانجمن پر صفانی
منشور وپراكنده قلوب سلطان عشق اله
انیس یار اولوب وفلكی اول بحر عمان وآب
روان صلوب برنجه مدت مدید وزمان
بعید اول ساحل پرگردابی كشت ایلدیلر
سعید

85

سعید بختیار اول حكم پروردكاره تمام
انقیاد وامتثال ایلیوب دقیقه فوتنه رضا
واقبال كوسترمدی اما شقی نه عار قبولنده
چوق اضطرار چكوب بعد القبول عملنه
دخی اقتداری اولمدی والحاصل بو ترتیب ایله
برنجه مدت كتدیلر سلطان عشقی رهنما
ایدندیلر مكر بر دمكه سپهر فیروزه نام
وچرخ بلند ونافرجام روی عالمه بروزن
روش وجام مثمن اچوب جهانی كلستان وصحن
زمینی جنان ایدوب غنچه لر خندان وبلبللر
برافغان اولدی پس اول كون اول عدوی خدا

ومعدن اغوا اولن ابليس پر تلبيس انواع حيله
اصناف كذب ودغل ايله ارايىده اولوب
سعيدك روزقته قرشو كلوب ودومان
قلبه اصلوب ايتديكه اى بارازنم پر سود
ومقبول رب الودود اولان سعيد پر جود
اكر بضاعتك ضعفنجه زيادت بولدوغن
استرسك سمت بسار مزده شهر مغانله معروف
بر ديار وار درقتى انجه شراب بى خمارى اولور
شويلكه اندن بر مقدار الوب وانبار معيده
طولدروب سرما ير ايدنر سز شولغتدر اصنى
ايرم كه كورنك اصنى كيده ديبو چوق تحريص
ايلدى

59
ايلدى سعيد عزت قرينك فى الجمله بانده
جايز اولوب لكن وشاورهم فى الامر فاذا عزمتم
فتوكل على الله قوليله عمل ايدوب بو خصوصى
عقل رئيسه عرض ايلدى چون عقل جهان
مطاع بو قولى استماع ايدجك غاضب ومضطرب
اولوب ايتديكه جناب حضرتندن كلن كتاب
ربانيده و باب عزتدن ارسال اولنان حكم
رحمانيده دو زقتنه ام الخبايث قويمنك
جوازى مذكور ايسه تاخير ايلمه واكر
منهى ايسه بو قولنا معقول بلا شبهة
وسوسه ابليس پر دانيس در طريق اولله كه

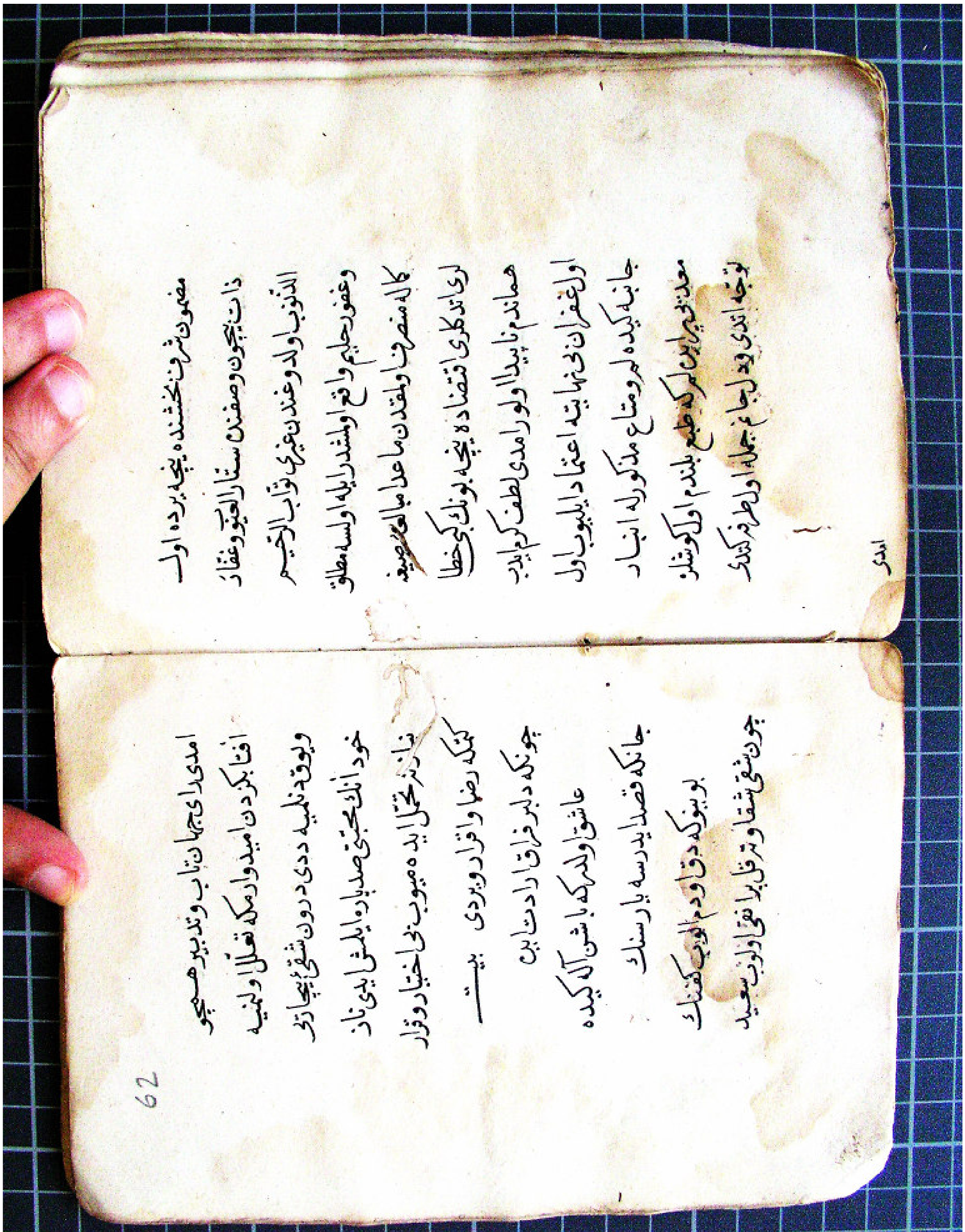

طورب شقبنك قتنه واردی واحوالی عرضه
قلدی شقی دخی بر مقدار جوازکوستریب اول
فتوت جلیس اولان عقل رئیس ایله مشاوره
ایلدی بو عقل دخی رضا ویرمیوب امره
حواله اتدی پس چون لهنك ابلیس مو بیانی
دکلیوب جوابن تدارك ایلیوب کبر ونفس
ناهموار ره اقدام ایدوب ایتدیکه اول صفحهٔ
لایزال ورقعهٔ ملك المتعالك مضموننده
مواضع شتی ده بالدفعات اولذات
عدیم المثال وشاه بی زوالك ستار العیوب
وغفار الذنوب وشکور حلیم وغفور رحیم

اولدوغی

61

اولدوغی تصریح اولندقدن صکره ستر
ومغفرتنه وحلم رحمتنه اعتماد ایدوب
بو بندی قبول اتمك قتی خوب وجه در
دیوب ودخی نیجه بوکه بکزر سوزلر سویلیوب
نفس دلربای شقی یی تکرار حواله ایلدی
پس بینه دفعهٔ ثانیده اول خوب دکزین
اعنی نفس نازنین ظاهردن انواع زیوزلی
بدل باطنی هزار فریبت وحیل ایله آرایبده
ایدوب شقبنك حضورینه کلدی وایتدیکه
ای متصرف دوزق تن ومظهر جنود فتن
اول کلام ذی الجلال وامر ملك المتعالك

کل رخساردن ایرلوب تمساح ابلیسی کندوی
رهنما قلوب کوی مغان طوغرلیغی وارب
اندن میخانه نام برمهمانخانه مجاور اولدی
پس اول مقامك پیر مغانله معروف وباده
فروشله موصوف برضابطی واردی شقی
استماع ایدجك کلوب باغنه یوز اوردی
وخدمتنده میان بسته اولوب طوردی
شقی دخی میك ایوسی بولنور می دیو صوردی
پیر مغان دخی صراحی وساغر نام خادملرنی
احضار می بیوردی والحاصل پیر مغانله
کفایت مقداری می سویلشوب وبرلشوب
بازار

63
بازاری ایلدیلر وذکر اولان می مخزندن
چقاروب ساغره ویروب ساغر دخی
ایاغ اوزره کلوب وخدمته بیل بغلیوب
بوی می آذرا ذرطاشیوب شقینك ابنار
معیده سن پرایلیوب زحمتلرده بولندی
وخدمت بیناشدردی شقی دخی مرادن
کوروب تمام مسرور اولوب کیرو یولنه
عزم ایلدی چون اولام خباثت وعین
قباحت ایله روزی مجلس قلور اولب
بوی مستقبح ایله مست لا یعقل اولوب
حال وقالن ویمین وشمالن ادرالدامدن

دخی روانه قلدی چون جزیره دن ایرلوب
ساحلنی پایانه صالندی ناگاه جانب جنوبدن
بر ریح عاصف و باد مخالف پیدا اولوب
دریاده بندن قپندی و موجلر بر بریله صوپلو زن
سلاحشورلقا وبندی زورقی شقی ا
پاره پاره اوله ناچار خدمیه بیوردی باب
تخرینی سوکدیلر واول قوبید قلری متاعی جمله
دریایه دوکدیلر زورق دخی ایچی مجوف اولمغله
بر مقدار مخففا اولوب بیک محنت والفت
مشقت ایله غرقدن نجات بولدی واول
سفرڤرادن حاصلی خسران اولوب اینسه
نادم

65
نادم وجمعیت خاطری منهزم اولدی پس
کوردیکه بو کتدوکی یولک انتهاسی بیابان
ومقدماتنک نتیجه سی بلا وزیان اولوب
وقت محاسبه ده برجواب وخطا برقادر
مق سفتر ایدوکی ظاهر اولوب کوزلری
کریان وجکری بریان اولدی پس عقل دانا یونی
بویله رسوا کوروب وحالنه ترحم ایدوب نصیحته
شروع ایلدی وایتدی اوجتا اولدیکی کبیدجک
کتدی پس اکا پشیمانی یمک هیچ بره زحمت
وامکدرامدی تدبیر وتدارک شهد یدن
کیرو بیرکرکدر دی شقی غنی عارد دخی دردنر

وجارو مشتمل شوری وخارذرکوش ائمذکیکه
طریق حجازقتی مخوف درازد زدیرلر تشنه
لکدن حالموزدکرکون اولوروحرارتدن
جوق زحمت چکلورامدی لطف کرم ایدب
بونیتی اتمه وباشمزی بلا ومحنته اوغرتمه
اندن حاصل اولجق سود برآخریردن دخی اولق
احتمالی موجوددردی شقیٔ ناهموار
عودت اختیار اتمکه رضا ویرمیوب ایتدیکه
ای حاصل عمر نازنین وای نوردیدهٔ نمکین
حکم کرذکار جه امتثال اولنمزسه عتاب الله
وغضب اللّهیه مستحق اولورز بس لطف
ایدوب

67
ایدوب بو تکلیفی قلمه وبزی نار جحیمه لایق
کورمه دیدی نفس دلفریب سیوهاء عجیب
ونازهاء غریب له اولقدر لابد اتدیکم
شقینک مخالفته اقتداری وبر لحظه
قراری قالمیوب لابد عودت ایلدی القصه
نقدرکه امرصانعه قصد امتثال وکندو
نفعی احتمالیله هرکسه انواع ابتذال
ایلدی ابلیس ملعون درلودرلو حیله لر
مغبون ومفتون ایدوب رحمت خدادن
محروم قودی جون شقیٔ بیچاره بی فایده
آواره اولوب کوردیکه نجات کردون بلیات

کوناکوندن بغزی خون اولدی رحمت خدادن
بالکلیه نومید اولوب حضرت واجب
الوجوده عاق اولمغله عذاب مخلد ونار
مؤبده کسب استحقاق ایدوب تبعیت نفس
ناملایم واتباع ابلیس ظالمدن برموجب
مقتضای کستاخی فعله کتورمکده هیچ
قصور قومدی پس برنجه مدت بوساحله
اولیکا بویکادوان وبویان اولدی آخر
الامر برابرک اوقاتن واسعد ساعاتنده
سعیدن ملک خصالنه اتصال بولدی کوردیکه
سعیدنک تخت کشسنده اول قدر اهتمام

وجرات

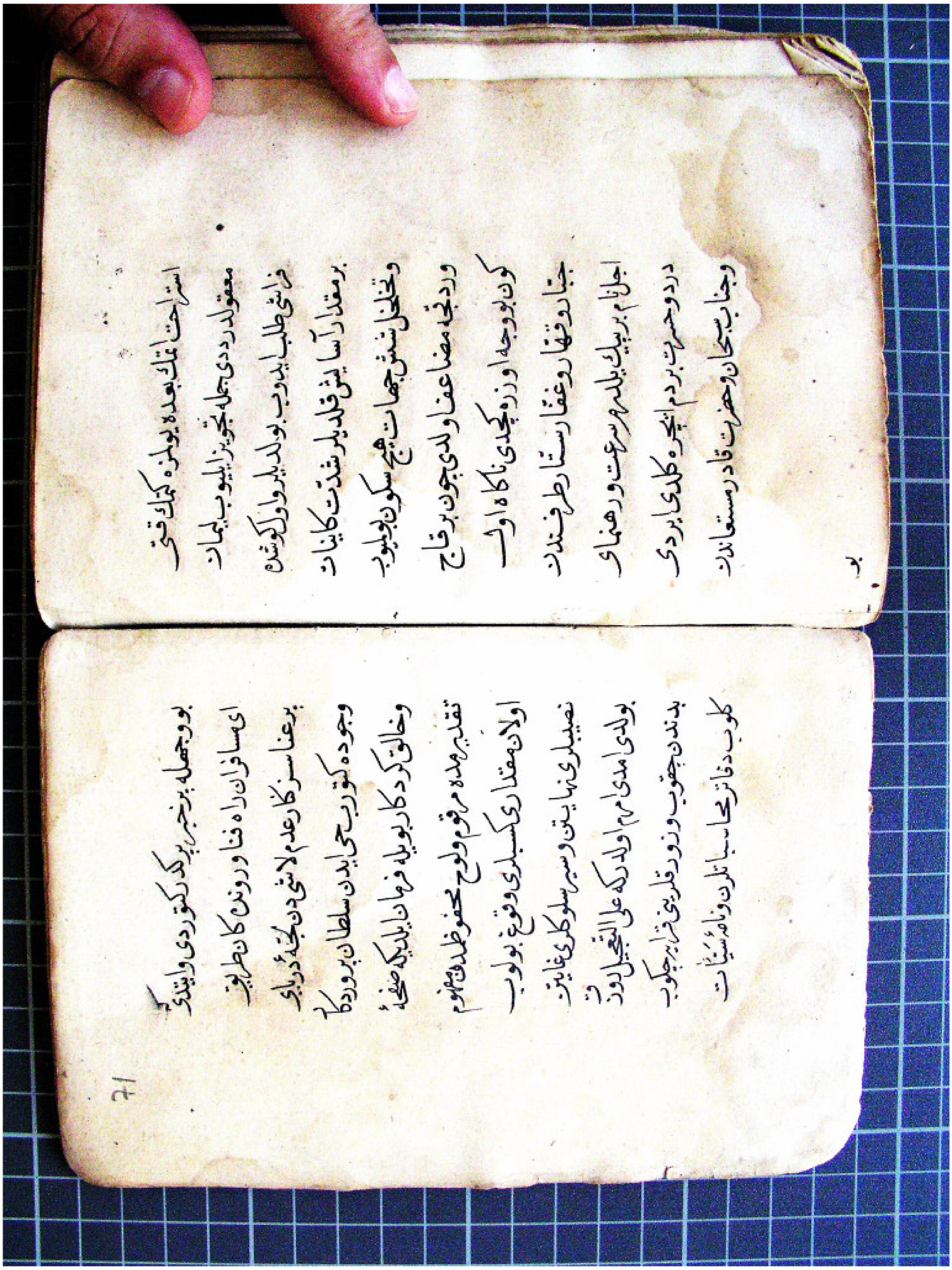
68

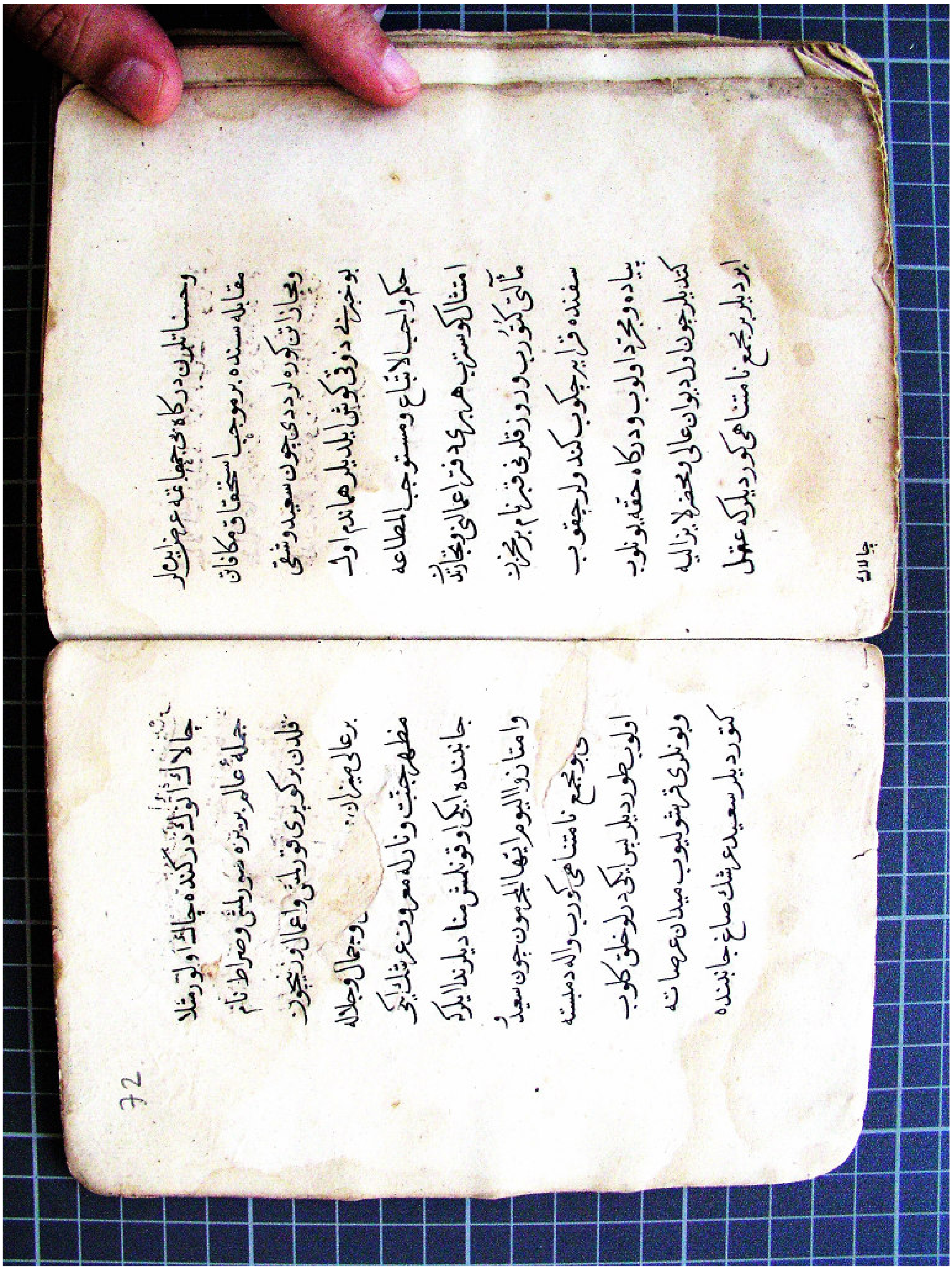
وجرات کوسترمشکه بضاعتی اون
ضعفنجه زیادت بولمش که من جاء
بالحسنة فله عشر امثالها الی آخره
پریشان ونالان اولدی وعقل دخی برکادر
طعنه لر ایدی وایتدی بند کاملی قبول
اتمیانک جزاسی ونصح فاضلی مقبول طوتمیانک
ازاسی بودر دردی قیاس اولنه که اول
وقت شقیقنک الی نه مقدار اوله چون
سعیده یقین کلدی وسلام ویردی علیک
الوب ایلرو یوردی شقیقنک حیرتی دخی
زیاده اولدی شویله حتی ایردیکم آزیتالدی

منظر روز قلك سقطاتنه بقيوب اولدوغی
قدر بنه كسبنده اولدی اما شقیٔ ابتر كاه
ضعفی بهانه بولوب وكاه مرمات زور قله
آویالنوب اصلاد كلكه برحسنيه بلكه برجنيه
مالك اولميوب والحاصل بوندن اوته بو وجهله
برنيجه ييل بو ساحلده يوردیلر ولی چوقلق
فايده بين اولديلر بر دمكه عين آفتاب
جهان مانند چشمهٔ حيوان ظلمت اچره نهان
و زمينه آسمان كواكب تلبا ندن نيچه بيك
كوزله نكران ايدی مكر اول شب سعيد ستوده
خصال وشقی بی ايمان ولايت عالم شيخوختده
ضعفله

70
ضعفله دواده اولوب كيد دكن ناكاه
جانب غربدن بر روزكار بد كار پيدا اولوب
جمعيت خاطری تار ومار ايلدی پس انكله
عمر بحری جوشه ودهور روس نهری خروشه
كلوب بر طوفان عظيم ظاهر اولوب
دنيا بونلره جحيم اولدی هما بدم هر بر نه
باشی قيغوسی دوشب زار وسركردان قالوب
بی مجال بدحال اولوب بی قيل وقال من بعد
حيوة دنيادن مأيوس اولديلر آخر ضعف ايتدی
بويقين ده فراشله مستما برليمان برهوا
وارد روا روب اول كوشده و بر مقتدا ر

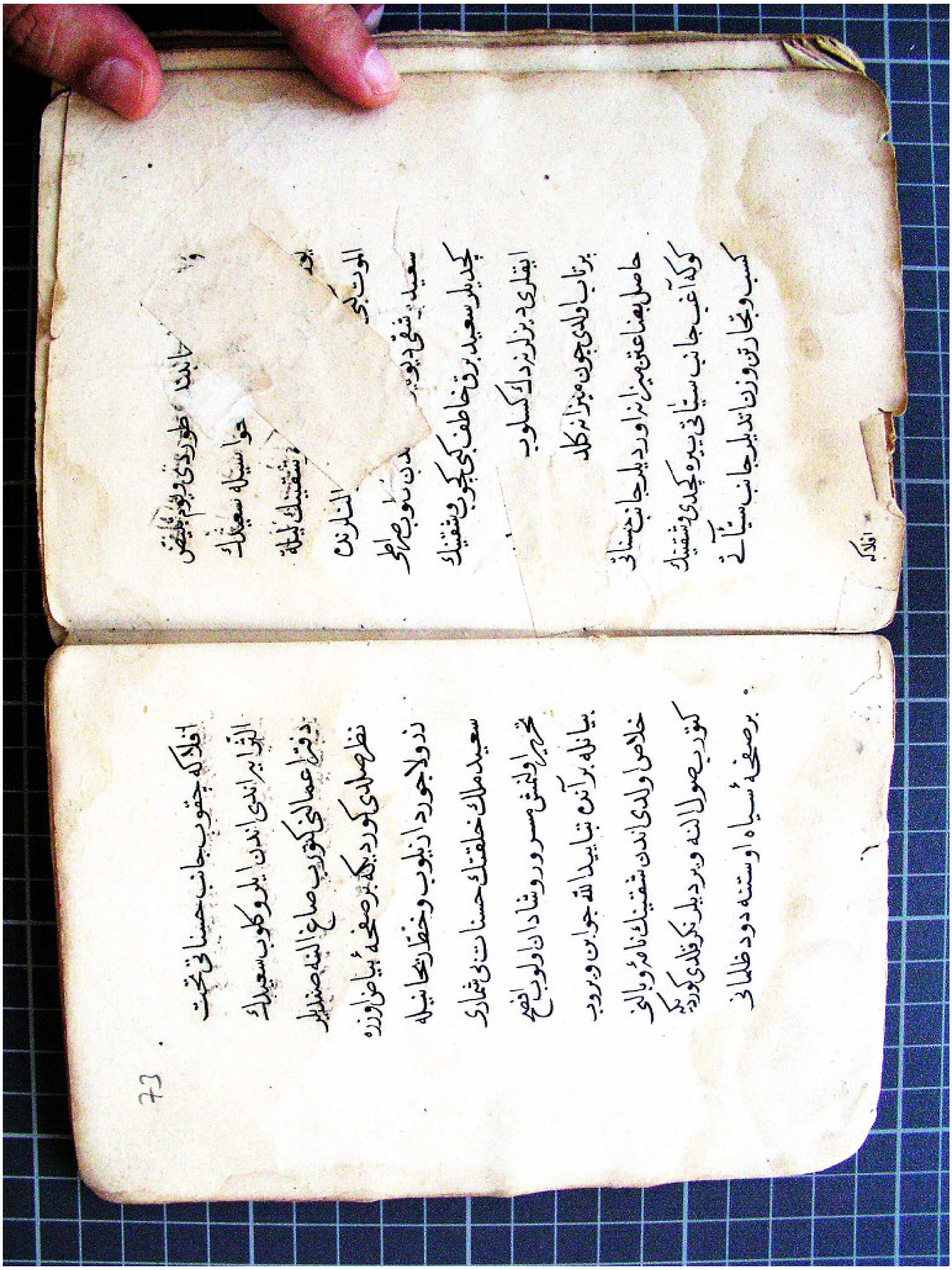

وحسنا تلرین درگاه نحجهانه عرض ایدیلر
مقابله سنده برموجب استحقاق مکافات
ومجازات کوره لردی چون سعید وشقی
بوخبرنی دوتی کوش ایلدیلر هماندم اول
حکم واجب الاتباع ومستوجب المطاعه
امتثال کوستروب هر بری دفتر اعمالنی ومجازاتن
مآلنی کتوروب وروزقلرنی قبر نام برمخزن
سفنده قرا یرچکوب کندولر چقوب
پیاده ومجرد اولوب ودرکاه حقه یونلوب
کتدیلر چون اول دیوان عالی ومحضر لا یزالیه
ایردیلر بر مجمع نامتناهی کوردیلر که عقول

چالاك

72

چالاك اتزك ذرکنده چالاك اولورمثلا
جملهٔ عالم بریره سورلمش وصراط نام
قلدن برکوپری قورلمش واعمال وزنیچون
برعالی میزان [illegible] وجمال وجلاله
مظهر جنت ونارله معروف عرشك ایکی
جانبنده ایکی اوقونلمش منادیلر ندا ایلرکه
وامتازوا الیوم ایها المجرمون چون سعید و
[illegible] بومجمع نامتناهی کوروب واله دمبسته
اولوب طوردیلر بس ایکی درلو خلق کلوب
وبونلری قرشولیوب میدان عرصاته
کتوردیلر سعید عرشك صاغ جانبنده

ایله شقی بدبختك حسارت کسب وکاری
کتب اولنمش فریاد و فغان ایدوب دهشتندن
لال و بی زبان اولوب جواب اقتداری اولمیوب
قالدی پس اول ذات ذو الاقتدار و کریم و
قهار امر ایلیوب بهجت جاودانك نیجه بیك
حور و غلمان سعید ستوده خصالی استقباله
ایدوب باشنه تاج مجوهر و اکننه حله
معنبر کیوروب اوکنه دوشب جنات عالیات
زاکیات باکیات عابقانه الوب کتدیلر
رضوان جنت دخی بلنه کمر خدمت قوشنوب
وسعیدی قرشولیوب هزاران اکرام وصد عزّ تام

74
ایله خلد برینه کتوردیلر و اهل جنت
جلسی دستبوس ایدوب فرشو طردیلر
اول ملك بی انتهاده بو نوعه صفا ایله مخلد
قالدیکه راضیة مرضیة وجانب نیراندن
دخی عسکر زبانیان کلوب و شقی نادانه
متصل اولوب هاوددن سلاسل و اغلال ایله
بغلیوب ولباسهم من قطران قولنجه قطراندن
قفتانلر کیدوروب خور و ذلیل مقهور علیل
یوزی اوزره سوریب جهنمه کتوردیلر
مالکه تسلیم ایلدیلر اول دخی خدمهٔ عذابه
امر ایدوب شقی بداختری اسفل السافلین

دمکلو معروف برجاه نحبنده حبس ایدوب
عذاب مخلده اصمرلدی نتکه قرآن عظیمده
وکتاب کریمده بیورمشدر قوله تعالی
واما الذین شقوا ففی النار لهم فیها
زفیر وشهیق الی آخره چون سعید وشقی
کما فی علم الله ازل آزالده مستحق اولدقلری
جزایی بولدیلر لاجرم بو منشئات اصحاب
حقیقت ودیوان پیران شریعت وطریقت
ذات بیچونک یا ایها الناس ان کنتم فی ریب
من البعث فانا خلقناکم من تراب ثم من نطفة
ثم من علقة ثم من مضغة مخلقة لنبین لکم
ونقر

75
ونقر فی الارحام ما نشاء الی اجل مسمی
ثم نخرجکم طفلا ثم لتبلغوا اشدکم
ومنکم من یتوفی ومنکم من یرد الی ارذل
العمر لکیلا یعلم من بعد علم شیئا وتری الارض
هامدة فاذا انزلنا علیها الماء اهتزت
وربت وانبتت من کل زوج بهیج دیدوکی
قولنک اسلوب فصیح ایله توضیح وتفسیر
وتمثیل وتعبیر نزع ایدی همت اخوانله آخر
اولدی سائل سؤالی بلسه که سنک تمثیلکده
ومنکم من یتوفی دیدوکنه اشارت بوقدر
جواب ویرلور که ارباب عرفانه خفی دکلدر که

شقينك اعمالندن نتيجه اولمق لايسئله
من يتوفى قولنده داخل اولور باليتنى كنت
ترابا قولنك دخى يوكه ايشارتى واردر
مجيدر كوردشى كردون دونك
بلنا اصلن وفرعن هر فنونك
اولورنا دانلردن خسته خاطر
اولوب هر كس انك عيبينه ناظر
قرانى آغى ادراك اتميـنلر
جهلدن نفسنى پاك اتميـنلر
ايدرلرنا موجه اعتراضى
جوابن ويرسه اولمز كمسه راضى
محبت

76
محبت يارتسه كر محبتنا وقورلر
بو بكلش درديوا وخ نقطه قورلر
بكمزلر سوزين تا اولمينجه
بچنلر كبى طپراق اولمينجه
ايدرلر اعتبارى سن وصاله
يشى آز اولسه بقمزلر كماله
كمى سخريرا يلركيمى تسفيه
دكل كمرا ايرو قولن كمسه توجيه
اكرچه بو يله دراحوال نادان
ولى لايق بودركم اهل عرفان
مقيدا ولميوب نادانه اصلا

اين مهما قدر آثارن انشا
جوابنده اولارك دندی بوراز
بكمزسك برين سندا خی كل یاز
چو لعب ولهو در دنیا حیاتی
بونك یوقتی اویون دكلو ثباتی
هله یازدم بونی كرنیك وكربد
اومارم حشره دك قاله مخلد
كلامی اختصار اتدم بغایت
كه ایراث اتمیه طبعه ملالت
یقینی زعم ایدر جاهل ارقده
كوردعارف جهانی بر ورقده
بنچه

77

بنچه فنی كتوردم برارایه
كه سودی اوله هر اهل صفایه
ایدوب دیباچه سن فن معما
دخی هم سجع وشعر طرزا انشا
اداده اتمدم هرگز تكلف
چكم نقصی بولندقده تعسف
تصوفدن دراصل وبیانی
كه اهل دركی ایدر كوردكده آنی
مثالدر ظاهری شرع رسوله
دخی هم علم ادوار واصوله
بیان ایلر اصولن هر مقامك

دخی موضوعی علم کلام ملک
کتورمکدن بودکلی فنی قاله
نصیحت در غرض ارباب حاله
سوزم ترغیب در ترك رسومه
اشارت وار اکرچه هر علومه
بونی هر کس دخی اتمش دکلدر
کمسنه بو یوله کتمش دکلدر
کلام غیری دن قلدم معرّا
دخی تشبیه آخردن مبرّا
کورورم لا معی آهیله هردم
اوررلر بر کلامه مشترك دم
اوتشبیه

78
اوتشبیه اتدوکن اولدا خی ایلر
بو جملیله بنمدر دیو سویلر
بحمد الله که بنده بو صفت یوق
بنمدر هر تصرف آز اکر چوق
اکر دوشدیسه شرکت ناکهانی
توارد اولمغه حمل ایلك آنی
جهاننده دزد معنی اولکشی در
که آنك جهلله تقلید اشیدر
چوقدر اقتداری بر کلامه
بقرانجق کلام خاص و عامه
بنم تشبیهه خود یوق احتیاجم

